DOCUMENT RESUME

ED 054 673	48	FL 002 538
AUTHOR	Augerot, James E.; Popescu, Florin D.	
TITLE	Modern Romanian. Limba Romana.	
INSTITUTION	Washington Univ., Seattle.	
SPONS AGENCY	Office of Education (DHEW), Washington, D.C. Bureau of Research.	
BUREAU NO	BR-7-1077	
PUB DATE	71	
CONTRACT	OEC-9-8-001077-099	
NOTE	338p.	
EDRS PRICE	MF-$0.65 HC-$13.16	
DESCRIPTORS	*Basic Skills; *Graduate Study; Intonation; *Language Instruction; Pronunciation Instruction; Reading Materials; Romance Languages; *Romanian; Second Language Learning; Semantics; Syntax; *Textbooks; Universities; Vocabulary Development	

ABSTRACT

This manual is intended for advanced university students in America who are learning Romanian as a third language. Part One is based upon an oral approach, each lesson containing a preparatory section in which the student is simultaneously introduced to pronunciation, intonation, and new semantic and syntactic structures. The second portion of the book shifts the emphasis from conversation to vocabulary acquisition by means of extensive reading selections. The 32 lessons are followed by an appendix containing a guide to pronunciation and inflection. A glossary is included. (RL)

ED054673

Modern Romanian

Limba Română

James E. Augerot Florin D. Popescu

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION
& WELFARE
OFFICE OF EDUCATION
THIS DOCUMENT HAS BEEN REPRODUCED
EXACTLY AS RECEIVED FROM THE PERSON OR
ORGANIZATION ORIGINATING IT. POINTS OF
VIEW OR OPINIONS STATED DO NOT NECES-
SARILY REPRESENT OFFICIAL OFFICE OF EDU-
CATION POSITION OR POLICY.

FL002538

University of Washington Press

Seattle and London

The research reported herein was performed pursuant to a contract with the United States Department of Health, Education, and Welfare, Office of Education.
First edition, 1971
Library of Congress Catalog Card Number 75-150731
Printed in the United States of America

PREFACE

Modern Romanian is the product of an attempt to apply the best current methods of language teaching to the special problems met in teaching a third language to advanced university students. It could not have been attempted without the monetary aid provided by the U.S. Office of Education under provisions of Title IV of the National Defense Education Act. Much credit is due Professor Lyman Legters of the Far East and Russian Institute, University of Washington, both for the original stimulus and for continuing encouragement in this project.

Many people have contributed to the final product. We wish to thank Professors S. Golopenția-Eretescu, D. Grigorescu, T. Hristea, D. Macrea, A. Nicolescu and S. Trifu, all of Romania, who have made many valuable suggestions leading to the improvement of all parts of the text. Closer to home, Professors R. Austerlitz, A. Buiu, K. Kazazis, B. Lapadat-Marcu, D. Motet and R. Rankin read the preliminary edition and offered useful criticism. We also thank those students of the University of Washington who took time to make some helpful observations.

For typing the many preliminary versions as well as the final copy our sincere gratitude is due Colleen Khan, who, among many other difficulties, had to become an expert at deciphering various professorial scripts in order to complete the text.

We dedicate this book to the proposition that if we take time to learn one another's language and then listen, we may eventually contribute to the cause of peace in the world.

James E. Augerot
University of Washington
Seattle, Washington

Florin D. Popescu
University of Bucharest
Bucharest, Romania

Although Assistant Professor Florin Popescu of the University of Bucharest was directly involved in the construction of the entire text, I must take full responsibility for all errors as well as the ultimate content of this manual.

James E. Augerot

INTRODUCTION

This manual of Romanian is intended for advanced university students in America. Part One is based upon an oral approach, each lesson containing a preparatory section in which the student is simultaneously introduced to pronunciation, intonation, and new semantic and syntactic structures. This portion is the cornerstone for the entire lesson. It is followed by a memorizable dialogue; a section with notes, grammatical and otherwise; some drills and exercises; and a homework assignment. It should be noted that after the preparatory unit, no new words or structures occur in a given lesson. The student may thus concentrate on mastery of the new items without the intrusion of any extraneous materials.

The dialogues are couched in cultivated colloquial speech. In the dialogues there has been an attempt to gear the utterances of each character to what we consider the norm of his peer group in Romania today. Thus, a professor talks like a more or less typical professor, a student like a student, etc. Deviations from the prescribed literary standard are noted where the difference might be considered important.

The grammatical notes to each lesson are kept to a minimum in consideration of the fact that the prospective student of the Romanian language is likely to have already done extensive work in another language and should, therefore, have some linguistic sophistication. The grammar given is based on modern linguistic analysis and in several places is at variance with traditional schemes. A pronunciation guide and more grammatical information are given in the appendices.

The drills in each lesson touch upon the major new structures and are meant to be suggestive only and not exhaustive. Individual teachers should supplement the drills in accordance with the needs of their students. The same comment applies to the homework section. Note particularly that the preparation for each dialogue is a set of drills in itself. The teacher is expected to lead his students in oral repetition of each sentence and to incorporate previous materials while doing so. For instance, each time a new verb is introduced, the teacher should drill the students on all tenses and persons studied to that point.

The translations in the preparations are intentionally inconsistent. An attempt is made to provide the range of meaning of a word by glossing it in different ways when it is repeated. Thus in Lesson 7 *electrician* is glossed once as 'electrical repair man' and once as 'electrician,' since the one word covers both English uses.

The second portion of the text shifts the emphasis from conversation to vocabulary acquisition by means of extensive reading selections. Throughout the textbook the vocabulary is controlled and repeated periodically. No attempt has been made to give exhaustive treatment to any semantic group of words. It is assumed that once the student can effectively use expressions with the words for the colors red and blue, for instance, he may add at will from a dictionary any additional hues he has need of. The same is obviously true of plant names, nationalities, foods, etc. Please note that in the preparatory portion of each lesson the translations are given in the context of the dialogue and, thus, may not always be illustrative of other meanings commonly carried by the item in question. A complete lexicon is provided at the end of the book. Note also that preparatory readings are not designed specifically to be informative or interesting, but with the practical purpose of introducing words and forms that will occur in the principal text. A certain amount of inelegance was therefore unavoidable in their construction. Certain opinions or topics are necessitated solely by the vocabulary content of the principal text and are not intended to sustain a particular point of view. It was difficult to anticipate the lexicon and structures of some texts without carrying some of their flavor into the preparatory pieces.

The authors would appreciate any comments the reader may care to make. We would especially value observations from students who use this manual since it is for them the manual was constructed.

CONTENTS

Partea I

1 LECŢIA ÎNTÎI 3
La universitate
Pronoun use; word accent; intonation

2 LECŢIA A DOUA 8
La cofetărie
Indefinite article; imperative; *trebuie*

3 LECŢIA A TREIA 13
O lecţie de . . . ?
şi; final *i*

4 LECŢIA A PATRA 19
De ce e vesel Angel?
Third person singular of verb 'to be;' adjectives

5 LECŢIA A CINCEA 23
O problemă de aritmetică sau de . . . pedagogie?
Într-; present tense; numerals

6 LECŢIA A ŞASEA 32
Cine răspunde mai întîi?
Polite personal pronouns; personal pronouns; reflexive pronouns; infinitives

7 LECŢIA A ŞAPTEA 40
Mergem mai departe . . . sau aşteptăm?
Definite articles; ordinal numerals; demonstrative pronouns; *vreun* and *vreo*; accent

8 LECŢIA A OPTA 50
Mergem în excursie la munte
Future; noun plurals; numerals (continued from Lesson 5)

9 LECŢIA A NOUA 60
Bunicul (după Barbu Ştefănescu-Delavancea)
Possessive adjective pronouns; *se înfuria*

10 LECŢIA A ZECEA 67
După excursie
Imperfect endings; plural definite articles; reflexive verbs; demonstratives *acest(a)* and *acel(a)*

11 LECŢIA A UNSPREZECEA 73
La telefon
Compound perfect; personal pronouns (con't.)

12 LECŢIA A DOUĂSPREZECEA 85
Mergem la strand?
Conditional; *celălalt*; *cineva, ceva*; dative reflexive verbs

13 LECŢIA A TREISPREZECEA 95
Un copil mofturos
Imperative (singular - personal)

14 LECŢIA A PAISPREZECEA 105
Problema la matematică
Demonstrative pronoun *acelaşi*; indefinite pronouns *fiecare, fiecine*; adverbial numerals; particle *pe*

15 LECŢIA A CINSPREZECEA 115
Invitaţie la teatru
Future tense; passive; impersonal statements; adjective *tot*; adjective as adverb; days of the week

16 LECŢIA A ŞAISPREZECEA 124
Pe peron
Imperfect tense; expressions of time; possessives

Partea a II-a

17 LECȚIA A ȘAPTESPREZECEA 133
  Anapoda
    Review of a present tense, future; gerund; dative of location
  Suprapreț 136
    Imperfect, compound past and past participle; *ce* of: *făcut*
  TEXT: *Vă rog buletinul!* 138

18 LECȚIA A OPTUSPREZECEA 142
  Frumoasa România
    Review of plurals; adjectives
  Zboruri 145
    Review of definite article
  TEXT: *Răsfoind calendarul* 147

19 LECȚIA A NOUĂSPREZECEA 151
  Simplificarea ortografiei
    Oblique case; *trebuie aruncat*; derived verbs
  Pictorul Ion Andreescu 154
    Oblique forms of non-personal pronouns; prepositions with the oblique case; *ca să*
  TEXT: *Ortografia!* 156

20 LECȚIA A DOUĂZECEA 162
  Mihai Viteazul
    Simple perfect (aorist) and pluperfect; position of modifiers
  Istoria 165
    Use of infinitive; *fel*; words of Slavic origin
  TEXT: *Ștefan cel Mare* 168

21 LECȚIA A DOUĂZECI ȘI UNA 172
  Despre România
    Noun formation
  Amintire 175
    Noun formations (con't.); diminutives
  TEXT: *România* 179

22 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI DOUA 184
Sinaia
Adjectival suffixes; adverbs
Litoral 186
Adverbial intensifiers; contrary assertions
TEXT: *Turismul în România* 188

23 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI TREIA 192
Prietenul meu
Adjectival article; *din ce în ce*
Substratul 194
TEXT: *Formarea limbii române şi latinitatea ei I* 196

24 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI PATRA 200
Vocativul
Trăsături comune 201
TEXT: *Formarea limbii române şi latinitatea ei II* 203

25 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI CINCEA 211
Sarcina scriitorului
Vocalic alternations; emphatic pronouns; *cît mai*
Turn de fildeş 214
Neologisms; genitive articles
TEXT: *Şi oamenii de litere au cuvîntul...* 216

26 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA 221
Examenul de bacalaureat
Lectura pregătitoare 2 222
TEXT: *Bacalaureat* 223

27 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA 229
Ion Creangă (1837–1889)
TEXT: *Povestea unui om leneş* 231

28 LECŢIA A DOUĂZECI ŞI OPTA 234
Vreţi un sfat?
Lumea copiilor 235
TEXT: *Spectacole* 237

29 LECȚIA A DOUĂZECI ȘI NOUA 241
Nu vreau să jignesc pe nimeni
TEXT: *Conflictul meu cu doamna care merită toată considerația . . .* 243

30 LECȚIA A TREIZECEA 247
O asociație ciudată
TEXT: *„Românii verzi"* 249

31 LECȚIA A TREIZECI ȘI UNA 254
Mihai Eminescu
La steaua 256
Dintre sute de catarge 257
TEXT: *Mizeria vieții noastre publice* 258

32 LECȚIA A TREIZECI ȘI DOUA 262
Ion Luca Caragiale
Despre comicul lui Caragiale 263
TEXT: *Conul Leonida față cu reacțiunea* 267

APPENDIX 279
Pronunciation
Inflection 282

GLOSSARY 295

PARTEA ÎNTÎI

1-2

LẸCȚIA ÎNTÎI (1)

I. EXERCIȚII DE PRONUNȚARE ȘI VOCABULAR (Pronunciation and vocabulary exercises)

Să plecăm.	Let's leave.
Vrem să plecăm.	We want to leave.
Unde să plecăm?	Where are we going (leaving to)?
Tọcmai vrem să plecăm.	We were just wanting to leave.
Să plecăm mai întîi.	Let's leave first.
Mai întîi să plecăm.	First, let's leave.
Mẹrgem la facultate.	We are going to the department.*
Mai întîi mẹrgem la facultate.	First, we are going to the university.
Mẹrgem împreună la facultate.	We are going together to the university.
Să mẹrgem apoi la facultate.	Let's go afterwards to the university.
Bine, apoi mẹrgem la bibliotecă.	O.K., afterwards we are going to the library.
Apoi la bibliotecă.	Afterwards to the library.
Apoi la cofetărie.	Afterwards to the coffee shop.
Mai întîi (mẹrgem) la facultate și apoi la bibliotecă.	First, (we are going) to the department and then to the library.
Atunci mẹrgem mai întîi la cofetărie.	Then, we are going first to the coffee shop.
Mîncăm cevạ.	We are eating something.
Să mîncăm cevạ.	Let's eat something.
Vrem să mîncăm cevạ.	We want to eat something.
Vrem să mîncăm cevạ împreună.	We want to eat something together.
Vrem să mîncăm cevạ la cofetărie.	We want to eat something at the coffee shop.
Vrem să plecăm la facultate.	We want to leave for the department.
Vrem să mẹrgem la bibliotecă.	We want to go to the library.
Dar noi vrem să mîncăm cevạ.	But we want to eat something.
Unde mẹrgeți?	Where are you going?
Unde plecați?	Where are you going (leaving to)?

---

*A Romanian facultate is somewhere between an American 'department' and 'college' or 'school.' The facultate is the immediate subdivision of the university, with a dean in charge, but often one encounters a Facultate de chimie or a Facultate de limbi străine, which correspond to Chemistry Department or Foreign Language Department respectively.

Unde mîncaţi?	Where are you eating?
Mẹrgeţi la facultate?	Are you going to the department?
Plecaţi la bibliotecă?	Are you leaving for the library?
Mîncaţi cevạ la cofetărie?	Are you having (eating) something at the coffee shop?

II. EXPRESII UZUALE (Common expressions)

Bună dimineaţa!	Good morning.
Ce mai fạceţi?	How are you? (lit., What more are you doing?)
Mulţumim, bine!	Fine, thanks. (lit., We thank [you], well.)
Cu plăcere!	You are welcome. (With pleasure.)

III. TEXT: La universitate

– Bună dimineaţa! Ce mai fạceţi?
– Mulţumim, bine! Tọcmai vrem să plecăm.
– Unde mẹrgeţi?
– Mai întîi la facultate şi apoi la bibliotecă.
– Foarte bine. Mẹrgem împreună.
– Cu plăcere, dar noi vrem să mîncăm cevạ.
– Atunci mẹrgem mai întîi la cofetărie.

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE (Observations and grammar notes)

1. In contrast to English, the personal pronouns in Romanian are seldom used. Thus, for 'we go' the Romanian most often says simply *mergem*. *Noi mergem* is used when he wishes to place emphasis upon the 'we.' You will note that this is possible in Romanian without ambiguity since the verbal endings *–m* and *–ţi* are sufficient to differentiate between persons:

facem	*we do*	faceţi	*you do*
mergem	*we go*	mergeţi	*you go*

It must also be noted that as in the other Romance languages the same verbal form translates both 'we go' and 'we are going,' 'we do' and 'we are doing,' 'you go' and 'you are going' in English.

2. The word accent in Romanian normally falls on the penultimate syllable of what we shall later show to be the base form of the word. For now it is sufficient to place the accent on the penultimate syllable of those ending in vowels and the final syllable for those ending in consonants (in other words, on the vowel before the last consonant). Wherever this rule does not apply, the accented syllable will be indicated by a dot under the vowel.

Thus:	unde	[únde]*
	bibliotecă	[bibliotékə]
	plecăm	[plekə́m]
But:	fạcem	[fáčem]
	cevạ	[čevá]

3. Although many patterns are possible the following three intonation contours are quite basic:

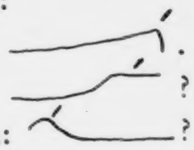

a. Regular statement: . *Mergem împreună la facultate.*
b. Yes–no question: ? *Mîncați ceva la cofetărie?*
c. Substantive question: ? *Unde plecați? Ce mai faceți?*

V. EXERCIȚII DE SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI (Substitution and transformation exercises)

Model: Unde mẹrgeți?
_____ plecați?
_____ mîncați?

Model: Unde mẹrgeți mai întîi?
_____ plecați _______?
_____ mîncați apoi?

Model: Mẹrgeți la universitate?
_________ facultate?
_________ bibliotecă?
_________ cofetărie?
Plecați _________?
Mîncați _________?

---

*A pronunciation guide is given in Appendix I.

Model: Mẹrgeţi mai întîi la universitate?
———————— facultate?
———————— bibliotecă?
——— ——— cofetărie?
——— apoi ————?
———————— universitate?
———————— facultate?
———————— bibliotecă?
Plecaţi ————————?
———————— universitate?
Mîncaţi ———— cofetărie?

Model: Unde vreţi să mẹrgeţi?
———— plecaţi?
———— mîncaţi?

Model: Mẹrgem mai întîi la universitate?
———————— facultate?
——— apoi —bibliotecă?
Plecăm ———— cofetărie?
Mîncăm ————————?

Model: Tọcmai vrem să plecăm la facultate.
———————— mẹrgem ————.
Apoi ———————— cofetărie.
———————— mîncăm ————.
Mai întîi ————————————.

Model: Vrem să mẹrgem împreună la cofetărie.
——— plecăm ————————.
——— mîncăm ————————.
Vreţi să mẹrgeţi ————————?
——— plecaţi ————————?
——— mîncaţi ————————?

Model: Mai întîi vrem să mîncăm cevạ la cofetărie.
Apoi ————————————.
—— vreţi ————————————?
———————— mîncaţi ————————?

Model: Ce fạceţi la universitate?
————bibliotecă?
————cofetărie?
— mîncaţi———— ?

Model: Ce fạceţi apoi?
— fạcem ——?
————mai întîi?
— fạceţi ————?

VI. EXERCIŢII CU ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI (Question and answer exercises)

Unde mẹrgeţi?	Mẹrgem la universitate (facultate, bibliotecă, cofetărie).
Unde vreţi să mẹrgeţi mai întîi?	Mai întîi vrem să mẹrgem la universitate (facultate, bibliotecă).
Unde plecaţi apoi?	Apoi plecăm la cofetărie.
Ce vreţi să fạceţi la cofetărie?	Vrem să mîncăm cevạ.
Atunci mîncăm împreună?	Bine. Cu plăcere.
Ce mai fạceţi?	Mulţumim, bine!

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ (Homework)

1. Memorize the dialogue for recitation in class.
2. Write out the text in cursive, paying careful attention to the various diacritical marks in Romanian script.

LẸCŢIA A DOUA (a 2–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR (Pronunciation and vocabulary exercises)

Luaţi loc!	Sit down! (lit., Take a place!)
Vă rog să luaţi loc!	Please sit down.
Ce fạceţi ạstăzi?	What are you doing today?
Ce serviţi ạstăzi?	What are you having today? (What are you serving today?)
Ce puteţi să recomandaţi ạstăzi?	What can you recommend today?

Un tort ori o prăjitură.	A cake or a pastry.
Serviţi un tort ori o prăjitură?	Will you have a cake or a pastry?*
Serviţi nụmai cafea şi apă minerală?	Will you have only coffee and mineral water?
Mîncăm un tort ori o prăjitură.	We'll eat a cake or a pastry.
Recomandăm un tort.	We recommend a cake.
Mai întîi, recomandăm o prăjitură.	We recommend a pastry first.

O cafeạ cu zạhăr.	A coffee with sugar.
O cafeạ fără zạhăr.	A coffee without sugar.
Adụcem o cafeạ cu zạhăr.	We're bringing a coffee with sugar.
Adụceţi rẹpede o cafeạ cu zạhăr.	Bring a coffee with sugar right away.
Adụceţi o cafeạ fără zạhăr.	Bring a coffee without sugar.
Doriţi un coniac?	Would you like a cognac?**
La cafeạ, doriţi şi coniac?	Would you like cognac with your coffee?
La prăjitură, doriţi apă minerală?	Would you like mineral water with your pastry?

Nu avem timp.	We don't have time.
Nu avem cafeạ.	We don't have coffee.
Nu avem coniac.	We don't have cognac.
Aveţi cafeạ?	Do you have coffee?
Aveţi coniac?	Do you have cognac?
Nu avem nici cafeạ.	We don't have coffee either.
Nu avem nici coniac.	We don't have cognac either.
Nu avem nici cafeạ, nici coniac.	We don't have either coffee or cognac.

---

*Here and in the following cases where necessary because of context, the future form is used in the translation although it is a simple present in Romanian.

**Because of the politeness implied in the present tense verb dorim, doriţi, the translation must utilize the conditional in English.

Să luăm o cafeạ.	Let's drink a coffee.
Să luăm şi o cafeạ.	Let's also have a coffee.
Trẹbuie să luăm cafeạ.	We have to have coffee.
Ạstăzi trẹbuie să luaţi cevạ.	You have to have (take) something today.
Trẹbuie să mẹrgem.	We have to go.
Trẹbuie să mẹrgeţi acum.	You have to go now.
Trẹbuie să mẹrgem rẹpede.	We have to go quickly.
Trẹbuie să mẹrgeţi rẹpede la facultate.	You have to go quickly to the university.
Trẹbuie să plecăm ạstăzi.	We have to leave today.
Trẹbuie să plecaţi ạstăzi.	You have to leave today.
Venim mîine.	We are coming tomorrow.
Venim după curs.	We are coming after the course.
Venim la facultate acum.	We are coming to the university now.
Venim la cofetărie după curs.	We are coming to the coffee shop after class.
Venim şi noi după curs.	We, too, are coming after class.
Veniţi la bibliotecă acum?	Are you coming to the library now?
Veniţi ạstăzi sau mîine?	Are you coming today or tomorrow?
Venim mîine.	We are coming tomorrow.
Venim după curs sau mîine.	We are coming after the course or tomorrow.
Venim rẹpede.	We are coming quickly (right away).
Venim rẹpede după curs.	We are coming quickly after the course.
Nici mîine nu venim.	We aren't coming tomorrow either.
Nici ạstăzi nu plecăm.	We aren't leaving today either.
Nici prăjitură nu servim.	We won't have pastry either.
Ạstăzi nu servim nici coniac.	We won't have even cognac today.

II. EXPRESII UZUALE (Common expressions)

De acord.	O.K. (all right)
Bună ziua!	Good day.
Vă rog!	Please. (lit., I pray you.)
Luaţi loc!	Sit down. (lit., Take [a] place.)

III. TEXT: La cofetărie

CHẸLNERUL: – Bună ziua! Luați loc, vă rog! Ce serviți ạstăzi?

ION: – Ce recomandați?

CHẸLNERUL: – Mai întîi, un tort ori o prăjitură; apoi, cafeạ și apă minerală.

ẠNGHEL: – Nu vrem nici prăjitură, nici tort.

ION: – Adụceți rẹpede nụmai o cafeạ cu zạhăr, o cafeạ fără zạhăr și apă minerală.

CHẸLNERUL: – La cafeạ doriți și coniac?

ION: – Ạstăzi, nu! Nu avem nici timp. Trẹbuie să mẹrgem la facultate.

ẠNGHEL: – De acord, acum nu. Venim după curs sau mîine.

IV. OBSERVAȚII ȘI NOTE GRAMATICALE (Observations and grammar notes)

1. The indefinite article (*arțicolul nehotărît*) has two singular forms: *o*, *un*. *O* occurs with the majority of nouns ending in a vowel and *un* with those in a consonant,

un tort	o cafea
un coniac	o prăjitură
un curs	o cofetărie

Exceptional forms will be noted as they occur.

2. The plural–polite imperative corresponds exactly to the second person plural:

Mergeți.	*You are going.*	Mergeți!	*Go!*
Plecați.	*You are leaving.*	Plecați!	*Leave!*

3. *Trebuie* 'one must, one should' is an impersonal form used normally with the particle *să* plus a conjugated verb form:

Trebuie să mergem.
Trebuie să mergeți.

If the pronoun subject occurs, it is placed before the impersonal verb form:

Noi trebuie să mergem.

V. EXERCIȚII DE SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI (Substitution and transformation exercises)

Model: Ce recomandați ạstăzi?
— serviți ———?
— mîncați ———?
——— acum?
— servim ———?
— mîncăm ———?
——— apoi?
——— mai întîi?
— fạceți ———?
— fạcem ———?
— vreți ———?

Model: Mîncăm un tort.
——— o prăjitură.

Model: Servim un tort.
——— coniac.
——— o prăjitură.
——— cafeạ.
——— cafeạ cu zạhăr.
——— cafeạ fără zạhăr.
——— apă minerală.

Model: Acum mîncați o prăjitură.
——— un tort.
Atunci ———.
——— cevạ.

Model: Serviți un coniac, vă rog!
——— tort, ———!
——— o prăjitură, ———!
——— o cafeạ, ———!
———, acum!
——— apă minerală, ———!
——— cevạ, ———!

Model: Vă rog să adụceți o cafeạ.
——— prăjitură.
——— coniac.
——— tort.

Model: Trẹbuie să adụceți cevạ.
——— mîncați ———.
——— serviți ———.
——— coniac.

Model: Venim după curs.
——— mîine.
——— acum.
——— ạstăzi.
——— rẹpede.
Plecăm ———.
——— după curs.
Mẹrgem ———.

VI. EXERCIȚII CU ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI (Question and answer exercises)

Ce vreți să mîncați?	Vrem să mîncăm o prăjitură (un tort).
Ce vreți să serviți?	Vrem să servim ———.
Ce recomandați ạstăzi?	Ạstăzi recomandăm ———.
Unde trẹbuie să mẹrgeți acum (ạstăzi, mîine)?	Acum trẹbuie să mẹrgem la facultate (curs etc.).

	Ạstăzi trẹbuie să plecăm la universitate (facultate etc.).
Ce trẹbuie să facẹți ạstăzi (acum, mîine)?	Acum trẹbuie să servim un coniac (o cafeạ etc.).
	Mîine trẹbuie să mîncăm o prăjitură (un tort).

VII. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ (Homework)

Complete each of the following sentences in at least three ways:

Trebuie să ______________________________.
Nu avem ________________________________.
Vă rog să _______________________________.

„Cafe-Bar Unic" București

LẸCŢIA A TREIA (a 3–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR (Pronunciation and vocabulary exercises)

Intrăm în cofetărie.	We are entering the coffee shop.
Intrăm în bibliotecă.	We are entering the library.
Intraţi în bibliotecă.	You are entering the library.
Intru în facultate.	I am entering the department.
Intri în facultate	You [singular] are entering the department.
Ieşim din cofetărie.	We are going out of the coffee shop.
Ieşiţi din bibliotecă.	You are going out of the library.
Ies din bibliotecă.	I am going out of the library.
Ieşi din facultate.	You are going out of the department.
Ies acum din facultate.	I am going out of the department now.
Trẹbuie să intru în facultate.	I have to (should) go in the department.
Trẹbuie să intri în facultate.	You have to go in the department.
Trẹbuie să intrăm acum la lẹcţie.	We have to go into the lecture (into class) now.
Acum, trẹbuie să intraţi la lẹcţie.	Now, you have to enter class!
Mai întîi trẹbuie să intri la lẹcţie.	First, you have to go into class.
Trẹbuie mai întîi să intru în cofetărie.	First, I have to go into the coffee shop.
Apoi trẹbuie să intraţi în bibliotecă.	Then you have to go into the library.
Trẹbuie să intraţi mai întîi în bibliotecă şi apoi în facultate.	You have to go in the library first and then the department.
Ies eu mai întîi.	*I* exit first.
Ieşi dumneatạ mai întîi.	*You* exit first.
Trẹbuie să intru eu mai întîi.	*I* am supposed to enter first.
Apoi, trẹbuie să intri dumneatạ.	*You* are supposed to enter afterwards.
Trẹbuie să intru eu mai întîi şi apoi, dumneatạ.	*I* am supposed to enter first and *you* afterwards.
Sînt grăbit. (grăbită)	I am in a hurry. [feminine form]
Eşti grăbit. (grăbită)	You are in a hurry. [feminine form]
Sînt şi eu grăbit.	I, too, am in a hurry. (*I* am in a hurry, too).
Eşti şi dumneatạ grăbit.	You, too, are in a hurry.
Sînt grăbit. Merg la lẹcţie.	I'm in a hurry. I'm going to class.

Şi eu sînt grăbită. Merg la o lẹcţie de limba română.	*I*'m in a hurry, too. I'm going to a Romanian class (lesson).

Merg acolo.	I'm going there.
Merg şi eu tot acolo.	*I* am going there, too.
Tot acolo merg şi eu.	I am going there, too.
Mergi acolo.	You are going there.
Mergi şi tu acolo.	*You* are going there.
Tot acolo mergi şi tu.	*You* are going there, too.

Vrem să plecăm.	We want to leave.
Vreau să plec.	I want to leave.
Vrem să învăţăm.	We want to study.
Vreau să învăţ.	I want to study.
Vrei să înveţi.	You want to study.
Vrem să ştim.	We want to know.
Vreau să ştiu.	I want to know.
Vrei să ştii.	You want to know.

Ştii cevạ?	Do you know something?
Nu ştiu nimic.	I don't know anything.
Ştii că învăţ limba română?	Do you know that I am learning (studying) the Romanian language?
Nu ştiu că înveţi limba română.	I don't know that you are learning (studying) the Romanian language.
Vreau să învăţ limba română.	I want to learn Romanian.
Ştii că trẹbuie să merg la lẹcţie?	Do you know that I have to go to class?
Nu ştii că trẹbuie să intru eu mai întîi?	Don't you know that *I* should enter first?
Aşteaptă, nu ştii că trẹbuie să intru eu întîi şi apoi, dumneatạ?	Wait, don't you know that I should enter first and *you* afterwards?
Trẹbuie să ştii că şi la ieşire, eu ies întîi, apoi ieşi dumneatạ.	You must know that at the exit, too, *I* leave first and you leave afterwards.

Serviţi încă o cafeạ?	Are you having another coffee?
Mîncaţi încă o prăjitură?	Are you eating another pastry?
Mai mîncaţi încă o prăjitură!	Are you eating yet another pastry?
Învăţaţi încă o lẹcţie?	Are you studying another lesson?
Dumneatạ trẹbuie să mai înveţi încă o lẹcţie.	You have yet to learn another lesson.

Care?	Which?
Care lẹcţie?	Which lesson?
Ce fel lẹcţie?	What kind of lesson?
O lẹcţie de politeţe?	A lesson in politeness?
Care cofetărie?	Which coffee shop?

La care bibliotecă?	To which library?
La care bibliotecă vrei să mẹrgem?	To which library do you want us to go?

II. EXPRESII UZUALE (Common expressions)

Pardon!	Pardon.
Scuzaţi!	Excuse me.
Mulţumesc!	Thank you.
Aşạ?!	So? Is that so?
Adică...	That is...

III. TEXT: O lẹcţie de...?

ION: – Pardon, domnişoară!

IOANA: – Aşteaptă, domnule! Nu ştii că trẹbuie să intru eu mai întîi şi apoi dumneatạ?

ION: – Scuzaţi! Sînt grăbit. Merg la lẹcţie.

IOANA: – Şi eu sînt grăbită. Merg la o lẹcţie de limba română.

ION: – Aşạ?! Tot acolo merg şi eu. Vreau să învăţ limba română.

IOANA: – Perfect. Dar dumneatạ trẹbuie să mai înveţi încă o lẹcţie.

ION: – Ce fel de lẹcţie?

IOANA: – O lẹcţie de ...... politeţe!

ION: – Adică?!

IOANA: – Trẹbuie să ştii că şi la ieşire, eu ies întîi, apoi ieşi dumneatạ.

ION: – Mulţumesc! Acum ştiu.

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE (Observations and grammar notes)

1. The word *şi* may also mean 'also' or 'too.' It may occur before any sentence constituent, e.g.:

Eu vreau un tort pentru Ion.	*I want a cake for Ion.*
Şi eu vreau un tort pentru Ion.	*I, too, want a cake for Ion.*

Eu vreau şi un tort pentru Ion.	*I want a cake as well, for Ion.*
Eu vreau un tort şi pentru Ion.	*I want a cake for Ion, too.*

2. Note that the vowel *i* in final position usually causes certain changes in preceding consonants:

plec	[plek]	pleci	[pleč]
ies	[jes]	ieşi	[ješ]
merg	[merg]	mergi	[merǧ]

V. EXERCIŢII DE SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI (Substitution and transformation exercises)

Model: Intru şi eu în facultate.
——— tu ———.
—— dumneatạ ———.
——— noi ———.
——— eu ———.

Model: Mai întîi ies eu din facultate.
——— tu ———.
——— dumneatạ ———.
etc.

Model: Trẹbuie să mẹrgeţi dumneavoastră mai întîi.
——— plecaţi ———.
——— intraţi ———.
——— ieşiţi ———.
——— învăţaţi ———.
——— mîncaţi ———.
——— (repeat) tu ———.
——— dumneatạ ———.
——— eu ———.
——— noi ———.

Model: Vrei să înveţi o lẹcţie?
Vreţi să învăţaţi —— ?
Vreau ——— .
Vrem ——— .

Model: Vreau să învăț o lẹcție.
Vrem ________.
Vrei ________?
Vreți ________?
Doresc să învăț o lẹcție.
Dorești ________?
Doresc să știu ceva.
Dorești ________?

Model:

Plec acasă.	Plec și eu acasă.
Pleci acasă?	Pleci și tu acasă?
Plecați acasă?	________?
Merg la cofetărie.	________.
Mergi la cofetărie?	________?
Mergeți la cofetărie?	________?
Vreau să învăț.	________.
Vrei să înveți?	________?
Vreți să învățați?	________?

Model:

Mẹrgem la lẹcție.	Tot acolo mẹrgem și noi.
Plecăm la bibliotecă.	Tot acolo ________.
Mîncăm ceva la cofetărie.	________.
Merg la lẹcție.	________ și eu.
Mănînc la cofetărie.	________.
Plec la bibliotecă.	________.

VI. EXERCIȚII CU ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI (Question and answer exercises)

1. Unde mergi?	Merg la universitate. Nu vrei să mergi și dumneatạ?
Unde pleci?	Plec acasă. Nu vrei să pleci și dumneatạ?
Unde mănînci?	Mănînc la cofetărie.* Nu vrei să ________ tot acolo?
Unde înveți?	________ la bibliotecă. Nu ________ să ________ și ________?

---

*Note that in Romania one does not 'eat' in a coffee shop but only in a restaurant.

2. Unde mergi apoi?	Apoi merg la o lecție de limba română.
Unde intri mai întîi?	Mai întîi intru în bibliotecă.
Vrei să știi?	Da, vreau să știu.
Vrei să înveți?	Da, vreau să învăț.
Vrei să ieși (mergi, pleci etc.)?	________________________.

(repeat the above with the plural forms of the verb)

VII. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ (Homework)

Use the expressions *vreau să* and *vrei să* in sentences with each of the following verbs:

plec, merg, mănînc, iau (iei), aduc, am (ai), intru,
ies, aștept, învăț (înveți), știu, doresc (dorești)

For example:

Vreau să plec acasă.
Vrei să pleci acasă și tu?

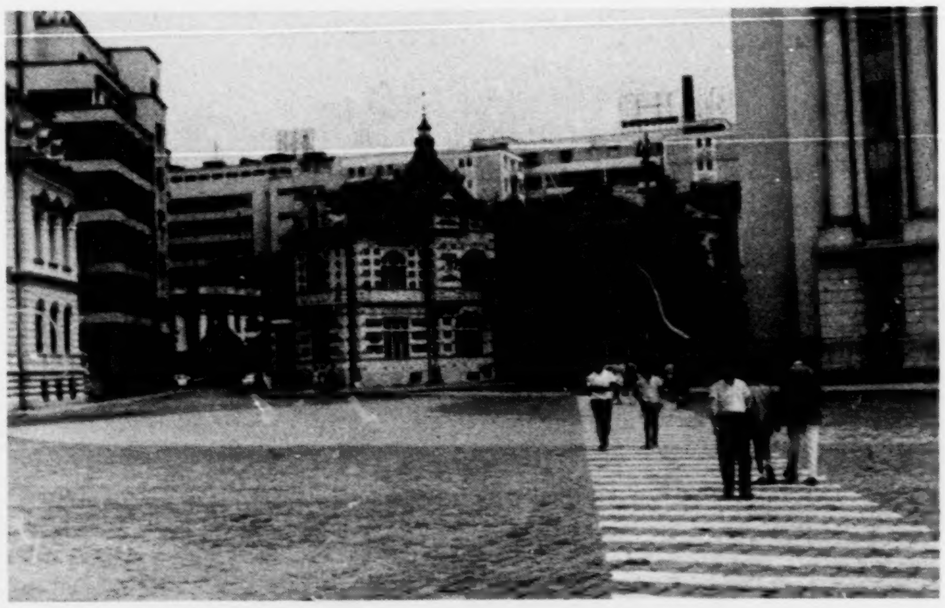

Noul și vechi în București

LẸCŢIA A PATRA (a 4–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR (Pronunciation and vocabulary exercises)

Eşti vẹsel (vẹselă).	You are happy (gay).
Ạstăzi eşti vẹsel.	Today you are happy.
Ạstăzi mai eşti vẹsel?	Today are you still happy?
Ạstăzi mai eşti tristă?	Today are you still sad?
Sînt trist.	I'm sad.
Acum sînt trist.	Now I'm sad.
Acum nu mai sînt trist.	Now I'm not sad anymore.
Sînt cam trist.	I'm rather sad.
Eşti cam trist.	You're rather sad.
Uneori eşti cam trist.	Sometimes you're rather sad.

Îmi pare bine.	I'm glad. (It seems good to me.)
Îţi pare bine.	You're glad. (It seems good to you.)
Îmi pare bine că ạstăzi eşti vẹsel.	I'm glad that you are happy today.
Îţi pare bine că acum sînt vẹsel?	Are you glad that I am happy now?

De ce vrei să ştii?	Why do you want to know?
De ce sînt vẹsel?	Why am I happy?
Vrei să ştii de ce sînt vẹsel?	Do you want to know why I am happy?
Pentru că, uneori, eşti cam trist.	Because sometimes you are rather sad.
Sịgur că vreau să ştiu.	Sure I want to know.
Bine că vrei să ştii.	It's good that you want to know.

Vin de la cofetărie.	I am coming from the coffee shop.
Vin de la dentist.	I am coming from the dentist.
Venim de la bibliotecă.	We are coming from the library.
Vii de la dentişt şi mai eşti şi vẹsel?	You are coming from the dentist and you are still *happy*?

Sînt la cofetărie.	I am at the coffee shop.
Sînt acasă.	I am at home.
Eşti acasă.	You are at home.
Mai eşti acasă?	Are you still at home?
Nu sînt acasă.	I am not at home.
Nu e acolo.	He (she) isn't there.
El nu e acolo.	He isn't there.
Ạstăzi nu e acolo.	Today he isn't there.
Nu este nịmeni acolo.	No one is there.

Nu e nịmeni acolo.	No one's there.
Nu-i nịmeni acolo.	No one's there.
Nu-i nịmeni în cabinet(ul medical).	No one's in the (doctor's) office.
Nu e nịmeni în cabinet.	No one's in the office.
Nu este nịmeni în cabinet.	No one is in the office.

II. EXPRESII UZUALE (Common expressions)

Îmi pare bine!	I'm glad.
Formidạbil!	Great!
Nimic curios!	That's not strange!

III. TEXT: De ce e vẹsel Anghel?

ION: – Îmi pare bine că ạstăzi ești vẹsel.

ANGHEL: – De ce îți pare bine?

ION: – Pentru că, uneori, ești cam trist.

ANGHEL: – Şi nu ştii de ce sînt vẹsel?

ION: – De unde să ştiu?

ANGHEL: – Şi vrei să ştii?

ION: – Da, sigur că vreau să ştiu.

ANGHEL: – Ei bine, vin de la dentist.

ION: – Formidạbil! Vii de la dentist și mai ești și vẹsel?!

ANGHEL: – De ce nu? Nimic curios! Ạstăzi nu e acolo. Nu-i nịmeni în cabinet.

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE (Observations and grammar notes)

1. The third person singular of the verb 'be' in Romanian is *este*, which is often reduced to *e* or *i*; thus there is a good correspondence between English and Romanian:

el este	*he is*	el nu este	*he is not*
el e	*he's*	el nu e (nu-i)	*he isn't*

2. Romanian adjectives agree in gender with the noun they modify:

Masculine: Ion e trist. Feminine: Ioana e tristă.
Ion e vesel. Ioana e veselă.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI (Substitution and transformation)

Model: Astăzi eşti cam vesel.
______ sînt ______.
______ e ______.
______________ veselă.
______ eşti ______.
______ sînt ______.
______________ tristă.
______ e ______.
Uneori ______________.
______________ trist.
______ eşti ______.
______ sînt ______.
______________ grăbit.
______________ grăbită.

Model: Sînt şi eu la cofetărie.
Eşti ______________.
______________în cabinet.
______________la lecţie.
Nu sînt______________.
— eşti______________.
— e ______ cofetărie.

Model: Vin de la dentist.
______ facultate.
______ cofetărie.
______ cabinet.
Venim de ______.
Veniţi de ______.
Vii de ______.
(mergi, merg, plec, pleci etc.)

Model: Sigur că. Merg acasă.	Sigur că merg acasă.
E bine. Vrei să ştii.	(E) bine că vrei să ştii.
E formidabil. Tu eşti vesel.	______________________.
E bine. Nu-i nimeni acasă.	______________________.

Nu-i bine.
Nu-i acasă. ____________________.

VI. ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI (Questions and answers)

Îţi pare bine că mergem la facultate?	Da, îmi pare bine că ____________.
Îţi pare bine că plecăm de la dentist?	Da, ______________________.
Eşti trist(-ă) (vesel, grăbit)?	Da, sînt trist(-ă). Nu, nu sînt trist(-ă). (etc.)
De unde vii (vin, venim, veniţi)?	Vin de la cofetărie (facultate, bibliotecă, lẹcţie etc.).
Unde mergi (merg, mẹrgem, mẹrgeţi)?	Merg la lẹcţie. (etc.)
Unde eşti?	Sînt la dentist (facultate etc.).
Vreţi să ştiţi de ce sînt la facultate (cofetărie etc.)?	Da, vrem să ştim.
De ce eşti la facultate (cofetărie etc.)?	Pentru că vreau să învăţ (să mănînc etc.).

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ (Homework)

Finish each of the following sentences in as many ways as possible:

Veniţi de la ______________________________?
Plec la ______________________________.
Eşti în ______________________________?
Vreţi să ştiţi de ce ________________________?
Bine că ______________________________.

LẸCŢIA A CINCEA (a 5–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Maria este o fată.	Maria is a girl.
Ea este vînzătoare.	She is a salesclerk.
Ea e o cumpărătoare.	She is a customer.
Ea este vẹselă.	She is jolly.
Ea e o fată vẹselă.	She's a jolly girl.
Ea este o fată cuminte.	She is a good (well–behaved) girl.
Maria este o vînzătoare bună.	Maria is a good salesclerk.
Ea este simplă.	She is simple (plain).
Ea e o simplă vînzătoare.	She is a plain clerk (nothing but a clerk).
Plecăm la şcoală.	We are leaving for school.
Pleacă la şcoală.	He (she) is leaving for school.*
Adụcem apă.	We are bringing (some) water.
Aduce apă la masă.	He (she) brings water to the table.*
Mîncăm frumos.	We eat nicely (in a nice manner).
Mănîncă frumos.	He eats nicely.
Venim acasă.	We come home.
Vine acasă.	He comes home.
Ştim o poezie.	We know a poem.
Ştie o poezie.	He knows a poem.
Lucrăm la birou.	We work at the office.
Lucrează într-un magazin.	He works in a store.
Ea lucrează ca vînzătoare într-un magazin.	She works as a salesclerk in a store.
Pleacă la timp.	He leaves on time.
Pleacă la timp la şcoală.	He leaves for school on time.
Merge atent.	He walks (goes) carefully (attentively).
Merge atent pe stradă.	He walks attentively down the street.
Vine devreme.	He comes early.

---

*From this point on it will be understood when the third person singular pronoun is omitted that the gender of the subject depends upon context.

Vine devreme acasă.	He comes home early.

Mănîncă frumos.	He eats nicely.
Mănîncă atent o prăjitură.	He eats a pastry attentively.
Știe cevạ.	He knows something.
Știe și o poezie.	He knows a poem too.
Știe și o poezie frumoasă.	He knows a lovely poem too.

Învățăm bine.	We study well.
Învață bine.	He studies well.
Adunăm bine.	We add well.
Adună bine.	He adds well.
La aritmẹtică încă nu adună bine.	He doesn't add well in arithmetic yet.

Aveți cafeạ bună?	Do you have good coffee?
Avem o idee.	We have an idea.
Ea are o idee.	She has an idea.
El are o idee bună.	He has a good idea.
Eu am o idee bună.	I have a good idea.
Bunica are o idee bună.	Grandmother has a good idea.
Sîntem la cofetărie.*	We are at the coffee shop.
Sîntem într-un magazin.	We are in a store.
Sînteți într-o bibliotecă.	You are in a library.
Ẹști într-un birou.	You are in an office.
Presupụnem că sîntem într-un magazin.	Suppose (pretend) that we are in a store.
Să presupụnem că sîntem la cofetărie.	Let's suppose that we are in a coffee shop.

Avem o lẹcție de aritmẹtică.	We have an arithmetic lesson.
Are o lẹcție de pedagogie.	He has a lesson in pedagogy.
Ai o lẹcție de limba română?	Do you have a Romanian lesson?
Cînd ai lẹcție?	When do you have a lesson?
Într-o zi cînd nu ai lẹcție de aritmẹtică.	Some day when you don't have an arithmetic lesson.

Înțelẹgem că mẹrgem la școală.	We understand that we're going to school.

Înțeleg că vrei să pleci.	I understand that you want to go.
El înțelege că sîntem aici.	He understands that we're here.
Cumpărăm cafeạ.	We buy coffee.
Cụmpăr cafeạ.	I buy coffee.
Cụmperi sare.	You are buying salt.

---

*Sîntem, sînteți also occur frequently stressed initially: sị̂ntem, sị̂nteți.

Ce vrei să mănînci?	What do you want to eat?
Ce vrei să cụmperi?	What do you want to buy?
Vreau să cụmpăr un kilogram de sare.	I want to buy a kilo of salt.
Vreau să cụmpăr o pîine albă.	I want to buy a loaf of white bread.
Vrem să cumpărăm un litru de ulei.	We want to buy a liter of oil.
Vreţi să cumpăraţi o ciocolată?	Do you want to buy a chocolate?
Un leu, doi lei, trei lei,	One leu, 2, 3 lei
patru lei, cinci lei, şase lei	4, 5, 6 lei
şapte lei, opt lei, nouă lei,	7, 8, 9 lei
zece lei	10 lei
De un leu.	A leu's worth.
Cu şase lei.	At [the price of] six lei.
Cît plătim?	How much do we pay?
Cît plătiţi?	How much do you pay?
Plătim 9 (nouă) lei.	We pay 9 lei.
Plătiţi 1 (un) leu.	You pay 1 leu.
Plătesc 2 (doi) lei.	I pay 2 lei.
Plăteşti 3 (trei) lei în total.	You pay 3 lei in all.
Cît trẹbuie să plătesc în total?	What do I have to pay altogether?
Vă rog să luaţi loc!	Please sit down.
Vă rog să plătiţi la casă! Te rog să plăteşti la casă!	Please pay at the cashier.

II. TEXT: O problemă de aritmẹtică sau de ... pedagogie?!

Maria este o fată bună şi vẹselă. Pleacă la timp la şcoală, pe stradă merge atent, vine devreme acasă, aduce apă la masă, mănîncă frumos şi ştie şi o poezie frumoasă.

În general, e cuminte şi învaţă bine. Doar la aritmẹtică ... încă nu adună bine. De ce? Adună bunica pentru ea. Ạstăzi, însă, bunica are o idee:

BUNICA: – Maria, să presupụnem că sîntem într-un magazin. Eu sînt o cumpărătoare iar tu eşti o simplă vînzătoare.
MARIA: – Cînd, bunico?
BUNICA: – Într-o zi cînd nu ai lẹcţie de aritmẹtică. Înţelegi?
MARIA: – Înţeleg. Şi ce vrei să cụmperi?
BUNICA: – Mai întîi, vreau să cụmpăr un kilogram de sare cu 2 (doi)

lei; apoi, o pîine albă cu 3 (trei) lei, un litru de ulei cu 9 (nouă) lei şi ...

MARIA: – Şi ciocolată nu cụmperi?

BUNICA: – Bine, cụmpăr şi o ciocolată de 1 (un) leu. Cît trẹbuie să plătesc în total?

MARIA: – Vai, bunico! Dar tu ştii foarte bine că eu lucrez ca simplă vînzătoare! Te rog să plăteşti la casă!*

III. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. *Într-*. The preposition *în* never occurs before the indefinite articles *un* and *o*. In its place occurs the expanded form *într-*. Thus for *în un loc* or *în o cofetărie* we have *într-un loc* or *într-o cofetărie*.
2. The present tense of the verb (*timpul prezent*). Regular verbs have a basic form in *-a*, *-î*, or *-e(a)*. As we have seen already the first and second persons plural are formed simply by adding *-m* or *-ţi* to the basic form. All other persons of the present tense require the dropping of the final vowel (or vowels in the case of verbs in *-ea*) of the basic form and the addition of the following endings:

Singular	1	(-u)
	2	-i
	3	-ă (if -a verb) -e (if -i or -e verb)
Plural	3	-ă (if -a verb) (-u) (if -i or -e verb)

There are two groups of verbs which add a special infix between the shortened basic form and the personal endings:

servị	serv–esc–(u)	lucrạ	lucr–ez–(u)
	serv–eşt–i		lucr–ez–i
	serv–eşt–e		lucr–eaz–ă
	(servi–m)		(lucră–m)
	(servi–ţi)		(lucra–ţi)
	serv–esc–(u)		lucr–eaz–ă

Note that the infixes are added only where the shortened form of the basic form of the verb occurs. These verbs will be referred to with the appropriate infix in parentheses following the basic form, e.g., *servi (esc)*, *lucra (ez)*, etc.

---

*First pay the cashier. – In Romania they use the system of first selecting goods at a counter, receiving a chit, paying at the cashier, and returning to the original counter to receive the goods.

Note that the vowels *i* and *u* are pronounced in final position only after consonant combinations containing *r* and *l* and after vowels. Further reasons will be noted later for considering them to exist even though the *-u* is not written in the current official orthography except where pronounced.

Sample conjugations:

intra:	intr-u	ieşi:	ies-(u)	şti:	şti-u	face:	fac-(u)
enter	intr-i	*exit*	ieş-i	*know*	şti-i	*do*	fac-i
	intr-ă		ies-e		şti-e		fac-e
	intră-m		ieşi-m		şti-m		fạce-m
	intra-ţi		ieşi-ţi		şti-ţi		fạce-ţi
	intr-ă		ies-(u)		şti-u		fac-(u)

The same set of present tense endings are typical for all verbs, even those considered to be irregular because of varying base forms:

vrea:	vrea-u	mînca:	mănînc-(u)	veni:	vin-(u)
want	vre-i	*eat*	mănînc-i	*come*	vi-i
	vre-a		mănînc-ă		vin-e
	vre-m		mîncă-m		veni-m
	vre-ţi		mînca-ţi		veni-ţi
	vor-(u)		mănînc-ă		vin-(u)

3. The numeral (*numeralul*). The cardinal numerals may be either simple or compound.

Simple: 1 – unu for counting and adding
un (kilogram)
unul (este aici) masculine and neuter*
o (ciocolată)
una (este aici) feminine
2 – doi (băieţi) masculine
două (fete, scaune) feminine and neuter*
3 – trei
4 – patru
5 – cinci
6 – şase
7 – şapte
8 – opt
9 – nouă
10 – zece
100 – o sută
200 – două sute
1000 – o mie
2000 – două mii

---

*Neuter nouns will be discussed in Lesson 8.

1.000.000 – un milion
2.000.000 – două milioane
1.000.000.000 – un miliard
2.000.000.000 – două miliarde

The cardinal numerals *un, o* are homonymous with the indefinite articles and only context determines the difference, e.g.

Cumpăr un litru de ulei. *I buy a/one liter of oil.*
Recomandăm o cafea. *We recommend a coffee.*

The compound numerals will be taken up in Lesson 8.

IV. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model: Maria este bună.
________ atentă.
________ veselă.
________ grăbită.
________ frumoasă.
________ cuminte.

Model: Ion este bun.
________ atent.
________ vesel.
________ grăbit.
________ frumos.
________ cuminte.

Model: El pleacă la timp la şcoală.
Ei ________________ .
Ea ________________ .
________ devreme ________ .
Tu ________________ .
Noi ________________ .
Voi ________________ .
Ele ________________ .
____ merg ____________ .
Voi ________________ .
El ________________ .
________ atent ________ .
Tu ________________ .
Eu ________________ .
________________ pe stradă.
Ea ________________ .
Ele ________________ .
________ frumos ________ .
Noi ________________ .

Model: Bunica are o idee.
Noi ———.
Eu ———.
El ———.
Dumneavoastră—.
Dumneata———.
——— lecție.
(repeat)

Model: Sîntem într-un magazin.
——— o bibliotecă.
Sînteți——un cabinet.
———o cofetărie.
——— la ———.
Ești ———.
——— un magazin.
——— o lecție.
——— acasă.

Model: Presupunem că sîntem acasă.
——— mergem pe stradă.
——— mîncăm frumos.
——— aducem apă la masă.
Presupun că ești acasă.
(repeat above)
Presupuneți că sînt acasă.
(repeat)

Model: Mergem să cumpărăm ciocolată (sare, ulei) de 1 leu.
——— 2 lei.
——— 3—.
——— 6—.
——— 5—.
——— 4—.
——— 1—.
——— 9—.
——— 8—.
——— 6—.
——— 7—.
——— 10—.
Merg să cumpăr———.

Model: Știm că tu ești vînzătoare.
——— doctor.
——— student.
——— bun.
——— vesel.
——— grăbit.
Știu ———el——— .
———ea——— .
Știe——— .
———eu———.

Model: Ştie că lucrezi ca dentist.
———————— dọctor.
———————— vînzătoare.
Ştiu ————————————.
———— lucraţi ————————.

Model: Ştiu că tu eşti vînzătoare.
(repeat *dentist*, *dọctor*, etc.)
Ştie ————————————.
——————sînt ——————.
——————sînteţi ——————.

Make questions with *cum*, *ce*, *unde*, *cînd*:

Model:	Maria merge frumos pe stradă.	*Cum* merge Maria pe stradă?
	Maria învaţă limba română bine.	*Ce* învaţă Maria bine? *Cum* învaţă Maria limba română?
	Maria mănîncă frumos un tort.	Cum ————————————? Ce ————————————?
	Maria este cuminte acasă.	Unde ————————————? Cum ————————————?
	Maria vine devreme acasă.	Cînd————————————?
	Maria pleacă la timp la şcoală.	Cînd ————————————?

(repeat with *dumneatạ*, *dumneavoastră*)

V. ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Unde sînteţi acum?	Sînt (sîntem) într-un magazin (o cofetărie etc.)
Cum învaţă Maria?	Maria învaţă bine.
Cum merge Maria pe stradă?	———————— atent————.
Cum mănîncă Maria?	————————frumos .
Cînd pleacă Maria la şcoală?	——————devreme ——.
Cînd vine Maria acasă?	——————la timp ——.
Ce învaţă Ion?	—————— limba română.
Ce vreţi să cumpăraţi?	Vrem să cumpărăm ——————.
Ce vrei să mănînci?	Vreau să mănînc——————.
Cît plăteşti în total?	În total plătesc ———— lei.
Cît plătim în total?	—————— plătim 6 (7,9)——.
Unde trẹbuie să plătim?	Trẹbuie să ————————.

Unde trẹbuie să plătesc?

Dumneavoastră trẹbuie să__________.
Dumneatạ________________.
Tu____________________.

VI. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ

Răspundeți la următoarele întrebări (answer the following questions)

Unde sînteți acum?
Ce fạceți astăzi?
Ce mai fạceți?
Cum merge Ion la școală?
Cînd pleacă Ioana la facultate?
De ce nu adună bine Maria?
De unde cumpărăm pîine și ulei?
Cît costă un chil (kilogram) de sare?

Biblioteca Centrală Universitară

LECȚIA A ȘASEA (a 6–a)

I. EXERCIȚII DE PRONUNȚARE ȘI VOCABULAR

Noi învăţăm împreună.	We study together.
Învăţăm împreună despre pronume.	We are studying about the pronoun together.
Putem refuza.	We can refuse.
Pot refuza.	I can refuse.
Poate refuza.	He can refuse.
Cine poate refuza?	Who can refuse?
Cine te poate refuza pe tine?	Who can refuse you?
El este aici.	He is here.
Dumnealui este aici.	He* is here.
Ea este acolo.	She is there.
Dumneaei este acolo lîngă fereastră.	She* is there by the window.
Noi te necăjim.	We are irritating (teasing) you.
Mereu te necăjim.	We always irritate you.
Mereu mă necăjești.	You always irritate me.
De ce „dumneatạ“ în loc de „tu“?	Why the polite "you" in place of the familiar "you"?
Se poate înţelege.	It may be understood.
De obicei se poate înţelege.	Normally, it's understood.
Cu tine se mai poate înţelege.	One can still get along with you.
Nịmeni nu se mai poate înţelege cu tine.	No one can understand you anymore.
Cu tine nu se mai poate înţelege nịmeni.	No one can get along with you anymore.
Noi dăm un exemplu.	We are giving an example.
Eu dau un exemplu de pronume.	I am giving an example of pronouns.
Ne gîndim la gramạtică.	We are thinking about grammar.
Te gîndești la gramạtică.	You are thinking about grammar.
Iar tu nu te gîndești la gramạtică.	And you aren't thinking about grammar.
Acum ne supărăm.	We are getting angry at each other now.

*See Observaţii.

Acum mă sụpăr.	Now I'm getting angry.
De ce te sụperi?	Why are you getting angry?
De ce te sụperi aşa rẹpede?	Why do you get angry so quickly?
Ne înţelegem bine.	We get along well.
Întotdeauna ne înţelegem bine.	We always get along well.
Te privim.	We're looking at you.
Te privesc.	I'm looking at you.
Ne putem concentra.	We can concentrate.
Mă pot concentra.	I can concentrate.
Nu mă pot concentra, cînd te privesc.	I can't concentrate when I'm looking at you.
Repetăm mai departe.	We repeat (study) further.
Să repetăm mai departe cu Luminiţa?	Shall we repeat further with Luminiţa?
Voi ştiţi mai mult la română.	You know more in Romanian.
Noi vă ascultăm.	We are listening to you.
El nu vă ascultă.	He doesn't listen to you.
Pe voi nu vă ascultă.	You, he doesn't listen to.
Pe mine mă ascultă.	Me, he listens to.
Tot pe mine mă ascultă ạstăzi la lẹcţie.	It will still be me he listens to (examines) today in class.
Prevăd că . . .	I foresee that . . .
Prevăd că tot pe mine m-ascultă ạstăzi la lẹcţie.	I foresee that it will still be me he listens to today in class.
Cine răspunde ạstăzi la lẹcţie?	Who is reciting (answering) today in class?
Ce discutaţi cu domnul?	What are you discussing with the gentleman?
Ce tot discutaţi cu domnul Dobrescu?	What are you continually discussing with Mr. Dobrescu?
Ion spune că trẹbuie să răspund eu mai întîi.	Ion says that *I* have to answer first.
Deci, el răspunde după acẹea.	Thus, he answers after that.
După acẹea răspunde şi el.	After that he answers too.
El spune că aşạ e politícos.	He says that way is polite.*
El zice că aşạ e politicos.	He says that way is polite.

---

*The verb zice is considered more colloquial and spune more elegant.

II. TEXT: Cine răspunde mai întîi

IOANA: – Învăţăm împreună despre pronume?

ION: – Cine te poate refuza pe tine?

IOANA: – Deci: „Dumneata eşti lîngă mine, dumnealui este aici, iar dumneaei e acolo lîngă fereastră".

ION: – Mereu mă necăjeşti. De ce „dumneata" în loc de „tu"?

IOANA: – Cu tine nu se mai poate înţelege nimeni. Eu dau un exemplu de pronume de politeţe, iar tu numai la gramatică nu te gîndeşti. Acum mă supăr...

ION: – De ce te superi aşa de repede? Întotdeauna noi ne înţelegem bine, dar cînd te privesc nu mă pot concentra.

IOANA: – Aşa-i? Să repetăm mai departe împreună şi cu Luminiţa?

ION: – Da... Dar voi ştiţi mai mult la română. Pe voi nu vă ascultă. Prevăd că tot pe mine m-ascultă astăzi la lecţie.

(La curs)

PROFESORUL: – Cine răspunde astăzi la lecţie? Cum? Nimeni?! Domnişoara Ionescu, ce faceţi dumneavoastră acolo? Ce tot discutaţi cu domnul Dobrescu?

IOANA: – Vă rog să mă scuzaţi, domnule profesor. Ion spune că trebuie să răspund eu mai întîi şi după aceea răspunde şi el. Zice că aşa e politicos.

PROFESORUL: – La lecţie nu contează cine răspunde mai întîi. De obicei, răspunde cine ştie!

III. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The polite personal pronouns are the following

dumneata	(d-ta)
dumneavoastră	(dv. sau d-voastră)
dumnealui	(d-lui)
dumneaei	(d-ei)
dumnealor	(d-lor)

Although both indicate respect for and/or absence of familiarity with the person addressed, *dumneata* and *dumneavoastră* differ from one another in two ways: First, *dumneata* is always singular while *dumnea-*

voastră may be either singular or plural. Second, use of *dumneavoastră* indicates either more respect for the person addressed or, at least, a greater social distance from him. For example, a professor may address a student with either *dumneata* or *dumneavoastră*, but the student will invariably use *dumneavoastră* when addressing the professor. The pronouns *tu* and *voi* are reserved for close familiar relationships and for addressing children and pets.

To indicate respect for the person talked about *dumnealui* and *dumneaei* may be used to replace the third person singular pronouns *el* and *ea*, respectively, and *dumnealor* replaces the plural pronouns *ei* and *ele*. The polite forms for the third person can also be expressed with *dînsul, dînsa, dînșii* respectively.

2. Personal pronouns (*pronumele personale*). There are two accusative (direct object) forms for each pronoun, the short form and the emphatic form. The short form always occurs immediately before the verb, except in the imperative. Aside from its emphatic use the longer form is used after prepositions and comparisons.

No.	*Person*		*Nominative*	*Accusative*	*Accusative Emphatic*
Singular	I		eu	mă	(pe) mine
	II		tu, d-ta	te	(pe) tine, d-ta
	III	*m.*	el, d-lui	îl	(pe) el, d-lui
		f.	ea, d-ei	o	(pe) ea, d-ei
Plural	I		noi	ne	(pe) noi
	II		voi, dv.	vă	(pe) voi, dv.
	III	*m.*	ei, d-lor	îi	(pe) ei, d-lor
		f.	ele, d-lor	le	(pe) ele, d-lor

3. Reflexive pronouns (*pronumele reflexive*). The reflexive pronouns correspond to the short accusative pronouns in every case but the third person singular and plural. In these cases the form *se* is substituted.

Accusative	Reflexive
$\text{El}\left\{\begin{array}{c}\text{mă}\\ \text{te}\\ \text{îl}\\ \text{o}\\ \text{ne}\\ \text{vă}\\ \text{îi}\\ \text{le}\end{array}\right\}\text{știe.}$	Eu mă gîndesc. Tu te gîndești. $\left.\begin{array}{l}\text{El}\\ \text{Ea}\end{array}\right\}\text{se gîndește.}$ Noi ne gîndim. Voi vă gîndiți. $\left.\begin{array}{l}\text{Ei}\\ \text{Ele}\end{array}\right\}\text{se gîndesc.}$

4. Infinitive (*infinitivul*). The infinitive form of the verb corresponds in almost all cases with what we have called the basic form of the verb. Formally the infinitive is always preceded by *a* as in *a aduna, a face,*

a putea, a veni, a coborî. The infinitive without the preceding *a*, our basic form or stem, may be used with the verb *putea* 'to be able' as an exact equivalent to *putea* plus the *să*-form of the verb, e.g.

Pot să plec. Pot pleca.	*I can leave.*
Putem să mergem la facultate. Putem merge la facultate.	*We can go to the department.*

Note that all infinitives except those ending in *-e* are accented on the final syllable and thus appear to be exceptions to our accent rule. The fact is, however, that there is a longer form of the infinitive with an additional syllable, *-re*. Although this longer form is used in modern Romanian as a verbal noun (e.g., *plecare* 'departure,' *mîncare* 'food,' *înțelegere* 'understanding') and no longer as an infinitive strictly speaking, these forms do explain the placement of the accent if the shorter infinitive is considered as derived from the longer one after the penultimate accent is assigned.

IV. SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI

Model:	Mergem. Se poate.	Se poate merge.
	Cumpărăm cafea. Se poate.	Se poate cumpăra cafea.
	Luăm un coniac. Se poate.	____________________.
	Aducem apă la masă. Se poate.	____________________.
	Intrăm în cabinet. Se poate.	____________________.
	Știm o poezie. Se poate.	____________________.
	Presupunem că avem ciocolată. Se poate.	____________________.
	Repetăm împreună cu Ion. Se poate.	____________________.
	Dăm un exemplu. Se poate.	____________________.

Model:	Puteți să plecați.	Puteți pleca.
	Puteți să mergeți.	Puteți merge.
	Puteți să mîncați. (veniți, serviți, învățați, plătiți, adunați, spuneți, răspundeți)	——————————.

Model: Cine te poate refuza pe tine (dumneata)?
——mă—————— mine?
—————————— voi (dumneavoastră)?
—————————— noi?
—————————— el (dumnealui)?
—————————— ea (dumneaei)?
—————————— ei (dumnealor)?
—————————— ele (dumnealor)?

Model: Noi te necăjim cînd sîntem aici.
Ei mă ——————————.
El ne ——————————.
Ea te ——————————.
Eu vă ——————————.
Noi ne ——————————.

Model: De ce cafea în loc de coniac?
—— ciocolată —— tort?
—— apă —— cafea?
—— casă —— birou?
—— trist —— vesel?
—— vînzătoare —— cumpărătoare?

Model: Eu mă supăr (grăbesc, concentrez).
Tu te superi (grăbești, concentrezi).
D-ta ——————————.
D-voastră ——————————.
El ——————————.
Noi ——————————.
Ei ——————————.
Ea ——————————.

V. ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Despre ce învăţăm (înveţi)?	________ pronume.
	________ verb.
	________ numeral.
	________ artă.
	________ politeţe.
Mă poţi refuza pe mine?	Da, ________.
	Nu, ________.
Cine te necăjeşte pe tine?	Pe mine mă ________ Ion.
	— noi ________.
	— voi ________.
	— d-ta ________.
	— d-voastră ________.
Voi (Dv.) vă înţelegeţi bine?	Da, ________.
	Nu, ________.
La ce te gîndeşti?	________ matematică.
	________ lecţie.
	________ tine.
Te superi cînd vin la tine?	Da, ________.
	Nu, ________.
Vă (Te) necăjesc cînd spun „dumneavoastra“ („dumneata“)?	Da, ________.
	Nu, ________.
Tu mă asculţi cînd spun ceva?	Da, ________.
	Nu, ________.
Cine răspunde (mai întîi) astăzi (la lecţie)?	Ion ________.
	Ioana ________.
	Noi ________.
	Voi ________.
Cine răspunde de obicei?	________.
	________.

VI. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

Make questions from the following sentences with *ce, cum, cine, cînd, unde*:

For example: *Ion merge astăzi la magazin.*

Cine merge astăzi la magazin?
Cînd merge Ion la magazin?
Unde merge Ion astăzi?

1. Întotdeauna (noi) ne înţelegem bine.
2. Acum ascult radio.
3. Ioana răspunde acum.
4. Eu merg uneori la cofetărie.
5. Tu pleci devreme la şcoală.

Circulaţie

LECŢIA A ŞAPTEA (a 7–a)*

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Ioane!	Hey, Ion!
Oprim maşina.	We are stopping the car.
Opriţi motorul.	You are stopping the motor.
Oprim maşina aici.	We are stopping the car here.
Lumina la maşină	Lights on the car
Nu am lumină (la maşină).	I don't have any lights (on the car).
Văd un semn.	I see a sign.
Semnul este pe dreapta.	The sign is on the right.
Semnul acela este pe dreapta.	That sign is on the right.
Semnul acela pe dreapta cu „Oprirea interzisă".	That sign on the right with "No Stopping."
Este un miliţian mai încolo.	There is a policeman (militiaman) a little further ahead.
Nu vezi un miliţian mai încolo?	Don't you see a policeman a little further along?
Ce să fac?	What should (can) I do?
Nu putem.	We can't.
Nu pot.	I can't.
Nu poţi.	You can't.
Nu poţi pleca.	You can't leave.
Nu putem merge	We can't go.
Nu pot circula.	I can't drive.
Cu lumina stinsă	With the lights out
Aşạ, cu lumina stinsă.	Like this (thus) with the lights out
Nu pot circula aşạ cu lumina stinsă.	I can't drive like this with the lights out.
Ce să fac? Nu pot merge aşạ cu lumina stinsă.	What can I do? I can't go like this with the lights out.
Să vorbim cu miliţianul.	Let's talk to the policeman.
El ştie un atelier.	He knows a shop.
Poate ştie el un atelier.	Maybe he knows a shop.

---

*In this and succeeding lessons the accent will be indicated only in Part I of each lesson.

Pe aici pe aproape	Around here close by
Poate ştie el vrẹun atelier pe aici pe aproape.	Maybe he knows some shop around close by.
Am nẹvoie de cẹva.	I need something.
Am nevoie de un electrician.	I need an electrical repair man.
Unde este atelierul de reparaţii-auto?	Where is the auto repair shop?
Pe stradă.	On the street.
Pe strada aceasta.	On this street.
Este unul chiar pe strada aceasta.	There is one right on this street.
Este unul mai înainte chiar pe strada aceasta.	There is one ahead on this very street.
La ora asta (aceasta).	At this hour.
La ora asta este închis.	At this hour it's closed.
Acum, la ora asta, este închis.	Now, at this hour, it's closed.
Şi altul deschis unde este?	And where is an open one?
E cam departe.	It's rather far.
E tọcmai acolo.	It's right over there.
Pe strada acẹea.	On that street.
A dọua la stînga.	The second on the left.
E tọcmai acolo, pe strada acẹea, a dọua, la stînga.	It's right over there on that street, the second on the left.
Atunci să mergem la atelierul acela.	Then let's go to that shop.
Circulạţia fără lumină este interzisă.	Driving without lights is forbidden.
Scuzaţi, însă circulaţia cu maşina fără lumină este interzisă.	Pardon me, but driving a car without lights is forbidden.
Nu pot staţiona.	I can't park.
Nu pot staţiona nici aici.	I can't park here either.
Dar, nici aici nu pot staţiona.	But I can't park here either.
Semnul acesta interzice staţionarea.	That sign forbids parking.
Daţi maşina înapoi.	Back the car up.
Lîngă bordură.	Alongside the curb.
Pînă la bordură.	Up to alongside the curb.
Daţi maşina înapoi pînă lîngă bordură.	Back up the car to alongside the curb.

La noapte.	Tonight.
Dormim aici la noapte?	Do we sleep here tonight?

În astă-seară (seara aceasta, deseară).	This evening.
Un priẹten ne aşteaptă.	A friend is waiting for us.
Un priẹten şi o priẹtenă ne aşteaptă la Sinạia.	A friend and a girlfriend (a couple) are waiting for us at Sinaia.

Aveţi răbdare.	You have patience.
Aveţi răbdare!	Have patience!
Mai pot aştepta.	They can wait more.
Aveţi răbdare! Priẹtenul şi priẹtena mai pot aştepta puţin.	Have patience! Your friends (lit., the friend and girlfriend) can wait a little more.

Nu ascultaţi.	You are not listening.
De ce nu ascultaţi?	Why don't you listen?

Nu scot un cuvînt.	I don't utter a word.
Bine, nu mai scot nici un cuvînt.	O.K., I won't utter another word.

Circulạţie mare.	Lots of traffic.
Telefonez la atelier.	I am calling the shop.
Telefonez după electrician.	I [will] call (for) the electrician.
Telefonez după electricianul de servịciu.	I [will] call (for) the electrician on duty.
Telefonez imediat la atelier după electricianul de servịciu.	I will call the shop immediately for the electrician on duty.

Sị̂nteţi amạbil.	You're kind.
Sị̂nteţi foarte amạbil.	You're very kind.
Mulţumim frumos.	Thank you very much [beautifully].
Vă mulţumim frumos.	We thank you very much.

II. EXPRESII UZUALE

Ce să fac?	So what! [lit., What should (can) I do?)
Bună seara!	Good evening.
Nu vă supăraţi!	Forgive me. [lit., Don't trouble (anger) yourself.]

Mulţumesc frumos.	Thank you very much.
La revedere!	See you later. Goodbye. So long.
Vă rog, dacă sînteţi amabil, ...	Please, if you would be so kind, ...
Vă rog, nu vă supăraţi, ...	Please, don't trouble yourself, ... [Two of the many formulas for approaching a stranger for information.]

III. TEXT: Mergem mai departe ... sau aşteptăm?

ION: – Opresc aici! N-am lumină la maşină!

IOANA: – Ioane, nu vezi semnul acela pe dreapta cu „Oprirea interzisă“ şi puţin mai încolo un miliţian?

ION: – Ce să fac?! Nu pot merge aşa cu lumina stinsă.

IOANA: – Să vorbim cu miliţianul, poate ştie el vreun atelier pe aici pe aproape.

ION: – Bună seara! Nu vă supăraţi, vă rog! Am nevoie de un electrician. Unde este atelierul de reparaţii-auto?

MILIŢIANUL: – Bună seara! Este unul mai inainte chiar pe strada aceasta, dar la ora asta e închis.

IOANA: – Şi altul deschis unde este?

MILIŢIANUL: – Cam departe. Tocmai acolo, pe strada aceea, a doua, la stînga.

ION: – Atunci să mergem la atelierul acela.

MILIŢIANUL: – Scuzaţi, însă circulaţia cu maşina fără lumină este interzisă.

ION: – Ştiu, dar nici aici nu pot staţiona. Semnul acesta interzice staţionarea. Ce facem?

MILIŢIANUL: – Daţi maşina înapoi pînă lîngă bordură, opriţi motorul şi aşteptaţi!

IOANA: – Şi o să dormim aici la noapte? Astă-seară ne aşteaptă un prieten şi o prietenă, la Sinaia.

MILIŢIANUL: – Aveţi răbdare, domnişoară! Prietenul şi prietena dumneavoastră mai pot aştepta puţin.

IOANA: – Şi noi ce facem?

MILIŢIANUL: – De ce nu ascultaţi mai departe, domnişoară?

IOANA: – Bine, nu mai scot nici un cuvînt.

MILIŢIANUL: – Aşteptaţi, vă rog, telefonez imediat la atelier după electricianul de serviciu.

IOANA: – Aşa? Sînteţi foarte amabil. Vă mulţumim frumos!

MILIŢIANUL: – Cu plăcere!

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The definite article (*articolul hotărît*). The definite article in Romanian is postposed:

Masculine *-l*:

un prieten	prietenul	*the friend*
un profesor	profesorul	*the professor*
un semn	semnul	*the sign*
un cuvînt	cuvîntul	*the word*
zahăr	zahărul	*the sugar*
un litru	litrul	*the liter*

Note that these nouns, like the first person forms of verbs, may be considered to terminate in an *-u* that is pronounced only after certain sounds or when something is added, such as the article.

There are several masculine nouns that end in *-e* for which the article is always *-le*:

un munte	muntele	*the mountain*
un dinte	dintele	*the tooth*
un şoarece	şoarecele	*the mouse*

Feminine *-a*:

o prietenă	prietena	*the girlfriend*
o fată	fata	*the girl*
o limbă	limba	*the language*
o noapte	noaptea	*the night*
o ieşire	ieşirea	*the exit*
o idee	ideea	*the idea*
o poezie	poezia	*the poem*
o lecţie	lecţia	*the lesson*

Note the coalescence of the following combinations:

ă + a = a   fată + a = fata
e + a = ea   noapte + a = noaptea
ie + a = ia   lecţie + a = lecţia

Most feminine nouns end in *-e* or *-ă*. There are a few, however, that

end in *-a*. These nouns also take the *a* article but require a connecting vowel *-u-*:

o cafea	cafeaua	*the coffee*
o stea	steaua	*the star*
o basma	basmaua	*the kerchief*

There is one feminine noun that ends in *-i*; it also is joined to the definite article by means of the connecting vowel *-u-*:

o zi	ziua	*the day*

The use of the definite article in Romanian is best learned by example. There are, however, a few generalizations that may be made.

a. In contrast to its occurrence in English, the definite article is used to denote a general category, thus

Omul este rău.	*Man is evil.*
Prietenia este bună.	*Friendship is good.*

b. The definite article is automatically omitted after all prepositions except *cu*:

pe masă	*on the table*
în parc	*in the park*

unless the noun is modified:

pe masa aceasta	*on this table*
în parcul frumos	*in the beautiful park*
cu studentul	*with the student*

2. Ordinal numeral (*numeralul ordinal*). As adjectives the ordinal numerals have masculine and feminine forms. In addition they are prefixed with the possessive article:

doi	al doilea a doua
trei	al treilea a treia
zece	al zecelea a zecea

There are two words for 'first,' *prim(ul)* and *întîi*. Both have peculiarities. *Primul* normally occurs only before the noun it modifies. *Întîi* may occur both before and after as may all ordinal numerals, but neither requires the possessive article. When *întîi* is used following the noun, it does not evidence gender agreement.

lecţia întîi	întîia lecţie	prima lecţie
lecţia a doua	a doua lecţie	
lecţia a treia	a treia lecţie	

The only numbers ending in a consonant, *opt*, *milion*, *miliard*, etc.

evidence the ubiquitous final, normally unpronounced *-u*:

opt	al optulea a opta
milion	al milionulea a milioana
miliard	al miliardulea a miliarda

3. Demonstrative pronouns (*pronumele demonstrative*) indicate proximity to the speaker in space or time:

	Nearer the speaker	*Further from the speaker*
Masculine:	acesta	acela
	(prietenul) acesta	(prietenul) acela
	(atelierul) acesta	(atelierul) acela
Feminine:	aceasta	aceea
	(prietena) aceasta	(prietena) aceea

In less careful speech these forms are often replaced with *ăsta* for *acesta, ăla* for *acela, asta* for *aceasta* and *aia* for *aceea.*

4. In questions, *vreun* and *vreo* correspond to 'some sort of, any' in English.

Este vreun atelier pe strada aceasta?	*Is there a shop of some kind on this street?*
Vedeți vreo grădină?	*Do you see some sort of garden?*

Vreo, when used with numerals, means 'about, approximately, some.'

Eu o să cumpăr vreo zece litri de vin.	*I shall buy about ten liters of wine.*

5. It must be noted that the accent rule applies to basic forms and that it does not shift when the article is added, e.g., *electrician* maintains its accent in *electricianul.* This same situation will obtain in the plural even when more than one syllable is added.

dọmn	*gentleman*	dọmnul	*the gentleman, mister*
fạtă	*girl*	fẹtele	*the girls*

There are only a few exceptions:

sọră	*sister*	surọri	*sisters*
nọră	*niece*	nurọri	*nieces*
rạdio	*radio*	radiọuri	*radios*

V. SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI

Model:	Văd o mașină.	Mașina este acolo.
	Văd un semn.	Semnul este acolo.
	Văd (stradă, masă, magazin, casă, tort, chelner etc.)	________________.

Model:	Un student răspunde la lecție.	Studentul acesta răspunde la lecție.
	Un milițian este mai încolo.	Milițianul acesta ________.
	Nu vezi un semn pe dreapta?	Nu vezi ________.
	La atelier este un electrician.	La ________.
	Un prieten m-așteaptă acasă.	Prieten ________.
	(repeat with *acela*)	

Model:	Mașina este pe stradă.	Mașina este pe strada aceasta.
	O fată repetă o lecție la limba română.	Fata aceasta ________.
	O prietenă mai poate aștepta puțin.	________________.
	(repeat with *aceea*)	

Model:	Poți pleca așa.	Poți să pleci așa.
	Poți merge.	Poți să ________.

(continue with: *opri, discuta, plăti, presupune, veni, învăța, staționa)*
(repeat with *puteți*)

Model: Prietenul ne așteaptă.
(substitute: *vedea, înțelege, privi, asculta, scuza)*

Model: Prietenul nu ne așteaptă.
(repeat with: *vedea, înțelege, privi*, etc.)

Model:	Lumina este stinsă.	Aceasta este stinsă.
	Milițianul așteaptă acolo.	________________.
	Mașina n-are lumină.	________________.
	Masa este frumoasă.	________________.
	(repeat with *acela, aceea*)	

Model: Ai nevoie de o masă.

Aveţi __________ .
Are __________ .
Au __________ .
Am __________ .
Avem __________ .
__________ o casă.
__________ un magazin.
__________ sare.
__________ zahăr.
__________ ciocolată.
__________ un dentist.

(continue with the following nouns: *lecţie, tort, chelner, fereastră, prieten, maşină, lumină, pîine*)
(repeat with: *acesta/aceasta; frumos/frumoasă*)

VI. ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

1. PROFESORUL: – Atelier de reparaţii-auto.
STUDENTUL 1: – Unde este un atelier de reparaţii-auto?
STUDENTUL 2: – Este unul aici. Altul este acolo.
PROFESORUL: – Cofetărie. (bibliotecă, şcoală, magazin, masă, dentist, chelner, facultate etc.)
STUDENTUL 1: – Unde este o cofetărie (un dentist)?
STUDENTUL 2: – Este una (unul) ....

2. Ce trebuie să faci cînd n-ai lumină la maşină? (opri maşina, vorbi cu miliţianul)

Trebuie să opresc maşina.

Ce trebuie să faci cînd vorbeşti cu un miliţian? (avea răbdare, asculta)

Ce trebuie să faci cînd pleci de la cofetărie? (plăti)

3.

Cofetăria este deschisă?	Da, la ora aceasta (asta) __________ .
Biblioteca este închisă?	Nu, la ora aceasta (asta) __________ .
Este închis atelierul de reparaţii auto?	Nu, __________ .

VII. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ

Retell the dialogue "*Mergem mai departe* ..." in the third person, using the demonstrative pronouns (*acesta*, etc.) as often as possible.

Cabană în munți

LECȚIA A OPTA (a 8–a)

I. EXERCIȚII DE PRONUNȚARE ȘI VOCABULAR

O să plecăm în excụrsie.	We shall leave on an excursion.
O să plecăm la munte.	We shall leave for the mountain(s).
O să plecăm mị̂ine.	We shall leave tomorrow.
Mị̂ine o să plecăm în excụrsie la munte.	Tomorrow we shall leave on an excursion to the mountain.
O să vii și tu?	Will you come, too?
O să vii și tu cu noi?	Will you come with us, too?
Ai treabă?	Are you busy? (lit., Do you have a task?)
Ai altă treabă?	Do you have something else to do?
O să vii și tu cu noi sau ai altă treabă?	Will you also come with us or do you have something else to do?
El o să meargă.	He will go.
O să mai meargă și el?	Will he go as well?
Cine o să mai meargă?	Who else will go?
Ei (ele) o să meargă.	They will go.
O să meargă douăzeci de colegi.	Twenty colleagues (schoolmates) will go.
O să meargă douăzeci de colege.	Twenty coeds will go.
De la noi, de la facultate, o să meargă douăzeci și trei de colegi și colege.	Of us, from our department, 23 colleagues will go.
De la alte facultăți o să meargă douăzeci și unu de studenți, douăzeci și două de studente, și doi profesori.	From other departments 21 boys (students), 22 coeds, and two professors will go.
Ei sînt excursioniști.	They are excursionists.
Ele sînt excursioniste.	They are excursionists.
El (ei) o să fie aici.	He (they) will be here.
O să fie șaizeci și nouă de excursioniști.	There will be 69 excursionists.
Deci, în total o să fie 69.	Thus, in all there will be 69.
Adică (o să fie) șaptezeci cu tine.	That is (there will be) 70 with you.
Eu merg cu tine oriunde.	I [would] go anywhere with you.
Și apoi . . . cu tine merg oriunde.	Anyway, I [would] go anywhere with you.

O să avem loc.	We shall have room.
O să avem loc într-un sịngur autobuz?	Shall we have room in a single bus?
Nu putem lua două autobuze.	We can't take two buses.
Sîntem numai şaptezeci.	We are only 70.
Plătim zece locuri lịbere.	We pay for 10 empty (free) seats.
Plătim în plus zece locuri lịbere.	We pay extra for 10 empty places.
De ce să plătim în plus 10 locuri lịbere?	Why should we pay extra for 10 empty seats?
O să comandăm un autobuz cu şaizeci şi şase de locuri.	We shall order one bus with 66 places.
O să mai pụnem în autobuz încă dọuă scạune.	We shall put two more seats in the bus.
Doi băiẹţi o să stea în picioare.	Two boys will stand (on their feet).
Eu am dọuă fotọlii mici.	I have two small armchairs.
Eu am acasă dọuă fotọlii mici.	I have two small armchairs at home.
Pot să le aduc.	I can bring them.
Tu o să stai într-un fotọliu.	You will sit (stay) in one armchair.
Eu o să stau în alt fotọliu.	I will sit in the other armchair.
În unul o să stai tu, în altul o să stau eu.	You will sit in one and 8 will sit in the other one.
Eu nu călătoresc în fotọliu.	I don't travel in an armchair.
În excụrsie nu se călătoreşte în fotọliu.	On excursions one doesn't travel in an armchair.
Ce, sîntem la teatru?	What (do you think), we are at the theatre?
Tu întotdeauna eşti cavaler.	You are always a gentleman.
Ştiu că întotdeauna tu eşti cavaler.	I know that you are always a gentleman.
Tu şi cu Radu o să staţi în picioare.	You and Radu as well will stand up.
E bine aşa?	Is that all right?
În excụrsie, Ion stă pe scạun lîngă Ioana.	On the excursion, Ion is sitting on the chair next to Ioana.
Tu ţii mîna la ochi.	You are holding (your) hand to (your) eye(s).
De ce ţii mîna la ochi?	Why are you holding (your) hand to your eye(s)?
Nu înţeleg de ce ţii tot timpul mîna la ochi.	I don't understand why you are constantly holding your hand to your eye(s).
Nu pot suferi lumina.	I can't stand the light.
O colegă stă în picioare.	A coed is standing up.

O colegă care stă în picioare.	A coed who is standing up.
Nu pot suferi să văd o colegă care stă în picioare.	I can't bear to see a coed who is standing up.

II. EXPRESII OBIŞNUITE

E bine aşa?	Is that all right?
Ai treabă?	Are you busy (lit., do you have a task)?

III. TEXT: Mergem în excursie la munte

IOANA: – Mîine o să plecăm în excursie la munte. Vii şi tu cu noi sau ai altă treabă?

ION: – Cine o să mai meargă?

IOANA: – De la noi, de la facultate, o să meargă 24 (douăzeci şi patru) de colegi şi colege, iar de la alte facultăţi 21 (douăzeci şi unu) de studenţi, 22 (douăzeci şi două) de studente şi 2 (doi) profesori.

ION: – Deci în total o să fie 69 (şaizeci şi nouă) de excursionişti.

IOANA: – Adică 70 (şaptezeci) cu tine. Tu nu eşti excursionist?

ION: – Sigur că sînt. Şi apoi . . . cu tine merg oriunde. Dar, o să avem loc într-un singur autobuz?

IOANA: – Nu putem lua două autobuze. Sîntem numai 70 (şaptezeci). De ce să plătim în plus 10 (zece) locuri libere? O să comandăm un autobuz cu 66 (şaizeci şi şase) de locuri. O să mai punem încă 2 (două) scaune, iar 2 (doi) băieţi o să stea în picioare.

ION: – Eu am acasă două fotolii mai mici. Pot să le aduc? În unul o să stai tu, în altul o să stau eu!

IOANA: – În excursie nu se călătoreşte în fotoliu! Ce, sîntem la teatru? Ştiu că tu întotdeauna eşti cavaler! Tu şi cu Radu o să staţi în picioare. E bine aşa?

ION: – E bine şi aşa . . . .

În excursie: . . . Ion stă pe scaun lîngă Ioana.

IOANA: – Nu înţeleg de ce ţii tot timpul mîna la ochi?

ION: – Ţin mîna la ochi fiind că nu pot suferi să văd o colegă care stă în picioare.

PROVERB: Acela trăieşte mult, care trăieşte bine. [trăi *to live*]

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The future (*viitorul*). Although there is more than one way to express future time in Romanian the most frequent spoken form consists of *o să* plus the conjugated form of the verb, e.g.

(Noi) mergem. *We go.* (Noi) o să mergem. *We shall go.*

The only complication arises in the third person singular and plural where the endings are changed according to a simple rule: if *-ă* in present, then *-e* in the *să* form and *vice versa,** e.g.

El vine.	*He comes.*
El o să vină.	*He will come.*
El adună.	*He adds.*
El o să adune.	*He will add.*

The following table indicates the *să* forms for some of the verbs encountered so far, including several considered irregular.

	1.	O să merg	(plec,	iau,	stau,	mănînc,	fiu,	am).
Singular	2.	O să mergi	(pleci,	iei,	stai,	mănînci,	fii,	ai).
	3.	O să meargă	(plece,	ia,	stea,	mănînce,	fie,	aibă).
	1.	O să mergem	(plecăm,	luăm,	stăm,	mîncăm,	fim,	avem).
Plural	2.	O să mergeţi	(plecaţi,	luaţi,	staţi,	mîncaţi,	fiţi,	aveţi).
	3.	O să meargă	(plece,	ia,	stea,	mănînce,	fie,	aibă).

Note that the *o să* is invariable and that the third singular and the third plural have identical forms:

El (ea) o să meargă. Ei (ele) o să meargă.

Notice also that the change from *-e* to *-a* or *-a* to *-e* may cause changes in the preceding syllable of the word.

El merge. But: El o să meargă.
El o să plece. El pleacă.

This phenomenon occurs whenever the vowel in the preceding syllable is accented *e* or *o* and the added vowel is *ă*, irrespective of the grammatical category of the word or the ending added, e.g.

profesor	*professor, teacher*	profesoară	*female teacher*
frumos	*beautiful* [masculine]	frumoasă	*beautiful* [feminine]
negru	*black* [masculine]	neagră	*black* [feminine]

---

*Some apparent exceptions to this rule will be considered in Lesson 9.

The same change occurs regularly when *o* is the preceding vowel and *e* is the ending:

scot	*I take out*	scoate	*he takes out*
picior	*leg*	picioare	*legs*

These vocalic alternations are quite regular and widespread in Romanian. Exceptions occur, however, mainly in newly coined or borrowed words.

2. The plural of the noun is usually formed by adding *i* or *e* directly to the word when it ends in a consonant and in place of the final vowel otherwise. Those that end in consonants are traditionally called masculine or neuter and those in vowels are normally feminine. There are a few masculines that end in vowels.

PLURAL IN -*i*

Masculine

	profesor		profesori
	coleg		colegi
	student		studenţi
	excursionist		excursionişti
(un)	cavaler	(doi)	cavaleri
	dentist		dentişti
	munte		munţi
	kilometru		kilometri
	frate		fraţi

There are a few neuter nouns with plural in -*i*, i.e.: *un fotoliu, două fotolii.*

Feminine

	bibliotecă		biblioteci
	cofetărie		cofetării
	excursie		excursii
(o)	facultate	(două)	facultăţi
	prăjitură		prăjituri
	bunică		bunici
	şcoală		şcoli

Note that all masculine nouns have their plural in -*i*, while most feminines and most neuters have their plural in -*e*.

PLURAL IN -*e*

Feminine

	colegă		colege
(o)	studentă	(două)	studente
	profesoară		profesoare
	excursionistă		excursioniste

	fată		fete
	persoană		persoane
	masă		mese

Neuter

(un)	scaun	(două)	scaune
	autobuz		autobuze
	picior		picioare
	teatru		teatre

PLURAL IN *-uri:*

Many neuter nouns, normally either monosyllabic or felt to be of foreign origin, form plurals in *-uri*, e.g.

(un)	loc	(două)	locuri
	tort		torturi
	coniac		coniacuri
	stilou		stilouri

Some feminine nouns form plurals in *-uri.*

(o)	marfă	(două)	mărfuri	*item of merchandise*
	treabă		treburi	*task*
	blană		blănuri	*fur*

Notice that while the neuter noun behaves like a masculine in the singular, it behaves as a feminine in the plural:

Masculine	*Neuter*	*Feminine*
un profesor	un loc	o profesoară
doi profesori	două locuri	două profesoare

3. Numerals (continued from Lesson 5).

The remaining numerals are compound forms.

The numerals from 11 to 19 are formed from the simple forms *unu, doi, trei,* etc. and *zece*, combined by means of the preposition *spre*:

> *unsprezece, doisprezece, douăsprezece, treisprezece etc.*

Note that 14 and 16 have reduced forms in both pronunciation and writing: *paisprezece* and *şaisprezece*, respectively. The numerals from 20 on are formed from the simple forms plus *zeci* (the plural of *zece*):

> *douăzeci, treizeci, patruzeci, cincizeci* [often pronounced: *cinzeci*] etc.

Note that 60 again uses the form *şai-*: *şaizeci*. The units above twenty between the tens are expressed by simply adding *şi unu, şi doi*:

> *patruzeci şi unu, patruzeci şi nouă* etc.

Note that the agreement between numeral and noun for the numerals *unu/una, doi/două* still holds when they are part of compounds:

Masculine:	*doi*sprezece profesori,	douăzeci şi *unu* de profesori douăzeci şi *doi* de profesori
Feminine:	*două*sprezece profesoare,	douăzeci şi *una* de profesoare douăzeci şi *două* de profesoare
Neuter:	*două*sprezece scaune,	douăzeci şi *unu* de scaune douăzeci şi *două* de scaune

Note also that from *douăzeci* upwards numerals are followed invariably by *de* when followed by a substantive.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model: Eu plec astăzi. Tu o să pleci mîine.
Eu răspund la lecţie astăzi. Tu o să ________________.
Eu plătesc astăzi Tu o să ________________.
Eu vin la tine astăzi. Tu________ la mine______.
Eu învăţ astăzi. Tu ________________.

Model: Noi înţelegem acum. Dv. o să înţelegeţi mai tîrziu.
Noi servim acum. Dv. ________________.
Noi luăm cafeaua acum. ________________.
Noi mîncăm acum un tort. ________________.
Noi repetăm lecţia acum. ________________.
Noi ne gîndim acum la şcoală. ________________.
(repeat the above, substituting *Ion* in place of *dv.)*

Model: Eu sînt aici. Cînd o să fii şi tu aici?
Eu merg acolo. ________________?
Eu plătesc autobuzul. ________________?
Eu le aduc la el. ________________?
Eu stau jos. ________________?
Eu telefonez acasă. ________________?
Eu sînt cavaler. ________________?
(repeat with *el* in place of *eu*, and *ea* in place of *tu*)

Model:	Avem doi prieteni.	El are un singur prieten.
	Avem două prietene.	El are o singură prietenă.
	Avem două colege.	El ______________.
	două locuri.	Ei ______________.
	două picioare.	Ei ______________.
	două fotolii.	Tu ______________.
	doi ochi.	Tu ______________.
	două autobuze.	Eu ______________.
	două scaune.	Eu ______________.
	doi fraţi.	Eu ______________.

Model:	Eu văd un magazin.	El vede trei magazine.
	Eu văd un teatru.	______________.
	un motor.	______________.
	un atelier.	______________.
	un semn.	______________.
	un loc.	______________.
	un tort.	______________.
	un coniac.	______________.
	un fotoliu.	______________.

Model:	Un băiat este aici aproape.	Doi băieţi sînt acolo departe.
	Un excursionist este aici aproape.	Doi ______________.
	Un student	Doi ______________.
	Un prieten	Doi ______________.
	Un munte	Doi ______________.
	Un dentist	Doi ______________.
	Un chelner	Doi ______________.
	Un leu (*lion*)	Doi ______________.
	Un litru	Doi ______________.

Model:	Eu vreau o casă bună.	Ei vor două case bune.
	fereastră	______________.
	prietenă	______________.
	colegă	______________.
	studentă	______________.

Model:	Este o şcoală mare acolo?	Da, sînt două şcoli mari acolo.
	stradă	______________.

Model:	Ai o gramatică mare acasă?	Da, am două gramatici mari acasă.
	bibliotecă	______.
	prăjitură	______.
	limbă	______.

Model:	Noi ştim o facultate interesantă.	Voi ştiţi două facultăţi interesante.
	cofetărie	______.
	lecţie	______.
	carte	______.
	poezie	______.

VI. ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

1.	Unde vrea să meargă?	Vrea să meargă oriunde.
	Cînd vrea să meargă?	Vrea să meargă oricînd.
	Cum vrea să meargă?	______.
	Ce vrei să mănînci?	______.
	Unde vrei să mănînci?	______.
	Cînd vrei să mănînci?	______.
2.	Cîţi studenţi vin cu tine?	Cu mine vine un student. (2, 3, 20, 21) Vine unu.
	Cîte scaune sînt în autobuz?	În autobuz sînt două scaune. (21, 20, 42, 60, 75) Sînt două.
	Cîte studente vin cu tine?	Vine ______. (1, 2, 3, 12, 20) Vine ______.
	Cîte facultăţi sînt la universitate?	La universitate ______. (2, 3, 5, 11) Sînt ______.
	Cîte locuri vrei la teatru?	La teatru ______. (10, 12, 15, 20) ______.
	Cîţi fraţi aveţi?	Am ______. (1, 2, 6, 15) ______.
	Cîte ferestre aveţi acasă?	Acasă (2, 6, 9, 11) ______.

3. Unde stai tu?	(Eu) stau lîngă fereastră (intr-un fotoliu, acasă).
stau ei?	______________________.
stăm noi?	______________________.
(etc.)	
Pînă cînd stai?	Stau pînă mîine (pînă la ora opt).

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

1. Change the following sentences to the future:

   1. El merge la universitate.
      Ea ştie de ce sînt aici.
      Nu vrea vinul acesta.
      Eu sînt un student bun.
      Ea are 10 lei.
      Noi stăm în picioare.
      Mîine avem treabă.
      Sîntem doi băieţi buni.
      Cine călătoreşte cu noi?
      Unde merg ei?

2. Answer the following questions:
   Cîţi excursionişti o să plece la munte?
   Cîte studente sînt aici?
   Cîţi studenţi sîntem în total?
   Cînd nu sînt locuri, cine trebuie să stea în picioare?
   La ce oră veniţi la facultate?
   Cînd plecaţi acasă?
   Pînă cînd staţi la lecţie?

Cu copii de mînă

LECŢIA A NOUA (a 9–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Bunicul se joacă.	(The) grandfather is playing.
Bunicul o să se joace.	(The) grandfather will play.
O să se joace bunicul cu noi?	Will grandfather play with us?
O să se joace ạstăzi bunicul cu noi?	Will grandfather play with us today?
Sigur că o să se joace.	(I'm) sure he will play.
(Voi) veniţi la mine.	You are coming to me.
Veniţi la mine!	Come to me!
Ionel stă pe genunchiul meu drept.	Ionel sits/is sitting on my right knee.
Maria o să stea pe genunchiul meu stîng.	Maria will sit on my left knee.
Şi tu, Maria, o să stai pe genunchiul meu stîng.	And you Maria will sit on my left knee.
Bunicul are faţa frumoasă.	Grandfather has a handsome face.
Bunicul are nas drept.	Grandfather has a straight nose.
Bunicul are urechi potrivite.	Grandfather has nice-sized ears.
Bunicul are nişte mustăţi lungi.	Grandfather has a long mustache [lit., some long mustaches].
Bunicul are o barbă mare şi albă.	Grandfather has a long (large) white beard.
Bunicul nostru e vẹsel.	Our grandfather is happy.
Şi al vostru.	Yours, too.
Maria îl mị̂ngîie pe bunic.	Maria caresses grandfather.
Bunicul o mị̂ngîie pe Maria.	Grandfather caresses Maria.
Mustaţa mea e mai lungă.	My mustache is longer.
A mea e mai lungă.	Mine is longer.
A ta e mai lungă.	Yours is longer.
A lui e mai lungă.	His is longer.
A ei e mai lungă.	Hers is longer.
Ba a mea e mai lungă!	But mine is longer!
Mustaţa mea e ca a ta.	My mustache is like yours.
A mea nu e ca a ta.	Mine is not like yours.

Ba a mea e mai lungă și nu e ca a ta!	But mine is longer and it is not like yours!
Băiatul trage de-o mustață.	The boy pulls on a mustache.
Fata trage de altă mustață.	The girl pulls on another mustache.
Fata trage de alta.	The girl pulls on the other.
Bunicul îi împacă.	The grandfather placates (reconciles) them.
Amîndọuă mustățile sînt deopotrivă.	Both mustaches are alike.
Amîndọuă sînt ale noastre.	Both are ours.
Amîndọuă sînt ale voastre.	Both are yours.
Ochiul meu e mai albastru.	My eye is bluer.
Ba al meu, că nu e ca ăl tău.	But mine is, because it isn't like yours.
Obrazul meu e mai frumos.	My cheek is prettier.
Al meu e mai alb.	Mine is whiter.
Dar al meu e mai cald.	But mine is warmer.
Bunicul rîde cu poftă.	The grandfather laughs vigorously.
Băiatul se înfụrie.	The boy gets furious.
Eu mă înfụrii.	I get furious.
El trage o palmă pe partea ei.	He slaps her side.
Fata țipă.	The girl cries out.
Fata trage o palmă pe partea lui.	The girl slaps his side.
Bunicul are fața roșie și caldă.	The grandfather has a warm red face.
Obrazul meu drept.	My right cheek.
Obrazul meu stîng.	My left cheek.
Obrazul meu drept e al vostru.	My right cheek is yours.
Obrazul meu stîng e tot al vostru.	My left cheek is yours.
Amîndoi sînt ai voștri.	Both are yours.
Băiatul plînge.	The boy cries.
El sărută partea lui.	He kisses his side.
Fata are lạcrimi în ochi.	The girl has tears in [her] eyes.
Ea sărută partea ei.	She kisses her side.

Şi obrazul tău stîng e al nostru, şi obrazul tău drept e al nostru.	Both your left cheek is ours and your right cheek is ours.
Amîndoi sînt ai noştri.	Both are ours.

PROVERB: Decît o mie de ani răi, mai bine unul bun.
[decît = *rather than;* rău, rea, răi, rele = *bad*]

II. TEXT: Bunicul (după Barbu Ştefănescu–Delavrancea)

MARIA: – O să se joace astăzi bunicul cu noi?

IONEL: – Sigur că o să se joace.

BUNICUL: – Veniţi la mine! Aşa: Ionel o să stea pe genunchiul meu drept şi tu, Maria, o să stai pe genunchiul meu stîng.

Bunicul lor are faţă frumoasă, nas drept, urechi potrivite, nişte mustăţi lungi şi o barbă mare, albă. Ionel şi Maria îl mîngîie pe bunic.

IONEL: – Mustaţa mea e mai lungă!

MARIA: – Ba a mea e mai lungă şi nu e ca a ta!

Şi băiatul trage de-o mustaţă şi fata de alta. Bunicul îi împacă:

BUNICUL: – Amîndouă sînt deopotrivă.

IONEL: – Şi a mea, şi-a ei!

MARIA: – Şi a mea, şi-a lui!

IONEL: – Amîndouă sînt ale noastre?

BUNICUL: – Se înţelege, amîndouă sînt ale voastre!

IONEL: – Ochiul meu e mai albastru!

MARIA: – Ba al meu, că nu e ca al tău!

IONEL: – Obrazul meu e mai frumos!

MARIA: – Ba al meu, că e mai alb!

IONEL: – Ba al meu că e mai cald!

MARIA: – Ba al meu!

IONEL: – Ba al meu!

Bunicul rîde cu poftă. Băiatul se înfurie şi trage o palmă pe partea ei; fata ţipă şi trage şi ea o palmă pe partea lui. Bunicul are faţa roşie şi caldă.

BUNICUL: – Şi obrazul meu drept e al vostru, şi obrazul meu stîng e tot al vostru. Amîndoi sînt ai voştri.

Băiatul plînge şi sărută partea lui, iar fata, cu lacrimi în ochi, sărută partea ei.

IONEL: – Şi obrazul tău drept e al nostru, şi obrazul tău stîng e tot al nostru.

MARIA: – Da, da ... amîndoi sînt ai noştri.

III. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The possessive adjective pronoun always appears in conjunction with a definite article. If the noun appears with the article the possessive form has none, but if the noun has none the following special forms of the article occur:

	Singular	Plural
Masculine	al	ai
Neuter		ale
Feminine	a	

Thus the possessive adjective pronouns have the following forms according to number of possessors and number of things possessed:

Single possessor	Single object possessed	Masc, Neut: Fem:	al meu a mea	al tău a ta	al său a sa
	Plural object possessed	Masc: Fem, Neut:	ai mei ale mele	ai tăi ale tale	ai săi ale sale
Plural possessor	Single object possessed	Masc, Neut: Fem:	al nostru a noastră	al vostru a voastră	al lor a lor
	Plural object possessed	Masc: Fem, Neut:	ai noştri ale noastre	ai voştri ale voastre	ai lor ale lor

More frequent in speech for the third person are the invariable forms *al (a, ai, ale) lui* if the possessor is masculine and *al (a, ai, ale) ei*, if feminine. This latter set of third person possessor identifies the gender both of the possessor and of the thing possessed. In contrast to the *al său, a sa* forms, the *al lui* type can be ambiguous in that it may refer to either the subject of the sentence or a possessor not mentioned in the sentence itself. Note the following situation:

(a) Ion are un creion. Radu are un creion.
(b) Ion îl foloseşte pe al său. *Ion uses his own.*
(c) Ion îl foloseşte pe al lui. *Ion uses his.*

Given the situation in (a), (b) is perfectly clear, while (c) presents us with two possible interpretations.

The possessive articles are used also when a noun possessor is involved and the noun takes the genitive inflection:

un coleg al
o colegă a
doi colegi ai
două colege ale
} prietenului (prietenei)

The possessive article disappears if it comes into a position next to a definite article:

colegul
colega
colegii
colegele
} prietenului (prietenei)

A more complete discussion of the genitive is given in Part II.

It must be noted that with masculine proper names the *lui* always comes before the noun, e.g.

al lui Ion	*Ion's*
a lui Radu	*Radu's*

2. The verb *se înfuria* is conjugated:

eu mă înfurii
tu te înfurii
el se înfurie
noi ne înfuriem
voi vă înfuriați
ei se înfurie

It is to be noted that the third singular and first plural have *e* where one expects *ă* (cf., *pleca: pleacă, plecăm*). This is a general tendency in Romanian and helps explain the feminine forms in *roșu, viu, roșie, vie,* for instance. The determining factor is the preceding *i,* which causes a following *ă* to become *e.*

IV. SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI

Model: Bunicul îi împacă pe Ionel și Maria.
______________ pe Ionel.
______________ pe Maria.
______________ pe noi.
______________ pe voi.
______________ pe tine.
______________ pe mine.

Model: Bunicul îi împacă pe Ionel și Maria.
________ pe dumneata.
________ pe dumneavoastră.

Prietenul vă mîngîie pe dv.
(continue as above)

Chelnerul vă servește pe dv.
(continue as above)

Model:		
Model:	El are un coleg bun.	Colegul lui e bun.
	Ea are un coleg bun.	Colegul ei e bun.
	Ei au un coleg bun.	________.
	Noi avem un coleg bun.	________.
	Tu ai un coleg bun.	________.

Model:	Ion are nas drept.	Nasul lui e drept. Al lui e drept.
	Bunicul are barbă lungă.	________. ________.
	Ioana are fața frumoasă.	________. ________.
	El are fața roșie.	________. ________.

Model: Ei se joacă cu bunicul acum.
Eu ________.
Tu ________.
Dv. ________.
El ________.
Dumneata ________.
Ea ________.

— se înfurie pe bunic acum.
(repeat pronouns above)

V. INTREBĂRI

Ce face bunicul cu Ionel și Maria?
Unde stă Ionel? Maria?
Cum este bunicul?

Cum este fața bunicului?
Pe cine mîngîie bunicul?
Pe cine împacă bunicul?
Pe cine sărută băiatul? (fata?)
Maria și Ionel se împacă?
A cui este mustața dreaptă? (stîngă?)
Al cui este obrazul stîng? (drept?)

VI. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ

Make comparisons using the following words:

ochi
nas
obraz
ureche
mașină
cafea
genunchi

lung
mare
frumos
drept
bun
cald
roșu

For example:

Nasul meu e mai drept decît al tău (nasul tău).

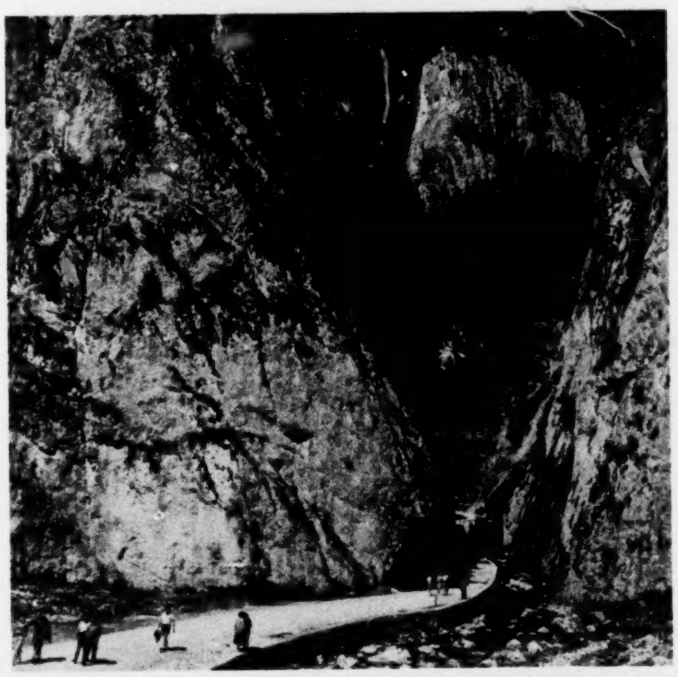

Cheile Bicazului

LECŢIA A ZECEA (a 10–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Vremea era frumoasă.	The weather was beautiful.
Vremea era destul de frumoasă.	The weather was rather nice.
Cum era vremea la munte?	How was the weather in the mountains? [lit., at the mountain]
Plecam de la hotel dis-de-dimineaţă.	We left (would leave, used to leave, were leaving)* the hotel at the break of dawn.
Mergeam în grupuri.	We went in groups.
Ne înapoiam seara.	We came back in the evening.
Şi ne înapoiam seara tîrziu.	And we came back late in the evening.
Cîte ore făceaţi la urcare?	How long did (would) it take to climb up? [lit., How many hours would you make in the ascent?]
Cîte ore făceaţi la coborîre?	How long did (would) it take to come down?
Făceam vreo patru ore.	We would do [it] in four hours.
Urcam (destul de) încet.	We went up (rather) slowly.
Coboram rẹpede.	We came down quickly.
Coboram însă rẹpede.	We came down, however, quickly.
Coboram însă mai rẹpede.	We came down, however, quicker.
Coboram însă cevạ mai rẹpede.	We came down, however, somewhat quicker.
Vă distraţi bine.	You were really enjoying yourself.
Cum vă distraţi acolo?	How did you enjoy yourself there?
Cum vă distraţi acolo în vîrful muntelui?	How did you enjoy yourselves at the top of the mountain?
Minunat!	Marvelously!
Băieţii montau rẹpede corturile.	The boys quickly set up the tents.
Fetele pregăteau masa.	The girls fixed dinner.

---

*The choice of translation of the Romanian imperfect tense depends greatly on context. In this dialogue the emphasis is upon the repetition of each action each day of the excursion.

Noi băieţii montam repede corturile, iar fetele pregăteau masa.	We boys quickly set up the tents and the girls fixed dinner.
Toţi mîncam cu poftă.	We all ate heartily.
Spuneam glume.	We told jokes.
Rîdeam cu poftă.	We laughed heartily.
Făceam plajă.	We sunbathed.
Cîntam.	We sang.
Soarele era fierbinte.	The sun was hot.
Vîntul adia uşor.	The wind wafted gently (easily).
Eu sînt bronzat.	I am tanned.
Vezi ce bronzat sînt?	See how tanned I am?
Tu întotdeauna te bronzezi.	You always tan.
Tu totdeauna te bronzezi mai frumos la munte, decît la mare.	You always tan prettier in the mountains than at the sea.
Ce făceau profesorii?	What were the professors doing?
Dar profesorii ce făceau?	But what were the professors doing?
Ei se distrau.	They enjoyed themselves.
Se distrau şi ei?	Were they enjoying themselves too?
Dar Ion ce făcea?	And Ion, what was he up to (doing)?
Ion era grozav.	Ion was terrific.
Coboram spre seară la hotel.	We were coming down to the hotel towards evening.
Cînd coboram la hotel?	When were we coming down to the hotel?
Ion era grozav, în special cînd coboram spre seară la hotel.	Ion was terrific; especially when we were coming down to the hotel towards evening.
De ce numai la coborîre era aşa?	Why was he like that only on the descent?
Toţi aveam bocanci de munte.	We all had mountain boots.
Ion era în pantofi de stradă.	Ion was in street shoes.
Mergea foarte încet.	He was going very slowly.
Rămînea în urmă.	He remained behind.
Eu te necăjeam.	I irritated you.
Ioana îl necăjea la tot pasul.	Ioana nagged him at every step.

II. EXPRESII UZUALE

Dis-de-dimineaţă.	Daybreak.
Bineînţeles!	Surely!
Minunat!	Marvelous(ly)!
Ca de obicei.	As usual.

III. TEXT: După excursie

ANGHEL: – Cum era vremea la munte?

MIHAI: – Destul de frumoasă. Plecam de la hotel dis-de-dimineaţă, mergeam în grupuri şi ne înapoiam seara tîrziu.

ANGHEL: – Cîte ore făceaţi la urcare şi cîte la coborîre?

MIHAI: – Urcam foarte încet. Făceam vreo 4 (patru) ore. Coboram, însă, ceva mai repede, cam în 3 (trei) ore.

ANGHEL: – Şi cum vă distraţi acolo în vîrful muntelui?

MIHAI: – Minunat! Noi băieţii montam repede corturile, iar fetele pregăteau masa. Toţi mîncam cu poftă, spuneam glume, rîdeam, cîntam, făceam plajă. Soarele era fierbinte iar vîntul adia uşor. Vezi ce bronzat sînt?

ANGHEL: – Tu totdeauna te bronzezi mai frumos la munte decît la mare. Dar profesorii ce făceau? Se distrau şi ei?

MIHAI: – Bineînţeles! Ca de obicei.

ANGHEL: – Ion ce făcea?

MIHAI: – Ion? Era grozav, în special cînd coboram spre seară la hotel.

ANGHEL: – Nu înţeleg. De ce era aşa numai la coborîre?

MIHAI: – Toţi aveam bocanci de munte, numai Ion era în pantofi de stradă! Mergea foarte încet. Mereu rămînea în urmă şi Ioana îl necăjea la tot pasul.

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The endings for the imperfect (*imperfectul*) are the following: *-am, -ai, a, -am, -aţi, -au*. (Note that since all imperfect endings are accented, regardless of the accent pattern of the present tense they will not be marked.) The same stems used for the first and second persons plural present tense and infinitive are used for the imperfect. They fall into

two groups. One group terminates in a back vowel (*a, î*) which coalesces with the *-a-* of the endings, e.g.

mînca + am = mîncam
pleca + ai = plecai
coborî + am = coboram

The other group ends in front vowels (*i, e*). In verbs in *-i* the *-i* becomes *e* before the *-a* of the endings:

ieşi + am = ieşeam
servi + am = serveam

With both *-i* and *-e* types, the diphthong [ea] is formed. When this diphthong occurs after an *-i-* the *e* disappears:

scrie + am = scrieam = scriam

(Compare this with the addition of the feminine article *-a* to nouns in *-ie: cofetărie + a = cofetăriea = cofetăria.*)

There are a few special stems. The verb *a fi* 'to be' has a base form in *er-* in the imperfect:

eram, erai, era, eram, eraţi, erau

A vrea 'to want' forms the imperfect with the stem *voi-*:

voiam, voiai, voia, voiam, voiaţi, voiau

Also, *a da* and *a sta* have *dăde-, stăte-*, as stems for the imperfect:

dădeam, dădeai, stăteam, stăteai etc.

Note that those verbs in *-a* and *-i* which take *-ez-, -esc-* in the present tense are not exceptional in the imperfect, e.g.

lucra + am = lucram (*present:* lucrez, lucrezi etc.)
lucra + ai = lucrai

The imperfect is used for past actions that are either of some duration or repeated. Thus: *mergeam în grupuri* 'we used to go in groups,' 'we went (each time) in groups' or 'we were going in groups.'

2. There are only two forms of the plural definite article (*articolul hotărît plural*): *-i* and *-le*. *-i* is added directly to the plural form of masculine nouns. Thus: *profesori + i, munţi + i, băieţi + i,* yield *profesorii, munţii, băieţii* in which the second *-i* serves to allow the first one to be pronounced as it is no longer in final position.

   For feminine and neuter nouns *le* is added to the plural form, e.g.

fete + le = fetele, cofetării + le = cofetăriile, scaune + le = scaunele

3. Reflexive verbs (*verbele reflexive*). *Se bronza, se înapoia* and *se distra* require the reflexive pronoun. Thus: *eu mă distrez, tu te distrezi, el/ea se distrează, noi ne distrăm, voi vă distraţi, ei/ele se distrează.*

4. The demonstratives *acest(a)* and *acel(a)* have the following forms:

	Singular		Plural	
	Nominative	*Oblique*	*Nominative*	*Oblique*
Masculine	acest acel	acestui acelui	aceşti acei	acestor acelor
Feminine	această acea	acestei acelei	aceste acele	acestor acelor

Note that the addition of *-a* is necessary whenever the demonstrative occurs after the noun or when it occurs alone, i.e. as a pronoun:

aceşti băieţi   băieţii aceştia
Aceştia au plecat.

acele fete   fetele acelea
Acelea au venit.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model:	Plecăm la munte.	Cînd eram mic(-ă), plecam la munte.
	Rîdem cu poftă.	Cînd eram mic, rîdeam cu poftă.
	Avem pantofi de stradă.	Cînd eram mic, ______.
	Rămînem în urmă.	______.
	Montăm cortul repede.	______.
	Facem plajă la mare.	______.
	Mergem la cofetărie.	______.

(repeat with 2nd singular, 3rd singular, 3rd plural)

Model:	Tu te distrezi frumos.	Eu însă, mă distrez mai frumos.
	Tu înţelegi bine.	Eu însă, înţeleg mai bine.
	Tu urci repede.	Eu ______.
	Tu cobori încet.	Eu ______.
	Tu te bronzezi frumos.	______.
	Tu te înapoiezi spre seară.	______.

(repeat with *el* and *ei)*

Model: Ion era mai vesel decît Ioana.
______ frumos ______.
______ trist ______.
______ bronzat ______.

Model: Ion era mai vesel decît Ioana.
———— grăbit ————.
———— mare ————.
———— mic ————.
Ioana ————————.
(repeat above)

Model: Anghel urca mai repede decît Mihai.
———————— tîrziu ————.
———————— în urmă ————.
———————— bine ————.
———————— devreme ————.
———— mergea ————————.
———— pleca ————————.
———— cobora ————————.

Model:	Avem un cort.	Vrem nişte corturi Vrem corturile acestea.
	Avem un pantof.	Vrem nişte ————————. Vrem ————————.
	Vedem un băiat.	Vedem nişte ————————. Vedem ————————.
	Cumpărăm un kilogram de vin.	Cumpărăm nişte ————————. Cumpărăm ————————.

VI. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

Răspundeţi la următoarele întrebări:

1. Cum era cînd erai mic?
2. Cum urcau profesorii?
3. Cîte ore făceau la urcare? Dar la coborîre?
4. Ce făceau fetele? Dar băieţii?
5. Ce făceau ei împreună?
6. Cine se bronza mai frumos?
7. Unde te poţi bronza mai bine, la munte sau la mare?
8. Se distrau bine toţi?
9. Cine mergea mai încet la coborîre? De ce cobora aşa?
10. Cînd ajungeau la hotel?
11. Cum era vremea la munte?

LECŢIA A UNSPREZECEA (a 11–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

La telefon.	On the telephone.
Ion este (vorbeşte) la telefon.	Ion is (is talking) on the telephone.
La telẹfon e Ion Dobrescu.	This is Ion Dobrescu at the telephone.
Pot vorbi cu Mircea?	Can I speak with Mircea?
Vă rog, pot vorbi cu Mircea?	Please, can I speak with Mircea?
Mama lui Mircea e la telefon.	This is Mircea's mother at the phone.
Mircea a plecat.	Mircea left.
Acum a plecat Mircea.	Mircea left [just] now.
Chiar acum a plecat Mircea.	Mircea just now left.
Mircea a coborît scările.	Mircea went down the stairs.
Cred că el a coborît scările.	I think he went down the stairs.
Cred că de-abia a coborît scările.	I think he just went down the stairs.
Eu îl strig.	I am calling him.
Să-l strig (pe Mircea)?	Should I call him (Mircea)?
Nu e nevọie.	There's no need.
Revin mai tîrziu.	I'll call back later. [lit., I return later.]
O să revin mai tîrziu.	I shall call back later.
Cînd se înapoiază Mircea?	When is Mircea coming back?
A spus cînd se înapoiază?	Did he say when he is coming back?
V-a spus cînd se înapoiază?	Did he tell you when he is coming back?
El vine înapoi rẹpede.	He is coming back soon (quickly).
Vine rẹpede.	He's coming soon.
El o să cụmpere ţigări şi un ziar.	He will buy cigarettes and a newspaper.
O să-şi cụmpere ţigări şi un ziar.	He will buy himself cigarettes and a newspaper.
El s-a dus.	He left.

S-a dus să-și cumpere țigări și un ziar.	He left to buy himself cigarettes and a newspaper.
Ai expediat o carte poștală ilustrată din Sinaia.	You sent a picture postcard from Sinaia.
Ai expediat o vedere din Sinaia.	You sent a postcard (a view) from Sinaia.
Ai expediat-o din Sinaia.	You sent it from Sinaia.
Mircea a primit cartea poștală ilustrată de la dumneata.	Mircea received the picture postcard from you.
Mircea a primit cartea poștală ilustrată pe care ai expediat-o din Sinaia.	Mircea received the picture postcard that you sent from Sinaia.
Mircea a primit de la d-ta cartea poștală ilustrată, pe care ai expediat-o din Sinaia.	Mircea received the picture postcard from you, the one that you sent from Sinaia.
Urări.	(Good) wishes.
Îți mulțumesc pentru bunele urări!	I thank you for the good wishes.
Cum ai petrecut vacanța?	How did you spend the vacation?
Cum ai petrecut în vacanță?	How was it on vacation?
Am trecut prin Transilvania.	I (we) passed through Transylvania.
Am trecut printr-o localitate* din Transilvania.	I passed through an area of Transylvania.
Am trecut prin multe localități din Transilvania.	I passed through many areas of Transylvania.
Am văzut ceva interesant.	I (we) saw something interesting.
Am văzut un lucru interesant.	I saw an interesting thing.
Am văzut multe lucruri interesante.	I saw many interesting things.
Ai călătorit singur?	Did you travel alone?
Ai mers cu cineva?	Did you go with someone?
Ai mai mers cu cineva?	Did you go with someone else?
Ai călătorit singur sau ai mai mers cu cineva?	Did you travel alone or did you go with someone else?
Am fost cu mama, cu tata și cu fratele meu Puiu.	I was with mother, father, and my brother Puiu.
Am fost împreună cu mama, tata și fratele meu Puiu.	I was together with mother, father, and my brother Puiu.

---

*_Localitate_ signifies a populated place. We translate here with the less specific term 'area' due to the clumsiness of the phrase '. . . traveling through many places . . .' in English.

Am fost cu maşina.	We went by car. [lit., We were with car.]
Am fost cu maşina împreună cu mama, cu tata şi cu fratele meu Puiu.	I went by car together with mother, father, and my brother Puiu.
Aţi făcut vịzite?	Did you pay any visits?
Aţi făcut vịzite rudelor?	Did you pay visits to relatives?
Aţi vizitat rudele?	Did you visit your relatives?
N-am (nụ am) avut timp.	We didn't have time.
N-am avut prea mult timp.	We didn't have too much time.
N-am avut prea mult timp la dispoziţie.	We didn t have too much time at our disposal.
Am făcut o vịzită la Cluj.	I (we) paid a visit at Cluj.
Doar la Cluj am făcut o vịzită.	Only at Cluj did we pay a visit.
Doar la Cluj am putut să fạcem o vịzită.	Only at Cluj could we manage to pay a visit.
Am făcut o vịzită familiei Ionescu.	We paid a visit to the Ionescu family.
Am făcut o vịzită de trei zile familiei Ionescu.	We paid a three-day visit to the Ionescu family.
Doar la Cluj am putut să fạcem o vịzită de trei zile familiei Ionescu.	Only at Cluj did we manage to pay a three-day visit to the Ionescu family.
Aud bine.	I hear well.
N-aud (nu aud) bine.	I don't hear well.
Am auzit bine.	I heard well.
N-am auzit bine.	I didn't hear well.
Cui?	To whom?
La cine aţi fost în vịzită?	Whom did you pay a visit?
Părinţii Ioanei sînt doamna Elena şi domnul Nicolae Ionescu.	Ioana's parents are Mrs. Elena and Mr. Nicolae Ionescu.
Ioana este colega şi logọdnica mea.	Ioana is my colleague and fiancée.
Fac o vịzită unei familii.	I am paying a visit to a family.
Fac o vịzită familiei Ionescu.	I am paying a visit to the Ionescu family.
Fac o vịzită unei doamne.	I am paying a visit to a lady.
Fac o vịzită doamnei Ionescu.	I am paying a visit to Mrs. Ionescu.
Fac o vịzită unei domn.	I am paying a visit to a gentleman.
Fac o vịzită domnului Ionescu.	I am paying a visit to Mr. Ionescu.
Fac o vịzită doamnei Elena şi domnului Nicolae Ionescu, părinţii Ioanei – colega şi logọdnica mea.	I am paying a visit to Mrs. Elena and Mr. Nicolae Ionescu, the parents of Ioana – my colleague and fiancée.

Ai spus: „logọdnică“?	Did you say “fiancée?”
„Logọdnică“, ai spus?	“Fiancée,” you said?
Cînd vă logodiți?	When are you getting engaged?
Cînd v-ați logodit?	When did you get engaged?
Cînd și unde v-ați logodit?	When and where did you get engaged?
Ne-am logodit săptămîna trecută la Cluj.	We got engaged last week in Cluj.
Ce surpriză!	What a surprise!
Tu primești felicitări.	You are receiving congratulations.
Te rog să primești sịncere felicitări.	Please accept sincere congratulations.
Noi transmitem complimente.	We are transmitting good wishes.
Să transmiți multe complimente mamei, tatii și fratelui.	Transmit best wishes to [your] mother, father, and brother.
Te rog să transmiți multe complimente logọdnicei dumitale.	Please give many good wishes to your fiancée.
Să transmiți multe complimente mamei, tatii, fratelui și logọdnicei d-tale.	My best wishes to [your] mother, father, brother, and your fiancée.
Mulțumesc foarte mult.	Thank you very much.
Vă mulțumesc foarte mult, sărut mîna.	Thank you very much, I kiss your hand.
La revedere, dragul meu.	Goodbye, my dear.

II. EXPRESII UZUALE

Alọ, ạlo!	Hello, hey! [This expression corresponds to English ‘hello’ over the telephone, but to ‘hey!’ in most other contexts.]
Bine-ai venit! Bine-ați venit!	Welcome.
Bine te-am găsit! Bine v-am găsit!	Nice to find you here. [In response to *Bine-ai venit!*]
Mi se pare că ...	It seems to me that ...

Sărut mîna.	I kiss your hand. [A polite greeting from either a man to a lady or from children to any adult, used both at meeting and at parting.]

III. TEXT: La telefon

ION: – Alo! Bună dimineaţa! La telefon e Ion Dobrescu. Vă rog, pot vorbi cu Mircea?

D-NA RĂDULESCU: – Bună dimineaţa, Ion! Mama lui Mircea e la telefon. Bine-ai venit!

ION: – Bine v-am găsit, doamnă!

D-NA RĂDULESCU: – Chiar acum a plecat Mircea. Cred că de-abia a coborît scările. Să-l strig?

ION: – Nu e nevoie. O să revin eu mai tîrziu. V-a spus cînd se înapoiază?

D-NA RĂDULESCU: – Vine repede. S-a dus să-şi cumpere ţigări şi un ziar. Mircea a primit de la dumneata cartea poştală ilustrată pe care ai expediat-o din Sinaia. Îţi mulţumesc pentru urări. Cum ai petrecut în vacanţă?

ION: – De minune! Am trecut prin mai multe localităţi din Transilvania. Am văzut lucruri interesante.

D-NA RĂDULESCU: – Ai călătorit singur sau ai mai mers cu cineva?

ION: – Am fost cu maşina împreună cu mama, tata şi fratele meu Puiu.

D-NA RĂDULESCU: – Aţi vizitat rudele?

ION: – N-am avut prea mult timp la dispoziţie. Doar la Cluj am putut să facem o vizită de trei zile familiei Ionescu.

D-NA RĂDULESCU: – Scuză-mă! N-am auzit bine. La cine aţi fost în vizită?

ION: – Am făcut o vizită doamnei Elena şi domnului Nicolae Ionescu, părinţii Ioanei – colega şi logodnica mea.

D-NA RĂDULESCU: – „Logodnică", ai spus? Cînd şi unde v-aţi logodit?

ION: – Săptămîna trecută, la Cluj.

D-NA RĂDULESCU: – Ce surpriză! Îmi pare bine! Te rog să primeşti sincere felicitări şi să transmiţi multe complimente mamei, tatii şi fratelui dumitale.

ION:	– Vă mulțumesc foarte mult, sărut mîna!
D–NA RĂDULESCU:	– La revedere, dragul meu.

IV. OBSERVAȚII ȘI NOTE GRAMATICALE

1. The compound perfect (*perfectul compus*) corresponds generally to the simple past tense in English and indicates a completed action in the past. It is formed with the auxiliary *am, ai, a, am, ați, au* and the past participle of the main verb.

The past participle (*participul trecut*) is most frequently formed by the addition of *-t* to the basic form of the verb. For example:

pleca + t = plecat	*left*
mînca + t = mîncat	*eaten*
veni + t = venit	*come*
coborî + t = coborît	*descended*

All verbs whose basic form ends in *-e* are exceptional and fall into three sub-groups. All three use the short version of the basic form (i.e., without the final vowel).

ut-type:

Stem	Short Stem + Participle Ending	Past Participle	
petrece	petrec + ut	petrecut	*spent*
pute(a)	put + ut	putut	*could*
face	făc + ut	făcut	*did*
ține	țin + ut	ținut	*held*

All *-e* verbs with the accent on the ending (*putea, tăcea, bea, avea, vrea, vedea, cădea, zăcea*) belong to the *-ut* type. (Their participles are respectively: *putut, tăcut, băut, avut, vrut, văzut, căzut, zăcut.*)

s-type:

Stem	Short Stem + Participle Ending	Past Participle	
merge	merg + s	mers	*went*
înțelege	înțeleg + s	înțeles	*understood*
răspunde	răspund + s	răspuns	*answered*
transmite	transmit + s	transmis	*transmitted*
rămîne	rămîn + s	rămas	*remained*
spune	spus + s	spus	*said*

Note that the final consonant of the stem is truncated before the *-s* ending. Other *-s*-type verbs met to date: *aduce, pune, scoate, trage, rîde, plînge, zice, duce.*

81

t-type:

rupe	rup + t	rupt	*torn*
întrerupe	întrerup + t	întrerupt	*interrupted*
înfige	înfig + t	înfipt	*stuck*
fierbe	fierb + t	fiert	*boiled*
coace	coc + t	copt	*baked*
frînge	frîng + t	frînt	*won*
frige	frig + t	fript	*fried*

Note that for this group (all of which are listed here) the final consonant becomes *p* before the ending and then in those verbs with a double consonant the last one is truncated before the *-t* ending.

2. Personal pronouns (continued). The short forms of the pronouns are elided with following words beginning with vowels. This is most evident in the compound past where the auxiliary always begins in a vowel.

Accusative:

Ion mă vede.	Ion m-a văzut.
Ion te vede.	Ion te-a văzut.
Eu îl văd.	Eu l-am văzut.
Eu o văd.	Eu am văzut-o.
Ion ne vede.	Ion ne-a văzut.
Ion vă vede.	Ion v-a văzut.
Ion îi vede.	Ion i-a văzut.
Ion le vede.	Ion le-a văzut.
Aceasta se vede.	Aceasta s-a văzut.

Dative:

Ioana îmi dă cartea.	Ioana mi-a dat cartea.
Ioana îți dă cartea.	Ioana ți-a dat cartea.
Ioana îi dă cartea.	Ioana i-a dat cartea.
Ioana ne dă cartea.	Ioana ne-a dat cartea.
Ioana vă dă cartea.	Ioana v-a dat cartea.
Ioana le dă cartea.	Ioana le-a dat cartea.

There are two vowels that regularly undergo elision: *î, ă; î* being the weaker when two such vowels come together. The vowels of *nu* and *se* are also elided but only before *a*:

să - îl	Eu o să-l văd.
să - îți	Eu o să-ți dau ceva.
nu - îl	Eu nu-l văd.
nu - îl	Eu nu l-am văzut.
să - o	Eu merg s-o văd.
nu - am	Eu n-am văzut ziarul de astăzi.
se - a	El s-a dus acasă.

When both the dative and the accusative pronouns occur the dative always precedes, e.g.

Eu ţi-l dau.
Eu ţi-o dau.

The direct object is repeated as a pronoun before the verb in two situations:

a. When the direct object is a personal animate noun and the definite article is implied. Compare:

Eu văd un profesor.	*I see a professor.*
Eu îl văd pe profesor.	*I see* the *professor.*

b. When the direct object precedes the verb.

Am văzut ziarul pe care l-aţi cumpărat ieri.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model:	Cînd erai mic, (tu) mergeai la şcoală cu tata.	Ieri (tu) ai mers la şcoală cu tata.
	Cînd erai mic, învăţai poezii frumoase.	Ieri ai învăţat ______________.
	Cînd erai mic, erai foarte cuminte.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, făceai plajă la munte.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, aduceai apă la masă.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, călătoreai cu fratele tău.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, rîdeai cu poftă.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, plîngeai mult.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, mîncai ciocolată.	Ieri ______________________.
	Cînd erai mic, veneai la mine.	Ieri ______________________.

(repeat with: *eu, el, noi, voi, ei*)

Model:	Săptămîna aceasta merg la dentist.	Săptămîna trecută am mers la dentist.
	Săptămîna aceasta plec in excursie.	Săptămîna trecută __________.
	Săptămîna aceasta dorm mai mult.	__________.
	Săptămîna aceasta văd un film.	__________.
	Săptămîna aceasta ascult lecţiile de limba română.	__________.
	Săptămîna aceasta cumpăr pantofi.	__________.
	Săptămîna aceasta repar maşina.	__________.
	Săptămîna aceasta călătoresc prin Transilvania.	__________.
	Săptămîna aceasta petrec trei zile la mare.	__________.

Model:	Aseară ne-am văzut la facultate.	Mîine o să ne vedem la facultate.
	Aseară ne-am distrat la noi acasă.	Mîine o să ne distrăm la noi acasă.
	Aseară ne-am supărat pe el.	Mîine __________.
	Aseară ne-am gîndit la el.	__________.
	Aseară ne-am jucat împreună.	__________.
	Aseară ne-am dus la cofetărie.	__________.
	Aseară ne-am înfuriat pe el.	__________.
	Aseară ne-am logodit.	__________.
	Aseară ne-am înţeles despre preţ.	__________.
	(repeat with:	*voi, ei*)

Model:	(Ei) îmi dau un ziar.	Cui i-au dat ziarul? Mie. Mi-au dat ziarul.
(nouă)	Ne __________.	Cui i-au dat ziarul? Nouă. Ne-au dat ziarul.
(ţie)	Îţi __________.	Cui __________. __________.

(vouă) ______________. Cui ______________?
______________.

(lui) ______________. Cui ______________?
______________.

(dv.) ______________. Cui ______________?
______________.

(ei) ______________. Cui ______________?
______________.

(d-lui) ______________. Cui ______________?
______________.

(d-tale) ______________. Cui ______________?
______________.

(d-ei) ______________. Cui ______________?
______________.

Model: Dumneavoastră îmi dați un ziar.
(nouă) ______________________.
(d-lui) ______________________.
(lor) ______________________.
(d-ei) ______________________.
(lui) ______________________.

(repeat with the compound past, noting the reduction and/or elision of the unaccented pronouns.)

For example: Dv. mi-ați dat un ziar.
Dv. ne-ați dat un ziar.

Model: Aici este Ion. Îl văd.
Nu-l văd.

Aici este Ioana. O văd.
N-o văd.

Aici este un magazin. __________.
__________.

Aici este o cofetărie. __________.
__________.

Aici sînt Ion și Ioana. __________.
__________.

Aici sînt două studente. __________.
__________.

Aici sînt două autobuze. __________.
__________.

Model: Profesorul: Fotoliu.
Studentul 1: Aici este un fotoliu.
Studentul 2: Îl vedem.
Nu-l vedem.

(continue with: *masă, fată, băiat, ferestre, dentist, atelier, prăjituri, chelner, coleg, teatru, profesori, bocanc, pantofi, munţi*)

Model:	Am cumpărat un ziar.	Am văzut ziarul pe care l-aţi cumpărat.
	Am cumpărat o maşină.	Am văzut maşina pe care aţi cumpărat-o.
	Am cumpărat nişte ziare.	Am văzut———— le-————.
	Am cumpărat nişte case.	Am văzut———— le-————.
	Am cumpărat pantofi.	Am văzut———— i-————.

(continue with: *bocanci, cort, ciocolate, un litru de vin, apă minerală, fotoliu, scaune*)

Model: Te-am văzut cînd coborai scările.
V-am văzut cînd coboraţi scările.
(continue with: *te-, v-, le-, i-, l-, -o*)

Model: L-ai auzit cînd cînta.
(continue with: *m-, -o, le-, i-, ne-*)

VI. ÎNTREBĂRI

Cine a fost la telefon?
Cu cine ai vorbit la telefon?
Cui i-ai mulţumit la telefon? (dv., d-ta, Anghel, Maria)
Pe care l-ai văzut mai întîi?
Pe cine ai vizitat la Cluj?
La cine aţi fost în vizită? (coleg, profesor, prietenă)
Cu cine v-aţi logodit?
Cui i-aţi transmis complimente? (mamă, tată, frate, logodnică, prieten)
Cui îi mulţumiţi pentru urări? (profesor, Ion, Ioana, fată, prieten, bunic, miliţian, d-na Marinescu)

VII. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ

Răspundeți la întrebările:

1. Cu cine a vorbit la telefon Ion Dobrescu?
2. Cu cine voia să vorbească Ion la telefon?
3. În timp ce vorbeau la telefon, Mircea ce făcea?
4. D-na Rădulescu l-a strigat pe Mircea?
5. Unde s-a dus Mircea?
6. Cu cine a călătorit Ion în mașină?
7. Cui i-au făcut o vizită la Cluj?
8. De ce au fost în vizită tocmai la familia Ionescu?
9. Ce a transmis d-na Rădulescu familiei Dobrescu și d-rei Ioana Ionescu?
10. Ce ați făcut dv. ieri?

ANECDOTĂ

IONEL: – Tăticule, cînd tu erai mic ca mine ai rămas corigent* la istorie?

TATĂL: – Da, dar de ce vrei să știi?

IONEL: – Mi se pare că „istoria" o să se repete și cu mine!

*[rămîne corigent *to fail*]

Bazinul Lido

LECŢIA A DOUĂSPREZECEA (a 12–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Astăzi e cald.	It's hot today.
Ce cald e astăzi!	How hot it is today!
Vreau să mẹrgem undevạ.	I want us to go somewhere.
Aş vrea să mẹrgem undevạ.	I would like for us to go somewhere.
Tare aş vrea să mẹrgem undevạ.	I'd like very much for us to go somewhere.
Tare aş vrea să mẹrgem undevạ la ştrand.	I'd really like for us to go somewhere to a swimming pool.
Unde este mai bine?	Where is it better?
Unde ar fi mai bine?	Where would it be better?
Mă gîndesc.	I'm thinking.
Să mă gîndesc puţin.	Let me think a little.
La Floreasca.	At Floreasca.
La Lacul Tei.	At Tei Lake.
La Snagov.	At Snagov.
Acolo e multă lume.	There are a lot of people there.
E lume multă.	There are a lot of people
E şi mai multă (lume).	There are even more (people).
Eu sînt de părere să mẹrgem afară din oraş.	I think (I am of the opinion) that we should go outside the city.
Eu aş fi de părere să mẹrgem undevạ.	I would like to go somewhere.
Aş fi de părere să mẹrgem undevạ afară din oraş.	I would like to go somewhere outside the city.
De exemplu.	For example.
Te gîndeşti bine.	That's a good idea. [lit., You are thinking well.]
Te-ai gîndit bine.	That was a good idea.
E foarte plăcut la Snagov.	It is very pleasant at Snagov.
La Snagov se poate face o baie.	At Snagov one can bathe.

Acolo se poate face o baie ca lumea.	There one can bathe properly [lit., like people].
Acolo se poate face o plimbare.	There one can take a walk.
Acolo se poate înota.	There one can swim.
Acolo se poate face o plimbare prin pădure.	There, one can take a walk through the woods.
Şi se poate face şi o plimbare prin pădure.	And one can take a walk through the woods, too.

Ai cevạ împotrivă?	Do you have anything against it?
N-ai nimic împotrivă?	Don't you have anything against it?
N-ai avea nimic împotrivă?	Wouldn't you have anything against it?

Putem lua masa la restaurant.	We can eat dinner at a restaurant.
Am putea lua masa la restaurant.	We could eat dinner at a restaurant, too.

Şi dacă n-ai avea nimic împotrivă, am putea lua masa la restaurantul de lîngă debarcader.	And if you wouldn't have anything against it, we could have dinner alongside the dock, too.

Îmi place mai mult la restaurantul acesta.	I like it more at that (this) restaurant.
Îmi place mai mult la restaurantul celălalt.	I like it better at the other restaurant.
Mi-ar plăcea mai mult la celălalt.	I would like it better at the other one.
Pe partea aceasta.	On this side.
Pe partea aceasta a lacului.	On this side of the lake.
Pe partea cealaltă.	On the other side.
Pe partea cealaltă a lacului.	On the other side of the lake.
Mi-ar plăcea mai mult la celălalt, pe partea cealaltă a lacului.	I would like it better at the other one, on the other side of the lake.

Trẹbuie să trecem lacul.	We have to cross the lake.
Ar trebui să trecem lacul.	We would have to cross the lake.
Ar trebui să trecem lacul cu barca.	We would have to cross the lake with a boat.
Dar pentru asta, ar trebui să trecem lacul cu barca sau cu vaporașul.	But for that [lit., this] we would have to cross the lake with the rowboat or the steamer.
Mẹrită!	It's worth it.

Restaurantul are o bucătărie.	The restaurant has a kitchen.
Are o bucătărie grozavă.	It has a great kitchen (great cuisine).
Are o bucătărie românească grozavă!	It has great Romanian cuisine.

Ştiu că are sarmale cu mămăligă.	I know that it has stuffed cabbage and cornmeal mush.
Stai o clipă!	Wait a second! [lit., Stand a second!]
Stau pe gînduri.	I'm thinking a moment. [lit., I stand on my thoughts.]
N-aş sta o clipă pe gînduri.	I would not think a moment.
Dacă aş şti că ar avea sarmale cu mămăligă, n-aş mai sta o clipă pe gînduri.	If I knew that they would have stuffed cabbage and cornmeal mush, I wouldn't stop a moment to think about it.

Un fel de mîncare.	A kind of food.
Două feluri de mîncare.	Two kinds of food.
Are toate felurile de mîncare.	It has all kinds of food.
Are de toate.	It has all kinds.
Mititei.	Grilled sausages.
Friptură de vacă.	Roast beef.
Salată de ardei copţi.	Roasted pepper salad.
Saramură de crap cu mujdei de usturoi.	Salt carp in crushed garlic.
Are de toate: mititei, friptură de vacă cu salată de ardei copţi, saramură de crap cu mujdei de usturoi.	It has all kinds: grilled sausages, roast beef with roasted pepper salad, salt carp in crushed garlic.

Şi are (restaurantul) ceva de băut?	And does it (the restaurant) have something to drink? [lit., for drinking]
Şi de băut?	And for drinking?
O băutură.	A drink.
Tot felul de băuturi.	Every kind of drink.
Ţuică bătrînă de Piteşti.	Old ţuica from Piteşti.*
Vin rubiniu de Drăgăşani.	Ruby wine from Drăgăşani.
Vin dulce de Murfatlar.	Sweet wine from Murfatlar.
Tot felul de băuturi: ţuică bătrînă de Piteşti, vin rubiniu de Drăgăşani, vin dulce de Murfatlar, vin sec de Odobeşti.	Every kind of drink: old ţuica from Piteşti, ruby wine from Drăgăşani, sweet wine from Murfatlar, dry wine from Odobeşti.

Care vin e mai bun?	Which wine is better?
Din care doreşti să guşti?	From which do you want to taste?
Din care ai dori să guşti?	From which would you want to taste?

---

*Ţuica is a kind of brandy (generally from plums) found all over the Balkans. It is perhaps better known as slivovitza or slivova from its Slavic names.

La început beau o ţuică mică.	To start, I am drinking a small ţuică.
La început aş bea o ţuică mică, apoi, la masă, un vin sec şi la desert un vin dulce.	To start, I would drink a small ţuică; then, at dinner, a dry wine and with dessert a sweet wine.
Tu vrei multe.	You want lots.
Ai vrea tu multe.	You would like lots.
Dacă e posibil.	If it's possible.
Dacă ar fi posibil.	If it would be possible.
Dacă ar fi posibil, ai vrea tu multe.	If it would be possible, you would like a lot.
Ai vrea tu multe, dacă ar fi posibil.	You would like a lot if it would be possible.
Şi de ce nu?	And why not?
Ai uitat.	You forgot.
Trebuie să te grăbeşti!	You have to hurry.
Ar trebui să te grăbeşti.	You would have to hurry.
Ai uitat că ar trebui să te grăbeşti şi să plecăm?	Have you forgotten that you had better hurry and we should leave?
Ai uitat că trebuie să conduci maşina?	Have you forgotten that you have to drive?
Ai uitat proverbul: „Vorba multă, sărăcia omului".	You forgot the proverb: "Talk is cheap." [lit., "Much talk, man's poverty."]

PROVERB: Cine vorbeşte multe, ori ştie multe, ori minte multe.
[minte *lies*]

II. EXPRESII UZUALE

Aş fi de părere să ...	I would like to ... [lit., I would be of the opinion to ...]
Dacă n-ai avea nimic împotrivă ...	If you have no objections ... [lit., If you would not have anything against (it).]
Merită!	It's worth it.
Gata!	All right, o.k.
Gata?	Ready? Finished?
De exemplu (de ex., d.e.)	For example (e.g.)

III. TEXT: Mergem la ştrand?

IOANA: – Uf! Ce cald e astăzi! Tare aş vrea să mergem undeva la un ştrand. Unde ar fi mai bine?

ION: – Să mă gîndesc puţin. La Floreasca? E lume multă. La Tei? E şi mai multă! Da! Eu aş fi de părere să mergem undeva afară din oraş. De exemplu, la Snagov.

IOANA: – Te-ai gîndit bine. E foarte plăcut la Snagov. Se poate face o baie ca lumea, se poate înota şi se poate face o plimbare prin pădure.

ION: – Şi dacă n-ai avea nimic împotrivă, am putea lua masa la restaurantul de lîngă debarcader.

IOANA: – Mi-ar plăcea mai mult la celălalt, de pe partea cealaltă a lacului.

ION: – Dar pentru asta ar trebui să trecem lacul cu barca sau cu vaporaşul.

IOANA: – Merită! Are o bucătărie românească grozavă!

ION: – Dacă aş şti că ar avea sarmale cu mămăligă, n-aş sta o clipă pe gînduri.

IOANA: – Are de toate: mititei, friptură de vacă cu salată de ardei copţi, saramură de crap cu mujdei de usturoi, şi ...

ION: – Şi de băut?

IOANA: – Tot felul de băuturi: ţuică bătrînă de Piteşti, vin rubiniu de Drăgăşani, vin dulce de Murfatlar. Din care ai dori să guşti?

ION: – La început aş bea o ţuică mică, apoi, la masă, un vin sec, şi la desert un vin dulce.

IOANA: – Ai vrea tu multe, dacă ar fi posibil.

ION: – Şi de ce nu?

IOANA: – Ai uitat că trebuie să conduci maşina? Ai uitat că ar trebui să te grăbeşti şi să plecăm? Ai uitat proverbul: „Vorba multă, sărăcia omului".

ION: – Gata! Plecăm!

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The conditional (*condiţionalul*) is formed with the auxiliary: *aş, ai, ar, am, aţi, ar* plus the infinitive form of the main verb. For example

   aş vrea (mînca, merge, opri etc.)

   Note that there is a single form for both the third person singular and

plural:

el ar vrea   ea ar vrea
ei ar vrea   ele ar vrea

It should also be mentioned that the conditional has three forms that are homophonous with the compound past auxiliary:

Conditional		Compound past	
ai		ai	
am	vrea	am	vrut
aţi		aţi	

The conditional (sometimes called the conditional-optative) generally expresses an action dependent upon a given condition, e.g.

Aş pleca, dacă aş putea.	*I would leave if I could.*
Ai bea bere, dacă am avea.	*You would drink beer, if we had some.*

The same term also expresses a wish or desire:

Aş bea un vin bun.	*I would like to drink a good wine.*

The conditional form often replaces the present in order to convey a more polite tone. Note, for instance, these phrases from the dialogue:

Eu aş fi de părere să mergem undeva.
Din care ai vrea să guşti?

2. The demonstrative pronoun *celălalt* is normally opposed to *acest*:

Studentul acesta lucrează bine.	*This student works well.*
Studentul celălalt nu lucrează deloc.	*The other student doesn't work at all.*

Observe that if the demonstrative precedes the noun the article is no longer necessary:

Acest student lucrează bine.
Celălalt student nu lucrează de loc.

The other forms of *celălalt* are as follows:

	Singular	*Plural*
Masculine	celălalt	ceilalţi
Feminine	cealaltă	celelalte

3. The seemingly irregular accent of *cinevạ* and *cevạ* is explained by the fact that these are compounds of the pronouns *cine* and *ce* followed by the indefinite particle *-va*. Compare the adverbs: *cîndvạ, cumvạ, undevạ*. *-Va* is said to be a result of the reduction of the verb *vrea*, thus *cine vrea* = *cinevạ*, etc.

4. Besides the normal reflexive verb there are so-called dative reflexives. When the actor is also the recipient of the action or somehow benefits from it the dative pronoun is inserted before the verb.

(Eu) îmi cumpăr un coniac.
(Tu) îți cumperi un coniac.
(El) își cumpără un coniac.

(Noi) ne cumpărăm cafea.
(Voi) vă cumpărați cafea.
(Ei) își cumpără cafea.

The dative pronoun may also substitute for the possessive pronoun.

Am luat cartea mea.
Mi-am luat cartea.

V. SUBSTITUIRI ȘI TRANSFORMĂRI

Model: Vreți să beți o țuică mică? Da, vrem să bem o țuică mică.
(continuați cu: el, d-ta, d-lui, dv., d-ei, tu, eu, ei, ea)

Model: Ei își beau cafeaua acum.
______________ieri. (*compound past*)
______________mîine. (*future*)
______________acum. (*conditional*)
______________aseară. (*imperfect*)

Model:	Eu sînt student. Eu merg la facultate.	Dacă aș fi student, aș merge la facultate.
	Tu ai 10 lei. Tu mănînci o friptură de vacă.	Dacă ______________.
	Noi avem o mașină. Noi plecăm în excursie.	______________.
	Este posibil. (El) Se înapoiază chiar astăzi.	______________.
	Ionel și Maria stau tot timpul. Ei se joacă toată ziua cu el.	______________.
	Tu nu mă privești atent. Eu nu mă supăr.	______________.

N-aveţi nimic împotrivă. Putem călători împreună.	______________________.
Avem zahăr. Îţi pregătesc o cafea.	______________________.
Avem timp suficient. Ne distrăm şi mai bine.	______________________.

Model: Servesc o prăjitură.	1. Serviţi ceva? 2. Ce serviţi?
Au fost la Snagov.	1. (Ei) au fost undeva? 2. Unde au fost?
Ion repetă lecţiile cu colegul lui.	1. Ion repetă lecţiile cu cineva? 2. Cu cine repetă Ion lecţiile? 3. Repetă ceva Ion cu colegul lui? 4. Ce repetă Ion cu colegul lui?
Vorbeam la telefon cu Mircea.	1. ______________________? 2. ______________________?
O să ascultăm muzică la radio.	1. ______________________? 2. ______________________?
Nicolae a pus apă în radiator.	1. ______________________? 2. ______________________? 3. ______________________? 4. ______________________?
Ionel l-a necăjit pe bunic.	1. ______________________? 2. ______________________?
Maria ţine o carte în mînă.	1. ______________________? 2. ______________________?
Ne-am urcat pe munte săptămîna trecută.	1. ______________________? 2. ______________________? 3. ______________________? 4. ______________________?
Ieri m-am bronzat la mare.	1. ______________________? 2. ______________________? 3. ______________________? 4. ______________________?
Ieri am auzit o conversaţie interesantă la ştrand.	1. ______________________? 2. ______________________? 3. ______________________? 4. ______________________? 5. ______________________? 6. ______________________?

Model: Băiatul acesta e silitor.
1. Băiatul celălalt e mai silitor.
2. Băieţii aceştia sînt silitori.
3. Băieţii ceilalţi sînt mai silitori.

Fata aceasta e silitoare.
1. Fata cealaltă e mai silitoare.
2. Fetele celelalte sînt mai silitoare.
3. Fetele acestea sînt silitoare.

Lacul acesta e mare.
1. ______________________.
2. Lacurile ______________.
3. ______________________.

Prăjitura aceasta e delicioasă.
1. ______________________.
2. Prăjiturile ____________.
3. ______________________.

Restaurantul acesta e mic.
1. ______________________.
2. Restaurantele __________.
3. ______________________.

Studentul acesta e vesel.
1. ______________________.
2. Studenţii _____________.
3. ______________________.

Cafeaua aceasta e fierbinte.
1. ______________________.
2. Cafelele ______________.
3. ______________________.

VI. ÎNTREBĂRI

1. De ce ar vrea Ioana să meargă la ştrand?
2. La ce ştrand e mai puţină lume? De ce?
3. Ce se poate face la Snagov în afară de baie?
4. Cum se ajunge pe partea cealaltă a lacului?
5. La ce se gîndeşte Ion?
6. Dacă aţi călători în România, ce aţi dori să vedeţi mai întîi?
7. Ce vinuri (vin) aţi dori să beţi?
8. De ce nu poate bea Ion vin sau ţuică?
9. Vă place să faceţi baie?
10. Unde aţi prefera să înotaţi?

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

Change the verbs to the required forms:

1. Eu sînt de părere să petrecem vacanţa la munte.
   (compound past, conditional, imperfect)
2. Tu te duci la lac şi faci o baie.
   (compound past, conditional, imperfect, future)
3. Nu pot pleca devreme la ştrand.
   (compound past, conditional, imperfect, future)
4. Nu mai stau o clipă pe gînduri.
   (compound past, conditional, imperfect, future)
5. Restaurantul are toate felurile de mîncare.
   (compound past, imperfect, future)

LECŢIA A TREISPREZECEA (a 13-a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Tu eşti cuminte.	You are good (sensible).
Fii cuminte!	Be good! (Behave yourself!)
Lăsăm maşina aici.	We are leaving the car here.
El lasă pisica acolo.	He is leaving the cat there.
Lasă pisica în pace!	Leave the cat in peace!
El ţipă tare.	He screams loudly.
Ţipă mai tare!	Scream louder.
Nu ţipa aşa de tare!	Don’t scream so loud!
Nu mai ţipa aşa de tare!	Don’t scream so loud anymore.
Eu te trezesc la ora 8.	I wake you at eight o’clock.
Tu îl trezeşti pe tăticu.	You are waking Daddy.
Nu mai ţipa aşa de tare că-l trezeşti pe tăticu!	Don’t scream so loud anymore, you are waking Daddy up.
Cum o să ţipe pisica?	How will the cat scream?
Pisica miorlăie de durere.	The cat is whimpering (meowing) from (the) pain.
Ea, săraca, miorlăie de durere.	The poor cat is whimpering from (the) pain. [lit., She, the poor one, is whimpering from pain.]
Ea miorlăie de durere, săraca.	She is whimpering from (the) pain, the poor thing.
Tu tragi pisica de coadă.	You are pulling the cat by the tail.
Tu o tragi de coadă.	You are pulling her by the tail.
Ea miorlăie de durere fiindcă o tragi tu de coadă.	She is whimpering from pain, because you are pulling her by the tail.
Tu vii aici.	You are coming here.
Vino aici (încoace)!	Come here (hither)!
Vino mai bine aici, în sufragerie!	Better come here in the dining room.
Tu mănînci un ou.	You are eating an egg.
Îţi dau un ou.	I’ll give (am giving) you an egg.
Îţi dau să mănînci un ou.	I’m giving you an egg to eat.
Vino aici, în sufragerie, să-ţi dau să mănînci un ou.	Come here in the dining room so I can give you an egg to eat.
Mi-e foame.	I’m hungry.

Nu mi-e foame.	I'm not hungry.
Tu bei un suc de roșii.	You are drinking a tomato juice.
Atunci vino să bei un suc de roșii.	Then, come and drink a tomato juice.
Mi-e sete.	I'm thirsty.
Nu mi-e sete.	I'm not thirsty.
Eu sînt obosit.	I am tired.
Tu ești obosit.	You are tired.
Poate ești obosit.	Maybe you're tired.
Ne culcăm tîrziu.	We go to bed late.
Te culci lîngă tăticu.	You are lying down beside Daddy.
Vrei să te culci puțin lîngă tăticu?	Do you want to lie down a little beside Daddy?
Mi-e somn.	I'm sleepy.
Nu mi-e somn.	I'm not sleepy.
Ne plimbăm cu mașina.	We're going for a ride in the car.
Ne plimbăm cu bicicleta.	We're going for a bicycle ride.
Te plimbi cu bicicleta.	You're going for a bicycle ride.
Vrei să te plimbi cîteva minute?	Do you want to go for a walk (go for a ride) for a few minutes?
Vrei să te plimbi cîteva minute cu bicicleta?	Do you want to ride around on the bicycle for a few minutes?
Te duci în curte.	You're going into the yard.
Du-te în curte!	Go (out) into the yard!
Te plimbi prin curte.	You are walking around in the yard.
Du-te și te plimbă prin curte!	Go and walk around (play) in the yard!
Tu ieși pe stradă.	You are going out onto the street.
Să nu ieși pe stradă!	Don't go out onto the street.
Noi cădem jos.	We are falling down.
Tu cazi jos.	You are falling down.
Să nu cazi!	Don't fall down!
Bagă de seamă!	Pay attention!
Bagă de seamă să nu cazi!	Pay attention so you won't fall!
Bagă de seamă să nu cazi și să nu ieși pe stradă!	Be careful not to fall and not to go out onto the street.
Mi-e frig.	I'm cold.
Mi-e frig afară.	I'm cold outside. (It's cold for me outside.)

Te joci prin casă.	You are playing in the house.
El se joacă prin casă.	He is playing in the house.
Joacă-te prin casă!	Play in the house.
Tăticul doarme.	Daddy is sleeping.
Tu faci zgọmot.	You are making noise.
Să nu faci zgọmot pentru că tăticul doarme!	Don't make noise because Daddy is sleeping.
Să nu faci zgọmot că doarme tăticu!	Don't make noise 'cause Daddy is sleeping.
Mi-e cald.	I'm hot.
Mi-e cald în casă.	I'm hot in the house.
Stăm de vorbă.	We are having a talk.
Să stăm de vorbă.	Let's have a talk.
Hai să stăm de vorbă.	Let's have a talk. (Come, let's have a talk.)
Hai mai bine să stăm puţin de vorbă.	It's better that we have a little talk. [lit., Come, better to stand a little in talk.]
Hai mai bine să stăm puţin de vorbă ca oạmenii mari.	It's better that we have a little talk like grownups.
Eu nu sînt om mare. Sînt mic.	I am not a grownup. I'm little.
Ce pofteşti?	What do you want?
Ce poftiţi?	What do you want?
În definitiv, ce pofteşti?	Exactly what do you want?
Mă joc cu pisica.	I'm playing with the cat.
Vreau să mă joc cu pisica.	I want to play with the cat.
Să mă joc cu pisica.	Let me play with the cat.
Fie! (Să fie!)	So be it! (May it be!)
Pisica zgị̂rie.	The cat scratches.
Te zgị̂rie.	She is scratching you.
Să n-o mai tragi de coadă că o să te zgị̂rie.	Don't pull her by the tail any more. 'cause she will scratch you.
Fie, dar cu o condịţie.	So be it, but with one condition.
Fie! Dar cu o condịţie: să n-o mai tragi de coadă că o să te zgị̂rie.	So be it. But with one condition: that you don't pull her any more by the tail and get scratched.
Nu mai vreau să mă joc cu pisica.	I don't want to play with the cat any more.

M-ai supărat!	You made me angry!
Nu mai vorbesc cu tine.	I'm not talking to you any more.
Vreau să mă culc cu tăticu.	I want to lie down with Daddy.
Ce este, dragă?	What is it, dear?
Se întîmplă des.	It happens often.
Ce se întîmplă acolo?	What is happening there?
Ce s-a întîmplat?	What happened?
De ce ţipă copilul?	Why is the child shouting?
Un copil mofturos.	A spoiled child. [lit., a child with airs.]
Un copil obraznic.	A naughty (brazen) child.
Un copil neascultător.	A misbehaving child.
(Nicuşor) e un copil mofturos, obraznic şi neascultător.	(Nicky) is a spoiled, naughty, misbehaving child.
Eu văd o maşină.	I see a car.
Vezi ce-ai făcut?	See what you did?
Mama ne scoală dimineaţa.	Mother wakes us in the morning.
Tu il scoli pe tăticu devreme.	You wake [your] daddy early.
L-ai sculat pe tăticu.	You woke [your] daddy.
Eşti un copil rău.	You're a bad child.
Mi-e ruşine.	I'm ashamed.
Ţi-e ruşine.	You're ashamed.

II. EXPRESII UZUALE

Fii cuminte!	Be good! Behave yourself!
Dragă	Dear [for both masculine and feminine]
Poftim, Poftiţi	Please. (as in ' Please take it.') Pardon me. (as in 'Pardon me, what did you say?')
Să-ţi fie ruşine!	Shame on you!

A băga de seamă (= a observa, a fi atent)	To notice, to take into account.
A sta de vorbă (= a vorbi)	To converse, to have a talk.
Mămico!	Mommy!
Tăticule!	Daddy!

III. TEXT: Un copil mofturos

MAMA: – Nicuşor! Fii cuminte! Lasă pisica în pace şi nu mai ţipa aşa de tare că-l trezeşti pe tăticu!

NICUŞOR: – Ea ţipă, mămico.

MAMA: – Cum o să ţipe pisica? Ea miorlăie de durere, săraca, fiindcă o tragi tu de coadă. Vino mai bine aici, în sufragerie, să-ţi dau să mănînci un ou!

NICUŞOR: – Nu mi-e foame!

MAMA: – Atunci vino să bei un suc de roşii.

NICUŞOR: – Nu mi-e sete!

MAMA: – Poate eşti obosit? Vrei să te culci puţin lîngă tăticu?

NICUŞOR: – Nu mi-e somn!

MAMA: – Vrei să te plimbi cîteva minute cu bicicleta?

NICUŞOR: – Vreau, dar pe afară!

MAMA: – Bine, du-te şi te plimbă prin curte, însă bagă de seamă să nu cazi şi să nu ieşi pe stradă!

NICUŞOR: – Mi-e frig afară!

MAMA: – Joacă-te prin casă, dar să nu faci zgomot că doarme tăticu!

NICUŞOR: – Mi-e cald în casă!

MAMA: – Atunci, hai mai bine să stăm puţin de vorbă ca oamenii mari.

NICUŞOR: – Eu nu sînt om mare, sînt mic.

MAMA: – În definitiv, ce pofteşti?

NICUŞOR: – Să mă joc cu pisica.

MAMA: – Fie! Dar cu o condiţie: să n-o mai tragi de coadă că o să te zgîrie.

NICUŞOR: – Nu mai vreau să mă joc cu pisica!

MAMA: – M-ai supărat! Nu mai vorbesc cu tine.

NICUŞOR: – Vreau să mă culc cu tăticu! Tăticule, tăticuleee!!?..

TATA: – Poftim, Nicuşor! (către mama): – Ce este, dragă? Ce s-a

întîmplat? De ce ţipă copilul?

MAMA: – Nimic. E un copil mofturos, obraznic şi neascultător. (către Nicuşor): – Vezi ce-ai făcut!? L-ai sculat pe tăticu. Eşti un copil rău. Să-ţi fie ruşine!

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The imperative (*imperativul*) has two forms. We noted the plural-polite form already in Lesson 2. The singular-personal form is normally identical with the third person singular of the present tense:

Third singular present	*Imperative*	
El lasă.	Lasă!	*Let it be.*
El coboară.	Coboară!	*Come down.*
El citeşte.	Citeşte!	*Read.*
El pleacă.	Pleacă!	*Leave.*

Certain verbs, primarily intransitive, form their imperatives like the second person singular present:

Second singular present	*Imperative*	
Tu mergi acasă.	Mergi acasă!	*Go home.*
Tu fugi acasă.	Fugi acasă!	*Run home.*
Tu stai acolo.	Stai acolo!	*Stay there.*
Tu treci strada.	Treci strada!	*Cross the street.*

A small group of important verbs have special forms for the singular imperative:

Third singular present	*Imperative*	
El este atent.	Fii atent!	*Be careful.*
El se duce acasă.	Du-te acasă!	*Go home.*
El vine la mine.	Vino la mine!	*Come to my place.*
El face zgomot.	Fă zgomot!	*Make noise.*
El zice „Bună ziua".	Zi „Bună ziua"!	*Say 'Good day.'*

When the imperative occurs with a personal or reflexive pronoun, the pronoun normally follows the verb, e.g.

El se duce.	Du-te!	*Go.*
El se joacă.	Joacă-te!	*Play.*
El se plimbă.	Plimbă-te!	*Walk.*
El mă lasă.	Lasă-mă!	*Let me [alone].*
El o citeşte.	Citeşte-o	*Read it.*

The negative of the singular imperative is formed by the particle *nu* plus the infinitive. There are no exceptions.

Nu pleca!	*Don't leave.*
Nu fi aşa!	*Don't be that way.*
Nu sta aici!	*Don't stand here.*
Nu citi!	*Don't read.*
Nu te duce!	*Don't go.*

The imperative is often softened somewhat by substitution of the corresponding *să*-form, e.g.

Să nu te duci!
Să pleci acasă!
Să fii atent!

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model:	El intră în facultate.	Intră (tu) în facultate! Nu intra (tu) în facultate!
	El bea apă minerală.	Bea (tu) apă minerală! Nu bea (tu) apă minerală!
	El pune aparatul jos.	Pune (tu) aparatul jos! Nu pune (tu) aparatul jos!
	El coboară mai întîi.	Coboară (tu) mai întîi! Nu coborî (tu) mai întîi!
	El serveşte cafea fără zahăr.	______________! ______________!
	El lasă fereastra deschisă.	______________! ______________!
	El ţine banii în casă.	______________! ______________!
	El se distrează.	______________! ______________!
	El se înapoiază astăzi.	______________! ______________!
	El mă sărută pe obraz.	______________! ______________!
	El ne telefonează seara.	______________! ______________!
	El îmi spune anecdote.	______________! ______________!

El o ia de pe masă. ____________________!
____________________!

El îl oprește în stradă. ____________________!
____________________!

El îi dă țigări. ____________________!
____________________!

El trece pe strada noastră. ____________________!
____________________!

El merge la munte. ____________________!
____________________!

El rîde acum. ____________________!
____________________!

El stă în picioare. ____________________!
____________________!

El este interesant. ____________________!
____________________!

El se duce la ștrand. ____________________!
____________________!

El zice așa. ____________________!
____________________!

El face plajă. ____________________!
____________________!

El vine la ei. ____________________!
____________________!

(repeat each imperative with the *să*-form) For example

Intră (tu) în facultate! Să intri în facultate!
Să nu intri în facultate!

Model: Cînd sînt acasă, eu mă culc devreme.
____________ tu ____________.
____________ voi ____________.
(ei, dv., ea, d-ta, noi, d-lui, tu, d-ei, eu)
____________ mă trezesc ____.
____________ mă scol ______.
(repetați exercițiul cu imperfectul)

Model: Mie mi-e foame.
Ție ți-e foame.
Nouă ____________.
(lui, vouă, lor, dv., dumitale, ei)
(repetați exercițiul cu „sete, cald, frig".)

VI. INTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

1. Answer the following questions with dative constructions containing *frig, cald, ruşine, foame, sete, frică* (fear), e.g.

De ce te culci devreme?	Pentru că mi-e somn.
De ce deschide fereastra?	____________.
De ce închideţi ferestrele?	____________.
De ce vă grăbiţi să mîncaţi?	____________.
De ce n-ai înotat în lac?	Pentru că mi-a fost frică (*afraid*).
De ce te-ai culcat devreme?	____________.
De ce a băut apă înainte de masă?	____________.
De ce n-aţi stat şi la soare?	____________.
De ce n-a făcut şi baie?	____________.
De ce n-au băut şi suc de roşii?	____________.
De ce n-aţi mai servit sarmale cu mămăligă?	____________.
De ce nu i-ai spus profesorului înainte de examen că n-ai învăţat?	____________.

2. Answer each question with: *cîţiva* or *cîteva*.

Cît timp ai făcut plajă la mare?	Cîteva zile.
Cîte zile ai stat la munte?	Cîteva.
Cîţi studenţi şi cîte studente au fost în excursie?	În excursie au fost cîţiva studenţi şi cîteva studente.
Cîţi profesori vor merge împreună cu dv.?	____________.
În cît timp treceţi lacul?	____________.
Aţi aşteptat mult în stradă?	____________.
Aţi vizitat multe localităţi?	____________.
Are prieteni (colegi) în Bucureşti?	____________.

VI. TEMĂ PENTRU ACASĂ

Make up ten questions about the dialogue.

ANECDOTĂ

BUNICA: – Petrică, de ce nu eşti cuminte?
PETRICĂ: – Ce fac, bunico?
BUNICA: – Nu mai trage pisica de coadă că miorlăie!
PETRICĂ: – Dar, bunico, eu n-o trag; eu numai o ţin. Ea trage.

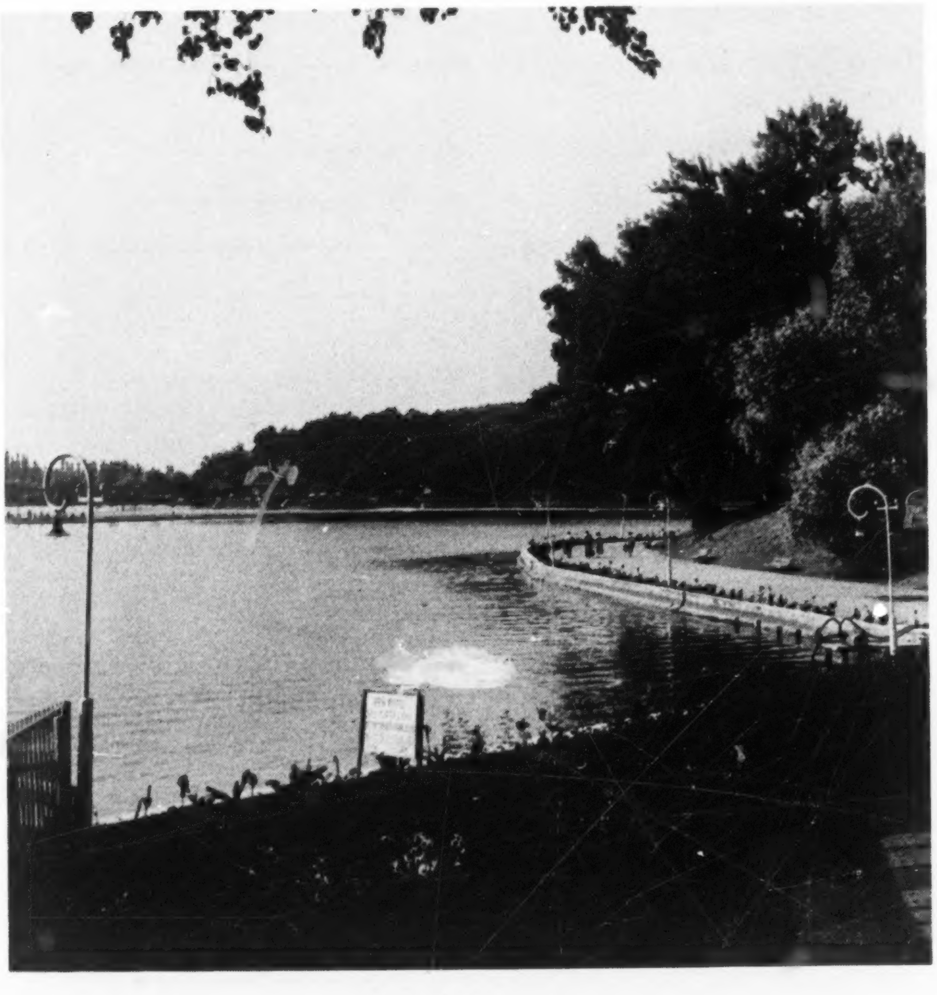

Lacul Snagov

LECȚIA A PAISPREZECEA (a 14–a)

I. EXERCIȚII DE PRONUNȚARE ȘI VOCABULAR

Copilul acesta are un an.	This child is one year old.
Costel are noụă ani.	Costel is nine years old.
Costel este un băiat de noụă ani.	Costel is a boy of nine.
Magazin de confẹcții.	Clothing store.
Costel, un băiat de noụă ani, s-a dus într-o zi la un magazin de confẹcții.	Costel, a boy of nine, went one day to a clothing store.
Noi probăm un costum.	We are trying on a suit.
Eu probez un costum de haine.	I am trying on a suit of clothes.
Ea probează un costum de baie.	She is trying on a bathing suit.
Vă rog să-mi dați să probez un costum de haine, dar să fie fără vestă.	Please give me a suit to try on, but it should be without a vest.
Costumul acesta este albastru cu dungi albe.	This is a blue pin-stripe suit. [lit., This suit is blue with white stripes.]
Costumul celălalt este de culoare verde-deschis.	The other suit is light green.
Pe care vrei să-l probezi: pe acesta albastru cu dungi albe ori pe celălalt de culoare verde-deschis?	Which one do you want to try: this blue pin-stripe or the other light green one?
Ce preț are costumul acesta?	What is the price of this suit?
Celălalt costum are acẹlași preț?	Does the other suit have the same price?
(Costumele acestea) au acẹlași preț?	Do they (these suits) have the same price?
Între costumele acestea este o diferență de preț.	Between these suits there is a difference of price.
Este o diferență de preț între ele?	Is there a difference in price between them?
E diferență mare.	It is a big difference.
E mare diferență?	Is the difference big?
O dată, de două ori, de trei ori.	Once, twice, three times.
(Diferența este) cam o dată și jumătate între primul și al doilea (costum).	The second (suit) costs about one and a half times as much as the first. [lit., (The difference) is about one

	and a half times between the first and the second.]
Îmbrăcămintea din acest magazin este cam scumpă.	The clothes in this store are rather expensive.
De ce e așạ de scump al doilea?	Why is the second one so expensive?
Al doilea este de acẹeași calitate cu primul (costum).	The second one is of the same quality as the first (suit).
Pentru că nu este de acẹeași calitate cu primul.	Because it isn't of the same quality as the first one.
Nu înțeleg prea bine.	I don't understand very well.
Așteaptă că-ți explic imediat.	Wait and I'll explain [it] to you immediately.
Stai că-ți explic îndată.	Wait and I'll explain [it] to you right away.
Stofa este țesută din fire sintẹtice.	The material is woven from synthetic fibers.
Stofa este țesută la noi în țară.	The material is woven here in our country.
Stofa costumului albastru cu dungi este țesută din fire sintetice la noi în țară.	The material in the blue pin-stripe is woven from synthetic fibers here in our country.
Stofa este din lînă.	The material is woolen.
Stofa este sută la sută din lînă.	The material is 100% wool.
Stofa celui de culoare verde-deschis este sută la sută din lînă.	The material in the light-green is 100% wool.
Iertați-mă! Iartă-mă!	Pardon me. [lit., Forgive me.]
Nu ne pricepẹm la cumpărat.	We're not too clever at shopping.
Nu mă pricep la îmbrăcăminte.	I'm not too clever with clothes.
N-am înțeles de ce primul este mai iẹftin.	I didn't understand why the first is cheaper.
Tot n-am priceput de ce primul e mult mai iẹftin.	I still didn't get why the first is much cheaper.
Nu este măsura mea.	It isn't my size.
Nu sînt de aceeași mărime.	They aren't the same size.
Măsurile sînt la fel.	The sizes are alike.
Măsurile sînt acẹleași.	The sizes are the same.
Stofa celui de-al doilea este țesută din fire de lînă australiană.	The material of the second one is woven from Australian wool fibers.

Vă rog să mă ajutați.	Please help me.
Te rog să mă ajuți.	
Îmbrac costumul verde.	I'm putting on the green suit.
Mă îmbrac cu costumul verde.	I'm putting on the green suit. [lit., I'm dressing myself with the green suit.]
Vă rog să mă ajutați să mă îmbrac cu costumul verde.	Please help me put on the green suit.
Vă stă foarte bine.	It suits you very well.
Îți stă foarte bine.	
Să-l purtați sănătos!	Wear it in good health.
Să-l porți sănătos!	
Un costum costă 450 (patru sute cincizeci) de lei.	One suit cost 450 lei.
Două costume costă 1.515 (o mie cinci sute cincisprezece) lei.	Two suits cost 1,515 lei.
Cît costă fiecare costum?	How much does each suit cost?
Cît costă fiecare?	How much does each cost?
Cel din fire sintetice, – 450 (patru sute cincizeci) de lei, iar cel de lînă – 1.125 (o mie o sută douăzeci și cinci) de lei.	The synthetic one – 450 lei, and the woolen one – 1,125 lei.
Vă aducem bani.	We're bringing you some money.
Vă aduc 1.700 (o mie șapte sute) de lei.	I'm bringing you 1,700 lei.
Dați mașina înapoi!	Back up the car.
Dați-mi banii înapoi!	Give me the money back!
Dacă vă aduc 1.700 de lei, cîți lei îmi dați înapoi?	If I bring you 1,700 lei, how much do you give me back?
Noi scriem frumos.	We are writing [it down] nicely.
Eu scriu o carte poștală.	I am writing a postcard.
Tu scrii într-un caiet.	You are writing in a notebook.
Dv. scrieți totul în caietul acesta.	You are writing everything in this notebook.
Vă rog să scrieți totul în caietul acesta.	Please write everything in this notebook.
Vînzătorul scrie în caiet.	The salesclerk is writing in the notebook.

Costel dezbracă costumul cel nou.	Costel takes off the new suit.
Costel se dezbracă de costumul cel nou.	Costel takes off the new suit.
El îmbracă costumul său vechi.	He puts on his old suit.
El îmbracă costumul cel vechi.	He puts on the old suit.
El îşi îmbracă costumul vechi.	He puts on his old suit.
El nu-şi îmbracă costumul cel vechi.	He doesn't put on his old suit.
În timp ce vînzătorul scrie în caiet, Costel se dezbracă de costumul cel nou şi-şi îmbracă costumul cel vechi.	While the salesclerk is writing in the notebook, Costel takes off the new suit and puts on his old one.
Aşteaptă puţin!	Wait a minute!
Stai puţin!	
Ia stai puţin!	Now wait a minute!
Noi cerem de mîncare.	We ask for food.
Eu cer un caiet.	I ask for a notebook.
Tu mi-ai cerut să scriu în caietul tău.	You asked me to write in your notebook.
De ce mi-ai cerut să scriu în caietul tău?	Why did you ask me to write in your notebook?
Eu ţin minte multe lucruri interesante.	I remember many interesting things.
El ţine multe lucruri simple.	He remembers many simple things.
(Tu) nu ţii minte atîta lucru?	You don't remember that much stuff (so little)?
Noi învăţăm la şcoală.	We are learning at school.
Domnul învăţător ne-a dat o problemă.	Our instructor [lit., Mr. instructor] gave us a problem.
Aceasta era problema pe care ne-a dat-o învăţătorul la şcoală.	This was the problem that our instructor gave us at school.
Vă mulţumesc pentru ajutor.	Thank you for the help.
Îţi mulţumesc pentru ajutor.	
Am un caiet în faţă.	I have a notebook in front of me.
Caietul este în faţa mea.	The notebook is in front of me.
El ia caietul din faţa mea.	He is taking the notebook from in front of me.
Petrică smulge caietul din faţa vînzătorului.	Petrică swipes the notebook from in front of the salesclerk.

Eu fug pe stradă.	I run on the street.
Tu fugi pe scări.	You run on the stairs.
Noi fugim din casă.	We are running out of the house.
Ei fug afară.	They are running outside.
El fuge pe uşă afară.	He is running out the door [to the] outside.

Magazin de pălării.	Hat shop.
Ea cumpără o pălărie.	She is buying a hat.

Ea a avut o pălărie pe cap.	She had a hat on [her] head.
Tu ai avut o pălărie pe cap.	You had a hat on [your] head.
Dv. aţi avut o pălărie pe cap.	You had a hat on [your] head.

PROVERB: E mai bine să întrebi de două ori decît să greşeşti o dată.
[greşi *err*]

II. EXPRESII UZUALE

Iertaţi-mă! Iartă-mă!	Pardon me.
Vă stă foarte bine. Îţi stă foarte bine.	It suits you very well.
Să-l purtaţi sănătos! Să-l porţi sănătos!	May you wear it in good health. [This formula is used whenever someone receives a new article of clothing.]
Ia stai puţin!	Now wait a bit! [The addition of *ia* to the singular imperatives adds an aura of impatience.]

III. TEXT: Problema la matematică

Costel, un băiat de nouă ani, s-a dus într-o zi la un magazin de confecţii.

COSTEL: – Vă rog să-mi daţi să probez un costum de haine, dar să fie fără vestă.

VÎNZĂTORUL: – Pe care vrei să-l probezi: pe acesta albastru cu dungi albe ori pe celălalt de culoare verde-deschis?

COSTEL: – Au acelaşi preţ?

VÎNZĂTORUL: – Este o diferenţă de preţ între ele.

COSTEL: – E mare diferenţă?

VÎNZĂTORUL: – Cam o dată şi jumătate între primul şi al doilea.

COSTEL: – De ce e aşa de scump al doilea?

VÎNZĂTORUL: – Pentru că nu este de aceeaşi calitate cu primul.

COSTEL: – Nu înţeleg prea bine.

VÎNZĂTORUL: – Stai că-ţi explic îndată. Stofa costumului albastru cu dungi este ţesută din fire sintetice la noi în ţară, iar stofa celui de culoare verde-deschis este sută la sută din lînă.

COSTEL: – Iertaţi-mă, dar tot n-am priceput de ce primul e mult mai ieftin? Nu sînt de aceeaşi mărime?

VÎNZĂTORUL: – Măsurile sînt aceleaşi, însă stofa celui de-al doilea este ţesută din fire de lînă australiană.

COSTEL: – Acum înţeleg. Vă rog să mă ajutaţi să mă îmbrac cu costumul verde.

VÎNZĂTORUL: – Îţi stă foarte bine. Să-l porţi sănătos!

COSTEL: – Vă mulţumesc. Dar eu vreau şi celălalt costum. Cît costă fiecare?

VÎNZĂTORUL: – Cel din fire sintetice, 450 de lei, iar cel de lînă, 1.125 de lei.

COSTEL: – Dacă vă aduc 1.700 de lei, cîţi lei îmi daţi înapoi?

VÎNZĂTORUL – 125 de lei.

COSTEL: – Vă rog să scrieţi totul în caietul acesta.

În timp ce vînzătorul scrie în caiet, Costel se dezbracă de costumul cel nou şi-şi îmbracă costumul său cel vechi.

VÎNZĂTORUL: – Ia stai puţin! De ce mi-ai cerut să scriu în caietul tău? Nu ţii minte atîta lucru?

COSTEL: – Aceasta era problema pe care ne-a dat-o domnul învăţător la şcoală. Vă mulţumesc pentru ajutor.

Costel smulge caietul din faţa vînzătorului şi fuge pe uşă afară.

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The English expressions 'the same' and 'the same one(s)' are rendered in Romanian by the demonstrative pronoun *acela* plus a reduced form of

the conjunction *şi*. The various forms are as follows:

	Singular		Plural	
	Masculine	*Feminine*	*Masculine*	*Feminine*
Nom-Acc:	acelaşi	aceeaşi	aceiaşi	aceleaşi
Gen-Dat:	aceluiaşi	aceleiaşi	aceloraşi	acelorași

2. It must be noted that the indefinite pronouns *fiecare, fiecine* 'each, each one' are also compounds: from the interrogatives *care, cine* and the *să*-form of the verb *fi* 'to be.'

3. The adverbial numerals (*numeralele adverbiale*) are all formed in phrases.

o dată	*once*
de două ori	*twice*
de trei ori	*three times*
. . .	
de zece ori	*ten times*
de douăzeci de ori	*twenty times*
. . .	
de o sută de ori	*a hundred times*
etc.	

4. Note that whenever a long form of a pronoun or a demonstrative functions as a direct object of a verb, it is preceded by the particle *pe*:

   Vreau să le probez pe acesta şi pe celălalt.
   Pe care vrei să-l probezi?
   Vrei să mă vezi pe mine?

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model:	Eu am zece ani Tu ai opt ani.	Eu sînt mai mare decît tine. Tu eşti cu doi ani mai mic.
	El are 20 de ani. Ea are 18 ani.	El este———— decît ea. Ea este cu————mai mică.
	Noi avem 40 de ani. Voi aveţi 50 de ani.	Noi————————————. Voi————————————.
	Costel are 9 ani. Maria are 12 ani.	Costel ————————————. Maria ————————————.

	Eu sînt un bărbat de 21 de ani.	Eu ______.
	Dv. sînteţi un bărbat de 61 de ani.	Dv.______.
	D-ta ai 25 de ani.	D-ta ______.
	Mama ta are 47 de ani.	Mama mea ______.
	Fratele tău are 17 ani.	Fratele meu ______.
	Sora ta are 19 ani.	Sora mea ______.
	Tatăl lui are 50 de ani.	______.
	Unchiul lui are 40 de ani.	______.
	Profesoara ei este o femeie de 30 de ani.	______.
	Ea are 22 de ani.	______.
	Eu sînt o fată de 24 de ani.	______.
	Dumneaei este o femeie de 26 de ani.	______.
Model:	El este un băiat de 10 ani. Ea este o fată de 5 ani.	El este de două ori mai mare.
	Profesorul vostru are 60 de ani. Profesorul nostru are 20 de ani.	Profesorul vostru este de ______.
	Vînzătoarea aceasta are 18 ani. Vînzătoarea cealaltă are 36 de ani.	Aceasta este de ______.
	Prietenul meu este un bărbat de 48 de ani. Prietena lui este o fată de 16 ani.	______.
	Mama lui are 80 de ani. El are 20 de ani.	______.
Model:	Eu îmbrac costumul verde.	Eu mă îmbrac cu costumul verde.
	Eu dezbrac costumul verde.	Eu mă dezbrac de costumul verde.
	El îmbracă costumul albastru.	______.
	El dezbracă ______.	______.
	Tu îmbraci costumul nou.	______.
	Tu dezbraci ______.	______.

Ei îmbracă costumul de baie. ____________________.

Ei dezbracă __________. ____________________.

Model: Mi-ați cerut ceva. Probez costumul acesta. — Mi-ați cerut să probez costumul acesta.

Ți-au cerut ceva. Tu le-ajuți să se îmbrace. ____________________.

I-ai cerut ceva. El scrie în caietul nou. ____________________.

V-am cerut ceva. Dv. vă îmbrăcați în costumul vechi. ____________________.

Le-ai cerut ceva. Ei te ajută. ____________________.

Model: Așteaptă! Îți explic imediat. — Așteaptă că îți explic imediat.

Așteptați! Vă ajut să vă îmbracați cu haina. ____________________.

Stai puțin! Îți scriu prețul în caiet îndată. ____________________.

Stați o clipă! Vă dăm banii imediat. ____________________.

Model: N-am nevoie de zahăr. — Să fie fără zahăr.

Nu vreau culoare deschisă. — Să fie închisă.

Nu vreau cu dungi. ____________________.

Nu vreau un costum așa de scump. (ieftin) ______________.

N-am nevoie de lumină. ____________________.

Nu vreau pălăria mare. (mică) ______________.

N-am nevoie de pantaloni lungi. (scurți) ______________.

Model: De ce e așa de scump al doilea costum?

______________ al treilea ________?

______________ acest ________?

______________ celălalt ________?

________________________ pălărie?
________________ a doua ________?
________________ aceast ________?
(continuați cu: ieftină, mare, mică, caiet, al patrulea, al doilea, celălalt, pantof, scump, pantofi, pălării, aceste, noi)

V INTREBĂRI

Ce vrei să cumperi? (un costum de baie, o pălărie, cafea, un tort, pantofi)

Cît costă?
Este mai scump decît celălalt?
Este mai ieftin decît al meu?
Care este diferența de preț?
Care este mai frumos?
Cîți ani aveți d-voastră?
Sînteți mai mare decît mine?
Țineți minte cîți ani care Costel?
De ce a intrat Costel în magazinul de confecții?
Cîte costume a probat Costel?
Cîte costume a cumpărat Costel?
De ce Costel a cerut vînzătorului să scrie totul în caiet?

VII. EXERCIȚII PENTRU ACASĂ

Descrieți membrii familiei dumneavoastră. Cîți sînt? Cîți ani au? Ce profesii au? Unde sînt acum? Care este mai frumos? Mai inteligent? etc.

ANECDOTĂ

O doamnă, după ce a probat 25 de pălării, i-a spus vînzătoarei:
– Această pălărie este perfectă. O cumpăr. Cît mă costă?
– Nimic, doamnă. Ați avut-o pe cap cînd ați intrat în magazin.

LECŢIA A CINSPREZECEA (a 15–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Te întîlnim la şcoală.	We meet you at school.
Te întîlnesc la teatru.	I meet you at the theater.
Ce bine că te întîlnesc!	How nice to run into you!

Te căutăm.	We're looking for you.
Te căutam de zor.	I was looking all over for you.
Te căutam de zor şi nu mai ştiam de unde să te iau.	I was looking all over for you and no longer knew where to find you (lit., where to take you from).

De ce atîta grabă?	Why such a hurry?
Ce s-a întîmplat?	What happened?
(Nu s-a întîmplat) nimic grav.	Nothing serious (happened).
Ce faci după amiază?	What are you doing this afternoon?
Ce faci joi după amiază?	What are you doing Thursday afternoon?

O să fiu lịber.	I'll be free.
Voi fi lịber.	I'll be free.
Şi ea va fi lịberă.	She will be free, too.

Pentru ce mă întrebi?	Why do you ask me?
Pentru ce mă întrebi aşạ de insistent?	Who do you ask so insistently?
Avem două bilete în plus la teatru, vă invităm şi pe voi.	We have two extra tickets for the theater, we are inviting you [to come] too.

O anunţăm pe Luminiţa.	We're telling Luminiţa. (We're announcing [it to] Luminiţa.)
S-o anunţ pe Luminiţa.	I should tell Luminiţa.
Va trebui s-o anunţ pe Luminiţa.	I will have to tell Luminiţa.
Numai că va trebui s-o anunţ şi pe Luminiţa.	Only I will have to inform Luminiţa.

Discutăm cu ea.	We are discussing [it] with her.
Discută cu ea!	Discuss [it] with her.
Vă telefonăm miẹrcuri.	We'll call you Wednesday.
Telefonează-mi miẹrcuri!	Call me Wednesday.
Discută cu Luminiţa şi telefonează-mi miẹrcuri!	Talk it over with Luminiţa and call me Wednesday.

Ora aceasta îmi convine.	That is a good time for me.
La ce oră îţi convine?	What's a good time for you?
Să zicem pe la 10 şi un sfert.	Let's say about 10:15.
La ce teatru vom merge?	What theater will we go to?
Ce vom vedea?	What will we see?
La (Teatrul) Naţional.	The National (Theater).
Se va juca o comedie.	It will be a comedy. (lit., A comedy will play.)
Se va juca comedia „O scrisoare pierdută“ de I. L. Caragiale.*	It will be the comedy *A Lost Letter* by I. L. Caragiale.
Ne cunoaştem.	We are acquainted.
Te cunosc.	I know you.
Cunoşti distribuţia?	Do you know who is playing? (lit., Do you know the cast?)
Radu Beligan este artist al poporului.**	Radu Beligan is a [holder of the award] People's Artist.
Artistul poporului Radu Beligan va interpreta rolul lui „Agamiţă Dandanache“.	People's Artist Radu Beligan will interpret the role of Agamiţă Dandanache.
Cu să nu! Rolul lui „Agamiţă Dandanache“ va fi interpretat de artistul poporului Radu Beligan.	Surely! The role of Agamiţă Dandanache will be interpreted by People's Artist Radu Beligan.
Ne lămurim.	We follow the idea.
M-am lămurit.	I get it.
Piesa se va juca la matineu.	The play will be in the afternoon (morning).
Dar cum se face că piesa se va juca la matineu şi nu seara?	But how is it the play will be on in the afternoon and not at night?
Stagiunea se încheie.	The season is ending.
Se încheie stagiunea Teatrului Naţional.	The National Theater's season is ending.
Stagiunea Teatrului Naţional se va încheia cu piesa „Rinocerii“ de Eugen Ionescu.***	The National Theater's season will end with the play *Rhinoceros* by Eugene Ionesco.

*Ion Luca Caragiale (1852–1912) este cel mai mare dramaturg român. Comedia sa „O scrisoare pierdută“ se joacă cu mult succes pe multe scene ale teatrelor din lume. I. L. Caragiale a mai scris schiţe, nuvele, pamflete şi poezii.

**Artist al poporului – Titlu de supremă distincţie acordat unui artist. Acest titlu este conferit prin Decret al Preşedintelui Consiliului de Stat al R. S. România.

***Eugen Ionescu este un dramaturg român de renume mondial stabilit în Franţa, la Paris.

Toți artiștii pleacă în concẹdiu.	All the actors are going on vacation.
Joi seara se va încheia stagiunea Teatrului Național cu piesa „Rinocerii“ de Eugen Ionescu, după care toți artiștii vor pleca in concẹdiu.	Thursday evening the National Theater's season will end with the play *Rhinoceros* by Eugene Ionesco, after which all the actors will leave on vacation.
Vă lămurim imediat.	We'll fill you in immediately. (We are setting you straight right now.)
Stai că te lămuresc imediat.	Hold on, I'll fill you in right away.
Direcția a aprobat un spectạcol extraordinar.	The management approved a special performance.
La cẹrerea Asociației Studenților, direcția a aprobat un spectạcol extraordinar cu „O scrisoare pierdută“.	At the request of the Student Association, the management approved a special performance of *A Lost Letter*.
Ei dau un spectạcol special pentru studenți.	They are giving a performance specially for the students.
Va fi un spectạcol dat special pentru studenți.	There will be a performance given specially for the students.
O convịngem pe Luminița să meargă.	We are convincing Luminița to go.
Ce zici, o vei convinge și pe Luminița să meargă?	What do you say, will you convince Luminița to go, too?
Nu-ți mai dau nici un telefon.	I won't even call you again.
Ne vom întîlni în holul teatrului la ora patru după amiază.	We shall meet in the lobby of the theater at 4:00 p.m.
Nicu îmi dă cu cotul.	Nicu nudges me. (lit., Nicu gives me the elbow.)
Nicu îi dă cu cotul lui Costel.	Nicu nudges Costel.

II. EXPRESII UZUALE

Ce zici? Ce zịceți?	How about it? (lit., What do you say?)
Mai încape vorbă?	Does anything remain to be said? [lit., Does another word (more conversation) fit?]
N-am nimic împotrivă.	That's fine with me. (lit., I have nothing against it.)

Cum să nu!	Surely. (lit., How may it not [be]?)
De zor.	In a hurry, with haste, with all one's might.
Dă cu cotul.	To nudge with the elbow.

III. TEXT: Invitaţie la teatru

ION: – Ce bine că te întîlnesc! Te căutam de zor şi nu mai ştiam de unde să te iau.

RADU: – De ce atîta grabă? Ce s-a întîmplat?

ION: – O, nimic grav! Ce faci joi după amiază?

RADU: – Voi fi liber.

ION: – Dar Luminiţa?

RADU: – Şi ea va fi liberă. Pentru ce mă întrebi aşa insistent?

ION: – Avem două bilete în plus la teatru. Vă invităm şi pe voi. Vreţi să mergeţi cu noi?

RADU: – N-am nimic împotrivă. Numai că va trebui s-o anunţ şi pe Luminiţa.

ION: – Bine. Discută cu Luminiţa şi telefonează-mi miercuri.

RADU: – La ce oră îţi convine?

ION: – Să zicem pe la zece şi un sfert.

RADU: – Stai puţin! La ce teatru vom merge şi ce vom vedea?

ION: – La Naţional. Se va juca piesa „O scrisoare pierdută“ de I. L. Caragiale.

RADU: – Cunoşti distribuţia?

ION: – Cum să nu. De exemplu, rolul lui Agamiţă Dandanache va fi interpretat de artistul poporului Radu Beligan.

RADU: – M-am lămurit. E o distribuţie excepţională. Dar cum se face că piesa se va juca la matineu şi nu seara?

ION: – Pentru că joi seara se va încheia stagiunea Teatrului Naţional cu piesa „Rinocerii“ de Eugen Ionescu, după care toţi artiştii vor pleca în concediu.

RADU: – Nu înţeleg prea bine.

ION: – Stai că te lămuresc imediat. La cererea Asociaţiei studenţilor, direcţia a aprobat un spectacol extraordinar cu „O scrisoare pierdută“.

RADU: – Deci va fi un spectacol dat special pentru studenţi.

ION: – Ei, ce zici, o vei convinge şi pe Luminiţa să meargă?

RADU: – Mai încape vorbă? Nu-ţi mai dau nici un telefon. Ne vom întîlni în holul teatrului, la ora 4 după amiază.

ION: – Atunci ne-am înţeles. Pe joi!

IV. OBSERVAŢII ŞI NOTE GRAMATICALE

1. The future tense (*timpul viitor*) in Romanian is also formed with the auxiliary *voi* (*vei, va, vom, veţi, vor*) plus the infinitive of the verb, for example

Eu voi merge acasă.	*I shall go home.*
Va pleca şi el?	*Will he leave too?*
Vom citi ziarul de astăzi.	*We shall read today's paper.*

Note that this form of the future has a slightly bookish nuance: although one will encounter it in conversation, primarily in educated circles, the *o să*-form is much more common.

2. The passive (*pasivul*) may be expressed in two ways in Romanian. First, any sentence with a transitive verb may be restated with the former direct object becoming the grammatical subject and the main verb replaced by the proper form of *fi* 'to be' plus the past participle of the verb; optionally, the former subject may be retained in a prepositional phrase with *de* (*de către*), for example

Eu văd o fată.	Fata este văzută [de (către) mine].
Eu am cumpărat o haină.	Haina a fost cumpărată (de mine).

Second, in the case of most, but not all verbs, a passive may be formed with the aid of the reflexive pronoun, for example

Ei mănîncă tortul.	Tortul se mănîncă (de ei).
Ei închid fereastra.	Fereastra se închide.
Ei au interzis circulaţia.	Circulaţia s-a interzis.

This second type is also called 'impersonal' in that the agent or the real subject is seldom expressed.

3. It must be noted that one may make a general, impersonal statement in at least three ways in Romanian:

Dacă cunoşti drumul, poţi să pleci.
Dacă un om (cineva) cunoaşte drumul, poate pleca.
Dacă se cunoaşte drumul, se poate pleca.

All three of the above roughly translate: 'If one knows the way one may leave.'

4. The adjective *tot* 'all,' always calls for the following noun to contain the definite article, i.e., *tot costumul, toată maşina, toţi studenţii, toate studentele*. This must be contrasted with the behavior of the normal adjective that takes the article when it precedes the noun. Thus, one may have either: *studentul frumos* or *frumosul student*, although the latter is somewhat poetic in connotation. In fact, it is quite general that the Romanian articles are attached to the first word in a phrase unless that word is considered already to contain a notion of definiteness or indefiniteness, i.e.,

studentul acesta	*but*:	acest student
studenta aceasta		această studentă
copilul bun		bunul copil
un copil bun		un bun copil

5. With the exception of a few special ones (*bun-bine*) and all adjectives in *-esc*, the masculine singular form of the Romanian adjective serves as adverb as well:

Tu eşti insistent.	*You are insistent.*
Tu întrebi insistent.	*You are asking insistently.*
Este o marfă specială.	*It's special merchandise.*
Spectacolul e dat special pentru tine.	*The performance is given specially for you.*

6. The days of the week (*zilele săptămînii*) are all feminine nouns:

luni	lunea	*Monday*
marţi	marţea	*Tuesday*
miercuri	miercurea	*Wednesday*
joi	joia	*Thursday*
vineri	vinerea	*Friday*
sîmbătă	sîmbăta	*Saturday*
duminică	duminica	*Sunday*

The forms in both columns are used adverbially:

Voi lucra acolo luni.	*I will work there Monday.*
Voi lucra acolo lunea.	*I will work there on Monday.*

Note that the days of the week are not capitalized.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model: Ei încheie stagiunea. — Se încheie stagiunea.
Stagiunea este încheiată.

Ei închid fereastra.	Se închide fereastra. Fereastra este închisă.
Ei deschid ușa.	Se ____________ ușa. Ușa ____________.
Ei mănîncă tortul.	Se ____________. Tortul ____________.
Ei adună ciocolata.	Se ____________. ____________.
Ei presupun că vii la noi.	Se ____________. Este ____________.
Ei plătesc cafeaua la casă.	Se ____________. ____________.
Ei opresc mașina.	Se ____________. ____________.
Ei văd semnul.	Se ____________. ____________.
Ei scot cărțile din birou.	Se ____________. ____________.
Ei pun scaunele în autobuz.	Se ____________. ____________.
Ei țin mîinile la ochi.	Se ____________. ____________.
Ei pregătesc masa.	Se ____________. ____________.

Model:	Maria este veselă.	(mînca) Maria mănîncă veselă.
	Ei sînt buni,	(lucra) ____________.
	Tu ești trist.	(bea coniac) ____________.
	Copilul e atent.	(merge pe stradă) ____________.
	Ele sînt frumoase.	(se îmbrăca) ____________.
	Dv. sînteți cuminte.	(aștepta) ____________.
	Noi sîntem departe de oraș.	(merge) ____________.
	Ei sînt politicoși.	(vorbi) ____________.
	Cartea e ușoară.	(se citi) ____________.
	Chelnerul e încet.	(servi) ____________.

Model:	O să plec mîine.	Voi pleca mîine.
	Ei o să se distreze mai tîrziu.	Ei se vor distra mai tîrziu.
	O să coborîm încet.	Vom coborî încet.
	Eu o să rămîn aici.	Eu voi rămîne aici.
	Ea o să lucreze la birou.	______________________.
	Tu o să mă necăjeşti.	______________________.
	O să te căutăm.	______________________.
	El o să fie lîngă magazin.	______________________.
	Dv. o să le întrebaţi mîine.	______________________.
	Asta o să se discute acasă.	______________________.
	Eu o să vă lămuresc imediat	______________________.
	El o să-ţi ceară nişte bani.	______________________.
	O să-mi dai două cărţi.	______________________.
	O să ne întîlnim la cofetărie	______________________.
	Ei o să înţeleagă tot.	______________________.
	Ce o să ne aduci de la restaurant?	______________________?
	O să intri fără bilet.	______________________.
	Dar o să şi ies imediat.	______________________.
	O să am un telefon nou.	______________________.
	Ce o să luăm cu noi?	______________________?
	O să beţi prea mult.	______________________.

Model: Toţi studenţii sînt buni.
(continuaţi cu: străzi, exemple, maşini; mustăţi, pantofi)

VI. INTREBĂRI

De ce il căuta Ion pe Radu?

Cîte bilete avea Ion?

Radu era de acord să meargă la teatru?

Unde se juca piesa?

Cu cine trebuia să vorbească Radu?

Ce l-a convins pe Radu să meargă?

Cine a cerut un spectacol extraordinar?
Ce credeţi, a mers şi Luminiţa la spectacol?

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

1. Cînd aţi fost ultima dată la teatru?
2. Ce piesă aţi văzut?
3. V-a plăcut spectacolul?
4. Ce preferaţi să vedeţi: o piesă sau un film?
5. Cînd mergeţi de obicei la teatru, după amiază sau seara?
6. Mergeţi cu prieteni sau singur?
7. Cînd mergeţi cu un prieten, vă întîlniţi la teatru sau mergeţi împreună?
8. Ce faceţi de obicei după spectacol?

ANECDOTĂ: La cinema

Nicu îi dă cu cotul lui Costel: – Costele, domnul din dreapta mea doarme.
Costel (somnoros): – Şi pentru asta trebuia să mă trezeşti pe mine?

În Podişul Transilvaniei

LECŢIA A ŞAISPREZECEA (a 16–a)

I. EXERCIŢII DE PRONUNŢARE ŞI VOCABULAR

Acum se vine, domnule, la gară?	Hey! Is this the time to come to the station? (lit., Does one come now, Mister, to the station?)
Unde ai lăsat bagajul?	Where did you leave the baggage?
Şi bagajul unde l-ai lăsat?	And where did you leave the baggage?
Nu mă lua aşạ rẹpede!	Wait a minute! (Don't rush me!)
Povestea e nọstimă.	The story is funny (cute).
Îţi povestim cevạ nọstim.	We're telling you something funny.
Vreau să-ţi povestesc cevạ nọstim.	I want to tell you something funny.
Mai întîi să-ţi povestesc cevạ nọstim.	First, I want to tell you something funny.
Trenul rapid pleacă peste 5 minute.	The express train leaves in five minutes.
Auzi că rapidul pleacă peste 5 minute?	Do you hear, the express leaves in five minutes?
Trenul rapid pleacă în direcţia Ploieşti-Braşov-Sibiu.	The express train is leaving for Ploieşti-Braşov-Sibiu.
Trenul rapid nr. 33 (treizeci şi trei) pleacă peste 5 minute în direcţia Ploieşti-Braşov-Sibiu.	The express train number 33 is leaving in five minutes for Ploieşti-Braşov-Sibiu.
Ne urcăm în vagon.	We are getting into the car.
Te urci în vagon.	You are getting into the car.
Urcă-te în vagon.	Get into the car.
Ce mai stai, urcă-te în vagon!	What are you waiting for, get into the car.
Spune odată, dar rẹpede!	Speak up, but quickly.
În stradă era adunată multă lume.	There were many people gathered in the street.
Circulaţia era întreruptă.	The traffic was stopped (interrupted).
Pe la jumătatea drumului era adunată multă lume în stradă şi circulaţia întreruptă.	Halfway here many people were gathered in the street and traffic (was) stopped.

Probabil era un accident.	There was probably an accident.
Vreun accident, probabil.	Probably some sort of accident.
Îţi fac observaţie.	I'm criticizing you.
Îi fac observaţie lui Ion.	I'm criticizing Ion.
Un pieton îi facea observaţie unui şofer.	A pedestrian was criticizing a driver.
Şoferul mă loveşte cu maşina.	The driver is hitting me with the car.
M-ai lovit ieri.	You hit me yesterday.
De ce nu eşti atent, domnule, că m-ai lovit şi ieri?	Why aren't you more careful, Mister, because you hit me yesterday, too.
Şi şoferul ce i-a răspuns?	And what (how) did the driver answer (respond to) him?
El nu mă recunoaşte.	He doesn't recognize me.
Scuzaţi, domnule, dar nu v-am recunoscut.	Sorry, Mister, but I didn't recognize you.
Spun un banc (o glumă).	I tell a joke.
Fac un banc.	I make a joke.
Mai faci şi bancuri.	You still make jokes.
În loc să te scuzi pentru întîrziere, mai faci şi bancuri.	In place of excusing yourself for being late, you're still making jokes.
În faţa gării.	In front of the station.
În spatele gării.	In back of the station.
Ioana ne aşteaptă in faţa gării.	Ioana is waiting for us in front of the station.
Coboară repede!	Get down quick!
Cum să nu. Dar cu maşina. Ioana ne aşteaptă în faţa gării. Coboară repede.	Sure. But with the car. Ioana is waiting for us in front of the station. Get down quick.
Eu iau valiza mea.	I am taking my case.
Îmi iau valiza.	I'm taking my case.
Aşteaptă-mă să-mi iau valiza!	Wait for me to take my case.
Poftiţi în vagoane, vă rog!	All aboard, please.
Acum 10 minute era gata să pleci singur.	Ten minutes ago you were ready to leave alone.
Şi era păcat, zău aşa! Rămînea şi locul liber în maşină.	And it would have been a shame, really. There would have been an extra place in the car, too.

Ioana s-ar supăra.	Ioana would get mad.
De ce nu? S-ar supăra şi Ioana că n-ai vrut să mergi cu noi.	Why not? Ioana would get mad because you didn't want to go with us.
Lasă pe mine că ţi-o fac şi eu altădată cu vîrf şi îndesat.*	Just you wait, 'cause next time I'll make you pay the piper.
Şeful gării aprobă restituirea banilor.	The Stationmaster approves the restitution of money.
Şeful gării o să-ţi aprobe restituirea banilor pentru biletul de tren.	The Stationmaster will approve the restitution of your money for the train ticket.
Să-l rugăm pe şeful gării să-ţi aprobe restituirea banilor pentru biletul de tren.	Let's ask the Stationmaster to approve the restitution of the money for the train ticket.

II. EXPRESII UZUALE

Se vine.	One comes.
Păcat. Ce păcat!	It's a shame. What a shame! (lit., sin)
Zău!	Really! Gee whiz!
A i-o face cuiva cu vîrf şi indesat.	To get even with someone.
A face cuiva observaţie.	To criticize someone.
Nu mă lua aşa repede!	Take it easy! Don't rush me!

III. TEXT: Pe peron

RADU (de la fereastra vagonului): – Acum se vine, domnule, la gară? Şi bagajul unde l-ai lăsat?

ION (calm): – Nu mă lua aşa repede! Mai întîi să-ţi povestesc ceva nostim.

RADU. – Ce?

O VOCE: – Atenţiune! Atenţiune! Trenul rapid numărul 33 pleacă peste 5 minute în direcţia: Ploieşti-Braşov-Sibiu.

RADU: – Auzi că pleacă peste 5 minute. Ce mai stai, urcă-te în vagon!

---

*See Observaţii şi note gramaticale.

ION: – Imediat, dar să-ți povestesc mai întîi.

RADU: – Spune odată, dar repede!

ION: – Pe la jumătatea drumului era adunată multă lume în stradă și circulația întreruptă...

RADU: – Vreun accident, probabil.

ION: – Da. Un pieton îi făcea observație unui șofer: „De ce nu ești atent, domnule, că m-ai lovit și ieri".

RADU: – Și șoferul ce i-a răspuns?

ION: – Foarte calm: „Scuzați, domnule, dar nu v-am recunoscut".

RADU (supărat): – În loc să te scuzi pentru întîrziere, mai faci și bancuri. Ce mai aștepți, urcă-te că pleacă trenul! Sau nu mai mergi cu mine?

ION: – Cum să nu! Dar cu mașina. Ioana ne așteaptă în fața gării. Coboară repede!

RADU: – Acum îmi spui? Așteaptă-mă să-mi iau valiza!

O VOCE: – Poftiți în vagoane, vă rog!

ION: – Era gata, gata să pleci singur. Și era păcat, zău așa! Rămînea și locul liber în mașină!

RADU: – Tot tu vorbești?

ION: – De ce nu? S-ar supăra și Ioana că n-ai vrea să mergi cu noi.

RADU: – Lasă pe mine că ți-o fac și eu altădată cu vîrf și îndesat.

ION: – Bine. Dar mai întîi să mergem să-l rugăm pe șeful gării să-ți aprobe restituirea banilor pentru biletul de tren.

PROVERB: Vorba dulce mult aduce.

IV. OBSERVAȚII ȘI NOTE GRAMATICALE

1. Note that in conversation the imperfect tense may replace the conditional and preserve the meaning:

Dacă am merge acum, am ajunge înaintea trenului. Dacă mergeam acum, ajungeam înaintea trenului.	*If we would go now, we would arrive before the train.*

Aş pleca cu tine, dacă aş avea bani.	*I would leave with you if I had money.*
Plecam cu tine, dacă aveam bani.	

2. Expressions of time relative to the present moment use *acum* for English 'ago' and *peste* for 'in'; e.g.

Vin peste o oră.	*I'm coming in an hour.*
Plec peste trei zile.	*I'm leaving in three days.*
Am venit acum o oră.	*I came an hour ago.*
Am plecat acum trei zile.	*I left three days ago.*

3. The possessives (*meu, mea, tău, ta* etc.) may be replaced by corresponding short dative pronouns when they occur in conjunction with a direct object. Thus, the following pairs of sentences are equivalent in meaning:

Iau valiza mea.	Îmi iau valiza.
Unde ai pus cartea ta?	Unde ţi-ai pus cartea?
Ei au luat biletele noastre.	Ei ne-au luat biletele.

4. The expression *cu vîrf şi îndesat* comes from filling a measure to the brim (*vîrf*) and pressing the contents down (*a îndesa*) to make room for even more. Thus it is used to indicate a greater amount mainly in a moral sense. In the dialogue it conveys the idea that Radu will get even by playing an even greater joke on Ion.

V. SUBSTITUIRI ŞI TRANSFORMĂRI

Model:	Ioana bea ţuica mea.	Ea îmi bea ţuica.
	Profesorul a cerut exerciţiile mele.	Dumnealui ______________.
	Părinţii tăi ar citi cartea mea.	Dumnealor ______________.
	Ion mănîncă tortul meu.	El ______________.
	Maria vrea banii mei.	Ea ______________.
	Electricianul acela repară maşina mea.	El ______________.
	Prietena lor a cumpărat pantofii mei.	Dumneaei ______________.
	Colegul acesta a luat locul meu.	El ______________.

(repetați exercițiul cu „tău, ta, tăi, tale“ în loc de „meu“ etc.)

Model:	Tu te gîndești la mine.	Gîndește-te la mine!
	Tu nu refuzi să pleci.	Nu refuza să pleci!
	Tu nu te superi repede.	________________!
	Tu mă asculți cînd spun ceva.	________________!
	Tu nu răspunzi la întrebare.	________________!
	Tu nu oprești mașina la colț.	________________!
	Tu vorbești cu milițianul	________________!
	Tu ai răbdare.	________________!
	Tu îmi povestești o întîmplare.	________________!
	Tu o discuți cu ei.	________________!
	Tu ești un bărbat.	________________!
	Tu nu ești rău.	________________!
	Tu nu stai aici.	________________!
	Tu îmi faci observație.	________________!

(repetați cu pluralul)

VI. INTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Răspundeți la întrebări cu o expresie de timp.

1.	Cînd o să plecați la munte?	O să plecăm peste o săptămînă.
	Cînd ai venit?	Am venit acum două minute.
	Cînd trebuie să urci în tren?	________________.
	Cînd o să-mi povestești întîmplarea?	________________.
	Cînd ai terminat școala?	________________.
	Cînd a aprobat șeful gării restituirea banilor?	________________.
	Cînd o să pregătești masa?	________________.
	Cînd va fi spectacolul?	________________.

2. Despre ce e vorba în dialog? Cine făcea bancul?

De ce nu se urcă Ion în tren? Ce s-a întîmplat cu Ion în drum spre gară?

Se supără Radu în timp ce Ion spune povestea? Ce trebuiau să facă cu biletul Ion şi Radu cînd plecau de la gară?

Ce facea Ioana între timp?

VII. EXERCIŢII PENTRU ACASĂ

Scrieţi o glumă pe care să o puteţi spune mîine la lecţie.

ANECDOTĂ: În gara M...

Trenul rapid are o oprire de o jumătate de oră, în gara M...

Cînd domnul X. coboară din vagon, se uită atent la numărul vagonului şi zice:

– Perfect! 1492 (o mie patru sute nouăzeci şi doi). Cum să-l uit? Atunci a descoperit Cristofor Columb America.

Domnul X. intră în bufetul gării unde mănîncă şi bea bine. După ce bea două-trei ţuici mari aude semnalul trenului. Fuge repede la tren, dar nu-şi mai aduce aminte numărul vagonului. În timp ce trenul pleacă întreabă pe cineva:

– Cînd a fost prima dată Cristofor Columb în America?

– Îmi pare rău, domnule, dar nu-l cunosc.

PARTEA A DOUA

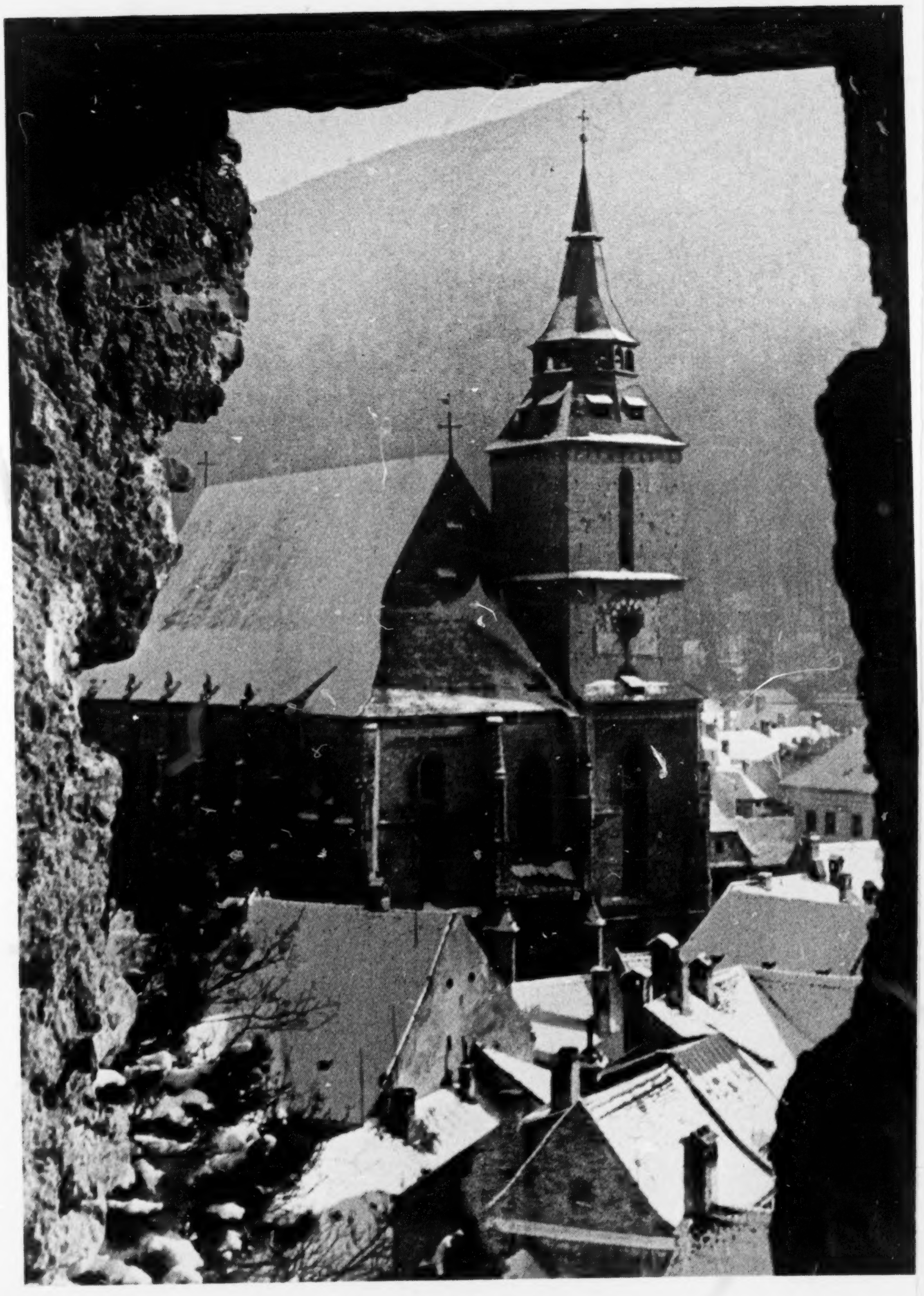

„Biserica Neagră“ Braşov

LECŢIA A ŞAPTESPREZECEA (a 17–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Anapoda

Tocmai mă întorceam de la cercul de chimie, cînd cineva mă bate pe umăr. E Mitică. Mă întorc spre el şi văd că e nervos la culme.

– Ce se-ntîmplă cu tine? zic eu.

– Stai să-ţi povestesc. Cobor din autobuz pe uşa din spate şi mă duc să fac nişte cumpărături la autoservirea din Bulevardul Bălcescu. Nimic deosebit. Ies şi mă îndrept spre autobuz, dar aud pe cineva strigînd: tovarăşe, tovarăşe! Mă opresc locului. Întorc capul, văd miliţianul lîngă mine. Mi se adresează aspru: vă rog, buletinul dv! Ca să nu fac circ în jurul nostru, după ce m-am certat puţin cu el, i l-am dat. L-a luat, s-a uitat atent la poză, la mine, apoi respectuos mi l-a dat înapoi, spunînd: Să nu mai coborîţi din autobuz pe uşa din spate!

– Ei şi! Ce-i cu asta?

– Stai puţin! După atîta timp pierdut, mă îndrept iarăşi spre staţie. Dar aici, o mulţime de lume .... Dau să mă urc pe uşa din faţă. Nu ştiţi că pe uşa aceasta se coboară numai? Vă rog buletinul! Şi iar l-am dat. Dar de data asta am dat şi 25 de lei amendă pentru nerespectarea regulilor de călătorie în comun. Uite chitanţa! Ce zici?

– Ce să zic? Să-ţi fie învăţătură de minte! Nu se călătoreşte anapoda. Pedeapsa îţi va prinde bine.

PROVERB: Cine nu deschide ochii deschide punga.

amenda, -ez (vt) *fine*
anapoda (adv) *at cross purposes*
aspru (adj) *harsh, severe*
autoservire, -i (f) *self-service store*
bate, -ut (vt) *hit, beat*
buletin, -e (n) *identification card*
certa (vt) *argue*
cerc, -uri (n) *circle*
chimie, -i (f) *chemistry*
chitanţă, -e (f) *receipt*
circ, -uri (n) *circus*
culme, -i (f) *acme, apex*
dau să mă urc ... *I try to get on...*
deosebit (adj) *special*
deschide, -s (vt) *open*

iarăşi (adv) *again*
îndrepta (vt) *straighten*
în jur (phrasal prep) *around*
întoarce, -s (vt) *turn*
învăţătură, -i (f) *learning, lesson*
minte, -i (f) *mind*
mulţime, -i (f) *crowd, multitude*
pedeapsă, -e (f) *penalty, punishment*
poză, -e (f) *picture, pose*
prinde, -s (vt) *catch, hold*
pungă, -i (f) *purse*
respectuos (adj) *respectful*
tovarăş, -i (m) *comrade*
umăr, -i (m) *shoulder*
uite! *look! (shortened form of* uită-te*)*

II. GRAMATICĂ

1. *Timpul prezent*. The present stem has two forms, the long or basic form that corresponds to the infinitive in all cases except for those verbs in *-ea* (*putea, tăcea* etc.); and a short or truncated form that is long form minus the final vowel. Note that monosyllabic verbs maintain the final vowel also in the short form.

   To the long form are added the present first and second plural endings *-m*, *-ți* and the verbal noun ending *-re*.

long form	*1st plur*	*2nd plur*	*verbal noun*
certa	certăm	certați	certare
amenda	amendăm	amendați	(amendare)
coborî	coborîm	coborîți	coborîre
fugi	fugim	fugiți	(fugire)
jigni	jignim	jigniți	jignire
bate	bạtem	bạteți	bạtere
tăcea	tăcem	tăceți	tăcere
urla	urlăm	urlați	(urlare)
da	dăm	dați	dare
tăia	tăiem	tăiați	tăiere
umple	ụmplem	ụmpleți	ụmplere
înfuria	înfuriem	înfuriați	(înfuriere)
oua	---	---	(ouare)

   Note that *a* becomes *ă* before *-m*, e.g., *certăm, amendăm*; and in all verbs in *-i* or verbs in *-ia* whose short form ends in *-i* after truncation the third singular *-ă* becomes *-e*, e.g., *tăiem, înfuriem* (also see below third singular present).

   It must be noted that, although there is a potential verbal noun for every verb in Romanian, many are not used; some have been replaced by other nominal forms (see Lesson 21), those given here in parentheses fall into this category.

   To the short form are added the remainder of the present tense endings, first singular (*-u*), second singular *-i*, third singular *-ă* (when back vowel in long form) and *-e* (when front vowel in long form), third plural *-ă* or (*-u*).

short form	*1st sing*	*2nd sing*	*3rd sing*	*3rd plur*
cert-	cert	cerți	ceartă	ceartă
amend(ez)-	amendez	amendezi	amendează	amendează
cobor-	cobor	cobori	coboară	coboară
fug-	fug	fugi	fuge	fug
jign(esc)-	jignesc	jignești	jignește	jignesc
bat-	bat	bați	bate	bat
tac-	tac	taci	tace	tac

short form	*1st sing*	*2nd sing*	*3rd sing*	*3rd plur*
url-	urlu	urli	urlă	urlă
da-	dau	dai	dă	dau
tai-	tai	tai	taie	taie
umpl-	umplu	umpli	umple	umplu
înfuri-	înfurii	înfurii	înfurie	înfurie
ou-	—	—	ouă	ouă

It is to noted that the infixes *-ez-*, *-esc-* occur only with the short forms. As was remarked earlier, the (*-u*) of the first singular and third plural is written and pronounced only after a vowel or the combination of consonant plus liquid (*l, r*), e.g., *urlu, dau*; but the (*-u*) of the first person is replaced by *-i* in verbs whose long form ends in *-ia*, e.g., *eu înfurii*. The verbs *da* and *sta* lose *a* in third singular.

2. *Viitor şi optativ–conjunctiv*. One of the two forms of the future is based on the *optativ–conjunctiv* (here referred to as the *să*-form). The *să*-form in turn is identical with the present except for the third person. In the third person *-ă* is replaced by *-e* and vice versa. Both the plural and singular have the ending of the singular. The future, in addition, has an invariable *o* before the *să*-form*. Thus: *o să fac, o să faci, o să facă*, etc.

   Note especially the application of the *ă*∼*e* alternation in

   third present *tai + ă = taie*
   third *să*–form *tai + e = (o să) taie*
   third present *plou + ă = plouă*
   third *să*–form *plou + e = (o să) plouă*

   The more literary future is formed simply from the future auxiliary plus the infinitive: *voi tăia, vei tăia, va tăia, vom tăia, veţi tăia, vor tăia.*

3. *Gerunziu*. The gerund is formed by adding *-ind(u)* to the short forms of *i*-stems and *-înd(u)* to all others except those whose short forms also end in *i*, e.g.

   bate – bătînd, certa – certînd, coborî – coborînd,
   tăcea – tăcînd, fugi – fugind, fi – fiind, tăia – tăind

   The (*u*) occurs in writing and in pronunciation when an enclitic follows, e.g.

   Mă duc ducîndu–mă
   Il văd văzîndu–l

4. Note that the dative form of location may be used with verbs such as *rămîne, (se) opri*. Thus one may say either

---

*There is also a colloquial form of the future with the verb avea in place of o: am să fac, ai să faci, etc. This form may also carry a nuance of obligation, i. e. 'I have to do. . . .'

Rămîn locului	*or*	Rămîn pe loc	*I remain in place*
Mă opresc locului	*or*	Mă opresc pe loc	*I stop on the spot*

III. EXERCIŢII

1. El vine de la facultate. El vede un accident.
   Venind de la facultate, (el) vede un accident.

   El întoarce capul. El mi se adresează.
   El mă bate pe umăr. El strigă la mine.
   El se uită la o doamnă. El îi dă buletinul înapoi.
   El îmi dă biletul înapoi. El îmi cere să plătesc amenda.
   Ei mă opresc. Ei încep să se certe cu mine.
   Eu plec. Eu îmi iau haina.
   Noi îl aşteptăm pe Ion. Noi pierdem trenul.

2. Use the following verbs in sentences in the present tense, varying the person with each. Then put them all into the future tense:

   amenda fine, *apropia* approach, *îndrepta* straighten, *se întoarce* turn, *învăţa* learn, teach; *veni* come, *prinde* hold, grasp; *vinde* sell.

3. Povestiţi ceva ce vi s-a întîmplat pe stradă.

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Suprapreţ

Mergeam pe bulevard în sus, cu gîndul să tîrguiesc tot ce era trecut pe listă: lămîi, măsline, piper, pîine proaspătă etc.

In faţa autoservirii, însă, era adunată lume multă în jurul unui tînăr, care, galben la faţă, striga ca un nebun, să-l lase să treacă. Faptul acesta m-a făcut să mă apropii de grupul care se mărea în jurul lui.

Ce-a făcut? Cînd m-am întors spre el, mi-am dat seama, că l-am mai văzut undeva, vînzînd bilete de cinema cu suprapreţ.

De data asta a fost prins vînzînd bilete pe sub mînă pentru un meci de fotbal.

Fiindu-i teamă să nu fie prins, el aruncase biletele pe jos şi susţinea că lumea îl jigneşte, că e om cinstit.

Dar cetăţenii au început să lase neatenţia la o parte şi să tragă la răspundere pe fiecare pentru vina lui.

PROVERB: Cinstea nu se cumpără nici nu se vinde.

achita (vt) *pay off*
apropia (vt) *approach*
arunca (vt) *throw (away)*
bănui, -esc (vt) *suspect*
carne (f) *meat*
cetăţean, -i (m) *citizen*
cinsti, -esc (vt) *honor*
fapt, -e (n) *fact*
galben (adj) *yellow*
implica (vt) *imply*
începe (vi) *begin*
jigni, -esc (vt) *annoy*
justiţie, -e (f) *justice*
lămîie (f) *lemon*
listă, -e (f) *list*
mări, -esc (vt) *enlarge*
măslină, -e (f) *olive*
neatenţie, -i (f) *inattention*
nebun (adj) *crazy*
parcă (adv) *seemingly*
piper (n) *pepper*
prelung (adj) *prolonged, lasting*
proaspăt (adj) *fresh*
raţiune, -i (f) *reason*
(pe) sub mînă *on the sly, underhanded*
suprapreţ, - uri (n) *inflated price, illegal price*
sus (adv) *up*
susţine, -ut (vt) *maintain, support*
tăia (vt) *cut*
teamă (f) *fear*
tîrgui (vt) *buy, bargain for*
vină (f) *guilt*
vinde, -ut (vt) *sell*

V. GRAMATICĂ

1. *Imperfectul, perfectul compus şi participiul trecut.* The imperfect is formed by adding the always stressed imperfect ending (*-am, -ai, -a, -am, -aţi, -au*) to the basic form of the verb. In this process any two back vowels, *a + a* or *î + a*, coalesce, i.e.

implica + am = implicam
coborî + am = coboram

and *i + a* yields *ea*, i.e.

fugi + am = fugeam
ciuli + am = ciuleam

The verbs *da* and *sta* have suppletive imperfect stems *dăde-* and *stăte-*.

The compound past was thoroughly presented in Lesson 11, page 78. We may simply summarize here. All verbs in *-a, -î, -i* form the participles on the basic form by adding *-t*. The verbs in *-e* form their participles on the short form and fall into three classes:

-ut		*-s*		*-t*	
pierde	pierdut	prinde	prins	coace	copt
tăcea	tăcut	duce	dus	rupe	rupt

Note: *vedea – văzut; crede – crezut.*

But: *vinde – vîndut.* (Note also the alternation here between *i* and *î*: *eu vînd, tu vinzi; i* occurs only when a front vowel follows.)

These verbs generally present the same phenomenon in the gerund: *văzînd, crezînd* and even *vînzînd.*

2. *Ce o fi făcut?* 'What [I wonder] did he do?' The interrogative use of *o fi* plus the past participle in the sense of wonder is widespread in colloquial Romanian. It occurs also with present meaning: *Unde o fi Ion?* 'Where [I wonder] is Ion?'

VI. EXERCIȚII

1. Treceți următoarele verbe la perfectul compus.

Mă duc să cumpăr niște fructe.
El strigă ca un nebun.
Mașina se apropie și eu fug.
Spectacolul începe la 7 fix.
La ce te gîndești acum?
Și vînzătorul poate tîrgui.
Prețul se mărește mereu.
De ce te jignește lumea?

2. Folosiți următoarele verbe formînd propoziții:

amenda – apropia
fugi – certa
întoarce – prinde
se duce – se uita
crede – întreba
explica – refuza

de exemplu: În timp ce mă-ntorceam, el m-a bătut.
În timp ce fugeam, m-a văzut milițianul.

3. Compuneți o conversație între un vînzător și doi cumpărători.

VI. TEXT: Vă rog, buletinul!

Care va să zică trebuie să cumpăr o jumate kilogram de măsline, 3 lămîi, piper, vanilie, o pîine proaspătă și.... Și parcă mai trebuia ceva. Ce? Știam sigur că mi s-a indicat să mai tîrguiesc ceva dar.... Așa e cînd pui prea multă bază pe memorie. De ce nu mi-oi fi notat eu? De ce nu mi-oi fi făcut o listă?

jumate = jumătate

Ce trebuie să mai cumpăr? Un șuierat prelung

șuiera *to whistle*

m-a făcut să rămîn locului. Am întors capul. Ce s-a întîmplat? Cu gîndurile aiurea, am făcut o ilegalitate. Traversam bulevardul pe stop. Agentul de circulaţie se apropie de mine, mă salută foarte respectuos cu mîna la chipiu şi, privindu-mă în albul ochilor, îmi spuse:

aiurea *elsewhere*

chipiu *cap*

– La locurile de traversare au fost instalate semafoare. Pe culoarea galbenă se pregăteşte de traversare, pe verde se traversează, iar pe roşu...

– Vă rog să mă credeţi că ştiu.

– Ştiţi, dar una ştiţi şi alta faceţi. Aţi traversat pe roşu.

– Recunosc. E vina mea. Plătesc amenda. Am greşit, am greşit. Tăiaţi-mi o chitanţă, să-mi fie învăţătură de minte. Cît mă costă neatenţia asta?

– Vă rog, buletinul!

– Plătesc amenda.

– Vă rog, buletinul!

– Dacă plătesc amenda pe loc, pentru ce mai e nevoie de buletin?

În jurul nostru au început să se adune mulţime de curioşi. „Ce-o fi făcut“? Se întrebau ei, ciulind urechile la discuţia noastră.

ciuli *to prick up one's ears*

– Buletinul!

– Dar o chitanţă....

– Buletinul!

– Vă e teamă că nu sînt eu cel care a traversat strada pe stop, ci fratele meu?

Cercul curioşilor s-a mărit. Mi se adresează priviri duşmănoase. Se comentează:

duşmănos *hostile*

„A fost prins la ‚Unic‘ la autoservire....“

„Da de unde, a vîndut bilete cu suprapreţ la ‚O lume nebună, nebună, nebună‘“.

Toate aceste jigniri aduse persoanei mele le consider neavenite.

neavenit *unmerited*

Dar tovarăşul agent de circulaţie ştie una şi bună:

– Vă rog, buletinul!

– Am spus de la bun început că mă consider pasibil de pedeapsă şi plătesc amendă. De ce insistaţi să vă dau buletinul? Buletinul a traversat ilegal bulevardul? Vă e teamă să nu fiu cumva vreun spion?

pasibil *liable*

– Vă rog, buletinul!

– Cei certaţi cu justiţia îşi iau măsuri de precauţie. Nu riscă. Îi ajută chiar pe bătrîni şi pe nevăzători la traversarea bulevardelor. Aşa că nu înţeleg de ce aveţi nevoie, de ce ţineţi să-mi vedeţi buletinul?

nevăzător *unseeing*

– Vă rog, buletinul!

– Care e raţiunea? Dacă-mi explici pentru ce ai dumneata nevoie de buletinul meu, ţi-l dau cu cea mai mare plăcere. Dacă refuzam să plătesc amenda, înţeleg.

– Buletinul!

L-am dat. S-a retras mai într-o parte şi, cu un creion chimic, cu datele de pe buletin, mi-a completat o chitanţă pe care am achitat-o pe loc.

mai într-o parte *more to one side*

Să mă bată cel de sus dacă ştiu pentru ce a avut aşa mare nevoie de buletinul meu! În afară de faptul că s-a uitat la poză şi la mine, n-a făcut nimic altceva.

cel de sus *the one above (in heaven)*

Care va să zică trebuia să cumpăr o jumătate de kilogram de măsline. Am cumpărat. Trei lămîi. Le-am luat. Ce trebuia să mai cumpăr? Un şuierat prelung m-a făcut să mă opresc locului. Am întors capul. Ce s-a întîmplat? Cu gîndurile anapoda, traversam din nou pe roşu. Şi culmea! Acelaşi miliţian se îndrepta spre mine.

– La locurile de traversare s-au instalat semafoare. Pe culoarea galbenă....

– Ştiu. Eu sînt cel de adineaori. Iar am greşit. Vă rog daţi-mi o amendă şi mai aspră.

adineaori *a little while ago*

– Vă rog, buletinul!

– Dar l-aţi văzut, eu sînt cel care....

– Vă rog, buletinul!

Curioşii au început din nou să se adune. Se bănuia că sînt implicat în „Procesul mainuţelor".

– Vă rog, buletinul!

– Tot buletinul ăla îl am, n-am avut cînd să schimb poza....

ăla = acela

– Buletinul!

L-am dat. S-a retras iar într-o parte. A confruntat poza cu mine, a tăiat chitanţa, m-a salutat respectuos şi ne-am despărţit prieteni. Amendat de două ori, pe merit, m-am îndreptat spre casă, gîndindu-mă la faptul că pentru o traversare pe stop se cere buletinul, se confruntă poza cu persoana respectivă şi, mai ales, se face atîta circ... cînd ar putea fi atît de simplu şi eficient.

Ce trebuia să mai cumpăr?

(*Scînteia*, Nr. 7643 din 15 martie, 1968, pagina 2)

VIII. EXERCIŢII

1. Intrebări

   a. La ce se gîndea cetăţeanul, cînd a auzit şuieratul?
   b. De ce l-a oprit miliţianul?
   c. Ce i-a cerut miliţianul? De ce a refuzat cetăţeanul?
   d. De ce s-a adunat lumea? Ce credeau ei despre eroul nostru?
   e. De ce vroia miliţianul buletinul?
   f. Ce a făcut miliţianul cu buletinul?
   g. A refuzat cetăţeanul să plătească amenda?
   h. A învăţat cetăţeanul ceva?

2. Teme pentru conversaţie:

   a. In familia dumneavoastră: cine face cumpărături?
   b. Aţi fost amendat vreodată? Unde? De ce?
   c. Se spune că profesorii sînt adesea cu gîndurile anapoda, credeţi că există ceva adevăr în aceasta?

În Delta Dunării

LECŢIA A OPTUSPREZECEA (a 18-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Frumoasă România

Un călător care îşi propune să cunoască România are de străbătut o cale lungă, ca să-şi poată înfăţişa imaginea clară a acestei ţări de o frumuseţe rară, bogată în toate privinţele.

În aceste ţinuturi ce se remarcă printr-o varietate de relief şi culoare, chiar dacă ştii dinainte drumul şi peisajul următor, frumuseţile făurite parcă de zei, te fac să te simţi îndatorat faţă de natura ce-ţi oferă asemenea privelişti.

La frumuseţile naturale, Munţii Carpaţi, şi nenumăratele izvoare cu ape limpezi, cascadele şi Marea Neagră care formează litoralul românesc, se adaugă minunatele monumente istorice, datînd din trecutul poporului român.

Aşa sînt operele de artă din timpul imperiului roman, aflate la Constanţa, care au o vechime de aproage 2000 de ani. Alt exemplu sînt minunatele biserici din nordul Moldovei, care dovedesc în acelaşi timp atît credinţa strămoşească, cît şi jertfele poporului român, încercat în războaie şi menit să fie strajă Apusului împotriva migraţiunii popoarelor şi a expansiunii otomane.

De aceea, oricine vizitează România pleacă entuziasmat. A face o excursie în România e nu numai o plăcere, dar înseamnă în acelaşi timp a cunoaşte istoria unui popor, care, de la Decebal, regele şi întemeietorul statului dac şi pînă astăzi, a trebuit să sufere multe războaie şi a moştenit lupta pentru libertate şi independenţă.

Dacă ai fost o dată în România, îţi aminteşti de ea, întocmai ca de o carte pe care după ce ai citit-o prima oară, ai vrea s-o mai răsfoieşti şi n-o poţi uita niciodată.

PROVERB: Apa trece, pietrele rămîn.

adăuga (vt) *add*
aminti, -esc (vt) *remind, remember*
apus, -uri (n) *west, sunset*
bogat (adj) *rich*
cale, căi (f) *street, road*
călător, -i (m) *traveler*
credinţă, -e (f) *belief*
dinainte (adv) *before*
dovedi, -esc (vt) *prove*
făuri, -esc (vt) *forge*
frumuseţe, -i (n) *beauty*

imperiu, -i (n) *empire*
încerca (vt) *try*
îndatorat (adj) *indebted*
înfăţişa (vt) *present, describe*
însemna, -ez (vt) *mean*
întemeietor, -i (m) *founder*
întocmai (adv) *precisely*
jertfă, -e (f) *victim, sacrifice*
limpede (adj) *clear*
meni (vt) *predestinate*
număra (vt) *number*

oară, -i (f) *time*
odinioară (adv) *in olden times*
oferi (vt) *offer*
piatră, -e (f) *rock*
popor, -e (n) *people*
privelişte, -i (f) *landscape*
privinţă, -e (f) *view, area*
propune, -s (vt) *propose*
răsfoi, -esc (vt) *leaf*
rege, -i (m) *king*
remarca (vt) *note*
rîndui, -esc (vt) *organize*
schimba (vt) *change*
străbate, -ut (vt) *pierce; here; roam*
trimite, -s (adj) *send*
următor (adj) *following*
zeu, -i (m) *god*

II. GRAMATICĂ

1. *Pluralul substantivului.* Nouns in Romanian may be divided into three categories according to grammatical gender. In their written form masculine and neuter nouns tend to end in a consonant and feminine nouns in the vowels *ă* and *e*. The difference between masculine and neuter nouns is apparent morphologically through the formation of the plural and syntactically by agreement with adjectives and numerals (*doi, două,* etc.).

   The plurals are formed as follows:

MASCULIN:

-i	făurar	făurari	hoţ	hoţi	zeu	zei
	an	ani	domn	domni	copil	copii
	crap	crapi	perete	pereţi	mititel	mititei
	munte	munţi	rege	regi	litru	litri
	fiu	fii				
-Ø	ardei	ardei	ochi	ochi	răţoi	răţoi
	genunchi	genunchi	unchi	unchi	pui	pui

Exceptional masculines: *om–oameni*

NEUTRU:

-e	capăt	capete	buletin	buletine	exemplu	exemple
	fapt	fapte	popor	popoare	război	războaie
-uri	foc	focuri	cerc	cercuri	lucru	lucruri
	cort	corturi	drept	drepturi	cadou	cadouri
	gînd	gînduri	hotel	hoteluri	obicei	obiceiuri
-i	imperiu	imperii	fotoliu	fotolii	studiu	studii

Note that the *-uri*-plural is the norm for monosyllabic nouns.

FEMININ:

-e	credinţă	credinţe	casă	case	privinţă	privinţe
	vîrstă	vîrste	poză	poze	măslină	măsline

-i	dobîndă	dobînzi	legătură	legături	sărbătoare	sărbători
	coadă	cozi	dimineaţă	dimineţi	culoare	culori
	limbă	limbi	dungă	dungi	mulţime	mulţimi
	lumină	lumini	seară	seri	curte	curţi
	ţigară	ţigări	lecţie	lecţii	idee	idei
	ţară	ţări	justiţie	justiţii	încercare	încercări
	stradă	străzi	hîrtie	hîrtii	jumătate	jumătăţi
-le	şosea	şosele	baclava	baclavale	zi	zile
	cafea	cafele	basma	basmale		
	stea	stele				
-Ø	lămîie	lămîi	femeie	femei	baie	băi
	bătaie	bătăi	ploaie	ploi		

Exceptional feminines: *lînă-lînuri, vreme-vremuri, treabă-treburi, lipsă-lipsuri, învăţătoare-învăţătoare soră-surori, noră-nurori.*

Note that in feminines that take the *-i* plural there is often a concomitant vocalic alternation in the preceding syllable.

a goes to *ă*: ţară-ţări, stradă-străzi, facultate-facultăţi
ea goes to *e*: dimineaţă-dimineţi, seară-seri, orăşean-orăşeni
oa goes to *o*: coadă-cozi, culoare-culori, scrisoare-scrisori

There is yet another alternation in such nouns as *masă-mese, fată-fete.* This and other alternations will be discussed in detail in Lesson 19.

2. *Adjectivul.* The adjective normally agrees with the noun it modifies both in gender and in number. The vast majority of adjectives end (orthographically) in a consonant for the masculine, *-ă* for the feminine in the singular, and *-i* and *-e*, respectively, for the plural, e.g., *frumos, frumoasă; frumoşi, frumoase.*

Exceptional forms are as follows:

a. Genderless adjectives with the singular in *-e* and the plural in *-i*:

verde	verzi	*green*	fierbinte	fierbinţi	*hot*
dulce	dulci	*sweet*	moale	moi	*soft*
mare	mari	*large*	repede	repezi	*fast*

b. Adjectives in velar consonants (*k, g*) normally have only *-i* in plurals:

adînc	adînci	*deep*	drag	dragi	*dear*
larg	largi	*broad*	lung	lungi	*long*
mic	mici	*small*			

But those ending in *-nic* and *-tec*, as well as *sărac* 'poor' and *pribeag* 'homeless,' have separate feminine plurals:

masc sing	*fem sing*	*masc plur*	*fem plur*	
unic	unică	unici	unice	*unique*
văratec	văratecă	văratecі	văratece	*summer*
sărac	săracă	săraci	sărace	*poor*

3. *In toate privințele* means 'in all respects,' while *în privința aceasta* means 'as far as that is concerned.'

III. EXERCIȚII

1. Folosiți următoarele verbe în propoziții după modelul de mai jos:

   ajunge – se grăbi, rîndui – schimba, cîștiga – încerca,
   număra – ști, își aminti – se gîndi, vedea – răsfoi,
   bea – meni, dovedi – găsi

   de ex.

   Ca să ajungeți la școală la timp, trebuie să vă grăbiți.
   In order to arrive at school on time, you must hurry.

   Știam că v-ați grăbit, ca să ajungeți la timp.
   We knew that you hurried in order to arrive on time.

2. Faceți o propoziție cu fiecare pereche de cuvinte:

   credință – dovedi
   întemeietor – deștept
   rege – nebun
   călător – străbate
   număra – zeu
   înfățișa – drum
   cadou – trimite

3. Care sînt frumusețile naturale ale Statelor Unite?
   Unde sînt cele mai cunoscute monumente istorice ale Statelor Unite?
   Cîte războaie au suferit Statele Unite pe teritoriul lor?
   Care este cel mai înalt munte din Statele Unite?
   Ce țară europeană ați vrea să vizitați? De ce?

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Zboruri

In lumea actuală zborurile cosmice au căpătat popularitate pe tot globul. Numele astronauților au pătruns în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii și sînt citate pe dinafară de oameni de toate vîrstele, chiar și de copiii din toate țările.

De fapt, zborurile omului spre infinitul cerului au apărut în mintea oamenilor cu mii de ani în urmă; ele au căpătat diverse forme, cum sînt în poveștile românești cu calul năzdrăvan care zboară spre lună, cu zmeul zmeilor care călătorea pe-un nor etc. Cunoașterea acestor povestiri ar fi interesantă și ar face desigur legătura cu alte povești din alte țări.

Mulți scriitori sînt făurarii unor povestiri științifico-fantastice bazate pe vechi povești și visuri ale oamenilor pe care le-au îmbunătățit în raport cu descoperirile ivite.

Desigur, însă, că nu poți să socotești actualele zboruri interplanetare ca avînd la bază niște simple povești. Ele sînt rezultatul unor calcule cărora oameni foarte instruiți, savanții, le-au închinat întreaga viață, încă din zorii civilizației.

PROVERB: Ce nu poate face un singur om fac mai mulți împreună.

actual (adj) *current*	instrui (vt) *instruct*
apărea, -ut (vi) *appear*	ivi, -esc (vi) *appear, come up*
bazat (adj) *based*	imbunătăți (vt) *improve*
cal, cai (m) *horse*	împreună (adv) *together*
cạlcul, -e (n) *calculation*	închina (vt) *dedicate, pray*
cạpăt, -e (n) *end*	închipui, -esc (vt) *imagine*
căpăta (vt) *receive*	îndepărta (vt) *put at a distance*
cita, -ez (vt) *cite*	legătură, -i (f) *connection*
descoperi, descọpăr (vt) *discover*	pătrunde, -s (vt) *penetrate*
dinafară (adv) *by heart*	printre (prep) *among*
dobîndi, -esc (vt) *obtain*	rezultat, -e (n) *result*
făurar, -i (m) *ironsmith (archaic), creator (poetic)*	socoti, -esc (vt) *calculate*
figură, -i (f) *face, figure*	spre (prep) *toward*
	zori (f pl) *dawn*

V. GRAMATICĂ

1. *Articolul hotărît.* The definite article is enclitic (attached to the first element of the noun phrase) and is largely predictable in form.

	(-u)		-l	lucru -l	băiat(u) -l	frumos(u) -l
Nouns (or adjectives) in:	-ă	take	-a	apă -a	bază -a	frumoasă -a
	-a		-ua	cafea -ua	basma -ua	zi -ua

And most nouns in *-e* take *-a* (*facultate -a, cale -a, cofetărie -a*) although masculines in *-e* take *-le* (*perete -le, dinte -le, părinte -le*).

Note that all masculines and neuters that orthographically end in a consonant are considered to terminate in (*-u*) in their underlying form; and as we pointed out with the verb, final *u* and *i* are not pronounced.

The coalescence of *ă* + *a* into *a* and the disappearance of *e* after *i* before *a* have already been noted in Lesson 7.

In the plural all masculines in *-i* take *-i* (*dinți -i, părinți -i, copii -i, frumoși -i*) and (all feminines and neuters, in *-i* and *-e*) take *-le, fete -le, ape -le, scaune -le, fotolii -le, cercuri -le, frumoase -le.*

VII. EXERCIŢII

1. Faceţi cît mai multe întrebări pornind de la fiecare propoziţie din text.

de ex. In lumea actuală, zborurile cosmice au căpătat popularitate pe tot globul.
Unde? Ce? Ce fel de zboruri?

2. Treceţi cuvintele subliniate la plural (atenţie la acord):

Acest *scriitor* a prevăzut *zborul* cosmic.
Am aprins un *foc* într-un *colţ* al casei.
Un zmeu călătoreşte pe un *nor*.
Acest *film* are la bază o *poveste* simplă.
Copilul acesta este dintr-o *ţară* minunată.
El nu poate să-şi închipuie *rezultatul*.
Creaţia ştiinţifică ajută la îmbunătăţirea vieţii.
Calculul savantului a fost exact.

3. Compuneţi propoziţii cu verbele:

căpăta, cita(ez), dobîndi(esc), închina, pătrunde, spori(esc), înlocui(esc), urma(ez), rîndui(esc).

VII. TEXT: Răsfoind calendarul

La origine, *calendarul* era un fel de registru în care cămătarii Romei antice îşi însemnau numele datornicilor şi dobînzile pe care aceştia trebuia să la achite la fiecare început de lună. Cuvîntul *calendar* e legat de *Kalendae,* care însemna „prima zi a lunii". Se cunoaşte expresia *la calendele greceşti,* adică, mai pe româneşte, *la paştele cailor.* Grecii nu aveau cuvîntul *Kalendae,* la ei nu erau niciodată *calendae*, aşa că romanii ziceau în glumă, în loc de „niciodată", *ad kalendas Graecas* (la calendele greceşti).

Numele ultimelor luni ale anului sînt formate de la numeralele şapte (*septem*), opt (*octo*), nouă (*novem*) şi zece (*decem*), ceea ce pare destul de curios pentru noi, care socotim, de exemplu, că *octombrie* e luna a zecea, iar *decembrie* a douasprezecea. Numărătoarea lunilor se înfăţişa la Roma altfel decît în epoca modernă, dar să vedem mai precis cum:

Scriitorii latini ne povestesc că din iniţiativa lui Romulus, întemeietorul legendar al Romei,

cămătar	*usurer*
datornic	*debtor*
dobîndă	*interest*
achita	*to pay off*
la paştele cailor	*at horse's Easter, i.e., never*
niciodată	*never*
socoti	*calculate*
numărătoare	*count, tally*

romanii şi-au rînduit odinioară anul, împărţindu-l în zece luni. Pe atunci anul începea cu luna martie şi avea 304 zile; în felul acesta *septembrie* era desigur luna a şaptea, *octombrie* a opta, *noiembrie* a noua şi *decembrie* a zecea.

rîndui	*to order*
împărţi	*to share*

Şase luni — şi anume *aprilie, iunie, sextilis* (mai tîrziu *august), septembrie, noiembrie* şi *decembrie* — erau de cîte 30 de zile iar celelalte patru — *martie, mai, quintilis* (mai tîrziu *iulie*) şi *octombrie* — aveau 31 de zile. Puteţi remarca că două nume nu se potrivesc cu cele acutale, *quintilis* şi *sextilis*. Prin începutul lor, denumirile se leagă de *quintus* (al cincilea) şi *sextus* (al şaselea), ceea ce se explică prin locul pe care îl ocupau în ordinea lunilor.

remarca	*to notice*

Calendele lui martie, adică prima zi a acestei luni, era zi de sărbătoare, cum e şi normal pentru un început de an: se aprindea un foc nou pe altarele zeiţei Vesta, se aduceau jertfe zeilor, sclavii beneficiau de o masă mai bogată etc.

Seccesorul lui Romulus, regele Numa reformează calendarul după modelul grecilor, mai instruiţi în astronomie, adăugînd anului încă 50 de zile şi scurtînd cu o zi lunile cu 31 de zile. Totalul de 56 de zile dobîndit astfel a fost împărţit exact pe din două, şi aşa s-au adăugat încă două luni, a 28 de zile fiecare, *ianuarie* şi *februarie*. (Restul lunilor aveau acum, toate, cîte 30 de zile.)

sărbătoare	*holiday, celebration*
aprinde	*to light, to turn on*
foc	*fire*

Luna *ianuarie* era închinată lui *Ianus*, unul dintre cei mai vechi zei ai romanilor. El era zeul porţilor şi era închipuit ca un bărbat în puterea vîrstei, cu două feţe: cu una privea înăuntrul casei, cu cealaltă — afară. Fiind consacrată acestui zeu, Numa a făcut din ea prima lună a anului: ca şi Ianus, luna ianuarie priveşte şi înapoi — apusul anului încheiat — şi înainte — zorii anului ce abia începe. Prima zi a lui ianuarie devine una din cele mai populare sărbători; după cum ne povestesc scriitorii vremii, romanii îşi trimiteau felicitări şi cadouri, întocmai ca în zilele noastre.

poartă	*gate*
înăuntrul	*in, inside of*
trimite	*to send*

A doua lună introdusă prin reforma lui Numa a primit numele de *februarius*, fiind închinată lui *Februus*, zeul purificărilor. Într-adevăr, s-a hotărît ca în această perioadă a anului cetăţenii să aducă jertfe de „purificare“. Numele acestei luni a pătruns în româneşte pe două căi: a fost împrumutat în forma *februarie*, dar figurează şi printre

cale	*way, road*
împrumuta	*to borrow, to lend*

cuvintele moştenite, modificîndu-şi pronunţarea în *făurar*. Acesta e vechiul nume popular al celei de-a doua luni a anului şi întîmplător seamănă cu alt cuvînt, rostit la fel, dar cu alt înţeles, *făurar* (fierar, făuritor), derivat în româneşte de la vechiul termen *faur*. (E vorba deci de o pereche de omonime.)

faur	*blacksmith (archaic)*

Nici această reformă a calendarului n-a dat rezultate satisfăcătoare, fiind în contradicţie cu astronomia, de aceea au urmat fel de fel de încercări de îmbunătăţire. La intervenţia preoţilor anul era cînd sporit, cînd redus cu un număr de zile şi sub pretextul unui calcul exact se iveau mari confuzii. Pentru a pune rînduială, C. Iulius Caesar a hotărît să împartă anul după exemplul egiptenilor: aceştia s-au străduit să pună de acord anul cu mişcarea soarelui, care-şi străbate drumul în 365 de zile şi un sfert. Acum anul roman avea 365 de zile şi ca să nu rămînă pe dinafară „sfertul" de zi, se mai adaugă lui februarie o zi din patru în patru ani. Ziua suplimentară a fost introdusă după cea de-a şasea zi dinaintea calendelor lui martie (între 23 şi 24 februarie): ziua a şasea (*sextus*), fiind numărată de două ori (*bis*), s-a numit *bissextus*, şi de aici anul în care februarie avea o zi în plus a căpătat numele de an bisect.

urma	*to follow*
încerca	*to try*
preot	*priest*
rînduială	*order*
strădui	*strain, suffer*
mişcare	*movement*
dinainte	*before*
an bisect	*leap year*

Pentru a înţelege numele actuale ale lunilor, mai trebuie explicată înlocuirea lui *quintilis* cu *iulie* şi a lui *sextilis* cu *august*. Lucrurile s-au petrecut în felul următor:

După moartea lui C. Iulius Caesar, consulul Marcus Antonius a propus o lege prin care, spre a se cinsti memoria cunoscutului dictator, una din luni căpătă numele său: *quintilis* se inlocuieşte cu *iulius*... De asemenea, după moartea împăratului August, s-a înlocuit *sextilis* cu *august*.

cinsti	*to honor*

Tot în strînsă legătură cu antichitatea romană se limpezeşte şi problema denumirii primelor cinci zile ale săptămînii:

denumire	*naming, name*

luni = ziua închinată lunii (astrul nopţilor): *lunae dies*;

marţi = ziua conscrată lui Marte, zeul războiului: *Martis dies*;

miercuri = ziua lui Mercurius, zeul călătorilor, al comerţului şi protectorul... hoţilor. *Mercurii dies:*

hoţ	*thief*

joi = ziua lui Joe (Jupiter), părintele zeilor:

Iovis dies; şi

vineri = ziua Venerei, zeiţa frumuseţii mama lui Cupidon: *Veneris dies*.

Numele calendarului, al lunilor şi al zilelor — toate ne trimite cu gîndul la vremuri foarte îndepărtate şi ne amintesc de obiceiuri romane, de regi, de dictatori, de împăraţi ai Romei şi de zei ai mitologiei romane...

(Sorin Stati, *Cuvinte româneşti*, Bucureşti, 1964, pp. 134 – 138)

VIII. EXERCIŢII

1. Cunoaşteţi care este originea calendarului actual şi de cînd a început?
2. Puteţi să spuneţi de unde vine cuvîntul calendar?
3. V-aţi gîndit vreodată să aflaţi ce reprezintă numele fiecărei luni a anului? Bunăoară, de ce numele luni octombrie, care e luna a zecea, este format de la numeralul opt?
4. Ştiţi că în România ziua de 1 martie se sărbătoreşte şi se dau cadouri* „mărţişoare"? Ştiţi ce este un mărţişor?
5. Cunoaşteţi popoare care mai folosesc şi astăzi calendare diferite de calendarul roman?
6. Ştiţi cum s-a ajuns ca luna ianuarie să fie prima lună a anului şi de ce se numeşte ianuarie?
7. Ştiţi ce înseamnă „la paştele cailor"? Spre exemplu: „O să vezi banii (datoria**) la paştele cailor" Şi de ce se spune aşa?
8. V-aţi întrebat vreodată de unde vine obiceiul de a sărbători Anul nou?
9. De ce i se mai spune lunii februarie şi „făurar"? Ştiţi ce este un făurar şi ce legătura este între un făurar şi februarie?
10. Dacă vă gîndiţi puţin la lunile anului, puteţi să spuneţi ce luni poartă nume de zei, ce luni nume de împăraţi şi ce origine au alte nume de luni?
11. Puteţi spune ce origine au numele zilelor săptămînii?
12. Dar de ce spunem sîmbătă şi duminică, ce origine au aceste nume?
13. Cum sînt formate numele zilelor săptămînii în limbă engleză?
14. Care credeţi că e cea mai frumoasă lună a anului în România?
15. Cîte schimbări a suferit calendarul de la început şi pînă astăzi?

---

*cadou gift **datorie debt

LECŢIA A NOUĂSPREZECEA (a 19–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Simplificarea ortografiei

În România, întotdeauna s-a dus o bătălie pentru însuşirea ortografiei de către toată lumea.

Şi aceasta nu se face haotic, ci, anume, printr-o organizare proprie nu numai în şcoli, ci şi în toate instituţiile. Acest lucru e mai uşor de făcut în România, datorită faptului că toate editurile sînt de stat şi deci obligate să respecte normele ortografice ce decurg din hotărîrile forurilor superioare respective, cum sînt Academia R.S. România, Societatea română de lingvistică etc. De asemenea există dicţionare şi îndreptare ortografice, revizuite premanent, în raport cu etapa corespunzătoare a evoluţiei limbii române.

Tendinţa naturală de simplificare caracterizează în mod concludent ortografia română. Trăsura de unire (-) e unicul semn, fie pentru înlocuirea unei vocale cînd aceasta cade, fie atunci cînd rostim două cuvinte deodată. Asemenea simplificări sînt şi în scrierea vocalelor. Astfel înainte aveam *â* din *a*, şi *î* din *i*; *â* care coincidea ca pronunţare cu *î*, a fost scos. Excepţie fac numai cuvintele: România, român, românesc care vin de la Roma, roman, şi deci păstrează pe *a* modificat în *ă*.

Orice scriitor, dactilografă, corector, dascăl, profesor sau elev sînt obligaţi să respecte ortografia şi regulile ei. Orice tipăritură sau manifestare scrisă altfel e considerată nu numai ca o abatere de la norme, dar şi ca o formă de incultură.

PROVERB: Unde-i lege, nu-i tocmeală.

abạtere, -i (f)	*deviation*
ạltfel (adv)	*otherwise*
anume (adv)	*namely*
arunca (vt)	*throw (away)*
bătălie, -i (f)	*battle*
cădea, căzut (vt)	*fall*
caracteriza, -ez (vt)	*characterize*
chestiune, -i (f)	*problem*
concludent (adj)	*conclusive*
corespunzător (adj)	*corresponding*
cuprinde, -s (vt)	*include*
dactilografă, -e (f)	*typist*
dascăl, -i (m)	*teacher (poetic)*
datorită (prep)	*due to (+ dative)*
decurge, -s (vi)	*develop*
deodată (adv)	*suddenly, at the same time*
deoparte (adv)	*aside*
editură, -i (f)	*publisher*
etapă, -e (f)	*stage*
for, -uri (n)	*forum*
haotic (adj)	*chaotic*
hotărîre, -i (f)	*decision*
incultură, -i (f)	*lack of culture*
îndreptar, -e (n)	*guide*
însuşi (pron)	*himself (see grammar)*
lege, -i (f)	*law*
obliga (vt)	*oblige*
păstra, -ez (vt)	*preserve*
prọpriu (adj)	*own, proper*
raport, -e (n)	*report*
în raport cu (phrasal prep)	*in rapport with*

rẹgulă, -i (f) *rule*
reuși, -esc (vi) *succeed*
revizui, -esc (vt) *revise, check*
rosti, -esc (vt) *articulate*
scriitor, -i (m) *writer*
sẹcol, -e (n) *century*
simplifica (vt) *simplify*
tocmeală, -i (f) *bargaining*

II. GRAMATICĂ

1. *Cazul oblic: genitiv-dativ.* There is one oblique case in Romanian for substantives, and it is called genitive or dative depending on its use. Actually only the article is declined except for the fact that the feminine substantive always takes the same form as the plural in the oblique case. The oblique case is marked by *-i* in the singular and *-lor* in the plural.

om	unui om	omul(u) -i	oameni -lor
capăt	unui capăt	capătul(u) -i	capete -lor
lucru	unui lucru	lucrul(u) -i	lucruri -lor
credință	unei credințe	credințe -i	credințe -lor
dobîndă	unei dobînzi	dobînzi -i	dobînzi -lor
zi	unei zile	zile -i	zile -lor
cafea	unei cafele	cafele -i	cafele -lor
bătălie	unei bătălii	bătălie -i	bătălii -lor

Note that feminine nouns in *-ie* seem to simply add the oblique *-i*; while in the unarticulated oblique form the general agreement with the plural is maintained.

The oblique forms of the adjective follow the same patterns as the noun; that is, the feminine takes the form of the plural and the article is inflected.

Am dat cartea { unei fete frumoase.
unui băiat frumos.

2. Note that *trebuie aruncat* 'it must be thrown out' may be considered a reduction from *trebuie să fie aruncat.*

3. Certain derived verbs shift the accent back an extra syllable in the singular and third plural of the present tense:

infinitive	*1st sing.*	*2nd sing.*	*3rd sing. and plur.*
substitui	substịtui	substịtui	substịtuie
mîngîia	mịngîi	mịngîi	mịngîie
simplifica	simplịfic	simplịfici	simplịfică
merita	mẹrit	mẹriți	mẹrită

It will be noted that the infinitives of all such verbs are trisyllabic or longer and tend to terminate in *-ui, -ăi, -ia, -ica, -ăna, -ăra.* So far we have encountered the following: *trebui* 'must,' *restitui* 'return,' *zgîria*

'scratch,' *înfuria* 'infuriate,' *întîrzia* 'be late,' *miorlăi* 'meow,' *merita* 'deserve,' *simplifica* 'simplify.' To which we may add such obvious neologisms as: *modifica, planifica, participa, considera, număra.*

III. EXERCIŢII

1. Transformaţi următoarele propoziţii după primele două modele:

Regulile ortografice nu se schimbă arbitrar.
Regulile ortografice nu sînt schimbate arbitrar.
Insuşirea ortografiei nu se face haotic.
Insuşirea ortografiei nu este făcută haotic.
Aceasta se datoreşte faptului că sîntem oameni.
Dicţionarele şi îndreptarele se revizuiesc permanent.
Ortografia se simplifică în mod raţional.
Apostroful se foloseşte extrem de rar în limba română.
Apostroful se socoteşte ca aparţinînd secolului trecut.
Litera *â* s-a păstrat numai în anumite cuvinte.
Orice abatere de la aceste reguli se consideră un semn de incultură.
Profesorul obligă pe elevi să respecte normele ortografice.

2. Trebuie să simplifici aceste reguli.

Aceste reguli trebuie simplificate.
Trebuie să vă însuşiţi limba română.
Trebuie să păstraţi certificatele de naştere.
Trebuie să scriem rapoartele acum.
Trebuie să lăsăm deoparte regulile acestea.
Trebuie să rosteşti cuvintele potrivite.
Trebuie să schimbi puloverul.
Nu trebuie să socoteşti întîmplător acest fapt.

3. Faceţi propoziţii, punînd cuvintele următoare intr-o relaţie posesivă:

editură – Academie
însuşire – limbă
simplificare – regulă
scriitor – secol
cîmp – bătălie
hotărîre – stat
păstrare – viaţă
revizuire – îndreptar
rostire – cuvînt
interes – public

de exemplu:

Editura Academiei este cunoscută.

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Pictorul Ion Andreescu (1850–1882)

Ion Andreescu este unul dintre clasicii picturii româneşti.

El a trăit în a doua jumătate a secolului trecut. Centenarul naşterii lui a fost sărbătorit în România în anul 1950.

Au trebuit să treacă 100 ani, ca Ion Andreescu să devină cu desăvîrşire cunoscut. Aceasta cu toate că operele artistului au atras atenţia încă de la apariţie, şi că toţi oamenii de artă şi condei îl prezentau în cronicile lor ca pe un mare talent.

Pictorul cu borul mare la pălărie, aşa cum el însuşi ni se înfăţişează într-un autoportret, a pictat tablouri în care evocă imaginea satului românesc de la sfîrşitul secolului trecut (de ex. „Casă la drum“) şi tablouri evocînd farmecul şi prospeţimea naturii (de ex. „Iarna la Barbizon“, „Padurea de fagi“ etc.). Ion Andreescu a trăit cîţiva ani şi în Franţa, unde este cunoscut ca pictorul peisajului rustic şi al vieţii ţărăneşti.

Dintre cei care au scris despre Ion Andreescu, amintim pe scriitorul Delavrancea şi pe profesorul G. Oprescu a cărui monografie dedicată pictorului a ajuns la a doua ediţie în 1947.

In ultimul deceniu, Uniunea artiştilor plastici din România s-a ocupat mai cu folos de Ion Andreescu şi au apărut unele studii şi articole care au reuşit, din fericire, să aducă un omagiu marelui pictor român, rămas viu prin operele sale.

PROVERB: Mai bine mai tîrziu, decît niciodată.

alcătui, -esc (vt)	*make, build*
ales (adj)	*chosen*
angaja, -ez (vt)	*engage, hire*
arăta (vt)	*show*
atrage, -s (vt)	*attract*
bor, -uri (n)	*brim*
condei, -e (n)	*penholder, pencil*
om de condei	*writer*
consịliu, -i (n)	*council*
crọnică, -i (f)	*chronicle*
decẹniu, -i (n)	*decade*
deosebi, -esc (vt)	*differentiate*
desăvîrşi, -esc (vt)	*perfect*
deveni (vi)	*become*
dintre (prep)	*from among*
dovadă, -i (f)	*proof*
fag, -i (m)	*birch*
farmec, -e (n)	*charm*
fericire, -i (f)	*happiness*
cu folos	*useful*
fugă, -i (f)	*flight, run*
pe fugă	*in a rush*
îndreptăţi, -esc (vt)	*entitle, justify*
se înfăţişa, -ez (vi)	*appear*
muncă, -i (f)	*work, labor*
nạştere, -i (f)	*birth*
pictură, -i (f)	*painting*
prezenta, prezint (vt)	*present*
putẹrnic (adj)	*powerful*
reuşi, -esc (vi)	*succeed*
sat, -e (n)	*village*
sărbători, -esc (vt)	*celebrate*
sịgur (adj)	*sure*
strînge, -s (vt)	*squeeze, gather*
tablou, -uri (n)	*picture*
tipăritură, -i (f)	*printing*
tọtuşi (adv)	*although*
trăi, -esc (vi)	*live*
vigoare, -i (f)	*vigor*
viu (adj)	*alive*

V. GRAMATICĂ

1. The oblique forms for the various non-personal pronouns are as follows (note that the demonstrative pronouns and demonstrative adjectives differ only by the addition of a final *-a* to the pronoun; e.g., *acest – acesta, acestui – acestuia*):

nom. sg.	*gen. dat. sg.*	*nom. pl.*	*gen. dat. pl.*
acest	acestui	aceşti	acestor
aceasta	acestei	aceste	
acel	acelui	acei	acelor
acea	acelei	acele	
un/unul*	unui	unii	unor/unora*
o/una*	unei	unele	
care	cărui	care	căror
	cărei		
alt	altui	alţii	altor
altă/ alta**	altei	altele	
tot	----	toţi	tuturor
toată	----	toate	
cît	----	cîţi	cîtor
cîtă	----	cîte	
cine	cui	----	----

Note that the nominative of all these also serve as the accusative (direct object) form with *pe*; e.g.,*vreau pe acela, pe alta*, etc.

2. It was noted that *se opri* and *rămîne* may be used with the dative. In addition, the verbs *se conforma* 'conform,' *se potrivi* 'fit,' *se datori* 'owe' and the preposition-like forms derived from them (*conform, potrivit, datorită)* also demand the oblique form; e.g.,

   Verbele se conformează regulilor limbii.
   Cui i se potrivesc aceşti pantaloni?
   Datorită unei greşeli am pierdut tot.

3. Note that while *ca* means 'like' or 'as,' *ca să* translates 'in order to.'

Traiesc ca un cîine.	*I live like a dog.*
Lucrez ca să trăiesc.	*I work in order to live.*

---

*article/pronoun
**adjective/pronoun

VI. EXERCIŢII

Faceţi cîte o frază din fiecare pereche de propoziţii:

1. L-am văzut pe copil. Copilul are borul mare la pălărie.
   Pictorul a trăit în Franţa. Naşterea pictorului a fost aniversată ieri.
   Dragoş este întemeietorul Moldovei. Moldova este o provincie istorică românească.
   Am văzut o parte din tablouri. In prezent se află în muzeu 200 de tablouri.
   Prima carte a fost tipărită în România în 1508. Ziua cărţii româneşti va fi sărbătorită peste două zile.
   Îmi place profesorul. I-am dat profesorului cartea.
   Vrem să vedem pictura lui Andreescu. Criticii au atras atenţia asupra picturii lui Andreescu.
   Învăţ ceva despre Creangă. Basmele lui Creangă au fost recent republicate.
   Pictorul a pictat portretul unei studente. I-a dat tabloul studentei.
   Sînt fericit că am fost prezent la naşterea mea. Nu pot vorbi despre naşterea mea.

2. Pictorul trebuia să fie talentat. Pictorul a fost ales în Academie.
   Pictorul trebuia să fie talentat ca să fie ales în Academie.
   Eu am lucrat mult. Eu sînt şef.
   El îşi face reclamă*. El atrage atenţia marelui public.
   Ei au fugit repede. Ei au ajuns la tren la timp.
   El s-a informat despre pictor. El a scris un articol.
   Noi evităm fumatul. Noi rămînem sănătoşi.
   El mi-a lăsat pălăria. Eu îmi amintesc de el.

VII. TEXT: Ortografia!

A scrie corect înseamnează a scrie conform unor reguli bine stabilite. Din fericire, astăzi avem asemenea reguli. E bine să ne amintim că, paralel cu formarea şi desăvîrşirea limbii noastre literare, marii noştri clasici au acordat un interes foarte viu şi problemelor de ortografie. Bătălia împotriva aberaţiilor latiniste şi etimologiste s-a dus şi pe planul scrierii. Dar dacă, în ceea ce priveşte vocabularul şi gramatica propriu-zisă, s-a ajuns de mult la rezultate acceptate de toată lumea, ortografia a rămas în bătaia vînturilor. Decenii de-a rîndul, mai fiecare publicaţie, editură şi chiar om de condei aveau o ortografie proprie. După 23 August 1944, situaţia aceasta nu mai putea rămîne. Problema a fost luată în studiu de forul suprem de specialitate, Academia Română. S-a angajat o largă discuţie publică, la care au participat lingvişti, profesori, scriitori, reprezentanţi ai unor instituţii culturale, cetăţeni de diverse profesiuni. In urma acestor discuţii, s-au stabilit normele noii ortografii care au devenit lege, formînd obiectul unei Hotărîri a Consiliului de Miniştri (nr. 3135 din 16 septembrie 1953). Conform unei planificări riguroase, normele ortografice au intrat în vigoare pe etape în aşa fel, încît din 1955 noua scriere a limbii române s-a generalizat. Nu numai toate tipăriturile importante — ziare, reviste, cărţi — dar şi orice hîrtie imprimată — afiş, bilet de tramvai, reclamă — se conformează regulilor de scriere corectă. Este pentru prima dată în istoria culturii noastre cînd s-a ajuns la o asemenea situaţie, foarte concludentă pentru marele interes ce se arată astăzi problemelor de limbă.

---

*reclamă advertizement

Pentru generaţiile mai vîrstnice, care au învăţat să scrie după vechea ortografie, însuşirea celei noi a cerut, desigur, un oarecare efort. S-au achitat de obligaţie mai întîi specialiştii în problemele de limbă, profesorii şi cei care sînt angajaţi în munca de multiplicare a unor texte destinate publicului: dactilografe, tipografi, corectori etc. Aceştia cunosc bine ortografia nouă şi aplică în mod conştiincios regulile. Nu acestora le sînt destinate paginile de faţă, ci acelora care scriu ocazional şi nu pentru public. „Eu — îmi spunea cineva — nu m-am descurcat încă în noua ortografie şi scriu cum am învăţat la şcoală acum cincisprezece ani". Foarte rău! Scrierea, ca şi vorbirea corectă, reprezintă pentru oricine un fel de carte de recomandare. O scrisoare particulară plină de *u* final (*cuiu, Mihaiu*), de *â**, de apostrofuri şi de alte semne ieşite din uz e un document cu aspect

propriu-zis	*itself*
bătaie	*battle*
angaja	*engage, hire*
în aşa fel, încît	*in such a way that*
revistă	*magazine*
hîrtie	*paper*
imprima	*to print*
afiş	*sign, poster*
vîrstnic	*advanced in age*
oarecare	*some sort of*
conştiincios	*conscientious*
pagină	*page*
uz	*use*

---

*De la regula privind folosirea unui singur semn pentru sunetul î, fac excepţie cuvintele din familia lui român (România, românesc, română, româneşte etc.) şi numele personalităţilor care au semnat cu â (Brâncuşi, Pârvan, Brândză etc).

anacronic şi o dovadă de incultură. Vă convine ca un tînăr, cu şcoala obsolvită recent, să-şi spună: „Biata mamă scrie ca pe vremuri, a îmbătrînit“. Oricîtă plăcere îmi face cartea poştala pe care mi-o trimite din cînd în cînd o mătuşă de vreo optzeci de ani, mă amuză văzînd că-l scrie pe z ca acum... un secol— ḑ: „Ḑilele acestea l-am văḑut pe Ilie...“ E comic, nu? Nu ştiu în ce măsură poate fi luată în serios grafologia, dar după ortografie se pot deduce sigur multe lucruri despre cel ce-a scris.

tînăr	*young*
absolvi	*to graduate*
biet	*poor*
îmbătrîni	*to age*
mătuşă	*aunt*

Ca şi gramatica, ortografia nu admite indulgenţe! De altfel, între cele două discipline există o strînsă legătură. Fraza: „Iţi scriu în fugă, iartă-mi eventualele greşeli“ îmi aduce aminte de o glumă a fostului meu profesor de limba română. Om de o aleasă cultură, poet distins şi dascăl extrem de exigent, ne nota lucrările scrise după următorul criteriu — pentru o greşeală de ortografie: 4, pentru două: 3, pentru mai multe: 2 şi 1. Cînd ne-a înapoiat o dată o lucrare scrisă, un coleg, care a primit o notă relativ bună (4!), a încercat să se justifice: „Am scris repede. Nu am avut la dispoziţie decît zece minute“. Profesorul a rîs, ceea ce i se întîmpla rar, răspunzîndu-i: „Acesta nu-i un motiv. Te scuzi întocmai ca acea doamnă care, scriind unei prietene, adăuga în post-scriptum: „Iartă-mă, draga mea, dacă am făcut vreo greşeală de ortografie. Port o splendidă pălărie cu boruri foarte largi, care-mi aruncă umbră peste hîrtie“.

eventual	*possible*
umbră	*shadow*

Cînd nu ştim cum se scrie corect un cuvînt, e bine să deschidem *Îndreptarul ortografic*, publicat de Editura Academiei Republicii Populare Române. Cu acest îndreptar pe masă, vom evita greşelile şi, după o vreme, ne vom obişnui să scriem corect, chiar fără a-l mai consulta. Intrucît oricine poate avea la dispoziţie îndreptarul, nu are rost să-i transcriem aici conţinutul. Vom reţine cîteva reguli a căror cunoaştere ne ajută să evităm greşelile cele mai frecvente.

evita	*to avoid*
avea rost	*to have purpose*
conţinut	*content*
reţine	*retain*

Mai întîi, trebuie făcută o precizare. Ştiind că, în general, ortografia noastră e fonetică (adică scriem aşa cum pronunţăm), unii scriu aşa cum pronunţă ei. Se înţelege că acest punct de vedere e greşit. Dacă fiecare ar scrie aşa cum pronunţă, scrierea limbii române ar fi haotică. Corect este să se scrie conform pronunţiei din limba literară. Deci *şade, ţine, singur, pe, bine,* nu: *şede, ţîne, sîngur, pă, ghine*. Unii rostesc: *făbrici, stăţii,* (noi) *bătem* (noi) *făcem,* (noi) *dedeam,* (mi-ar) *place, franceji* etc. A scrie astfel e, de asemenea, greşit, căci formele respective nu aparţin limbii române literare. Formele corecte sînt: *fabrici, staţii,* (noi) *batem,* (noi) *facem,* (noi) *dădeam,* (mi-ar) *plăcea, francezi.* Ele trebuie folosite şi în vorbire. În mod obişnuit, în loc de: *omul, pomul, leul, cazanul* etc., spunem: *omu, pomu, leu, cazanu,* întrucît în vorbire tendinţa eliminării articolului *l* este foarte puternică şi aproape generală. Dar în scris *l* nu poate fi lăsat deoparte, după cum nu poate fi omis articolul *i*, care nu se pronunţă în cuvinte ca: *pomii, codrii, copiii, verii* etc.

căci *because*

deoparte *aside*

Iată acum cîteva din regulile ortografiei.

După *ş* şi *j* se scrie *a*: *şa* (nu: *şea*), *şade* (nu: *şeade*), *jale* (nu: *jeale*), *uşa* (nu: *uşea*), *tovarăşa* (nu: *tovarăşea*). Substantivele şi adjectivele feminine cu un *ş* sau *j* în terminaţie se scriu cu *a*, nu cu *e*: *fruntaşa, grija, laşa, plaja, tovarăşa* etc. Deci, cînd ne vom adresa unui bărbat, vom scrie: „Dragă tovarăşe“, iar unei femei: „Dragă tovarăşă“. Tot cu *a* după *ş* şi *j* se scriu la plural substantive ca: *încătuşări, înfăţişări, amenajări, angajări* etc. (nu: *încătuşeri, amenajeri* etc.). După ş şi *j* scriem însă cu *e*, nu cu *a*, în cuvinte ca: *orăşean, clujean, greşeală* etc. De ce? Pentru că în alcătuirea acestor cuvinte intră sufixele *-ean* şi *-eală: oraş + -ean; Cluj + -ean: greşi + -eală.*

Majoritatea cuvintelor care încep cu diftongul *ie* sau care au acest diftong în cuprinsul lor după o vocală se scriu cu *ie*: *iepure, ierarhie, iertare, ieşire, femeie, creier, proiect, trebuie* (nu: *epure, erarhie, ertare, eşire, femee, creer, proect*). Deşi se pronunţă tot cu *ie*, formele pronumelui personal şi ale verbului *a fi* se scriu cu *e: eu, ei, ea, ele,* respectiv, *eşti, este, eram, erai, eraţi, erau.* La fel, adică tot cu *e*, se scriu acele neologisme care se pronunţă fără *i: duel, duet, economie, epocă, examen, creez, poem, poezie, alee, idee, epopee* (nu: *duiel, duiet, ieconomie, iepocă, iexamen, creiez, poiem, poiezie, aleie, ideie, epopeie*).

Deşi în pronunţie nu se aude, sau aproape nu se aude, un *i* final, acest *i* se scrie la sfîrşitul unor pronume sau adverbe: *acelaşi, aceeaşi, însuşi, iarăşi, totuşi.* Rostirea pronumelor şi adjectivelor demonstrative *aceeaşi* şi *aceiaşi* pare

sfîrşi *to end*

identică: „aceeaşi femeie", „aceiaşi bărbaţi". Scrierea celor două cuvinte e diferită: prima formă indică un feminin singular, a doua, un masculin plural.

Unele greşeli de ortografie decurg din confundarea unui *i* accentuat cu *ii* (*i* dublu). Datorită acestei confuzii, unii scriu: *finţă, findcă, să fi cuminte*, respectiv: *doi tigrii, ai noştrii, mai mulţi miniştrii, nu fii rău*. Cuvintele din prima serie se pronunţă — deci, se şi scriu — cu doi *i: fiinţă, fiindcă, să fii cuminte;* cele din a doua serie se rostesc şi se scriu cu un singur *i: doi tigri, ai noştri, mai mulţi miniştri, nu fi rău*. Substantive ca: *membru, ministru* au la plural nearticulat forma: *membri, miniştri*. Primind articolul enclitic *-i*, forma lor devine: *membrii* (asociaţiei sportive), *miniştrii* (de resort). Substantive ca: *fiu, copil, vizitiu* etc., adjective ca: *cenuşiu, alburiu* etc. fac pluralul în *-i: fii, copii, vizitii; cenuşii, alburii*. Acestea sînt formele lor nearticulate de plural. Formele articulate (cu *-i*) se scriu cu trei *i: fiii, copiii, vizitiii; cenuşiii, alburiii*. Cu doi *o*, respectiv doi *u*, se scriu cuvintele în care pronunţia corectă indică dublarea vocalei: *alcool, coordonare, cooptare* (nu: *alcol, cordonare, coptare); continuu, perpetuu* (nu: *continu, perpetu)*.

decurge *to flow forth*

Pe afişul unor distribuitori de gheaţă, citeşti: „Avem *ghiaţă*". E greşit. Dupa *ch* şi *gh* se scrie *ea*, nu *ia, atunci cînd* alte forme ale cuvintelor respective se rostesc cu *e*, de exemplu: *cheag (închegat, închegare), cheamă (chem), gheată (ghete), gheaţă (îngheţ)*. Cînd cuvîntul nu are şi forme cu *e*, după *ch, gh* se scrie cu *i: chiar, ghiaur*. Cu *ea* şi nu cu *ia* se scriu şi formele articulate ale numelor de zile (cu o excepţie: *joia): lunea, marţea* etc.

În încheiere, ca o chestiune de ortografie specială, atrag atenţia că numele oamenilor de seamă din istoria culturii noastre se scriu aşa cum le scriau ei, chiar dacă ortografia actuală ar cere altfel: *Vasile Alecsandri* (nu: *Alexandri), Alecu Russo, D. Brândză, C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, C. A. Rosetti* etc. Numele străine, indiferent de pronunţie, se scriu ca în limba de origine, dacă acea limbă foloseşte alfabetul latin (*Shakespeare, Diderot, Voltaire, Schiller* etc.). Numele proprii care, în limba de origine, sînt scrise cu alt alfabet decît cel latin se transcriu la noi într-o

încheiere *conclusion*

formă cît mai apropiată de pronunţarea lor originală.

(Ion Roman, *Vorbiţi mai bine, scrieţi mai bine româneşte*, Bucureşti 1966 pp. 120–125)

VIII. EXERCIŢII

1. De ce trebuie să acordăm o atenţie deosebită regulilor de ortografie?
2. Care este forul suprem pentru stabilirea regulilor ortografice?
3. De cînd se aplică noua ortografie în România?
4. Socotiţi că există vreo legătură între gramatică şi ortografie?
5. În ce cărţi găsim normele ortografice ale limbii române?
6. Ce fel de ortografie e ortografia limbii române?
7. Există cuvinte româneşti care se scriu într-un fel şi se pronunţă altfel?
8. Care sînt principalele reguli ale ortografiei române?
9. Cum se scriu în limba română numele proprii?
10. Cum se scriu zilele săptămînii? Dar lunile anului?
11. Ce nume de oraşe româneşti cunoaşteţi?
12. Ce limbi străine care nu au ortografie fonetică cunoaşteţi?
13. Cînd s-a format limba română?
14. Puteţi face vreo legătură între formarea limbii române şi cea a poporului român?

IX. TEME PENTRU CONVERSAŢII

1. Ca şi în România, în multe ţări există o academie care hotărăşte ce este corect sau necorect privind limba literară. Care este autoritatea în această privinţă în Statele Unite?
2. Ce facem noi cînd luăm cuvinte din alte limbi? Cum le pronuţăm? Cum le scriem?

LECȚIA A DOUĂZECEA (a 20-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Mihai Viteazul

Unul dintre domnitorii cei mai însemnați din istoria României a fost Mihai Viteazul. El a domnit între anii 1593 și 1601. Domnia lui a avut o deosebită semnificație politică. Numele lui, vestit din veac în veac, e învăluit cu litere de aur în istoria poporului român și e cel mai des întîlnit printre oșteni și țărănime, care văd în el eroul care a luptat cu mînie împotriva dușmanilor țării. El a zdrobit invadatorii ce vroiseră în acel timp să aservească cu forța pămîntul nevinovat al țării.

În afară de victoriile obținute în lupta pentru independență împotriva pericolului și jugului otoman (la Călugăreni, turcii suferiră o înfrîngere vestită în întreaga Europă de atunci), Mihai a fost primul voievod care a reușit să unească cele trei țări române. Moldova, Transilvania și Țara Românească într-un singur stat centralizat. El a cucerit cu arma în mînă Moldova și Transilvania avînd sprijinul poporului din aceste ținuturi românești.

Victoriile obținute de Mihai treziseră și alte popoare aservite din Peninsula Balcanică care începuseră să se răscoale. Apăruseră răsmerițe în special în ținuturile din Sudul Dunării, și turcii fură siliți să se retragă din multe locuri. Cronica română arată vitejia, patriotismul și forța militară a lui Mihai. Frații Buzești, conducători de frunte, alături de domn, l-au ajutat atît la ocuparea tronului, la conducere, cît și în luptele lui.

Dar fiind înconjurat de dușmani și de unii boieri trădători, Mihai fu în cele din urmă ucis mișelește chiar în cortul său, pe Cîmpia Turzii. Capul lui a fost adus la Mănăstirea Dealului, în cetatea Tîrgoviște, unde se află și astăzi.

Mihai a rămas în istorie ca un celebru general și principe român; pentru poporul român reprezintă simbolul unității României.

O frumoasă statuie care înfățișează pe renumitul domnitor mîndru, gata de luptă, e așezată la loc de cinste în București, în Piața Universității.

PROVERB: Atîta ține pacea, pînă vrea vecinul.

alături (adv) *alongside*
armă, -e (f) *weapon*
aservi, -esc (vt) *subjugate*
aur (n) *gold*
biruință, -e (f) *victory*
boier, -i (m) *boyar*
celebru (adj) *famous*
cetate, -i (f) *fortress*
cinste (f) *honor*
cîmp, -uri (n) *field*
cîmpie, -i (f) *plain*
condụcere, -i (f) *leadership*
crọnică, -i (f) *chronicle*
des (adj) *frequently, dense*
domnitor, -i (n) *ruler, prince*
dușman, -i (m, adj) *enemy*

erou, -i (m) *hero*
forţă, -e (f) *force*
frunte, -i (f) *forehead*
invadator, -i (m) *invader*
învălui, -esc (vt) *surround, envelop*
mănăstire, -i (f) *monastery*
mişeleşte (adv) *meanly*
mîndru (adj) *proud*
mînie, -i (f) *rage*
nevinovat (adj) *innocent*
oştean, -i (m) *soldier*
pagină, -i (f) *page*
pamînt, -uri (n) *earth, land*
pericol, -e (n) *danger*
principe, -i (m) *prince*
răscoală, -e (f) *revolt*
răsmeriţă, -e (f) *uprising*
renumit (adj) *renowned*
retrage, -s (vt) *withdraw*
sili, -esc (vt) *force*
sprijin, -e (n) *support*
sud (n) *south*
ţărănime, -i (f) *peasantry*
ţinut, -uri (n) *territory*
veac, -uri (n) *century*
vestit (adj) *renowned*
voievod, -i (m) *prince, ruler*
zdrobi, -esc (vt) *smash*

II. GRAMATICĂ

1. *Perfectul simplu şi mai mult ca perfectul.* In addition to the compound past and the imperfect Romanian has a simple perfect, or aorist, and a pluperfect. These latter forms are most often met only in formal writing although they are sometimes heard in normal conversation of intellectuals and the simple perfect is a normal form for some dialect areas, especially in Oltenia.

   The simple perfect is formed by adding the following endings to the past participle stem, that is the infinitive in the case of all but verbs in *-e* where the past participle form differs. In these latter the past participles in *-u-* serve for those verbs and the past participle plus *-e-* serve for the rest; i.e., the *s*-type.

   Thus the endings *-i, -şi, -∅*, -răm, -răţi, -ră* are added to

ales-e-	from:	alege
opus-e-		opune
bîntui-		bîntui
felicita-		felicita
lipsi-		lipsi
ceru-		cere
crescu-		creşte
arăta-		arăta
căzu-		cădea

---

*∅ here means no overt ending is added in the third person singular.

yielding for example:

eu	alẹsei	bîntuii	crescui	arătai
tu	alẹseși	bîntuiși	crescuși	arătași
el	alese	bîntuị	crescụ	arătặ
noi	aleseṛăm	bîntuiṛăm	crescuṛăm	arătaṛăm
voi	aleseṛăți	bîntuiṛăți	crescuṛăți	arătaṛăți
ei	alẹseră	bîntuiră	crescură	arătară

Note that the *a-* verbs have *-ă* in the third person singular.

The pluperfect differs only in the endings:

-sem
-seși
-seØ
-serăm
-serăți
-seră

Thus the pluperfect for *alege* and *face* is:

făcụsem	alesẹsem
făcụseși	alesẹseși
făcuse	alesese
făcụserăm	alesẹserăm
făcụserăți	alesẹserăți
făcụseră	alesẹseră

The verb *a fi* has special perfect stems *fu-* and *fus-*; and *avea* occurs sometimes with the stem *avus-* rather than the normal *avu-*.

In the literary language the simple perfect is used for a completed action. Thus the compound perfect is equivalent to the simple perfect in meaning:

El a cucerit Moldova. El cuceri Moldova.	*He conquered Moldova.*
Răzmerițe au început să apară. Răzmerițe începură să apară.	*The uprisings began to appear.*

The pluperfect is used in combination with the simple perfect to indicate an action prior to another action in the past:

Răzmerițe apăruseră în sudul Dunării și turcii fură
(au fost) siliți să se retragă.

Mihai Viteazul unise cele trei țări române, cînd fu
(a fost) ucis mișelește.

2. Note that although the normal position for a modifier is after the modified element, the adjectives *întreg* and *prim, singur,* appear more often before the noun.

Ion este singurul meu prieten.	*Ion is my only friend.*
Intreaga lume doreşte pacea.	*The whole world wants peace.*

III. EXERCIŢII

1. Treceţi verbele la perfectul simplu:

Duşmanii s-au retras din faţa oştenilor lui Mihai.
Orizontul a fost învăluit în ceaţă.
In faţa noastră norii s-au risipit.
Ştefan cel Mare i-a silit pe turci să respecte independenţa Moldovei.
Toată săptămîna, el a lipsit de la şcoală.
Avionul a apărut printre nori.
Profesorul ne-a aratat cum trebuie să scriem tema.
Cu puţini soldaţi, Mircea cel Bătrîn i-a zdrobit pe turci la Rovine.
Cum a ajuns acasă, s-a îmbrăcat şi a plecat.

2. Schimbaţi verbele odată la mai mult ca perfect şi odată la perfectul simplu:

In Anglia regii domnesc, nu guvernează.
Am avut destul timp, şi am ajuns la gară.
In luptele cu turcii, Mihai Viteazul a zdrobit pe duşman şi a apărat patria.
Am văzut cu ochii mei cum a cîştigat cursa de automobile.
Şcoala ardeleană întărea la românii din Transilvania conştiinţa naţională şi ei au început să lupte mai hotărît pentru independenţă.
Cînd au sosit Ion şi Ioana, am terminat şi eu de scris.

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Istoria

A vorbi despre istoria României înseamnă a alege un domeniu de lupte, în care oşteni viteji, tîrgoveţi cinstiţi, o ţărănime legată de cîmpia patriei fură nevoiţi, veac de veac, să se abată de la munca lor şi, plini de mînie, mîndri şi înverşunaţi, să se opună unor duşmani, unui puhoi de invadatori, care, cu mişelie, le pustiiră pămîntul, le înfometară femeile şi copiii.

De aceea, cunoaşterea istoriei, a eroilor ei este o datorie pentru oricine, întrucît istoria oricărei ţări cuprinde un imens tezaur de fapte eroice şi învăţăminte; e ca o fîntînă, a cărei apă cînd o bei îţi dă forţă.

A vorbi despre cetăţi celebre şi despre voievozii vestiţi care au condus popoarele în lupta pentru independenţă este de datoria fiecărui istoric.

A face altfel, înseamnă a pune în pericol nu numai adevărul, dar a te învălui pe tine însuţi în ceaţa minciunii.

Să pribegim dar puţin într-o lume în care strămoşii luptară cu îndîrjire pentru apărarea independenţei patriei noastre.

PROVERB: Nu te da, nu te preda, că asta-i moşia ta!

abate, -ut (vt) *divert* (vi) *deviate*
adăpost, -uri (n) *shelter*
alege, -s (vt) *chose*
arde, -s (vt, vi) *burn*
armată, -e (f) *army*
bîntui, -esc (vi, vt) *overrun*
ceaţă, -uri (f) *fog*
conduce (vt) *lead*
cuprinde (vt) *include, cover*
se cuvine (vr) *be fitting, have the right to*
datorie, -i (f) *duty*
domeniu, -i (n) *domain*
favoriza, -ez (vt) *favor*
fîntînă, -i (f) *well*
imens (adj) *immense*
îndîrjire, -i (f) *eagerly*
înfrînge (vt) *defeat*
înlocui, -esc (vt) *replace*
întrucît (conj) *as, because*
înverşunat (adj) *furious*
linişte, -i (f) *quiet*
lipsi, -esc (vi) *be missing*
luptă, -e (f) *fight*
minciună, -i (f) *lie*
moşie, -i (f) *inheritance, motherland*
munci, -esc (vi) *labor*
pericol, -e (n) *danger*
pribegi, -esc (vi) *roam (in exile)*
pustii, -esc (vt) *raze, devastate*
răzeş, -i (m) *freeholder*
rupe, -t (vt) *tear*
strămoş, -i (m) *ancestor*
supune, -s (vt) *subdue*
surprins (adj) *surprised*
temut (adj) *feared*
tîrgoveţ, -i (m) *townsman*
tun, -uri (n) *cannon*
zidi, -esc (vt) *build*

V. GRAMATICĂ

1. Although the infinitive in English is most often translated by means of the *să*-form in Romanian, the infinitive is still very much in evidence in the literary language. It may be used by itself:

   A vorbi despre istoria României înseamnă ...
   Se cuvine *a fi* o cinste pentru oricine.

   or in combination with a preposition:

   Pentru a construi o casă trebuie să ai mulţi bani.
   In loc de a cuceri cetatea, ei şi-au pierdut armata.

   and (in older texts) with an adjective or adverb:

   El este dator a pleca.
   Sîntem gata a lupta.

The infinitive form without the preceding *a* is used after *putea*:

Ei ne pot felicita mai tîrziu.
Eu nu pot pleca acum.

in dialectal speech after *şti:*

Tu ştii face dar nu-ţi place.

in certain negative expressions:

N-ai unde merge.	*You have nowhere to go.*
N-ai cînd pleca.	*You have no time to leave.*
N-ai cum plăti.	*You have no way to pay.*

and in the negative singular imperative:

Nu rupe cărţile!
Nu mă plictisi!
Nu te duce fără mine!

2. *Fel* in the sense of 'manner,' 'way' is combined with a form of *acest* to yield *astfel* 'in this manner,' and with *alt* for *altfel* 'otherwise.'

3. Although not nearly so numerous as those from Latin sources (perhaps as much as 60%) the words from the Slavic languages play a significant part in the Romanian lexicon. Many of these Slavic words are basic to the everyday vocabulary:

vorbi *to speak*
citi *to read*
drag *dear*
grozav *dreadful, terrible*
obicei *custom*
prieten *friend*
treabă *thing, work*
vîrf *summit, peak*

Interestingly enough, even after several centuries, these Slavic intruders have resisted complete assimilation. For instance only such words contain the diphthong *ea* in a final syllable: *veac* 'century,' *steag* 'flag,' *deal* 'hill.' Others escape the expected (*o*∼*oa*) alternation before a following *e* or *e: vorbă.*

Still others contain the vowel *î* where it did not normally develop in words of Latin origin; that is, it comes naturally from *a* before *n* in *Român, cînta, cînd, lînă, rămîne*, and from *e* after a labial (*b, p, f, v, m)* before *n* in *cuvînt, vînt*, but in *tîrg, vîrstă, vîrf, zgîria* the *i* comes into Romanian with the word itself.

VI. EXERCIŢII

1. Transformaţi următoarele perechi de propoziţii în fraze cu infinitivul şi „trebuie" după model:

Vreau să construiesc o casă. N-am bani. *Pentru a construi o casă, trebuie să am bani.*

Vrem să plecăm mîine. Sîntem pregătiţi.

El scrie o lucrare de istorie. El respectă adevărul.

Voievozi vestiţi au construit cetăţi celebre. Invadatori au fost zdrobiţi.

2. Transformaţi următoarele perechi de propoziţii în fraze folosind *ca să* ca legătură între ele.

Ne grăbim. Ajungem la timp la gară.

Vă duceţi la prieteni. Vedeţi un film.

Se cuvine. Cinstim strămoşii.

Înlocuiesc un verb din frază. Obţin o propoziţie.

VII. TEXT: Ştefan cel Mare

Moldova secolului XV...

După moartea domnitorului Alexandru cel Bun (1400–1432), în timpul căruia în Moldova a fost linişte şi relativ progres, urmează un sfert de veac de decădere politică şi economică. Domnitorii erau simple marionete în mîinile boierilor şi erau schimbaţi după interesele lor. În 25 de ani, fuseseră schimbaţi 19 domnitori. Prin fărîmiţarea puterii domneşti, fiecare boier devenise un suveran pe domeniul său.

În anul 1455, Petru Aron ocupă tronul Moldovei, după ce il ucise pe Bogdan al II-lea. Domnia lui Petru Aron a marcat începutul dependenţei faţă de turci. El a acceptat cererea lui Mohamed al II-lea de a plăti tribut Porţii Otomane şi de a urma politica acesteia. Întreaga ţărănime se transformase astfel într-o masă de oameni înfometaţi care munceau pentru boieri şi pentru tributul ce trebuia plătit turcilor. Pretutindeni în Moldova au loc răscoale şi răzmeriţe. Spre sfîrşitul domniei lui Petru Aron se dezlănţui sub conducerea răzeşului* Leul o puternică răscoală, care cuprinse şi sudul Poloniei.

Ştefan alese acest moment pentru cucerirea tronului ce i se cuvenea de drept, ca fiu legitim al lui Bogdan al II-lea. În timpul domniei lui Petru Aron, ucigaş al propriului său frate, Ştefan pribegise în ţări străine, în Polonia şi Ungaria, şi apoi în Transilvania ca oaspete al lui Iancu de Hunedoara. In cele din urmă fusese găzduit

decădere	*decadence*
fărîmiţare	*crushing*
ucide	*to kill*
cerere	*request*
înfometa	*to starve*
pretutindeni	*everywhere*
fiu	*son*
ucigaş	*murderer*

---

*răzeşie – a feudal institution, similar to the English yeomanry de Vlad Ţepeş, domnitorul Ţării Româneşti. Atît Iancu de Hunedoara, cît şi Vlad Ţepeş erau adversari înverşunaţi ai expansiunii otomane. Cu ajutorul armat al lui Vlad, Ştefan pătrunse în în Moldova şi, după o luptă scurtă dată la Doljeşti, înfrînge armata lui Petru Aron, care fugi în Polonia. Apoi se îndreptă spre Suceava, capitala Moldovei. Pe cîmpia, numită „Direptate“, poporul, în frunte cu mitropolitul Moldovei, il primi cu mare cinste şi îl recunoscu ca domn.

Ştefan îşi dădea seama de pericolul pe care turcii îl representau pentru Moldova care era de fapt, alături de Ţara Românească şi Transilvania, poarta de intrare spre Europa Centrală.

El şi-a consolidat poziţia internă bazîndu-se în primul rînd pe răzeşi pe tîrgoveţi şi pe mica boierime. Asfel a putut lupta împotriva marii boierimi anarhice şi aservite turcilor. Pe plan extern, a căutat să întărească alianţa cu Transilvania şi cu Ţara Românească şi să se apropie de orice ţară a cărei politică era anti-otomană.

Din punct de vedere economic, Moldova a progresat mult în timpul lui Ştefan. În acelaşi timp, Ştefan a reorganizat armata bazîndu-se pe ţăranii liberi şi pe tîrgoveţi. El a introdus în oştire armele de foc, care începuseră să fie folosite pe la mijlocul secolului al XV-lea, şi a organizat un sistem de cetăţi puternic întărite. Drumurile nord-sud din Europa, ca şi cele est-vest, treceau prin Moldova, ceea ce dusese la dezvoltarea oraşelor şi a comerţului.

Măsurile luate de Ştefan, precum şi incursiunile făcute în Transilvania şi Ţara Românească provocaseră mînia turcilor. Aceştia pregătiră o expediţie pentru înlocuirea lui. În timp ce armatele turceşti conduse de marele Soliman se îndreptau spre Moldova, Ştefan decise ca partea de sud a ţării să fie complet pustiită şi fîntînile otrăvite, astfel ca duşmanul demoralizat să poată fi atacat mai uşor.

Ţinînd seama de numărul mic al oştenilor moldoveni, în raport cu puhoiul otoman, el alese un loc de luptă într-o vale îngustă, foarte favorabilă pentru oştenii săi. Natura însăşi îl favoriză pe Ştefan. În zorii zilei de 10 ianuarie 1475, o ceaţă deasă învălui valea îngustă din sudul Vasluiului unde se dădu luptă. Suprinse de oştenii moldoveni, armatele turceşti fură transformate în bande de fugari, care, atacaţi din toate părţile,

pătrunde	*to penetrate*
mitropolit	*metropolitian*
întări	*to strengthen*
oştire	*army*
otrăvi	*to poison*
puhoi	*flood*
vale	*valley*
des	*thick*
fugar	*fugitive*

muriră fără glorie pe pămîntul nevinovat al Moldovei.

Prada luată de la turci fu imensă și oștenii se îmbogățiră din aurul, argintul, caii și pietrele scumpe capturate. În cinstea biruinței, Ștefan construi biserica domnească de la Vaslui ale cărei urme se văd și astăzi. Cronicile din întreaga Europă arătară însemnătatea acestei mari victorii. Regii statelor apusene și Papa îl felicitară pe Ștefan și îi făgăduiră sprijin. Făgăduiala a rămas însă formală.

Dar turcii și sultanul lor, mîndrul Mohamed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, se abătură din nou asupra Moldovei în anul 1476. Ștefan luptă singur cu cea mai mare și temută putere a acelui timp. Invadatorii pătrunseră adînc în Moldova. Lupta dată la Valea Albă (Războieni) îl sili pe Ștefan să se retragă. Pustiind totul în urma lui, Ștefan se adăposti în munți unde își reorganiză armata. Înfometați, obosiți și bolnavi de ciumă, cotropitorii cedară. Mohamed ordonă retragerea. Moldovenii cuceriră multe trofee și tunuri. Transformînd înfrîngerea într-o adevărată victorie, Ștefan dădu o lovitură zdrobitoare turcilor.

S-ar putea scrie multe despre luptele și biruințele lui Ștefan cel Mare. În celebra sa piesă „Apus de Soare“, Barbu Ștefănescu-Delavrancea i-a descris ultimii ani de domnie.

Ștefan cel Mare a murit în anul 1504 și a fost îngropat la mănăstirea Putna zidită de el. El a construit peste 37 de biserici în Moldova.

Personalitate complexă, vizionar politic și mare comandant militar, Ștefan, pe drept numit „cel Mare“, a fost unul din cei mai renumiți principi creștini ai Europei feudale din secolul al XV-lea. Figura lui, devenită legendară, e cinstită în România ca a unuia din marii eroi ai luptei pentru libertatea și independența poporului român.

muri	*to die*
pradă	*plunder*
aur	*gold*
argint	*silver*
însemnătate	*importance, significance*
felicita	*congratulate*
făgădui	*to promise*
se abătura	*to*
temut	*frightening*
ciumă	*plague*
cotropitor	*attacker*
îngropa	*to bury*
cinsti	*to honor*

VIII. EXERCIȚII

1. De cînd și pînă cînd a domnit Ștefan cel Mare?
2. Știți care era politica socială dusă de Ștefan?
3. Care era cel mai mare pericol pentru Moldova în timpul lui Ștefan cel Mare?

4. Care era tactica folosită de Ştefan în luptele cu turcii?
5. Care e cea mai mare victorie a lui Ştefan împotriva turcilor?
6. Ce politică a dus Ştefan, faţă de celalalte ţări române?
7. Care era importanţa strategică a ţărilor române pentru apusul Europei?
8. Unde a fost înmormîntat Ştefan cel Mare?
9. Pe cine s-a sprijinit Ştefan în lupta împotriva marii boerimi?
10. Cum se numeşte piesa de teatru dedicată vieţii şi domniei lui Ştefan şi cine a scris-o?
11. De cine erau conduse celelalte ţări române în timpul lui Ştefan cel Mare?
12. Mai cunoaşteti vreun domnitor român tot atît de important ca şi Ştefan cel Mare?
13. Care era situaţia economică a Moldovei în timpul domniei lui Ştefan cel Mare?

Statuia lui Mihai Viteazu

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI UNA (a XXI-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Despre România

România, aşezată pe teritoriul fostei Dacii, a devenit patria românilor, după ocuparea ei de către romani, aşa cum vom vedea în alte lecţii. Numele România vine de la romani. Teritoriul ocupat de daci, strămoşii românilor corespunde — în linii mari — cu teritoriul României de azi. Pe acest teritoriu s-au format ţările române: Moldova, Transilvania şi Ţara Românească.

A descrie tot ce se află şi se dezvoltă pe aria, pe pămîntul românesc e greu de făcut în cîteva rînduri.

România are munţi înalţi cu lacuri alpine, păduri bogate în lemn, mine de aur şi argint, şesuri pline cu grîu, porumb, livezi. Nu mai vorbesc de materiile prime, bogăţii importante la nivel mondial, ca sarea, petrolul, gazele naturale. Dunărea care se varsă în mare pe teren românesc, izvoarele termale şi variate de care se folosesc mulţi bolnavi, Litoralul Mării Negre, precum şi alte multe frumuseţi nebănuite, constituie pentru mulţi străini obiective turistice.

Relieful României care formează un amfiteatru este brăzdat de numeroase văi transversale mai ales în Carpaţii Meridionali. Aceasta a dat posibilitate populaţiei din Transilvania să comunice cu Ţara Românească, pe valea Prahovei, Oltului, Jiului. De asemenea, Carpaţii Răsăriteni (Orientali) au văi transversale şi au permis populaţiei din Moldova, să comunice cu cea din Transilvania.

Lungimea frontierelor, greu de apărat, a făcut ca ţările române să fie deseori atacate. Poporul român a fost unit şi a luptat totodeauna, ca un bloc puternic, împotriva multor cotropitori. De aceea, istoria poporului romîn, putem spune, este în primul rînd istoria luptelor pentru libertate şi apărare a pămîntului românesc.

PROVERB: Apele mici fac rîurile mari.

acoperi (vt)	*cover*
afla (vt)	*find out*
alpin (adj)	*alpine*
ạrie, -i (f)	*area*
bloc, -uri (n)	*building*
bogăţie, -i (f)	*wealth*
bolnav (adj)	*sick*
constitui (vt)	*constitute*
corespunde, -s (vi)	*correspond*
de asẹmenea (adv)	*as well, also*
frontieră, -e (f)	*frontier*
izvor, -e (n)	*spring, source*
înalt (adj)	*tall*
lemn (n)	*wood*
litoral, -e (n)	*sea coast*
livadă, -i (f)	*orchard*
lungime, -i (f)	*length*
marin (adj)	*marine*
matẹrie, -i (f)	*material*
mondial (adj)	*world*
nebănuit (adj)	*unsuspected*
nivel, -uri (n)	*level*

permite, -s (vt) *permit*
petrol, -uri (n) *oil*
porumb (m) *corn*
relief, -uri (n) *relief, outline*
rîu, -uri (n) *river*
şes, -uri (n) *plain*
teren, -uri (n) *terrain, space*
teritoriu, -i (n) *territory*
vărsa (vt) *pour*

II. GRAMATICĂ

1. Note that although all verbs theoretically form a verbal noun (called a long infinitive by some) some are seldom used due to the existence of one or more other nominal forms with a similar meaning, e.g.

lega	*to tie, connect*	legare	*tying*	legătură	*connection*
accepta	*to accept*	acceptare	*accepting*	accepţie	*acceptance*
amenda	*to fine*	amendare	*fining*	amendă	*fine*
analiza	*to analyze*	analizare	*analyzing*	analiză	*analysis*
crede	*to believe*	credere	*believing*	credinţă	*belief*
exercita	*to exercise*	exercitare	*exercising*	exerciţiu	*exercise*

All of the above *-re* forms are possible, but tend to be used only in the most exacting situation where a special verbal nuance is desired, i.e.

în actul legării... *in the act of connecting...*

On the other hand, some verbal nouns have become so thoroughly nominal that they have lost most of their verbal force:

mîncare	*food*	conducere	*leadership*
întîmplare	*incident*	fire	*nature, character*
lucrare	*work, paper, report*	ştire	*news*
putere	*power*	avere	*fortune, property*
stare	*condition*		

2. Other nouns are regularly formed from verbs in the following ways:

a. By the addition of the suffix *-eală* to verbs in *-i*:

obosi	oboseală	*tiredness*
greşi	greşeală	*error*
socoti	socoteală	*calculation*
îndoi	indoială	*doubt*
cheltui	cheltuială	*expenditure*

(Note the loss of *-e-* after *-i-* in the last two forms.)

b. By the addition of the suffix *-ură* to past participles in *-t*:

băut	băutură	*drinks*
fript	friptură	*roast*
lovit	lovitură	*blow*

prăjit	prăjitură	*cookies*
rupt	ruptură	*fracture*
învățat	învățătură	*learning*
crăpat	crăpătură	*break*
sărat	sărătură	*salted food*
sărit	săritură	*jump*
umflat	umflătură	*swelling*
zgîriat	zgîrietură	*scratching*

c. And the suffix *-ŏ́r (-tor)* is also added to the past participle form (yielding adjectives and nouns):

lucrat	lucrător	*worker*
învățat	învățător	*instructor*
muncit	muncitor	*worker*
jucat	jucător	*player*
compătimit	compătimitor	*sympathetic*
îngrijit	îngrijitor	*caring, janitor*
deșteptat	deșteptător	*alarm clock*
simțit	simțitor	*feeling*
reparat	reparator	*repairer*

III. EXERCIȚII

1. Faceți cîte două propoziții cu următoarele cuvinte după modelele de mai jos:

aşezare
ocupare
formare
vorbire
supunere
dezvoltare
apărare

comunicare
asigurare
conducere
[illegible]
schimbare
descoperire
fărîmițare
mişcare

de exemplu: *Aşezarea* oraşului Cluj este minunată.
Oraşul Cluj este *aşezat* în podişul Transilvaniei.

2. Descrieți statul dv. natal. Cînd a devenit un stat al Statelor Unite ale Americii? De care state e mărginit? Ce înălțime au munții? Ce lungime are cel mai mare rîu?

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Amintire

Îmi aduc aminte ca azi. de toamna anului 1937. Eram pe litoral, la lacul cu nămol de lîngă Constanţa,la Eforie. Intr-o zi, m-am dus într-o comună vecină la via unui prieten; strugurii galbeni şi mari cît nuca erau dulci ca mierea şi aromaţi ca trandafirii ce înconjurau grădina casei. Am stat atunci de vorbă cu mulţi locuitori, ţărani din partea locului. Toamna le adusese pe lîngă vin bun, grîu ca aurul şi porumb la fel. Dar toamna aceea era cu ploaie puţină, cum e în stepă, cum e în Dobrogea în general.

— Măi* frate, spuse unul dintre ei, trebuie să vedem ce semănăm toamna şi ce-am pune* la primăvară, ca să avem şi noi ceva pentru traiul copiilor şi bătrînilor noştri.

— Să avem grijă să lăsăm păşune pentru oile noastre, că sărăcuţele de ele ne dau şi lînă, şi carne, şi lapte şi vezi bine că le prieşte şi lor şi caprelor clima şi lucerna de aci.

— Cred că trebuie să mărim livezile; piersici aci avem, slavă domnului*, dar trebuie să ne gîndim şi la altele...

— Fructe avem, spuse un altul, caise şi pentru ţuică sînt destule, dar vezi că sînt suprafeţe de pămînt arabil, acolo lîngă lacuri, care sînt nefolosite, şi ţin pînă departe la Dunăre. Aceasta cînd se revarsă inundă terenul şi cred că trebuie să folosim acest lucru: să punem orez; e bine şi aduce un ban bun.

Dar în momentul acela intră în curte o fată, care ne spuse: — „Oameni buni, vaca lui nea Mihai a fătat o viţeluşă — uite aşa pe neaşteptate şi fără doftor* veterinar — că pînă să vină doftorul....“

Deodată toată discuţia s-a schimbat, veselia fetei se transmise repede şi toţi plecarăm dincolo de drum... la casa lui nea Mihai, să vedem vaca şi viţeluşa... adică să întărim petrecerea ca atare.

Lăutarul cu vioara nu era departe, mai ales cînd era vorba de ţuică şi de horă.

Intr-un minut, curtea era plină. Nu lipseau nici popa, nici păstorul satului. Se-nserase. În depărtare se zărea golful luminat de ambarcaţiunile ancorate acolo.... Desigur un poet ar fi utilizat peisajul şi petrecerea ca un motiv de inspiraţie. Dar ce să mai spun, e mult de atunci... Între timp, s-au schimbat multe în România. Au avut loc mari transformări în toate domeniile de activitate. În curînd am să merg* ca turist să revăd frumuseţile din România.

ambarcaţiune, -i (f) *ship*
arạbil (adj) *arable*
asemănare, -i (f) *similarity*
asemena (vt) *seed, plant*
aşeza (vt) *sit, set*
atare (adj) *such*
caisă, -e (f) *apricot*
capră, -e (f) *goat*
căciulă, -e (f) *fur cap*
cereale (f) *grain*

---

*Vezi gramatica.

clar (adj) *clear*
climă, -e (f) *climate*
curge, -s (vi) *flow*
domeniu, -i (n) *domain*
făta (vt) *calve*
fonda, -ez (vt) *create, found*
golf, -uri (n) *gulf*
grîu (n) *wheat*
inunda (vt) *flood*
lăutar, -i (m) *singer*
legumă, -e (f) *vegetable*
lînă, -uri (f) *wool*
locuitor, -i (m) *inhabitant*
lucernă (f) *alfalfa*
nămol, -uri (n) *mud*
nea = nenea *uncle*
negru (adj) *black*
nesecat (adj) *unending (lit.: undried)*
horă, -e (f) *circle dance*
numeros (adj) *numerous*
oaie, -i (f) *sheep*
odihnă, -e (f) *rest*
orez (n) *rice*
păstor, -i (m) *shepherd*
păşune, -i (f) *pasture*
piersic, -i (m) *pear tree*
pitoresc (adj) *picturesque*
ploaie, -i (f) *rain*
popă, -i (m) *priest*
port, -uri (n) *harbor*
prii, esc (vt) *suit, be good for*
punct, -e (n) *point*
regiune, -i (f) *region*
revărsa (vi) *flow over*
revedea, -ut (vt) *see again*
stepă, -e (f) *stepe*
suprafaţă, -e (f) *surface, area*
trai, -uri (n) *living, existence*
utiliza, -ez (vt) *utilize*
vechime, -i (f) *age*
vecin (adj) *neighboring*
viţel, -i (n) *calf, veal*
zări, -esc (vi) *appear on the horizon*

V. GRAMATICĂ

1. The forms marked with an asterisk in the text are colloquial in nature:

măi	'hey Mac!' or 'say, buddy!'
am pune	equivalent to *am să punem* or *o să punem*
slavă domnului	'Bless the Lord!' or 'Thank God!'
doftor	dialectal for *doctor*
am să merg	equivalent to *o să merg*

2. The following are frequently encountered suffixes that are used to derive nouns from nouns:

   a. To indicate origin:

-ean

sătean	*villager*	orăşean	*city dweller*
cetăţean	*citizen*	oltean	*Oltenian*
muntean	*mountaineer*	bucureştean	*Bucharestian*

b. To indicate a shared property:

bărbăţie	*manhood*	hoţie	*thievery*
domnie	*kingdom*	drăcie	*deviltry*
omenie	*mankind*	burghezie	*bourgeoisie*
tovărăşie	*partnership*	măgărie	*swinishness*

c. To derive feminine counterparts for masculines:

-easă

mireasă	*bride*	croitoreasă	*seamstress*
bucătăreasă	*cook*	lăptăreasă	*milkmaid*

-că

fiică	*daughter*	bucureşteancă	*Bucharestian*
săteancă	*villager*	munteancă	*mountaineer*
puică	*chick*	româncă	*Romanian*

-oaică

bulgăroaică	*Bulgarian*	lupoaică	*she-wolf*
chinezoaică	*Chinese*	ursoaică	*she-bear*
rusoaică	*Russian*		
unguroaică	*Hungarian*		
englezoaică	*English*		

3. Nouns may be derived from adjectives by means of:

-eţe

tinereţe	*youth*	frumuseţe	*beauty*
bătrîneţe	*old age*	blîndeţe	*blandness*

-ie

veselie	*gaiety*	bogăţie	*wealth*
beţie	*drunkenness*	trăinicie	*durability*
sărăcie	*poverty*	prostie	*stupidity*

-ime

mulţime	*crowd*	isteţime	*wit, cunning*
înălţime	*height*	ascuţime	*sharpness*
lungime	*length*	scurtime	*shortness*

-ate (ătate)

dreptate	*rightness*	răutate	*evil*
bunătate	*goodness*	greutate	*difficulty*

4. Some adjectives are simply used as nouns:

bunul	*the good*	frumosul	*beauty*
verdele	*the greenery*		

5. Romanian has a great variety of diminutive formations, some of the more frequently occurring types are as follows:

-el

băieţel	*little boy*	bileţel	*little note*
scăunel	*little chair, stool*	cuvinţel	*little word*
căţel	*little dog*		

-uş

viţeluş	*calf*	bebeluş	*little baby*
căţeluş	*doggie*	ineluş	*ringlet*

-iţă

guriţă	*little mouth*	puiculiţă	*little chick*
portiţă	*little gate*	puşculită	*little cannon*
fetiţă	*young girl*	punguliţă	*little bag*
codiţă	*little tail, pigtail*	gropiţă	*little pit, dimple*

-işor

beţişor	*little stick*	crăişor	*kinglet*
binişor	*slightly good*	merişor	*little apple tree*
încetişor	*slightly slow*		

-(ul)eţ

rîuleţ	*little river*	ursuleţ	*little bear*
săculeţ	*little sack*	poduleţ	*little bridge*

-uţ(ă)

căluţ	*little horse*	punguţă	*little purse*
măsuţă	*little table*	bisericuţă	*little church*
căsuţă	*little house*	drăguţ	*somewhat dear*
		călduţ	*somewhat warm*

VI. EXERCIŢII

1. Treceţi următoarele propoziţii la plural:
   a. Pădurea Carpaţilor are lemn de calitate în cantitate mare.
   b. Bogăţia ţării e de nebănuit.
   c. Materia primă care se află în România are căutare pe plan mondial.
   d. Terenul e favorabil agriculturii.
   e. Lacul alpin e foarte limpede.
   f. Fluviul cel mai mare se varsă în ocean.
   g. Lăutarul cu vioara nu era departe.
   h. Eu am fost la via unui prieten.

i. Pe teritoriul Daciei s-a format Ţara Românească.
j. Frontiera României are lungime mare.

2. Combinaţi propoziţiile de mai jos după următorul model:

Mierea este dulce.
Strugurii sînt dulce.
Strugurii sînt dulci ca mierea.

Vaca este grasă.
Ea este grasă.
Ea pare grasă ca o vacă.

Un viteaz luptă bine.
Mihai luptă bine.
________________.

Ursul calcă greu.
Ion calcă greu.
________________.

Un artist se îmbracă excentric.
Ion se îmbracă aşa.
________________.

Toate popoarele balcanice şi-au apărat libertatea.
Poporul român şi-a apărat libertatea.
____________.

Primăvara soarele e cald.
Astăzi soarele e cald.
________________.

VI. TEXT: România

O ţară de mărime mijlocie în Europa, România este aşezată în sud-estul Europei, în nordul Peninsulei Balcanice. La 30 decembrie 1947 a fost proclamată republică, astăzi Republica Socialistă România. Frontierele României se află în următoarele limite: U.R.S.S. (1.328,8 km), Marea Neagră (245 km), Bulgaria (590,9 km), Jugoslavia (546,2 km), Ungaria (442 km), ajungînd la un total froniere + litoral de 3.152,9 km.

mărime *size*

Pentru a avea o idee comparativă putem arăta că aria României este de 237.500 km^2 (kilometri pătraţi), cam la fel cu a statului Ohio din S.U.A. In schimb, cum vom vedea mai jos, numărul locuitorilor statului California e egal cu numărul locuitorilor României.

Clima României e variată. In unele părţi ale ţării, ca de exemplu în Banat, clima are un caracter temperat mediteranean; în regiunile de stepă, Bărăgan, Moldova, are un caracter continental, cu veri excesiv de calde şi ierni geroase.

variat *varied*

Relieful României este proporţional împărţit:

⅓ (o treime) sînt cîmpii; ⅓ sînt dealuri şi podişuri cu înălţimi între 200 şi 750 m şi ⅓ munţi cu înălţimi între 750 şi 2500 m. Aproximativ în centrul ţării se găseşte un mare podiş, numit Podişul Transilvaniei, înconjurat de Munţii Carpaţi: Carpaţii Orientali la răsărit; Carpaţii Meridionali în sud şi Munţii Apuseni în apus. Desigur că aceşti munţi oferă nu numai frumuseţi neasemuite, dar sînt şi un izvor nesecat de bogăţii. Într-adevăr, în Munţii Apuseni se găsesc mine de aur, uranium; în podişul Transilvaniei se află sare şi toţi munţii Carpaţi sînt acoperiţi cu păduri cu lemn de cea mai bună calitate, renumit în toată lumea.

podiş *plateau*
neasemuit *without equal*

Numeroasele căderi de apă, astăzi utilizate pentru marile hidrocentrale electrice, sînd iarăşi un izvor de bogăţie.

Dintre munţii cei mai înalţi, amintim masivul Moldoveanu (Făgăraş) 2543 m, Neagoiul (Făgăraş) 2535 m, Omul (Bucegi) 2507 m, care formează prin frumuseţea şi aşezarea lor, puncte turistice internaţionale.

Întreaga ţară e brăzdată de ape mari şi mici. Dacă privim cu atenţie, vedem o caracteristică interesantă a rîurilor din România. Cele mai multe izvorăsc din centrul ţării şi curg în toate direcţiile formînd un evantai ale cărui raze vii formează văi minunate pe teritoriul ţării. Toate sînt culese în bazinul Dunării.

brăzdat *crisscrossed*
evantai *fan*
culege *collect, harvest*

Dunărea curge pe teritoriul ţării pe o lungime de 1075 km din 2857 de km cît are lungimea totală.

Mureşul, Prutul, Oltul sînt rîuri cu o lungime între 670 şi 716 km. Prin Bucureşti, capitala ţării, curge Dîmboviţa (237 km lungime). Lumea spune: „Dîmboviţă, apă dulce, cin-te bea nu se mai duce". În vechime, de altfel, Bucureştiul se numea Cetatea Dîmboviţei, întemeiată după legendă de păstorul Bucur. Bucureştiul a fost fondat şi a devenit capitala ţării în timpul lui Vlad Ţepeş, la anul 1457.

Un mare număr de lacuri alpine, glaciale şi marine se găsesc pe teritoriul României. Deşi în general nu sînt mari, sînt frumoase şi utile. Dintre ele menţionăm Techirghiolul cu o suprafaţă de 11 km^2; e renumit în toată lumea pentru calităţile sale terapeutice, avînd nămol radioactiv. Aceasta face ca aci să vină bolnavi de reumatism, unii în stare foarte gravă, din toată Europa. Acest lac care „face minuni" a fost

nămol *mud*
minune *miracle*

cunoscut şi folosit ca atare, încă din timpul romanilor. Astăzi, instalaţii ultramoderne, sanatorii elegante stau la dispoziţia celor care vin aci în vilegiatură sau pentru tratament.

viligiatură	*excursion in the country*

Şi acum să vorbim de Marea Neagră. Pe litoralul românesc sînt golfuri şi porturi renumite încă din cele mai vechi timpuri. Astfel, Constanţă (numită Tomis în antichitate), Mangalia (fost Callatis) sînt vizitate de ambarcaţiuni din toată lumea. Importanţa economică a Constanţei e foarte mare, deoarece e punctul principal al Europei Centrale în drum spre Bosfor — Istanbul — Orientul Mijlociu.

Oraşe mari şi cu construcţii variate ca stil şi aşezare, împodobesc România. Se înţelege că primul oraş e Bucureşti, cu o populaţie de circa 1.500.000 de locuitori. Oraş cu cea mai mare universitate din România, cu cele mai multe industrii, teatre, operă etc., Bucureştiul este un oraş modern, cu parcuri minunate, care fac din el un oraş-grădină.

împodobi	*ornament*

Al doilea oraş ca populaţie e Clujul (aproximativ 200.000 de locuitori); un mare centru industrial, comercial şi cultural în Transilvania. Mai amintim Timişoara cu 170.000 de locuitori, Iaşi, capitala Moldovei, vechi şi important centru cultural şi Galaţi, cel mai mare port românesc la Dunăre.

Populaţia Republicii Socialiste România era în vara anului 1969 de 20.000.000 de locuitori. Cetăţenii români, indiferent de naţionalitate, rasă sau sex au asigurate şi garantate drepturi egale în toate domeniile vieţii economice, politice, sociale şi culturale.

În România se cultivă: porumb, grîu orez, cartofi, zarzavaturi, floarea soarelui, tutun şi altele. De asemenea, se găsesc din abundenţă fructe, mere, pere, prune, struguri, plante medicinale etc.

In România cresc vaci, oi, capre, păsări, peşti, care dau mari cantităţi de carne, grăsimi, piei, blănuri, lînă, produse lactate, ouă.

Resursele minerale constitue o mare şi importantă parte a venitului naţional. În cantităţi mari se găsesc: petrol, gaze naturale, cărbuni, sare.

Industria produce oţel, automobile şi tractoare, combine, locomotive, vagoane, instalaţii petrolifere şi atele.

porumb	*corn*
grîu	*wheat*
cartof	*potato*
tutun	*tobacco*
măr	*apple*
struguri	*grapes*
vacă	*cow*
oaie	*sheep*
capră	*goat*
grăsimi	*fat*
cantitate	*quantity*
oţel	*steel*

De asemenea, industriile textile, alimentare şi de construcţii sînt în plină dezvoltare.

Dacă am vrea să comparăm România, cu un stat din S.U.A., am găsi multă asemănare cu statul Washington, care se află în nord-vestul Statelor Unite. Deşi România e cu circa 60.000 km² mai mare şi cu o populaţie de 9 ori mai mare, geografic se găsesc asemănări. Şi statul Washington este renumit pentru o abundenţă de lemn, fructe, cereale, vaci, oi etc. Ambele state sînt aşezate pe glob aproximativ în aceleaşi limite. În ambele state se găsesc toate formele de relief, de la munţi înalţi la şesuri. În ambele state, munţii traversează întreaga ţară. România, ca şi Washington, e mărginită de un mare fluviu, Dunărea — (Washington – Columbia). Şi amîndouă sînt învecinate cu mari ţări, România cu U.R.S.S., Washington cu Canada.

România e o ţară în plin avînt, cu o economie socialistă multilateral dezvoltată, cu un nivel de trai în plină creştere şi cu o cultură înfloritoare.

avînt *elan, impetus*

România are legături economice, culturale şi diplomatice cu ţările socialiste şi cu multe ţări din toate continentele, indiferent de orînduirea lor social-politică, pe baza respectării principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, ale egalităţii în drepturi, neamestecului în treburi interne şi avantajului reciproc. Republica Socialistă România este membră a Organizaţiei Naţiunilor Unite şi militează pentru prietenie şi colaborare între popoare, pentre menţinerea şi apărarea păcii în lume.

neamestec *non-mixing*

VII. EXERCIŢII

1. În care parte a Europei se află aşezată România?
2. Ce formă de stat are România?
3. Cum e clima României?
4. Ce bogăţii naturale şi materii prime se găsesc în România?
5. Ce înălţime are cel mai înalt munte din România şi cum se numeşte acesta?
6. Ce forme de relief există în România?
7. Ce ape cunoaşteţi în România?
8. Ce lungime are Dunărea pe teritoriul românesc?

9. Știți care e capitala României și ce vechime are?
10. Prin ce se caracterizează economia României?
11. Ce animale se găsesc în România?
12. Cum se făcea legătura între români în perioada cînd Țara Românească, Moldova și Transilvania erau despărțite?
13. Care sînt asemănările dintre România și statul Washington?
14. Cîți locuitori are România și ce suprafață?
15. Cercetați statistica referitoare la statul dv. natal, apoi faceți o comparație cu România.

Sinaia

LECȚIA A DOUĂZECI ȘI DOUA (a 22-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Sinaia

Sinaia e una din localitățile cele mai frecventate de turiștii amatori de ascensiuni. Se află pe Valea Prahovei, numai la 127 kilometri distanță de București. Pitorescul acestei stațiuni climaterice, aerul binefăcător, peisajul însuși și împrejurimile încîntă pe vizitator.

Aci se află renumitul castel Peleș, fostă reședință regală. Peleșul a fost construit de regele Carol I, primul rege al României. Prin frumusețea și așezarea sa, castelul Peleș, astăzi muzeu național, oferă turistului o priveliște minunată.

Lumea vine la Sinaia tot timpul anului, atît vara cînd căldurile mari din București te pun pe fugă, cît și iarna, cînd munții înalți acoperiți de nea, te ademenesc să urci către vîrfurile lor. Aci sînt cabane confortabile și căsuțe de munte. Așa avem la Caraiman, Piatra Craiului, Peștera, Babele etc, la care ajungi fie urcînd pe jos, fie cu telefericul care pleacă de la hoteluri moderne așezate mai jos. Ele duc pe vizitator iarna la pîrtiile de schi și vara pentru alpinism.

Dacă ești posesorul unei mașini, șoseaua minunată te duce de-a lungul rîului Prahova, care cîntă tot timpul ca vibrațiile de argint ale unei muzici vechi.

Pe drum întîlnești desigur și un lăutar cu vioara, care să-ți cînte la ureche o melodie populară cînd te oprești și să te antreneze să bei o țuică bună de munte sau un pahar de vin vechi. Vorba românului: „Decît o viață amară și plină de chin, mai bine o gîscă friptă și un pahar de vin".

ademeni, -esc (vt) *tempt*
amar (adj) *bitter*
antrena, -ez (vt) *coach*
ascensiune, -i (f) *ascent*
binefăcător, -i (m) *benefactor*
cabană, -e (f) *cabin*
castel, -e (n) *castle*
căsuță, -e (f) *little house*
chin, -uri (n) *torture, suffering*
cîștiga (vt) *win*

de-a lungul (prep) *along (w/oblique)*
fript (adj) *fried*
gîscă, gîște (f) *goose*
împrejurime, -i (f) *surroundings*
încînta (vt) *enchant*
nea = zapadă (f) *snow*
peisaj, -e (n) *view*
pîrtie, -i (f) *ski-run*
șosea, -le (f) *highway*

II. GRAMATICĂ

1. Romanian has a variety of adjectival suffixes. In addition to *-tor* mentioned in Lesson 21, the following are the most frequent:

a. From nouns:

-esc (-ăresc)

românesc	*Romanian*	copilăresc	*infantile*
studenţesc	*student*	grădinăresc	*garden*

-os

luminos	*light*	sticlos	*glassy*
bucuros	*joyful*	nisipos	*sandy*
noroios	*muddy*	ceţos	*foggy*

-atic

tomnatic	*autumnal*	primăvăratic	*spring-like*
lunatic	*sleepwalking, looney*		

-iu (-uriu)

argintiu	*silvery*	auriu	*gilt*
cenuşiu	*ashen, gray*	timpuriu	*early*

b. From other adjectives usually with affective or diminutive senses:

-ui

gălbui	*yellowish*	albăstrui	*bluish*
verzui	*greenish*		

-el

mititel	*somewhat small*	frumuşel	*prettyish*
uşurel	*somewhat easy*	urîţel	*somewhat ugly*

-oi

greoi	*heavyish*	vioi	*lively*

Note that past participles, as well as being a source for adjectives in *-tor*, can be used adjectivally themselves:

limbă vorbită	*spoken language*
om obosit	*tired man*

2. Generally any adjective may also serve as an adverb. Only adjectives in *-esc* have a special ending *-eşte*, which can be seen as the simple addition of *-e*, which in turn provides the alternation (*sc* ~ *şt*).

copilăresc	copilăreşte
rusesc	ruseşte
românesc	româneşte

Adverbs may also be formed from certain nouns of time by addition of the definite article:

noapte	noaptea	*at night*
luni	lunea	*on Monday(s)*

III. EXERCIŢII

1. Treceţi verbele la trecut:

De la castel mă duc la cabană în fiecare zi.
Imprejurimile sînt încîntătoare.
Priveliştea te ademeneşte la ascensiune.
Ne antrenăm să urcăm din ce în ce mai sus.
Cînd urc pe munte, am plăcerea de a respira aer proaspăt.
La Sinaia se află fostele reşedinţe de vară ale regilor României.
Cînd ne întîlnim, todeauna mă necăjeşte.
Cînd ne ducem la schi ne place să urcăm cu telefericul.
Atît iarna cît şi vara munţii te atrag să ajungi la vîrfurile lor.

2. Combinaţi următorele propoziţii cu: El vrea să . . .
El ar prefera să . . .

El călătoreşte vara pe litoral.
El îmi cîntă o melodie populară.
Ei se întîlnesc la pîrtia de schi.
El pleacă mîine dimineaţa.
El pune gîsca la fript.
El urcă spre vîrful muntelui.
El are noroc.
El este un alpinist.

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Litoral

Nu numai amatorul de plajă vine la Marea Neagră în România. Delta Dunării cu fauna ei unică, de parcă s-ar fi adunat aci vieţuitoarele de care se vorbeşte în biblie, atrage vizitatorul dornic de un peisaj marin original şi o mîncare pescărească bună, udată cu o veritabilă votcă, care te pune jos dacă bei ceva mai mult.

Vestigiile trecutului le găseşti prin toate aşezările vecine cu Dunărea și marea. Poetul latin Ovidiu cînd a fost exilat la Tomis, de către Augustus, împăratul Romei, a scris aci celebrele sale „Trista“ și „Pontica“, în care vorbește de locuitorii de atunci ai Dobrogei, de sarmați și odrizi. Constanța adăpostește statuia acestui mare poet latin. Amprenta romană și greacă se păstrează peste tot aci. Îți poți face ușor o imagine, despre trecutul daco-roman, și despre popoarele care au trecut pe aci. Satele tătărești și cele turcești, din împrejurimile Mangaliei, și satele de lipoveni din Delta Dunării contribuie la pitorescul acestei frumoase regiuni românești.

Biserici creștine de diverse stiluri, geamii turcești și altele contribuie la o atmosferă orientală, în care clădirile moderne de pe litoral alcătuiesc un tablou unic și specific.

Localitățile balneare de aci atrag nu numai oameni la tratament, dar și sportivi, care pe lacurile marine din jur, pot practica multiple sporturi nautice, așa cum e la lacul de la Mamaia.

Pe plaja încinsă de soare e plăcut să încingi și o horă dobrogeană, care mărturisesc că place tutoror și te face să te simți bine, mai ales cînd lumea e simpatică.

Ducă mai faci și o plimbare într-un car tras de doi boi zdraveni și iei o cină la care bei vin de Murfatlar, e sigur că te vei distra foarte bine.

PROVERB: De vorbă bună nu te doare gura.

amprentă, -e (f)	*imprint*
balnear (adj)	*pertaining to resort, spa*
biblie, -i (f)	*bible*
biserică, -i (f)	*church*
bou, -i (m)	*ox*
car, -e (n)	*carriage*
cină, -e (f)	*supper*
creștin (adj)	*christian*
geamie, -i (f)	*mosque*
horă, -e (f)	*circle dance*
imagine, -i (f)	*image*
încinge, -s (vt)	*warm, bind*
lipovean, -i (m)	*Russian tribe of fishermen*
mărturisi, -esc (vt)	*confess*
păstra, -ez (vt)	*preserve*
pitoresc (adj)	*picturesque*
simpatic (adj)	*nice*
(se) simți (vi)	*feel*
tătăresc (adj)	*Tatar*
vestigiu, -i (n)	*vestige*
zdravăn (adj)	*sturdy, vigorous*

V. GRAMATICĂ

1. The adverbial intensifiers *cam, mai, prea* normally occur before adjectives or adverbs:

cam departe	*rather far*
prea frumos	*too pretty*
mai interesant	*more interesting*

These same forms, however, may occur without adjectives or adverbs

immediately before the verb. For example:

Mă cam doare capul.	*My head hurts quite a bit (rather much).*
Acum el nu prea lucrează.	*He doesn't work too much now.*
Vreau să te mai văd.	*I want to see more of you.*

What is rather special about these forms is that they are placed between the object pronouns or the negative particle and the verb; no other adverb may occur in this position. When there are auxiliary forms of the verb they are placed before the main verb, not the auxiliary:

Nu l-am mai văzut.	*I saw him no more.*
A cam slăbit.	*He became rather slim.*

Most often there are nearly equivalent sentences with *mult* or some other word indicating quantity or quality.

El prea vorbeşte despre ea.	El vorbeşte prea mult despre ea.
El cam zîmbeşte.	El zîmbeşte cam mult.
El nu mai învaţă.	El nu învaţă mai mult.

The point is that intensifiers before the verb are generally derivable from the fuller version of the sentence in each case. It should be noted that the last example, although possible, is awkward in Romanian unless followed by *decît*, i.e., *El nu învaţă mai mult decît tine.*

2. The conjunctions *ci, dimpotrivă, din contra* are used to introduce a contrary or additional fact to a negative proposition.

Nu din gură, ci din carte.	*It is not rumor, but from a book.*
Nu numai că e deştept, ci e şi cult.	*Not only is he clever, but he is also cultivated.*
Nu fuge, din contra stă pe loc.	*He isn't running, on the contrary, he is standing still.*
Nu vrem să mai stăm, dimpotrivă vrem să plecăm.	*We don't want to stay any more, on the contrary, we want to leave.*

Ba is used in a similar sense, but only in response to a question:

Nu vrei să vii la mine? Ba da, vreau.

VII. TEXT: Turismul în România

„Călătorului îi şade bine cu drumul" e o veche zicală românească. Mulţi călători străini, în special francezi, italieni, germani, cu care ţările române aveau legături culturale şi comerciale mai dezvoltate, au descris frumuseţile României. Mai tîrziu, cînd legăturile comerciale s-au dezvoltat, România a devenit din ce în ce mai cunoscută în occident, nu numai pentru frumuseţile şi punctele ei turistice.

În rîndurile de faţă, vom încerca să prezentăm pe scurt cîteva puncte turistice din România.

Să începem deci cu marea. Principalele puncte turistice pe litoral sînt: Constanţa — unde se află un muzeu arheologic de importanţa internaţională; Mamaia, Eforie, Mangalia. Pe litoral vin vizitatori din toată Europa, în special din ţările nordice.

De-a lungul litoratului se află lacuri marine. Ele conţin iod în stare liberă, sare şi nămol radio-activ, ceea ce explică faima de care s-au bucurat încă din cele mai vechi timpuri.

iod *iodine*
faimă *fame*

Ar fi păcat ca un străin să părăsească România fără să viziteze litoralul.

părăsi *to abandon*

Şi acum să vorbim despre munţi. Atît vara cît şi iarna, Carpaţii oferă turistului admirabile privelişti. Munţii cei mai umblaţi sînt Făgăraşii, Bucegii şi Munţii Apuseni.

Cu frumoasele lor stalactice şi stalagmite, peştera Ialomicioarei şi a Dîmbovicioarei alcătuiesc adevărate castele sculptate în masivul calcaros al Bucegilor. Peisajul minunat al Văii Prahovei a făcut să se întemeieze o serie de localităţi climaterice şi puncte sportive de interes internaţional. Astfel sînt: Sinaia, cu baza sportivă cota 1400, Predeal, Buşteni, şi pitorescul oraş Braşov a cărui arhitectură păstrează amprente medievale, îmbinîndu-le original cu stilul modern. La Braşov se află, astfel, nu numai celebra Biserică Neagră, construită în secolul al XIV-lea, dar şi cea mai mare uzină de tractoare din România.

peşteră *cave*
calcaros *calcium*
întemeia *to found*

Am stat de vorbă odată cu un turist american care a vizitat România.

— Ce v-a plăcut mai mult? Unde v-aţi simţit mai bine în România? l-am întrebat eu.

— Mi-e foarte greu să răspund. Am fost pe litoral, am stat două săptămîni la Mamaia şi am vizitat timp de 10 zile localităţile de pe ţărmul Mării Negre. Trebuie să mărturisesc că am plecat încîntat. Plaja minunat orientată, restaurantele şi hotelurile elegante, totul te face să te simţi bine.

— Văd că v-a plăcut mult litoralul. Dar prin munţi aţi fost?

— Desigur. Îmi plac mult ascensiunile. Am fost pe Valea Prahovei, la Predeal; am stat cîteva zile la Timiş şi apoi am urcat pe Piatra Craiului pînă la vîrful Omul. De aceea, e greu să spun ce mi-a plăcut mai mult. A, stai puţin! Am uitat că am fost şi pe Valea Oltului. Am mers de la

Sibiu pînă la Pitești cu mașina. Am vizitat Călimăneștii și celebra mănăstire Cozia, datînd din timpul domnitorului Mircea cel Bătrîn. Am văzut icoane vechi, biblii rare, izvoare istorice originale.

Nu l-am mai întîlnit pe american. Dar am stat de vorbă la București cu mulți alți turiști, și deși fiecare și-a manifestat altă preferință, toți au găsit cuvinte de laudă la adresa României.

Un german mi-a vorbit despre excursia făcută la Biserica Domnească și Mănăstirea Curtea de Argeș. Acolo a văzut și mormintele primilor regi ai României, Carol I și Ferdinand I. Apoi, el mi-a vorbit despre drumul făcut la Cîmpulung-Muscel:

mormînt	*grave*

— Dar să-ți povestesc o întîmplare nostimă. Tocmai treceam cu mașina coborînd de la cabana Voila spre Cîmpulung, cînd s-a blocat motorul. Am fost nevoiți să coborîm pînă la șoseaua principală, să aducem pe cineva să ne remorcheze și să repare mașina. Dar telefon în apropiere nu era și . . . așteptam. Una din fetele noastre a scos spirtiera și am făcut cafele, iar eu făceam semne mașinilor care treceau destul de rar pe acolo. N-am găsit pe nimeni pe șosea să ne remorcheze. Asta se întîmpla pe la orele 5 după masă; s-a lăsat seara și noi tot acolo eram. . Ce să facem? Unul a rămas în mașină și ceilalți am căutat un adăpost, mai ales că era și frig, ca la munte în octombrie. În sfîrșit am găsit o căsuță; oamenii ne-au primit, ne-au dat o cameră curată și ne-au pregătit de mîncare: pui fripți cu mujdei de usturoi, mămăliguță și, bineînțeles, țuică bătrînă de Pitești și vin negru vechi de țară. Seara după cină, au mai venit cîțiva vecini să vadă „nemții" lui Nea Grigore. Erau oameni simpatici, de la munte. Au adus niște caș, care ne-am ademenit la vin, după care un lăutar a început să cînte din vioară și s-a încins o horă musceleană. A fost o seară minunată. Poate cea mai veselă din excursie. Nea Grigore ne-a asigurat că dimineața vom pleca cu mașina remorcată. Și așa a fost. Cînd ne-am sculat am găsit înjugați la mașină doi boi zdraveni. Mi-a venit în minte celebrul „Car cu Boi" al lui Grigorescu pe care l-am văzut la Muzeul Republicii.

remorca	*to tow*
spirtieră	*camp stove*
cameră	*room*
curat	*clean*
pui	*chicken*
neamț	*German*
înjuga	*to yoke*

Și așa am ajuns la Cîmpulung, conduși de Nea Grigore, cu mașina noastră acum de „doi boi putere". Această întîmplare va rămîne în mintea mea toată viața.

Ar trebui să scriu pagini despre turismul din România, întîmplări și povești cu frumuseți neîntîlnite și păduri neumblate.

Dar mă opresc aci. Dacă vreţi să ştiţi mai multe, duceţi-vă în România!

VIII. EXERCIŢII

1. De ce este România un punct de atracţie turistică?
2. Ce localităţi balneare cunoaşteţi în România?
3. Care sînt munţii cei mai vizitaţi de turişti în România?
4. Ce localităţi cunoaşteţi pe litoralul Mării Negre?
5. Care este importanţa turistică a oraşului Constanţa?
6. De ce sînt vizitate de mulţi bolnavi localităţile balneare de pe litoral?
7. Care sînt principalele localităţi turistice de pe Valea Prahovei?
8. Ce particularităţi prezintă Braşovul?
9. Ştiţi ceva despre Delta Dunării?
10. Prin ce se caracterizează ţinutul Dobrogei?
11. Ce puteţi spune despre Curtea de Argeş?
12. Cunoaşteţi vreo întîmplare a unui turist in România?
13. Puteţi vorbi despre Valea Oltului? Ştiţi în ce parte a României se află?
14. Ce a văzut turistul american, în excursia pe Valea Oltului?
15. Ce a mîncat neamţul la ţăranul la care a dormit?

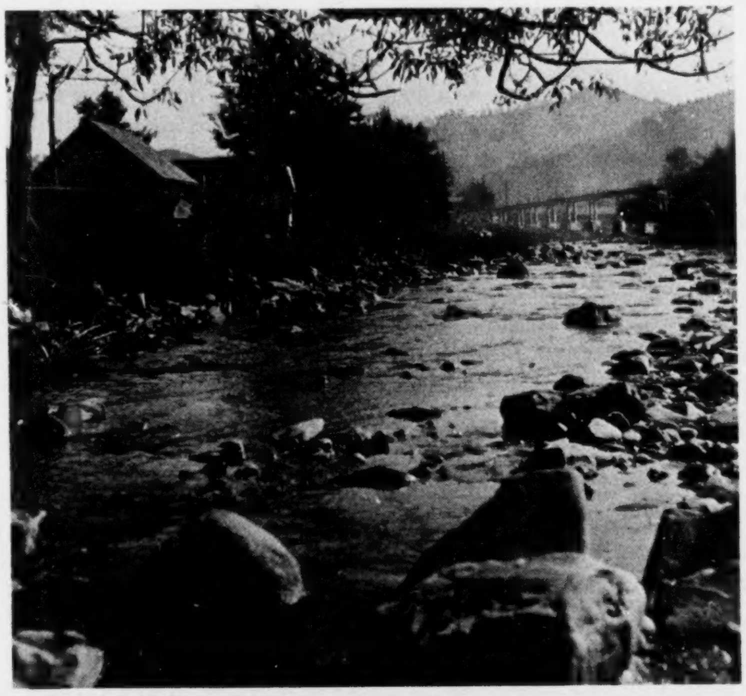

În Moldova de Nord

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI TREIA (a 23-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Prietenul meu

Fără îndoială, prietenul meu mai vîrstnic, istoricul de artă, e un om ciudat. Să vă povestesc ce mi s-a întîmplat.

Ajunsesem, toamna trecută, la Voroneţ. Făcusem adesea împreună drumul acesta. Îmi plăcea să-l ascult explicîndu-mi arta frescelor de acum cinci secole, de pe vremea lui Ştefan cel Mare şi a urmaşilor săi. Era un vorbitor talentat şi, pe deasupra, ştia multe lucruri despre felul în care a luat naştere arta românească, adaptînd influenţele bizantine şi ale Renaşterii apusene la un substrat artistic specific, cum s-a răspîndit ulterior în întreaga ţară, statornicind o tradiţie.

Eram după masă; afară era o lumină blîndă, aurie. Hrana fusese îmbelşugată: pilaf de pasăre, iahnie de cartofi şi, apoi, cataifuri, sarailii, baclavale ... O adevărată masă turcească.

Prietenul meu tocmai îmi vorbea despre şcolile artei medievale, despre temele antichităţii pe care le-au preluat, despre influenţele bisericeşti şi laice, despre caracterul ei internaţional şi despre particularităţile autohtone care le diferenţiau între ele şi care hotărau apartenenţa la o tradiţie sau la alta. Atunci au intrat în cameră doi tineri, îmbrăcaţi cam fistichiu; îi văzusem cînd sosiseră, cu motocicleta, cu o oră mai devreme. Cei doi s-au dus direct la fereastră şi, fără să ne întrebe, au închis-o.

L-am văzut pe prietenul meu încruntîndu-se şi m-am speriat. Ştiam că acest om paşnic se supără uşor, nu îi place să-l contrazică cineva. L-am auzit spunînd:

— Vă e frig?

— Da, aici la munte ...

— Dar pe motocicletă nu v-a fost frig? Cu ce drept ne siliţi pe noi să stăm în aerul ăsta? Vă e frică să nu intre lupii din pădure? Veniţi ca nişte năvălitori, veniţi să ne nimiciţi clipa asta de linişte ... Cu ce drept? Aşa ni se şubrezeşte sănătatea. Fiindcă ne e frică de aer ...

Speriaţi, cei doi se uitau cînd la el, cînd la mine şi tăceau ... Eu nu ştiam ce să spun şi tăceam, încurcat. Tinerii şi-au luat bagajele şi ne-au părăsit.

— Aşa, continuă prietenul meu, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. În perioada desmembrării Imperiului Roman, cînd vechile provincii s-au scindat, s-a înregistrat o nouă direcţie care a acţionat asupra ...

Eu simţeam că mor de ruşine.

adapta, -ez (vt) *fit, adapt*
adẹsea (adv) *often*
antichitate, -i (f) *antiquity*
apartenenţă, -e (f) *belonging*
aurie (adj) *golden*
autohton, -i (m) *native, local resident*
bisericesc (adj) *church, ecclesiastical*
cataif, -uri (n) *kind of Turkish cake with cream*
contrazịce, -c (vt) *contradict*
desmembrare, -i (f) *dismembering*
diferenţia, -ez (vt) *differentiate*

etnic (adj) *ethnic, ethnological*
evolua, -ez (vi) *evolve, develop*
fistichiu (adj) *queer, strange*
hrană (f) *food, nourishment*
iahnie, -i (f) *kind of ragout with vegetables, stewed potatoes, etc.*
îndoială, -i (f) *doubt*
împrejurare, -i (f) *circumstance, environment*
înregistra, -ez (vt) *register, record*
laic (adj) *lay*
lup, -i (m) *wolf*
naştere, -i (f) *birth, delivery*
năvălitor, -i (m) *invader*
nimici, -esc (vt) *destroy, annihilate*
paşnic (adj) *peaceful, peaceable*
părăsi, -esc (vt) *leave, abandon*
pilaf, -uri (n) *pilaf*
prelua (vt) *take over*
răspîndit (adj) *widespread*
sarailie, -i (f) *kind of Turkish cake with honey*
scinda, -ez (vt) *divide*
siguranţă, -e (f) *safety, security, certitude*
statornici, -esc (vt) *establish*
substrat, -uri (n) *substratum*
susţinător, -i (m) *upholder, supporter*
şubrezi, -esc (vi) *become weak*
ulterior (adj) *later, subsequent*
urmaş, -i (m) *successor, inheritor*
vîrstnic (adj) *aged*
vorbitor (adj) *speaking, talking*

II. GRAMATICĂ

1. The form *cel (cea, cei, cele)* serves as an adjectival article which pronominalizes virtually any substantive plus modifier. For example:

Văd doi oameni, unul mare şi unul mic.	*Cel mare* vine încoace, dar *cel mic* se duce încolo.
Acolo sînt numai fete.	*Cele* de lingă uşă pleacă în excursie.
Aici sînt multe fete.	*Cele* harnice rămîn să lucreze la fabrică.
Am prieteni şi la Cluj şi la Bucureşti.	*Cei de la Cluj* sînt în anul doi la universitate, iar *cei de la Bucureşti* au terminat-o.

Cel also functions as an emphatic and hence in epithets:

Cartea cea mare a fost pierdută.	*The* big *book was lost.*
Cartea mare a fost pierdută.	*The big* book *was lost.*
Ştefan cel Mare	*Stephen the Great*
Ştefan cel Sfînt	*Stephen the Saint*
Ivan cel Groaznic	*Ivan the Terrible*

2. The preposition complex *din... în...* figures in certain adverbial expressions:

din ce în ce mai des	*more and more often*
din cînd în cînd	*from time to time*
din loc în loc dintr-o parte într-alta	*from place to place*

III. EXERCIȚII

Transformați prima parte a fiecărei fraze într-o construcție cu gerunziul:

Dacă acționezi repede, cîștigi.
de exemplu: *Acționînd repede, cîștigi.*
Dacă te antrenezi zilnic la sport, obții rezultate lune.
Cînd te ferești de aerul curat, îți șubrezești sănătatea.
Dacă te scoli de dimineață ajungi departe.
Cînd văd o fată frumoasă, mă simt bine.
Dacă nimicești microbii, combați bolile.
Cînd îl contrazici, îl superi.
Dacă se înscriu la facultate din timp, studenții sînt siguri de locuri.
Cînd îl judeci bine, vezi că n-are nici o valoare.
Dacă le preiei fără permisiune, poți să fii pedepsit.

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Substratul dac

Natura romanică a limbii române e un fapt categoric ce nu poate fi contestat. Deși a împrumutat numeroase cuvinte slave, româna păstrează un fond principal lexical latin. În legătură cu româna se vorbește deseori despre substratul dac. Pe durata stăpînirii romane în Dacia, latina a devenit treptat nu numai limba oficială, dar în timp de 165 de ani a ajuns să fie vorbită de toată populația. Aceasta mai ales, fiindcă prin intermediul ei locuitorii de pe toată întinderea imperiului roman se puteau înțelege între ei. Așadar, limba dacă s-a pierdut în negura vremurilor și pînă astăzi n-a intervenit nimic care să producă o întorsătură în această privință. Desigur, n-au dispărut toate cuvintele dace; s-au menținut în limba română puține, cu toate că urme lăsate de daci sînt destule în România.

Cu toate acestea, românii se mîndresc cu originea lor dacă, deși nu o au în întregime. Mulți cînd vorbesc de *malul* mării, de un *mînz* frumos sau de *barză* știu că pronunță cuvinte dace. Unele cuvinte nelatine din limba română se aseamănă cu cuvinte din limba albaneză. Acestea sînt cele mai sigure cuvinte dace în limba română, limba albaneză fiind o urmașă a limbii trace din care făcea parte și limba dacă.

PROVERB: Urma alege începutul.

asemăna, aseamăn (vt) *be similar*
barză, -e (f) *heron*
categoric (adj) *categorical*
cu toate că (conj) *even though*
deși (conj) *although*
dispărea, -ut (vi) *disappear*
deseori (adv) *often*
durată, -e (f) *duration*
face parte *play a role*
intermediu, -i (n) *means*

interveni (vi) *intervene*
împrumuta (vt) *borrow, lend*
întindere, -i (f) *area, spread*
întorsătură, -i (f) *turn, curve*
întregime, -i (f) *whole*
mal, -uri (n) *bank, shore*
menţine, -ut (vt) *maintain, preserve*
se mîndri cu, -esc (vt) *be proud of*
mînz, -i (m) *colt*
negură, -i (f) *fog*
păstra, ez (vt) *preserve*
pierde, -ut (vt) *lose*
treptat (adj) *gradual*
urmaşă, -e (f) *descendant*
urmă, -e (f) *trace*

V. EXERCIŢII

1. Formaţi cuvinte de la numirile geografice enumerate mai jos:

China	chinez	chinezoaică	chinezesc
Bulgaria	bulgar	bulgăroaică	bulgăresc
România	______	______	______
Turcia	______	______	______
Anglia	______	______	______
Rusia	______	______	______
Franţa	______	______	______
Grecia	______	______	______
Italia	______	______	______
America	______	______	______
Cluj	______	______	
Iaşi	______	______	
Braşov	______	______	
Bucureşti	______	______	

2. Alegeţi forma potrivită a lui „care“:

Am văzut omul ______ a fost la şedinţă cu mine.

A fost acolo fata ______ îi datorez banii.

A dispărut un articol ______ l-au scris ei.

Am pierdut drumul ______ am mers.

A menţinut legătura cu prietenul său prin intermediul ______ am obţinut biletele de teatru.

Fasciştii au fost aceia împotriva ______ am luptat.

Substratul limbilor balcanice este factorul principal ______ i se datoresc asemănările dintre acestea.

Nu avem nici o îndoială că persoana ______ am văzut-o ieri era profesorul de română.

VI. TEXT: Formarea limbii române și latinitatea ei (I)

Limba română are, de cînd s-a desprins ca limbă independentă din latina populară, o existență de aproape 1500 de ani, fiind la fel de veche ca franceza, italiana, spaniola și portugheza. Ea este astăzi singura descedentă a latinei în sud-estul Europei.

Deși izolat de romanitatea occidentală, timp de peste 15 secole, poporul român a reușit să-și păstreze limba esențial latină. Această existență îndelungată ca popor și ca limbă latină, în mijlocul unor popoare și limbi de alte origini, a fost caracterizată de istoricul medievalist francez Ferdinand Lot ca *„o enigmă și un miracol istoric"*.

Două au fost problemele cele mai pasionante și mai îndelung discutate de către lingviști și istorici, în legătură cu începuturile istoriei poporului român și ale limbii române: 1) procesul lor de formare și 2) teritoriul pe care s-a format.

Vom prezenta, în mod sumar, stadiul actual al cercetărilor în aceste probleme și rezultatele obținute.

Limba și poporul român s-au format pe un teritoriu întins, cuprinzînd România de astăzi, ca teritoriu de bază, și partea dintre Dunăre și Balcani, pe malul drept al Dunării, care a avut totdeauna strînse legături comerciale și administrative cu Dacia.

Cei mai vechi locuitori ai acestor locuri, istoricește cunoscuți ca avînd o civilizație proprie, au fost daco-geții, în nordul Dunării, ramură a tracilor, popor de limbă indo-europeană, ca latina și greaca, care ocupau jumătatea de nord-est a Peninsulei Balcanice, între zona grecească la sud, și Dunăre, la nord.

Din necesități de expansiune strategică și economică, Imperiul roman a ajuns, în secolul I î.e.n., pînă la gurile Dunării, transformînd teritoriile din sudul fluviului, adică întreaga Peninsulă Balcanică, în provincii romane.

Dar din momentul în care romanii au ajuns la Dunăre, ei au început să-și exercite influența și asupra teritoriilor de la nordul fluviului, prin puterea lor politică, economică, culturală și militară. Cînd împăratul Traian a construit, la începutul secolului al II-lea al e.n., mărețul pod de la Turnu-Severin, ale cărui urme rezistă timpului pînă astăzi, el a procedat ca în țară proprie, ceea ce înseamnă că romanii aveau de

desprinde	*(here) to branch off*
izolat	*isolated*
peste	*(here) more than*
îndelungat	*(very) long*
în mod sumar	*briefly*
stadiu	*stage*
întins	*broad*
strînge	*squeeze, gather*
ramură	*branch*
zonă	*zone, area*
î.e.n. = înaintea erei noastre	*B.C.*
transforma	*to transform, change, turn*
asupra	*on, over*
măreț	*great, grand*
pod	*bridge*
rezista	*to resist, last*

multă vreme interese pe ambele maluri ale Dunării.

interes	*interest*

Independenţa Daciei, ţară bogată în produse agricole şi în metale şi cu o poziţie strategică favorabilă în nordul Dunării, devenise o piedică în calea dominaţiei romane în sud-estul Europei. De aceea, împăratul Domiţian întreprinde, în anul 86 al e.n., o campanie împotriva daco-geţilor, fără a-i putea supune. După aproape douăzeci de ani, sub împăratul Traian, romanii atacă din nou Dacia, în două campanii, întreprinse în anii 101–102 şi 105–106. După lupte violete, romanii reuşesc să o supună, transformînd-o, în 108, în provincie romană.

piedică	*obstacle, hindrance*
a întreprinde	*to undertake*

Victoria asupra daco-geţilor a fost considerată atît de importantă pentru romani, încît, în cinstea ei s-a ridicat atunci la Roma, celebra Columnă a lui Traian, care a rămas ca un munument impunător al oraşului pînă astăzi. Pe ea sînt gravate imaginile evenimentelor militare legate de cucerirea Daciei, precum şi scene privind viaţa, ocupaţiile şi portul dacilor.

impunător	*impressive*
gravat	*engraved, carved*
port	*clothing, costume*

Dacia a rămas provincie a imperiului roman din 106 pînă în 271, deci timp de 165 de ani. In această perioadă a avut loc, în esenţa lui, procesul de romanizare a Daciei.

Elementele de romanizare au fost, ca şi în celelalte provincii romanizate ale imperiului, numeroase. Romanii au adus în Dacia armată, administraţie, comercianţi, meseriaşi şi numeroşi coloni din Italia şi din celelalte provincii ale imperiului. Limba oficială a provinciei a devenit cea latină, de care, practic, a trebuit să se folosească şi populaţia băştinaşă, atît în raporturile cu administraţia romană, cît şi cu numeroşii coloni romani, aşezaţi în Dacia. Economia Daciei a ajuns repede înfloritoare. Provincia a fost, un timp, denumită „Dacia felix".

comerciant	*tradesman, merchant*
meseriaş	*craftsman*
colon	*agricultural laborer during Roman times*
băştinaş	*native*
înfloritor	*prosperous*

Rolul cel mai activ în procesul de romanizare l-au avut oraşele. În cei 165 de ani de stăpînire romană oficială a Daciei s-au format, îndeosebi în Transilvania, în Banat şi în Oltenia, puternice centre orăşeneşte de viaţă economică şi culturală romană: *Ulpia Traiană* (fostă Sarmisegetuza, capitala Daciei, în apropiere de Haţeg), *Napoca* (Cluj), *Apulum* (Alba Iulia) etc. În zonele muntoase, în care predomina viaţa sătească, romanizarea s-a făcut mai lent, dar ea a cuprins cu timpul şi aceste zone.

stăpîni	*domination*
sătesc	*village*
lent	*slow*

Alt element de romanizare l-a constituit armata, mai exact, serviciul militar. Tinerii daco-geţi se înrolau în armată datorită avantajelor de care se bucurau ca soldaţi, în primul rînd, acela de a nu mai fi sclav. După serviciul militar, care dura 20–25 de ani, ei deveneau cetăţeni romani şi obţineau pămînt în calitate de veterani.

Importante în procesul de romanizare au fost şi căsătoriile soldaţilor şi veteranilor romani cu femei dace. Copiii rezultaţi din aceste căsătorii se bucurau de avantajele cetăţenilor romani.

În anul 212 al e.n., sub împăratul Caracalla, locuitorii Daciei devin în totalitatea lor cetăţeni romani, ceea ce dovedeşte procesul avansat, la acea dată, de romanizare a provinciei.

Procesul de romanizare a Daciei a fost deci acelaşi cu cel petrecut, de exemplu, în Galia sau în Peninsula Iberică, după cucerirea acestora de către romani. Acest proces a continuat în Dacia pînă în secolul al VI-lea, dar după 271, el s-a petrecut aici în împrejurări dramatice.

Se ştie că, începînd de la sfîrşitul secolului al III-lea, imperiul roman a fost zguduit atît de frămîntări interne, cît mai ales de atacurile repetate ale popoarelor în migraţiune.

Nemaiputînd face faţă acestor atacuri, armata şi administraţia romană s-au retras din unele provincii periferice, printre care şi din Dacia. De aici, armata şi administraţia romană s-au retras la sud de Dunăre, în anul 271, din cauza invaziei goţilor, care pînă atunci şi, temporar, şi după aceea, au fost federaţi ai Imperiului. După goţi au invadat Dacia gepizii, hunii, apoi avarii şi slavii. Influenţa romană a continuat însă să se exercite în Dacia tot timpul cît puterea romană s-a putut menţine de-a lungul malului drept al Dunării de jos, şi anume, pînă în secolul al VI-lea. Pînă spre sfîrşitul secolului al VI-lea toate oraşele cu garnizoane romane de pe malul drept al Dunării au avut capete de pod, cu castre romane, pe malul de nord al fluviului.

Acest sistem de fortificaţii se continua pe Dunăre în sus pînă spre izvoarele fluviului. Fortificarea ambelor maluri ale Dunării a avut atît o raţiune strategică, cît şi aceea de apărare a căii de comunicaţie în sine, care este Dunărea, şi care a fost artera principală de romanizare în sud-estul Europei.

Un factor important, în continuarea procesului de romanizare a Daciei, după părăsirea ei oficială,

soldat	*soldier*
rînd	*row, line*
sclav	*slave*
cetăţean	*citizen*
căsătorie	*marriage*
dovedi	*to prove*
petrece	*to spend (time)* *to happen*
împrejurare	*circumstance*
zgudui	*to shake*
frămîntare	*trouble, unrest*
nemaiputînd	*no longer able*
retrage	*retract*
got	*goth*
gepid, gepizi	*gepid*
garnizon	*garrison*
cap de pod	*bridgehead*
castru	*camp*
apăra	*to defend*
arteră	*way, artery*
părăsi	*to abandon*

l-a constituit creştinismul, care s-a răspîndit, în Dacia, începînd cu secolul al treilea, în limba latină. De aceea, noţiunile de bază ale credinţei creştine sînt exprimate în limba română prin termeni latini: *dumnezeu, biserică, cruce, rugăciune, botez, înger* ş.a. Termeni de alte origini, care sînt intraţi mai tîrziu în română, privesc numai administraţia bisericească.

rugăciune	*prayer*
botez	*baptism*
înger	*angel*

VII. EXERCIŢII

1. Cărei familii de limbi aparţineau idiomurile ce se vorbeau în antichitate pe teritoriul României de azi?
2. Ce alte limbi indo-europene cunoaşteţi?
3. Ce origine are limba română?
4. Care sînt limbile cunoscute de dv. avînd aceeaşi origine latină ca şi româna?
5. Cunoaşteţi vreun cuvînt dac în limba română şi cum vă explicaţi faptul că au rămas foarte puţine cuvinte dace în română?
6. Ce ştiţi despre procesul de romanizare a băştinaşilor daci?
7. Ce fel de ţară era Dacia?

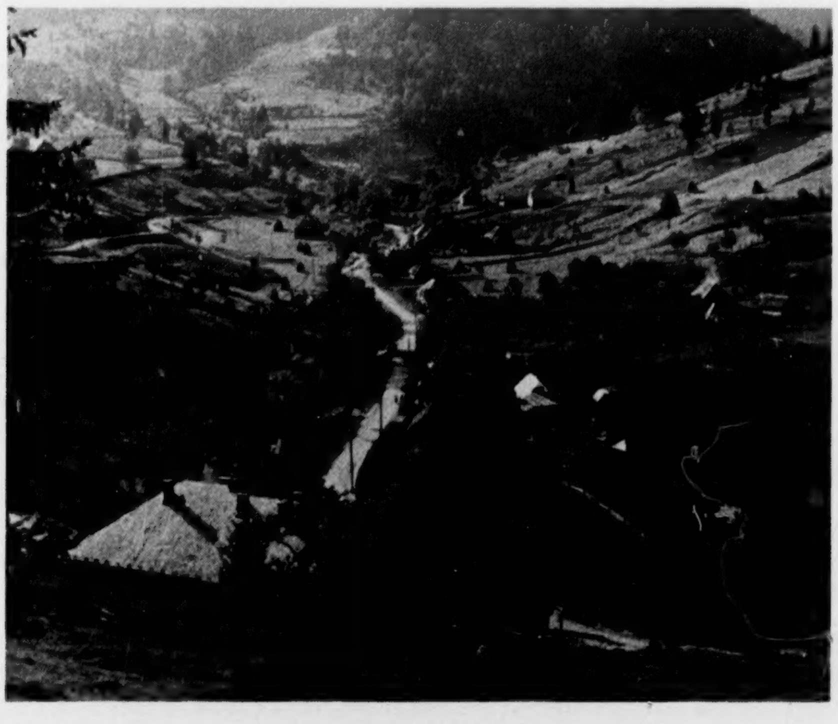

Sat la poalele munţilor

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI PATRA (a 24-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Vocativul

Nu vreau să accentuez caracterul romanic al limbii române. Nu e nevoie. E bine să cunoaştem, însă, unele amănunte care impun aceasta, chiar unui cititor sau ascultător ce stă în cumpănă. Unul din fenomenele, în care o privire pe scară largă ne dă comparaţia care apropie şi mai mult româna de limbile romanice, este pierderea unor forme de flexiune nominală şi cîteodată dispariţia desinenţelor nominale. Un exemplu care se bucură de o vădită răspîndire în această privinţă, atît prin grai cît şi în scris, fie în beletristică, fie în gazete, este ieşirea treptată din uz a vocativului. Din ce în ce mai mult, vocativul încetează a fi folosit, fiind în general înlocuit cu nominativul. Astfel alături de *iscusite vînătorule, domnule căpitane* se zicea în mod cuviincios şi *iscusite vînător! domnule căpitan!* etc. Astăzi nu mai e posibilă decît cea de-a doua formulă, care este, aş zice, mai şlefuită. Nu se spune *ospătarule! şoferule!* ci: *ospătar! şofer!* etc. Şi numele de persoane, se supun aceloraşi norme. Din ce în ce mai des se zice *Victor!* nu *Victore! Radu!* nu *Radule!* Această înlocuire a vocativului cu nominativul o găsim şi la cuvinte ca *doamnă, domnişoară,* dar nu în cazul cuvintului *domn (domnule!).* Dar nu numai prin slăbirea vocativului se manifestă tendinţa de a se despărţi de ceea ce a mai rămas din flexiunea nominală. Acuzativul este în principiu la fel cu nominativul, şi desigur că urmărind acest fenomen îl vom găsi şi la genitiv-dativ unde, de fapt, articolul poartă diferenţele de forme, cu excepţia femininului, unde mai avem: *a frumoasei case, a unei fete* etc.

Dezvoltarea actuală a românei, merge pe linia modernă a limbilor romanice apusene.

PROVERB: Mult e dulcẹ şi frumoasă limbă ce-o vorbim.

accentua, -ez (vt) *stress, emphasize*
amănunt, -e (n) *detail, particular*
ascultător, -i (m) *listener; (adj) obedient*
beletrịstică, -i (f) *belles-lettres, fiction*
bucura (vt) *gladden, please*
cititor, -i (m) *reader*
cîteodată (adv) *occasionally*
comparạţie, -i (f) *comparison*
cụmpănă, -e (f) *balance*
a sta în cumpănă *hesitate*
cuviincios (adj) *seemly, decorous*
despărţi (vt) *separate*
explicạbil (adj) *explainable*
flexiune, -i (f) *inflection*
gazetă, -e (f) *journal*
grai, -uri (n) *dialect*
împune, -s (vt) *impose*
înceta, -ez (vt) *cease, stop*
necontenit (adj) *incessant*
privire, -i (f) *look, glance*
slăbire, -i (f) *weakening*

şlefui, -esc (vt) *file, polish*
urmări, -esc (vt) *follow, pursue*
vădit (adj) *obvious, clear*
vînător, -i (m) *hunter*

II. EXERCIŢII

1. Treceţi cuvîntul la forma cerută de context.

   a. (Comparaţie) este potrivită.
   Ai făcut (o comparaţie) bună.
   Nu poţi să-ţi faci o părere în urma (o comparaţie).

   b. (Amănunt) era foarte important.
   In istorie (amănunte) au o deosebită însemnătate.
   Nu găseşte multe (amănunt).

   c. (Cititor) este de multe ori superficial.
   Gustul (cititor) este foarte variat.
   (Cititori) trebuie să la oferi cărţile cerute.
   Servieta găsită la bibliotecă era a (cititor).

   d. (Privire) omului spune multe.
   Hipnoza poate fi o calitate a (privire).
   Ochelarii îţi schimbă (privire).
   (Privire) copiilor sînt frumoase.

   e. (Limbă) română e dulce.
   Dialectele (limbă) române nu se deosebesc prea mult între ele.
   Limba română este o variantă a (limbă) latine.

2. Explicaţi cuvintele de mai jos după model.

   vînător *Cel care vînează este un vînător.*
   ascultător *Cel care ascultă este ascultător (este un ascultător).*

   cititor
   cumpărător
   vînzător
   răbdător
   alergător
   şlefuitor
   despărţitor
   vorbitor
   trecător
   urmăritor

III. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Trăsături comune

Se vorbeşte uneori de „caracterul balcanic“ al limbii române. Din punct de vedere geografic, România nu se află în Balcani. Dacă te uiţi pe o hartă cît de rudimentară, îţi dai seama de aceasta. Dar evenimentele economice, politice şi culturale au hotărît adesea ca la nord şi la sud de Dunăre să fie situaţii asemănătoare. Totuşi, originea etnică diferită a împiedicat unificarea, chiar lingvistică, a popoarelor balcanice. Dar, aşa cum am spus în rîndurile precedente, asemănări avem.

Pentru o parte din ţările balcanice, măcar pentru Bulgaria, substratul autohton a fost asemănător cu cel din România.

Influenţa greacă de-a lungul secolelor şi pribegia popoarelor din nordul şi sudul Dunării au fost cam la fel, fără însă a pretinde o identificare completă.

Urmările însă au fost aceleaşi. Romanii s-au aşezat pe ambele maluri ale fluviului, astfel că, pentru România, ei au lăsat limba care dăinuieşte astăzi. Şi asupra limbilor bulgare şi albaneze limba romanilor a avut o oarecare influenţă. Nici Grecia nu a fost ferită cu totul de asemenea influenţă. Slava a adus la rîndul ei numeroase elemente comune tuturor limbilor din Balcani. În sfîrşit, influenţa turcă s-a exercitat la fel peste tot, dar trebuie să precizăm, numai laic.

Toate acestea au făcut ca româna, bulgara, albaneza, greaca, în parte şi sîrba, să aibă un aer de familie: traducerea dintr-o limbă într-alta se face de obicei, fără mare greutate. Iată un exemplu gramatical care învinge orice contrazicere. Greaca, albaneza, bulgara şi româna prezintă, deşi în grade întrucîtva diferite, înlocuirea infinitivului cu conjunctivul.

Alt exemplu îl dă articolul post-pus, care a rămas o imprimare permanentă a trei din aceste limbi (română, bulgară, albaneză). Dar nu trebuie să uităm că esenţialul în materie de înrudire între limbi este caracterul genealogic, căci influenţa unei limbi de altă origine poate modifica unele amănunte, dar nu poate să refacă limba într-o astfel de măsură, încît să se piardă structura moştenită sau să împiedice dezvoltarea acesteia. Faptul interesant este că în aceste limbi se află unele structuri importante comune şi ale căror origini încă nu sînt cu totul explicate. Astfel, deşi în Ţările Române pînă la anul 1500 scrierile erau redactate în slavonă şi limba română era păstrată oral, de îndată ce diaconul Coresi a început să tipărească în româneşte în proporţii mai mari (prima tipăritură a lui datează de la 1559), limba română a devenit şi limba scrisă a românilor. Elementele ei esenţiale sînt cele moştenite din latineşte, iar modificările care au încolţit ulterior rezultă din influenţele reciproce ale compartimentelor limbii, cauzate de factori interni.

PROVERB: Vorba e de argint, tăcerea e de aur.

diacon, -i (m) *deacon*
greutate, -i (f) *weight*
hotărî, -ăsc (vt) *decide*
împiedica (vt) *hamper, hinder germinate, spring up*
înfloritor (adj) *flourishing, prosperous*
învinge (vt) *defeat, vanquish*

laic (adj) *lay, secular*
măcar (adv) *at least, even though*
păşi, -esc (vi) *step*
piedică (f) *obstacle*
precedent, -e (n) *precedent (adj) previous*
predare, -i (f) *delivery, teaching*
pretinde, -s (vt) *claim, demand*

pribegie (f) *wandering, exile*
redacta, -ez (vt) *write out, edit*
reface, -ut (vt) *remake, restore*
rudimentar (adj) *rudimentary*
sămînţă, seminţe (f) *seed*
străin, -i (m) *foreigner (adj) foreign*
tipări, -esc (vt) *print*
traducere, -i (f) *translation*
trăsătură, -i (f) *feature*
unificare, -i (f) *unification*
urmare, -i (f) *following, effect*

IV. EXERCIŢII

Completaţi următoarele propoziţii:

Limba română nu este o limbă slavă ci ....
Popoarele din Peninsula Balcanică au multe trăsături comune pentru că ....
Orice sămînţă încolţeşte atunci cînd ....
Pribegia se deosebeşte de călătorie sau de excursie pentru că ....
Cînd iei o hotărîre trebuie să te gîndeşti bine ca să ....
Cîteodată e mai bine să stai în cumpănă decît să ....
Un ziar se impune să fie ....

V. TEXT: Formarea limbii române şi latinitatea ei (II)

După ce am înfăţişat cadrul geografic şi condiţiile istorice ale formării poporului şi limbii române, vom analiza acum procesul prin care limba română a devenit o limbă distinctă de latină şi de celelalte limbi romanice şi care sînt elementele ei structurale, cele mai caracteristice.

înfăţişa *to show*

Limba română continuă limba latină vorbită de colonii romani şi de populaţia romanizată din Dacia şi de pe malul drept al Dunării, în primele secole ale erei noastre. Această limbă latină era cea a păturilor mijlocii şi sărace, a soldaţilor şi colonilor romani, aşa-numita „latină populară", denumire pe care o considerăm mai proprie decît cea de „latină vulgară" folosită înainte. Ea avea în acea epocă un caracter unitar, fiind, de fapt, limba de comunicare a imperiului, cu bogăţia, dar şi cu simplitatea limbii vorbite, fără şlefuirea limbii cultivate prin şcoală şi literatură a aşa-numitei latine clasice.

pătură *social category, layer*
sărac *poor*

Caracterul unitar al latinei populare din perioada premergătoare transformării ei în actualele limbi romanice se relevă nu numai prin numeroasele inscripții descoperite pe tot întinsul marelui imperiu, ci mai ales prin structura actualelor limbi romanice, în esența ei, aceeași pentru toate.

Unitatea latinei populare s-a menținut atîta timp cît puterea centrală a putut impune o limbă comună întregului imperiu, adică pînă în secolul al V-lea, în imperiul roman de răsărit, unde începe atunci să prevaleze limba greacă, ca limbă oficială a imperiului, iar în occident pînă în secolul al VII-lea.

adică *that is to say...*
prevala *to prevail*

Prin ruperea contactului cu latina imperiului de apus și prin scăderea nivelului cultural în urma neîncetatelor invazii ale popoarelor în migrațiune: goți, gepizi, huni, avari, slavi, latina populară vorbită de romanitatea carpato-dunăreană a suferit un proces firesc de sărăcire, ajungînd să aibă un caracter predominant rustic. Cele mai numeroase cuvinte păstrate în română, din latină, se referă la viața și ocupațiile de țară. Tot ce denotă o organizare socială mai complicată și o cultură mai avansată nu a lăsat decît foarte slabe urme în vocabularul latin al limbii române.

rupe *to break*
scăde *to lower, reduce*
neîncetat *ceaseless*
sărăci *to impoverish*
denota *to denote, show*

Spre deosebire de limbile romanice occidentale, vocabularul românesc n-are termeni urbani moșteniți din latină, ca *villa*, în franceză ville, dar a păstrat termeni rurali ca *sat* (fossatum), *sapă* (sapa), *grîu* (geranum) etc. termeni de apărare și de luptă: *armă* (arma), *arc* (arcus), *săgeată* (sagita), *scut* (scutum), *luptă* (lucta) ș.a.

sapă *hoe*

Explicația acestei situații constă în decadența vieții urbane, în părăsirea orașelor ca urmare a invaziei popoarelor în migrațiune și în retragerea populației romanizate autohtone la țară și la munte, unde se găsea mai la adăpost de invadatori.

O întrebare firească se impune: care a fost soarta limbii daco-geto-tracice? Care a fost aportul ei la formarea limbii române?

firesc *natural, certain*
soartă *fate*
aport *contribution*

Limba daco-geto-tracă a dispărut în fața celei latine, așa cum a dispărut, spre exemplu, limba galilor în Franța și limbile iberilor în Spania.

Dispariția acestor limbi sub presiunea celei latine este foarte explicabilă. Pretutindeni unde limba latină s-a încrucișat cu limbile unor populații aflate pe o treaptă de dezvoltare culturală și economică mai înapoiată, ea a înlocuit limbile locale. Latina s-a impus ca limbă de comunicare între toți locuitorii provinciilor imperiului roman,

presiune *pressure*
pretutindeni *everywhere*
se încrucișa *to intersect*
treaptă *stage*

deoarece, fiind limba uzuală a armatei, a colonilor, a administraţiei, a justiţiei şi a comerţului, ea a devenit o necesitate a vieţii sociale şi economice în relaţiile de fiecare zi.

Limba română a ajuns să aibă o individualitate proprie prin secolul al VII-lea.

Ea a păstrat ca bază a structurii ei latina populară mai fidel decît celelalte limbi romanice, datorită faptului că, în urma împărţirii în două a imperiului roman, în imperiul de răsărit, greaca a ajuns de timpuriu limba oficială, latina clasică nemaiputînd astfel influenţa vorbirea latină populară carpato-dunăreană. În imperiul de apus, latina clasică a continuat să influenţeze, în permanenţă, limba vorbită, prin administraţie, şcoală şi biserică. De aceea, limba română prezintă, pentru romanist, un interes deosebit, ea ajutîndu-l, în numeroase cazuri, să distingă ceea ce limbile romanice occidentale au moştenit din latina populară de ceea ce au împrumutat mai tîrziu din latina clasică.

timpuriu *early*
a distinge *to distinguish*
moşteni *to inherit*

Dovada că limba română era formată în trăsăturile ei esenţiale în secolul al VII-lea, cînd contactul nostru cu slavii a devenit mai activ, o constituie faptul că structura ei gramaticală nu conţine decît neînsemnate elemente slave, iar cuvintele de origine slavă nu participă la legile ei fonetice cele mai caracteristice.

Astfel, transformarea lui *l* intervocalic în *r* era încheiată în momentul cînd au început să pătrundă în limba română cuvinte de origine slavă, deoarece această transformare cuprinde numai elementele latine: *gură* (din lat. *gula*), *sare* (lat. pop. *sale*), *soare* (lat. pop. *sole*), dar *milă* (din sl. *milo*), *boală*, *fală*, *poală* etc.

Dentalele *t*, *d*, *s* din elementele latine urmate de un iot se transformaseră în *ţ*, *z* *(dz)* *ş*: ţinea (din *tenere*), *zice* (din *dicere*), *şedea* (din *sedere*). Toate cuvintele de origine slavă păstrează dentalele intacte: *răspîntie*, *grădină*, ş.a.

Înaintea contactului cu slavii s-a produs şi închiderea spre *î* a lui *a* accentuat în poziţie nazală: *pîine* (din *panis*), *mîine* (din *mane*), *român* (din *romanus*). În cuvintele de origine slavă, *a* accentuat în poziţie nazală a rămas intact: *hrană*, *blană*, *graniţă* etc.

Sistemul fonetic al limbii române, latin în esenţa lui, are unele trăsături specifice datorite evoluţiei ei istorice. Limba română şi-a îmbogăţit vocalismul cu vocalele mediale *ă* şi *î* şi cu un mare număr de diftongi şi triftongi, iar consonantismul cu semioclusivele *c*, *g*, *t* şi constrictivele palatale *ş* şi *j* care există şi în celelalte limbi romanice. O caracteristică a limbii române faţă de celelalte limbi romanice este dezvoltarea sistemului de alternanţe fonetice (vocalice, semivocalice şi consonantice), larg folosite în flexiune şi în formarea cuvintelor (*port-porţi-poartă-purtăm* ; *poartă- portiţă; casă-căsuţă; drag-dragi*).

Din limbile slave a intrat în limba română consoana laringală *h*.

Structura gramaticală a limbii române este esenţial şi definitoriu latină. Categoriile ei morfologice sînt cele ale latinii populare.

Limba română păstrează cele trei declinări din latina populară (I: lat. *casa* > rom. *casă*; II. lat. *lupus* > rom. *lup*; III: lat. *cania* > rom. *cîine*). Spre deosebire de toate celelalte limbi romanice, limba română este singura care a păstrat în flexiune formele latine de genitiv-dativ ale femininelor de declinarea I şi a III-a (I: lat. *casae* > rom. (unei) *case*; IV: lat. *vulpis-vulpi* > rom. (unei) *vulpi*. Vocativul *mamă, vecine, doamne* se păstrează ca în latină, dar în limba română există, pentru vocativul feminin, şi terminaţia slavă de vocativ în *-o: bunico.*

Cele trei genuri gramaticale — masculin, feminin şi neutru s-au păstrat de asemenea din latină. Desinenţele fiecărui gen sînt cele latine. Limba română este singura dintre limbile romanice care a păstrat genul neutru.

S-au păstrat din latina populară adjectivul şi comparaţia lui, articolul şi declinarea lui, pronumele de toate categoriile cu întreaga lor flexiune.

Cele patru conjugări ale limbii române sînt cele patru conjugări ale latinei (I: lat. *laudare*> rom. *lăuda*; II: lat. *videre* > rom. *vedea*; III: lat. *facere* > rom. *face*; IV: lat. *venire* > rom. *veni*). Verbele ajutătoare sînt cele latine. A luat însă o mare dezvoltare diateza reflexivă. În nici una din limbile romanice diateza reflexivă nu este aşa de vie ca în limba română. Este probabil că dezvoltarea mare a acesteia în limba română se datoreşte influenţei limbilor slave vecine unde ea este foarte frecventă.

ajutător	*helping*
diateză	*mood*

Numeralul românesc de la *unu* la *zece* este cel latin, de la *unsprezece* la o *sută* se formează cu elemente latine, dar după modelul de numărătoare slav: *sută* e slav, *mie* e latin.

Adverbele, prepoziţiile şi conjuncţiile, cu mici excepţii, sînt de asemenea latine.

Sistemul de derivaţie al limbii române este, în esenţa lui, cel latin, completat cu sufixe şi prefixe slave, unele dintre acestea foarte productive, cum sînt: *-ean (bucureştean, sătean), -iş (frunziş, pietriş), -iţă (cheiţă, fetiţă), -răs (răscruce, răstimp)* ş.a.

Ordinea obişnuită a cuvintelor în frază este, în limba română, cea din latina populară şi din celelalte limbi romanice: subiect, predicat, complement.

obişnuit *normal, habitual*

Proporţia redusă a elementelor nelatine în structura gramaticală a limbii române, cu toate legăturile noastre îndelungate cu alte popoare, îndeosebi cu slavii, este deplin explicabilă, structura gramaticală fiind partea cea mai stabilă a limbii şi cea mai rezistentă la pătrunderea elementelor noi.

Influenţele exercitate asupra unei limbi, oricît de durabile ar fi, nu se reflectă în mod egal în toate compartimentele limbii. Dacă în structura gramaticală a limbii române au pătruns puţine elemente nelatine, în vocabular ele sînt numeroase. Dar şi vocabularul are o parte rezistentă la pătrunderea elementelor noi: fondul principal de cuvinte, care este al doilea element specific al individualităţii unei limbi.

Fondul principal de cuvinte este nucleul vocabularului şi cuprinde partea lui esenţială şi cea mai stabilă.

Analizînd fondul principal de cuvinte al limbii române, constatăm, ca şi în cazul structurii gramaticale, caracterul lui predominant latin.

Cuvintele moştenite din latină denumesc aproape în exclusivitate acţiunile omeneşti cele mai importante:

a se naşte (lat. nascere), *a mînca* (lat. manducare) *a bea* (lat. bibere), *a vedea* (lat. videre), *a auzi* (lat. audire), *a întreba* (lat. interogare), *a răspunde* (lat. respondere), *a plînge* (lat. plangere), ş.a.;

părţile corpului: *cap* (lat. caput), *păr* (lat. pilum), *ochi* (lat. oculum), *ureche* (lat. oricle), *gură* (lat. gula) etc.;

cele mai apropiate relaţii de familie: *mamă* (lat. pop. mamma), *tată* (lat. pop. tata), *fiu* (lat. filius), *fiică* (lat. filia), *frate* (lat. frater), ş.a.;

ființele cele mai cunoscute: *om* (lat. homo) *bărbat* (lat. barbatus), *femeie* (lat. familia), animalele cele mai cunoscute: *cal* (lat. caballus), *bou* (lat. pop. bovus pentru bos, -vis), *lup* (lat. lupus), *urs* (lat. ursus), *cîine* (lat. canis);

ființă *being*

plantele cele mai cunoscute: *grîu* (lat. granum), *secară* (lat. sicale), *orz* (lat. hordeum), *măr* (lat. pop. melum), *prun* (lat. prunus), *fag* (lat. fagus), *lemn* (lat. lignum) etc.;

alimentele de bază: *pîine* (lat. panis), *lapte* (lat. pop. lacte), *caș* (lat. caseum), *carne* (lat. carnem), *friptură* (lat. fricture), *sare* (lat. pop. sale), *apă* (lat. aqua), *legumă* (lat. legumen), *miere* (lat. pop. mele), ș.a.;

noțiunile privind locuința și obiectele casnice cele mai obișnuite: *casă* (lat. casa), *ușă* (lat. pop. ostia), *masă* (lat. mensa), *scaun* (lat. scaunum);

casnic *domestic*

noțiunile abstracte cele mai uzuale: *viață* (lat. pop. vivitis, pentru vita), *moarte* (lat. mortem), *dreptate* (lat. pop. directatem), *minte* (lat. mentem), *credință* (lat. pop. credenta), *dumnezeu* (lat. domine deus), *bun* (lat. bonus), *rău* (lat. reus), ș.a.

La capătul expunerii noastre în care am înfățișat atît originea cît și structura incontestabil latină a limbii române, vom răspunde unei ultime întrebări firești: fondul latin al limbii române este el încă activ și predominant în fața prefacerilor pe care toate limbile le suferă în procesul atît de dinamic al civilizației moderne?

capăt *end*

prefacere *change*

Răspunsul la această întrebare este aproape paradoxal. Limba română nu numai că păstrează fondul ei structural latin, dar îl îmbogățește mereu.

Am arătat mai înainte că structura gramaticală și fondul principal de cuvinte al unei limbi au o stabilitate care înfruntă veacurile. Restul vocabularului care cantitativ este o parte mare a lui, se reînnoiește mereu, dar în cazul limbii române el se îmbogățește tot cu elemente latine dar nu clasice, ci din limbile romanice, datorită afinității de structură dintre limba română și limbile romanice.

reînnoi *to renew, revive*

afinitate *affinity, bond, spiritual ties*

După o statistică, care a avut un larg ecou și pe care am întocmit-o după „Dicționarul limbii române moderne“, apărut în 1958, compoziția vocabularului românesc, după originea lui este următoarea: Cele 49.649 de cuvinte ale dicționarului se repartizează după origine astfel: moștenite din latină 20%, slave vechi şi moderne 14%, franceze 38,42%, italiene 1,72%, împrumuturi moderne din latină 2,39%.

Dacă totalizăm cuvintele moştenite din latină, cele adoptate din limbile romanice şi din latină în epoca modernă obţinem un total de 62,85%, iar de alte origini neromanice un total de 26%, restul de circa 11% fiind de origine onomatopeică sau de origine necunoscută.

Dar în procesul circulaţiei cuvintelor, adică al frecvenţei lor în vorbire şi în scris, cuvintele latine şi romanice au o pondere şi mai covîrşitoare.

pondere *weight, significance*
covîrşitor *overwhelming*

Analizînd, spre exemplu, fenomenul circulaţiei cuvintelor moştenite din latină şi a celor de origine romanică în poezia lui Eminescu, am obţinut procentul impresionant de 86.

Concluzia elocventă a celor expuse este că limba română, deşi s-a dezvoltat în condiţii istorice vitrege, nu este cu nimic mai puţin latină decît oricare din celelalte limbi romanice, ea dovedind o impunătoare vitalitate şi o mare putere productivă în conservarea latinităţii ei.

vitreg *hostile, hard*

(de Dimitrie Macrea,
Membru corespondent al Academiei,
profesor la Universitatea Bucureşti)

VI. EXERCIŢII

1. Cum s-a format limba română şi ce reprezintă ea astăzi din punct de vedere lingvistic?
2. În general se recunoaşte o unitate remarcabilă a limbii române, locuitorii din orice punct al ţării se înţeleg între ei. Cum se eplică aceasta?
3. Care sînt factorii principali care contribuie la unificarea unei limbi?
4. Cum vă explicaţi diferenţele dintre engleza britanică şi cea americană?
5. Ce proporţie din vocabularul limbii române actuale este reprezentată de cuvinte internaţionale?
6. Care este raportul între cuvintele de origine romanică şi cele de origine slavă în lexicul limbii române?
7. Ce influenţe externe a suferit româna în evoluţia ei?

8. Ce structură fundamentală din punct de vedere istoric, are limba română?
9. Care sînt trăsăturile specifice ale sistemului fonetic al limbii române?
10. Cînd a început limba română să aibă o individualitate proprie?

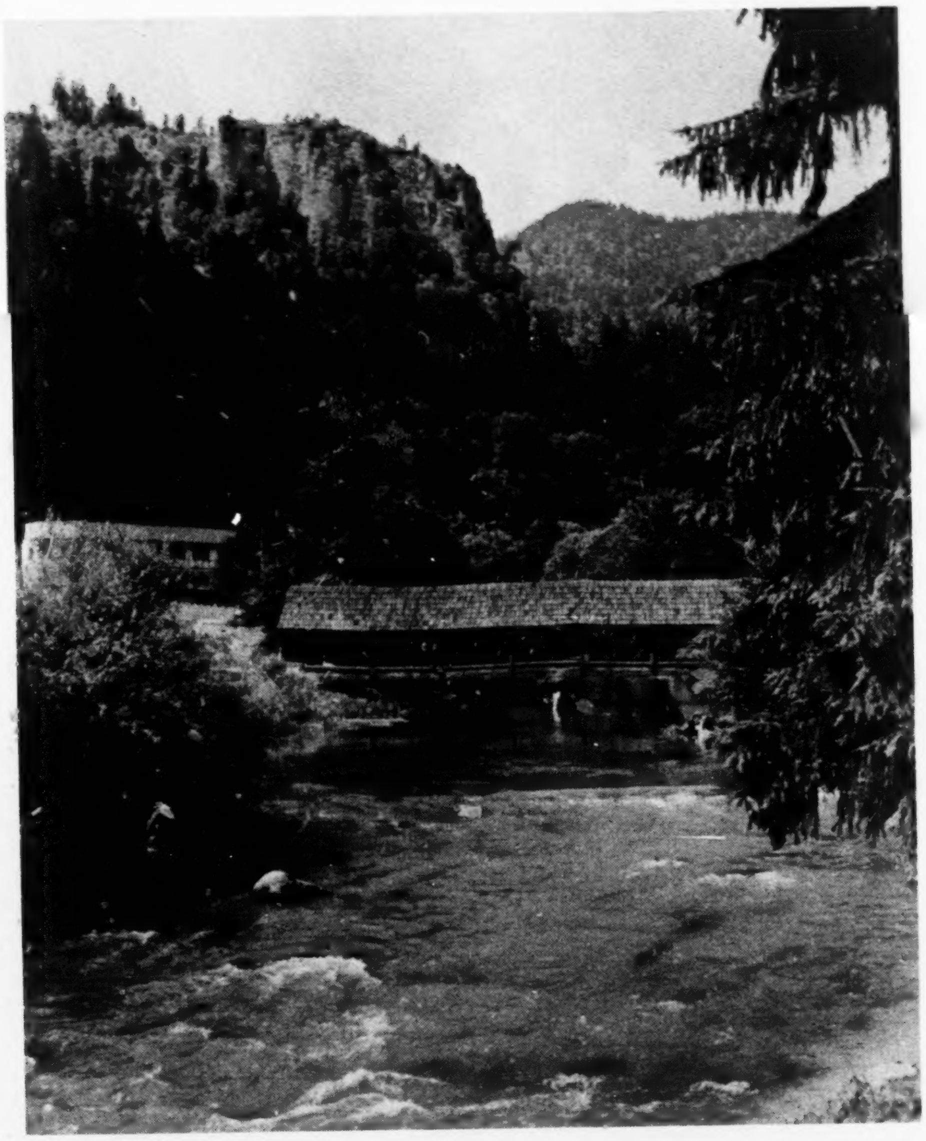

La ţară

LECȚIA A DOUĂZECI ȘI CINCEA (a 25–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Sarcina scriitorului

A deveni un adevărat scriitor, e un lucru mare. Înseamnă să aspiri la cea mai autentică bucurie sufletească: să scrii și să te citească o lume întreagă; să educi prin litera așternută pe hîrtie, să fii ecoul înțelepciunii și gîndurilor oamenilor, să ai orizontul nelimitat etc., etc . . .

Și m-am decis să scriu . . . Dar ce? . . . Ceva lăuntric, luminos, ceva limpede și frumos . . . ceva armonios. Da, voi scrie despre dragoste și prietenie. Cum? Merge? — Nu, mai bine scriu altceva. De exemplu, un articol cu o semnificație înaltă: despre oamenii care au luptat și luptă să făurească o viață cît mai bună în lume. Aceasta e desigur cea mai serioasă sarcină a unui scriitor de azi și are o semnificație majoră.

PROVERB: Omul se cunoaște după fapte.

adevărat (adj) *true*
armonios (adj) *harmonious*
aspira (vt) *aspire*
așterne, -ut (vt) *inscribe*
autẹntic (adj) *authentic*
bucurie, -i (f) *joy*
ecou, -uri (n) *echo*
erọic (adj) *heroic*
gînd, -uri (n) *thought*
hîrtie, -i (f) *paper*
înțelepciune, -i (f) *wisdom*
lăụntric (adj) *inner*
lịmpede (adj) *clear*
lipsi, -esc (vi) *be missing, lacking*
luminos (adj) *bright*
neliniști, -esc (vt) *unsettle, disturb*
orizont, -uri (f) *horizon*
sạrcină, -i (f) *task*
semnificạție, -i (f) *significance*
sufletesc (adj) *spiritual*
totodată (adv) *at the same time*
valoare, -i (f) *value*

II. GRAMATICĂ

1. The various vocalic alternations in Romanian may be systematized as follows:

   a. Unaccented non-initial *a* becomes *ă*:

face	*does*	făcea	*he was doing*
înalt	*high*	înălțime	*height*
scade	*subtracts*	scădea	*to subtract*
tare	*strong*	întări	*to strengthen*

b. Accented *o* becomes *oá* when followed in the next syllable by *e* or *a*:

om	*man*	oameni	*people*
nostru	*our*	noastră	*our (fem)*
pot	*I can*	poate	*he can*
valori	*values*	valoare	*value*

c. Accented *e* becomes *eá* when followed in the next syllable by *a*:

citesc	*I read*	să citească	*that he read*
acest	*this (masc)*	această (fem)	
sufletesc	*spiritual*	sufletească (fem)	

d. The vowel *e* becomes *ă* after a labial consonant (*p*, *b*, *m*, *v*, *f*) and when not followed by a front vowel (*i*, *e*) in the next syllable:

mere	*apples*	măr	*apple*
vede	*he sees*	văd	*I see*
speli	*you wash*	spăl	*I wash*
bețe	*sticks*	băț	*stick*

e. The (*e* ∼ *ea*) and the (*e* ∼ *ă*) alternations are combined to explain the so-called (*e* *a*) alternation:

fete	*girls*	fată	*girl*
să spele	*that he wash*	spală	*he washes*
mese	*tables*	masă	*table*
veri	*summers*	vară	*summer*

What happens here is that the underlying form *fet* + *ă* first becomes *feată (e ∼ ea)*, then *făată (e ∼ ă)* and with the coalescence of the *fată*.

The following alternations are rarer and probably no longer productive in Romanian:

f. Accented *e* becomes *i* before *n:*

prezentạ	*to present*	prezịntă	*he presents*

g. Unaccented *o* becomes *u*:

rog	*I pray*	ruga	*to pray*
port	*I carry*	purta	*to carry*
frumos	*beautiful*	frumusețe	*beauty*

Note that in order to state all of the above alternations in the most general way, a basic form must be assumed for the stem of each word. These basic forms are chosen not on a grammatical basis (i.e., the infinitive for verbs, the masculine singular for adjectives, etc.) but solely on a phonological basis; that is, we can predict the resultant forms best in only one direction. It would seem superfluous to say that on the one hand *o* becomes *oa* in the feminine adjective (*frumos* – *frumoasă*) but that on the other *oa* becomes *o* in the plural of feminine nouns (*valoare – valori*) or the third singular present of verbs (*port – poartă*). We prefer to say that *valor* + *e* yields *valoare* and *port* + *ă* yields *poartă* and not refer at all to the grammatical category to which these forms belong.

2. *Pronume de întărire*. The emphatic pronoun has the following forms:

masc/fem	masc/fem
(eu) însumi/însămi	(noi) înşine/însene
(tu) însuţi/însăţi	(voi) înşivă/însevă
(el/ea) însuşi/însăşi	(ei/ele) înşişi/înseşi-însele

These correspond to the so-called reflexive pronouns used emphatically in English:

Eu însumi sînt de vină.	*I, myself, am to blame.*
Femeia însăşi nu vrea egalitatea completă cu bărbatul.	*Woman herself does not want complete equality with man.*

It is to be noted that in modern colloquial speech there is a tendency to avoid this rather complicated appearing pronoun. The adjective *singur* is often used as an approximation:

Eu singur am cîştigat-o.	*I, myself, won it.*

3. *Cît mai* as in *o viaţă cît mai bună* 'a life as good as possible' or *un om cît mai înalt* 'a man as tall as possible' is adverbial, thus here *cit* does not evidence gender agreement.

Atît ... cît also is adverbial.

Am mîncat atît cartofi cît şi carne.	*I ate potatoes as well as meat.*

III. EXERCIŢII

1. Formaţi sobstantivele verbale din următoarele verbe şi folosiţi-le în propoziţii:

de ex. *citi*: Citirea acestor cărţi este o pierdere de timp.

însemna, deveni, citi, scrie, rafina, făuri,
tulbura, schimba, putea, renunţa, dezvălui.

2. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Dacă aţi fi scriitor, ce aţi scrie?

De ce nu devin toţi scriitori?

Ce fel de roman preferaţi să citiţi, unul de dragoste, unul social, unul filozofic etc?

Ce vrea eroul nostru să scrie?

IV. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Turn de fildeş

Deprinderea accepţiilor specifice ale cuvintelor şi frazelor simple, a vorbirii fireşti, constituie una dintre etapele cele mai dificile ale însuşirii unei limbi străine.

Apelul la manual nu mai e suficient. „Turnul de fildeş" al gramaticilor şi dicţionarelor trebuie părăsit. Pe stradă, în magazin, la film, la teatru, la piaţă, la televizor, la sate, studentul va descoperi izvorul real de naturaleţe lingvistică.

Înfruntarea atentă a vorbitorului nativ, cucerirea rostirii anonime sînt un scop ambiţios. De aceea, adevăratul poliglot este modest şi sceptic. El ştie că nostalgia, vehemenţa, mînia, entuziasmul îi sînt în noua limbă temporar interzise şi uşor de parodiat. Elegant, egal, surîzător, vorbeşte neutru, ascultă intens, vînează licărirea amuzată din ochii interlocutorilor politicoşi. Demnitatea lui lingvistică e fragilă, cochetăria lui fonetică nebănuită.

accepta (vt) *accept*
accepţie, -i (f) *acceptance*
anumit (adj) *certain*
apel (n) *appeal*
caz, -uri (n) *case, instance*
conştient (adj) *conscious*
curînd (adv) *soon*
demnitate, -i (f) *dignity*
dezvolta (vt) *develop*
găsi, -esc (vt) *find*
iată (interj) *here is, there is*
individ, -i (m) *individual*
izvor, -e (n) *source*

înfruntare, -i (f) *confrontation*
însuşi (pron) *himself*
mod, -uri (n) *manner, mode*
promova, -ez (vt) *promote*
reuşită, -e (f) *success*
rînd, -uri (n) *row, line*
sat, -e (n) *village*
scop, -uri (n) *scope, goal*
sine (pron) *itself*
surîzător (adj) *smiling*
turn, -uri (n) *tower*
uman (adj) *human*
vîna, -ez (vt) *hunt (for)*

V. GRAMATICĂ

1. *Neologisme.* As you are no doubt already aware, there is a huge fund of words common to English and Romanian. Aside from the fact that both are Indo-European, they also share a more modern source of words, the Latin language. Virtually all of modern technological vocabulary in English comes ultimately from Greek and Latin, with Latin perhaps predominating. Because of this common source we find it unnecessary to translate such Romanian words as: *autentic, educa, orizont, armonios, limita, prompt, specific*. These and most other neologisms that do not differ greatly in their basic meaning between languages are not included in the vocabularies. Only those that either differ in meaning

(e.g., *eventual* 'possible, eventual') or reflect special grammatical problems (e.g., *radio* pl. *radiouri*) are noted.

Part of the significance in recognizing neologisms has to do with the discussion of alternations. Generally it is among neologisms and borrowings that exceptions to these alternations are found. Thus one will note the following contrasts to the preceding alternation rules:

evoca	*he evokes*	sectă	*sect*
modă	*fashion*	perlă	*pearl*
operă	*opera*	pastoral	*pastoral*
vermut	*vermouth*	partid	*party*

One might expect *evoacă, moadă, opără, seactă, părtid,* etc. The fact that a word is neologistic does not necessarily mean it will be an exception however. Note the following:

coloană	*column*	provoacă	*he provokes*

In each case we know these words to be neologistic since none participate in the alternation of unaccented *o* with *u*, yet the process of assimilation has begun.

2. The possessive (genitive) article (*al, a, ai, ale*) reflects the number and gender of the noun that is possessed; the possessor is, of course, in the oblique case. For example,

un prieten al studentului	*a friend of the student*
o carte a prietenului	*the friend's book*
prieteni ai studentului	*friends of the student*
cărţi ale prietenului	*the friend's books*

The possessive article is suppressed (except in ordinal numerals) whenever it would immediately follow the definite article on the item possessed, e.g.

prietenul ~~al~~ studentului	*the friend of the student*
cărţile ~~ale~~ prietenului	*the friend's books*

Note, however, that it is only the proximity of the two articles that causes the loss of the possessive. When there is any intervening word, the possessive article remains:

prietenul bun al studentului	*the good friend of the student*
cărţile interesante ale prietenului	*the friend's interesting books*

It will be observed that the possessives follow exactly the same pattern as above except that the placement of adjectives may differ:

un prieten al meu	prietenul meu	prietenul meu bun
o carte a mea	cartea mea	cartea mea frumoasă

VI. EXERCIŢII

1. Formaţi substantive verbale de la următoarele verbe şi folosiţi-le în propoziţii:

   de exemplu: *pierde* Pierderea cărţii l-a întristat.

   accepta, asigura, pierde,
   vedea, reconstrui, întări,
   cuceri, dezvolta, constata.

2. Indicaţi neologismele care corespund în limba română cuvintelor englezeşti enumerate mai jos. Căutaţi-le în dicţionar numai după ce ghiciţi forma românească:

   action, reputation, variation, revolution, injection,
   placidity, variability, ability, necessity

   indicate, irradiate, induce, reduce, produce, reserve,
   confirm, refuse, conform, negate, industrialize

   melodic, ecstatic, erratic, gracious, vigorous, virtuous

VII. TEXT: Şi oamenii de litere au cuvîntul...

Scriitorul român contemporan este prin excelenţă un scriitor angajat. Aceasta înseamnează că răspunde prin fiecare rînd aşternut pe hîrtie în faţa poporului său, că răspunde tuturor chemărilor istorice ale epocii sale, că în tripla sa calitate, de om, cetăţean şi artist, unitate indisolubilă care constituie însăşi personalitatea lui creatoare, a renunţat definitiv la turnul de ivoriu al spectatorului şi a devenit participant activ la acel proces istoric al patriei sale, de construire a unei orînduiri superioare.

În calitate de cetăţean şi comunist, scriitorul român contemporan se angajează să respecte carta demnităţii şi libertăţii noastre, Constituţia Republicii Socialiste România, răspunde în faţa poporului şi a propriei sale conştiinţe de îndeplinirea drepturilor şi datoriilor constituţionale. Este un angajament şi o răspundere pe care omul de litere le împărtăşeşte în egală măsură cu toţi cetăţenii României socialiste. Dar prin însuşi specificul profesiunii sale, scriitorului îi revin anumite îndatoriri speciale. În actuala etapă de dezvoltare a României a sporit simţitor rolul

ivoriu	*fildeş*
patrie	*fatherland*
orînduire	*social system, order*
demnitate	*dignity*
conştiinţa	*conscience*
îndeplini	*to fulfill*
drept	*right*
spori	*to bloom*

opiniei publice. Expresie a unui adînc democratism socialist, opinia publică este o realitate în continuă formare și consolidare. Firește că litera tipărită care încorporează o valoare artistică sau îi dezvăluie semnificațiile constituie un factor important în formarea și întărirea opiniei publice. Educarea comunistă a populației, sentimentul răspunderii morale, promovarea exemplului înaintat, transformarea respectului juridic al normelor de conviețuire socialistă într-o obligație lăuntrică, îndeplinită firesc, spontan — iată cîteva componente ale acestei realități, ale acestei forțe sociale care este opinia publică. O carte reușită, o poezie sau o proză valoroasă, un bun literar de calitate influențează această opinie publică pozitiv, atît pe calea convingerii raționale cît și a apelului la resursele emoționale ale omului. Scrisul pornit dintr-o atitudine responsabilă și principială contribuie la crearea unui climat sufletesc și etic, larg, cu putere de mare iradiație în care luarea promptă de atitudini responsabile și principiale, în problemele obștești — de la cele majore care angajează un întreg popor pînă la cele cu un ecou social mai redus în care e vorba de comportamentul unui singur individ față de un tovarăș de-al său — își găsește un temei artistic și o finalitate umană. Firește că un scriitor responsabil, cu adevărat comunist, dispune de un pronunțat spirit autocritic, care nu-i permite să ofere cititorului decît produse de calitate. Un rebut în producția de bunuri materiale pricinuiește pagube materiale. Un rebut în activitatea de creație a valorilor spirituale poate influența în rău o conștiință. Paguba e dublă. Avem de reeducat o conștiință, dar și de remediat eventualul randament scăzut pe care l-a dat posesorul ei în ordinea producției de bunuri materiale.

Un scriitor occidental constata de curînd, trăgînd concluziile experienței sale personale într-o lume apăsată de servituți și alterare, că literatura nu reprezintă nici o forță deoarece posibilitatea ei de-a eradica răul din lume este derizorie. Așa o fi poate lumea lui. Dar nu din pricina literaturii bune, militante, ci din cauză că acolo răul e prea adînc. Același scriitor afirma mai de mult că Flaubert și Goncourt sînt responsabili de represiunea dezlănțuită împotriva comunarzilor parizieni pentru că illo tempore n-au scris nici un rînd întru apărarea lor. Scriitorul român nu mai are însă de apărat

firește	*surely*
întări	*to strengthen*
înainta	*to promote, to advance*
spontan	*spontaneous*
convingere	*convincing*
apel	*appeal*
sufletesc	*spiritual*
obștesc	*public, common*
întreg	*whole*
temei	*basis*
dispune	*to dispose, to decide*
rebut	*defect*
pricinui	*to cause*
pagubă	*loss*
bunuri	*goods*
consta	*to state*
derizoriu	*ridiculous*
dezlănțui	*to unleash*
comunard	*commune dweller*
illo tempore = în acel timp	

victimele şi martirii istoriei, ci cuceririle istorice ale poporului său; el nu mai are de cucerit drepturi şi libertăţi ci trebuie să le apere pe cele cucerite de poporul său şi înscrise în Constituţia ţării, să contribuie la folosirea lor de către cetăţeni în vederea creşterii activităţii creatoare a societăţii sale. Pe ce cale? Conştient de răspunderea ce-i incumbă, ca factor activ în determinarea opiniei publice, prin puterea sa de-a incita inteligenţele, de-a răscoli sentimente şi de-a întări voinţele contemporanilor săi.

Într-unul din articolele sale Constituţia nouă spune: „În Republica Socialistă România, întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii socialiste, creşterea continuă a bunăstării materiale şi culturale a poporului, asigurarea libertăţii şi demnităţii omului, afirmarea multilaterală a personalităţii umane“. Scriitorul comunist e răspunzător prin întreaga sa operă faţă de dezvoltarea personalităţii umane, dar îndeosebi e responsabil faţă de creşterea conştiinţei sale artistice. Fireşte că această componentă estetică a persoanei omeneşti trebuie cultivată, sporită, rafinată. Şi ea nu poate creşte, asemeni florilor delicate, decît dacă e udată cu apa limpede de izvor, cu apa vie şi tare a artei autentice, care îşi trage puterea creatoare din izvoarele adînci ale frumuseţii şi înţelepciunii poporului şi-şi găseşte „drum larg spre mintea şi inima poporului“, care uneşte în actul de creaţie înseşi tradiţiile eroice şi aspiraţiile luminoase ale acestui popor român. Un rol de seamă în formarea estetică a personalităţii umane îi revine criticii literare. În raportul C.C. al P.C.R.* la cel de-al IX-lea Congres al Partidului tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea: „Critica literară trebuie să analizeze principial activitatea de creaţie, fără pretenţia de a da soluţii obligatorii cu privire la forma şi stilul lucrărilor artistice, să ia poziţie faţă de manifestările negative şi să promoveze operele care exprimă realităţile şi ideile înaintate ale societăţii noastre. Totodată, ea trebuie să contribuie la educarea estetică a oamenilor muncii, la formarea gustului public“. Personalitatea umană, în accepţia deplină a cuvîntului, nici nu poate fi însă concepută fără o educare a ei estetică, fără un gust exigent. Iată cum criticul, prin

răspundere	*responsibility*
incumba	*to devolve upon*
răscoli	*to stir up*
voinţă	*will*
bunăstare	*condition*
creşte	*to grow*
uda	*to wet*
înţelepciune	*intelligence*
minte	*mind*
uni	*to unite*
partid	*(political) party*
totodată	*at the same time*
gust	*taste*

---

*C.C. al P.C.R. = Comitetul Central al Partidului Comunist Român funcţia sa îndrumătoare şi educativă exercitată asupra opiniei publice e responsabil de dezvoltarea multilaterală şi armonică a omului nou. E o îndatorire a sa civică, decurgînd indirect din textul legii fundamentale, e o datorie de onoare a oricărui scriitor comunist.

îndrumător *advisory*

Noua Constituţie nu aminteşte explicit nici cuvîntul scriitor, nici cuvîntul literatură. Desigur, nici nu este cazul, ea fiind un text juridic. Dar implicit, din spiritul şi litera ei, expresie a unui profund umanism socialist, decurge limpede că, în efortul conjugat al tuturor factorilor societăţii noastre, scrisului îi revin sarcini deosebit de însemnate, care rezultă din însăşi funcţiunea lui educativă.

Noua Constituţie a României socialiste asigură scriitorului român o deplină libertate creatoare în folosul intereselor şi idealurilor majore ale poporului nostru.

asigura *to guard*

Scriitorii au îndatorirea de-a fi la înălţimea acestei libertăţi. Ei au cuvîntul.

(Din revista *Steaua*, Nr. 8 (187) 1965 „Şi oamenii de litere au cuvîntul...“ de Radu Enescu, pp. 9–11)

VIII. EXERCIŢII

1. Ce este un scriitor?
2. Socotiţi că scriitorii din diferite ţări trebuie să urmărească scopuri diferite, sau scopul final e acelaşi pentru orice scriitor din lume?
3. Consideraţi că poate exista artă pentru artă?
4. Credeţi că un scriitor poate influenţa opinia publică, sau opinia publică poate să-l influenţeze pe scriitor?
5. Care credeţi că e rolul criticii literare?
6. Ce operă literară românească cunoaşteţi?
7. Credeţi că poate exista un om fără personalitate?
8. Cum credeţi că trebuie să fie alcătuită constituţia unei ţări, ca să fie bună şi să fie într-adevăr legea fundamentală a statului?
9. Care este diferenţa de sens dintre cuvintele „persoană“ şi „personalitate“?
10. Care este, după părerea dumneavoastră, cel mai de seamă scriitor contemporan?

11. Credeţi că un scriitor trebuie să respecte adevărul istoric în scrierile lui, sau îl poate modifica după fantezia sa?
12. Ce vă place mai mult, proza sau poezia, şi de ce?
13. Credeţi că literatura a influenţat şi influenţează alte arte, spre exemplu: pictura, sculptura, muzica, cinematograful?

I.L.CARAGIALE
1852-1912

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA (a 26–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Examenul de bacalaureat

În România, bacalaureatul este un examen care se dă după absolvirea a doisprezece ani de şcoală: 8 clase elementare şi 4 ani de liceu. Examenul de bacalaureat este un important mijloc de verificare a nivelului de pregătire a absolvenţilor, a culturii lor generale şi a capacităţii lor de a sintetiza cunoştinţele dobîndite în liceu.

Obiectele de studiu la care se dă bacalaureatul sînt următoarele: *la secţia reală* — literatura română (scris şi oral), matematica (scris şi oral) şi o disciplină la alegere între fizică, chimie sau biologie (oral); *la secţia umanistă* — literatura română (scris şi oral), una din limbile moderne studiate în liceu sau limba latină (scris şi oral) şi o disciplină la alegere între istoria României, filozofie şi socialism ştiinţific sau biologie (oral).

Examenul este foarte serios; preşedintele comisiei este profesor sau conferenţiar universitar.

Cei care reuşesc la examen primesc diploma de bacalaureat pe baza căreia se pot înscrie la concursul de admitere în învăţămîntul superior (universitate, politehnică etc).

În fine, bacalaureatul ne se poate da decît de trei ori în trei sesiuni diferite în timp de cinci ani de la data absolvirii liceului. Dacă în aceste trei sesiuni, un candidat n-a fost în stare să-l treacă, atunci trebuie să mai repete ultimul an de liceu la învăţămîntul fără frecvenţă sau să renunţe la intrarea în universitate.

Cei care n-au reuşit la examenul de bacalaureat sau nu se prezintă la acest examen primesc, la cerere, certificat de absolvire a liceului, pe baza căruia pot să urmeze cursurile la anumite şcoli post-liceale.

PROVERB: Învaţă la tinereţe ca să ştii la bătrîneţe.

absolvent, -i (m) *graduate*
conferenţiar, -i (n) *associate professor*
concurs, -uri (n) *competition*
dobîndi, -esc (vt) *obtain*
fără frecvenţă *correspondence school*
în fine (adv) *finally*
învăţămînt (n) *education*
mijloc, -e (n) *means*
nivel, -uri (n) *level*
pregătire, -i (f) *preparation*
reuşi, -esc (vt) *succeed*
sesiune, -i (f) *session*
stare, -i (f) *state, situation*
verifica, verific (vt) *verify*

II. EXERCIȚII

1. Puneți în locul linioarei forma corectă a verbului „a da".

Băiatul lor —— examenul ieri la București.
De ce nu vrei să-mi —— ceva de mîncare?
In timp ce ne —— țuica, au intrat copiii înăuntru.
Te-am rugat să-mi —— stiloul.
I-a promis că-i —— dicționarul.
Vă rog să-mi —— ceva de citit.
Te rog —— haina.
Au venit în oraș pentru —— examenul.

2. Răspundeți la întrebări:

Cîte clase are școala elementară în Statele Unite?
Ce condiții se cer pentru a urma o școală tehnică de specialitate?
Cîte secții are școala medie (liceul) în S.U.A.?
Cîți ani durează universitatea? Cîte diplome poate conferi universitatea?

III. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2

Pentru mine, bacalaureatul a fost un examen amical. Nu pentru că ar fi fost vreo amiciție între familia mea și profesorii din comisie, sau a fost vreo cucoană grațioasă care să alerge pentru mine. De copil am fost educat să birui singur toate greutățile, știind că nici cerul nu te ajută dacă nu înveți. De cînd eram în școală, m-am gîndit să îmbrățișez cariera de profesor, deși tatăl meu era avocat și nu era prea nerăbdător să mă vadă la catedră.

Îmi aduc aminte și acum. Am luat o trăsură (birjă), fiindcă liceul la care dădeam examenul era departe. Birjarul mîna repede, fiind dispus la culme, întrucît băuse ceva țuică.

— Să treci examenul strălucit, tinere! îmi ură el la coborîre. Te văd cam emoționat.

În fine, am apucat să intru printre primii. M-am așezat pe locul rezervat numelui meu; era în fund. Cu un aer de bravură am tras biletul de examen; am văzut că aveam întrebări grele. Dar nu m-am prăpădit de necaz. Stăteam înțepenit pe scaun, cînd președintele mă strigă să trec în fața comisiei. Eram puțin aiurit. Vroiam să obțin numai note de 10, ca să nu mai dau examen de admitere la facultate și aveam întrebări atît de grele... Dar, deși sumar, am fost în stare să răspund foarte bine.

Cînd am ajuns acasă, era masa de seară. Eu eram prîslea. Ca acum îmi aduc aminte că tata şi mama m-au sărutat şi mi-au urat noroc.

Ceea ce învăţasem în cursul liceal a fost util.

Dar vai! E atît de mult de atunci . . . .

PROVERB: Lucrul bine început e pe jumătate făcut.

amical (adj)	*friendly*
amiciţie, -i (f)	*friendship*
apuca (vt)	*grasp*
avocat, -i (m)	*lawyer*
aiurit (adj)	*muddle-headed*
birjar, -i (m)	*cab driver*
birjă, -e (f)	*carriage*
birui (vt)	*vanquish*
bravură (f)	*bravery*
cer, -uri (n)	*heaven, sky*
cucoană, -e (f)	*lady*
culme, -i (f)	*top ridge, excess*
dispus (adj)	*ready (to), inclined*
fund, -uri (n)	*bottom, back*
graţios (adj)	*graceful, gracious*
îmbrăţişa, -ez (vt)	*embrace*
înţepeni (vi)	*stiffen*
mîna (vt)	*drive, egg on*
nerăbdător (adj)	*impatient*
obţine, -ut (vt)	*obtain*
prăpădi, -esc (vt)	*destroy, kill*
prîslea (m)	*youngest child*
prînz, -uri (n)	*dinner*
săruta (vt)	*kiss*
strălucit (adj)	*shining*
sumar (adj)	*summary*
trăsură, -i (f)	*carriage, coach*
ura, -ez (vt)	*wish*
util (adj)	*useful*
vai (interj)	*woe, oh*

IV. EXERCIŢII

1. Scrieţi din nou textul, trecînd verbele unde este posibil la timpul prezent.

2. Scrieţi o compunere despre un examen pe care l-aţi dat în trecut. (Ce fel de examen? Cum v-aţi pregătit? Dacă aţi fost emoţionaţi? Ce notă aţi luat? etc.)

V. TEXT: Bacalaureat

Cînd ies de dimineaţă din casă, o trăsură de trap mare intră pe strada mea, în trăsură, madam Caliopi Georgescu, o bună prietenă. O salut respectuos. Cum mă vede, opreşte trăsura înfigînd cu putere vîrful umbreluţei în spinarea birjarului.

trap *trot*

înfige *to thrust*

umbreluţă = umbrelă mică

— Sărut mîna, madam Georgescu, zic eu, apropiindu-mă.

— La dumneata veneam! răspunde cucoana emoţionată.

— La mine?

— Da ... Te rog să nu mă laşi!

— ?!

— Să nu mă laşi! trebuie să-mi faci un mare serviciu amical ... La nevoie se arată amiciţia: să vedem cît ne eşti de prietin!

prietin = prieten

— Cu cea mai mare plăcere, madam Georgescu, dacă pot ...

— Poţi! ... să nu zici că nu poţi! ... ştiu că poţi! ... trebuie să poţi!

— În sfîrşit, ce e? de ce e vorba?

— Dumenata cunoşti pe ... Ştiu că-l cunoşti!

— Pe cine?

— Ţi-este prietin ... Ştiu că ţi-e prietin! să nu zici că nu ţi-e prietin! ...

— Cine?

— Popescu, profesorul de filozofie.

— Sîntem cunoscuţi, ce e drept; dar chiar aşa buni prietini, nu pot să zic.

— Las' că ştiu eu ...

— Ei?

— Ei! trebuie numaidecît să te sui în birje cu mine, să mergem la el, să-i vorbeşti pentru Ovidiu.

birje = birjă

Cititorul trebuie să ştie că madam' Caliopi Georgescu are trei copii — Virgiliu, Horaţiu şi Ovidiu Georgescu. Virgiliu este în anul al treilea la Facultatea de drept; Horaţiu în al doilea, şi Ovidiu vrea să intre în anul întîi, la aceeaşi facultate. Ovidiu trece acuma examenul sumar de şapte clase liceale, şi, cu toată bravura lui, pe cît spune cucoana Caliopi, după ce a biruit toate obiectele, s-a înţepenit la morală.

— Închipuieşte-ţi, zice mama emoţionată. Să-l persecute pe băiat! să-i zdrobească băiatului cariera! ... Cum este el simţitor, e în stare să se prăpădească ... Ştii ce mi-a zis? „Mămiţo, dacă pierz un an, mă omor! ...“ E în stare, cum e el ambiţios ... Închipuieşte-ţi, să-i dea nota 3, şi lui îi trebuie 6 ... Şi la ce? tocmai la morală ... Acu, dumneata îl cunoşti pe Ovidiu de cînd era ... Ştii ce creştere i-am dat!

mămiţă = mămiţică = mamă
pierz = pierd
omorî *to kill*

— Ei! bravo!

— Auzi, tocmai la morală... Suie-te, te rog.

Şi zicînd acestea, cucoana îmi face loc lîngă dumneaei în trăsură.

— N-ar fi fost mai bine, madam' Georgescu — zic eu — să fi mers d-l. Georgescu în persoană la profesor?... Ştiţi... d-l. Georgescu, om cu greutate... ca tată, altfel... Eu .. de... străin...

— Aş! ţi-ai găsit! Georgescu! nu-l ştii pe Georgescu cu indiferent e cu copiii? Dacă ar fi fost după Georgescu, nici Virgiliu, nici Horaţiu n-ar fi fost în facultate... Despre partea lui Georgescu, rămîneau băieţii fără bacaloriat... Suie-te, te rog.

bacaloriat = bacalaureat

— Dar nu e nevoie de trăsură, madam' Georgescu; mă duc pe jos.

— Vai de mine! Dacă avem trăsură... Suie-te, te rog...

A trebuit să mă sui, şi am plecat.

— Unde mergem? întreb eu pe cucoana Caliopi.

— La profesorul...

— Nu ştiu unde şade...

— Ştiu eu... ce-ţi pasă! La dreapta, birjar.

Şi cucoana loveşte tare cu umbreluţa peste braţul drept al birjarului.

— Mînă mai iute!

braţ *arm*
iute *quickly, wildly*

Loveşte la stînga, loveşte la dreapta, apoi iar la dreapta, apoi la stînga; în fine, înfige iar vîrful în spinarea birjarului, care opreşte.

spinare *back*

— Uite, zice madam Georgescu, căsuţele alea galbene de lîngă băcănie; intri în casele din fund la dreapta... Acolo şade... Eu te aştept aici.

băcănie *grocery store*

Mă dau jos din birjă şi pornesc, ridicînd rugi călduroase la cer, să dea Dumnezeu să nu fie acasă d-l. profesor de filozofie. Intru, ajung la locuinţa lui, bat. Cerul n-a voit s-asculte rugile mele; d-l. profesor este acasă... Cum să încep? Să-l iau pe departe... zic:

rugă *prayer*

— Frate Popescule, ciudate sînt şi programele şi regulamentele şcoalelor noastre: prea se dă o egală importanţă tuturor obiectelor de studiu, şi asta este dăunător mersului, adică, vreu să zic, progresului; căci, în difinitiv, ce vrea să facă şcoala din tinerele generaţiuni, cari vin şi caută, mă-nţelegi, o cultură sistematică, pentru a deveni cetăţeni utili, fiecare în ramura sa de activitate socială?

ciudat *wondrous, strange*
dăunător *noxious*
vreu = vreau
generaţiuni = generaţii
ramură *branch*

Profesorul se uită la mine aiurit, fără să înţeleagă. Eu urmez...

— Bunioară, am văzut absurdități în școalele noastre; am văzut copii cu excelente aptitudini la studii, condamnați a sta un an repetenți, fiindcă n-au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică ... Înțelegi bine că un an de întîrziere, pentru inaptitudine la muzică sau la gimnastică! ... Dar asta, trebuie să convii și dumneata, e tot așa de absurd ca și cînd ai împiedica pe un tînăr dispus să învețe dreptul, să piarză un an, fiindcă nu e tare la morală ... Ce are a face morala cu cariera de avocat, pe care vrea tînărul să o îmbrățișeze? ... Ba nu, spune d-ta!

bunioară = bunăoară
piarză = piardă

Profesorul holbează ochii la mine și mai aiurit ... Văzîndu-l așa, îmi zic: „nu merge cu sistema mea pe departe! trebuie apucat boul de coarne!“

holba *to stare at*
corn *horn*

— Uite, frate Popescule, să lăsăm chestiile de principiu. Știi de ce am venit la d-ta?

chẹstie = chestiune

— Ba!

— Am venit să te rog să dai lui Ovidiu Georgescu — pe care l-ai examinat ieri la morală și i-ai dat nota 3 — să-i dai nota 6 ...

— !

— Să nu zici că nu poți! Știu că poți! trebuie să poți!

— Atunci trebuie să le dau la toți! ...

— Să le dai la toți!

— Bine, dar ...

— Să nu zici că nu poți! ... Știu că poți! trebuie să poți! ... Să le dai la toți! Sunt toți copii de familie bună!

Profesorul — e și el om de familie bună — zice:

— Bine! dacă sunt de familie bună, vom căuta să le dăm la toți nota 6.

— Îmi promiți?

— Pe onoarea mea de profesor!

Am plecat încîntat. Madam' Georgescu mă aștepta foarte nerăbdătoare:

— Ei?

— Ei, le dă la toți.

— Cum, la toți?

— Firește ... fiindcă toți sunt de familie bună.

— Cum de familie bună?

— Ca Ovidiu.

— Nu-nțeleg.

— Le dă, zic eu, notă bună la toți băieții.

— Și lui Ovidiu?

— Mai ales... Le dă nota 6 la morală, pentru că toţi sunt de familie bună.

După-amiazi, primesc de la madam' Georgescu o scrisorică, prin care mă anunţă că Ovidiu a obţinut nota dorită şi mă roagă să iau prînzul desearâ la dumnealor. Se-nţelege că n-am lipsit a profita de graţioasa invitaţiune.

scrisorică = scrisoare mică

invitaţiune = invitaţie

A fost o masă splendidă. S-a băut şampanie în sănătatea lui Ovidiu Georgescu, urîndu-i-se o strălucită carieră. Cucoana Caliopi, în culmea fericirii, a sărutat cu toată căldura pe iubitul ei prîslea, cu examenul căruia s-au încheiat deocamdată palpitaţiile ei de mamă.

— Uf! mi-a zis norocita matronă română, oferindu-mi un pahar de şampanie: am scăpat! Am dat şi bacaloriatul ăsta.

deocamdată *meanwhile*

noroci *to make happy*

matronă = matroană

de I. L. Caragiale

VI. EXERCIŢII

1. Cum se obţine diploma de absolvire a liceului în Statele Unite?
2. Este obligatoriu examenul de absolvire a 12 ani de şcoală?
3. Care sînt condiţiile în care sînt admişi studenţii în universităţile americane?
4. Credeţi că familia poate influenţa nota profesorului?
5. In schiţa „Bacalaureat" se spune că profesorul de atunci a acceptat să le dea nota 6 la elevi, fiindcă toţi erau de „familie bună". Credeţi că e posibil ca unui profesor să i se impună asemenea procedee?
6. Pe vremea cînd I. L. Caragiale a scris „Bacalaureat" (sfîrşitul secolului al XIX-lea) în România trăsura era unul din principalele mijloace de transport. În S.U.A., astăzi, se mai întrebuinţează trăsuri?
7. Credeţi că e bine ca un elev să nu poată absolvi liceul din cauza unei materii „secundare": muzică, educaţie fizică, desen?
8. Care e părerea dv.? La intrarea în Universitate e bine să se dea un examen de admitere sau nu?
9. Ce părere aveţi? În şcoală şi în universitate e bine să se facă politică?
10. Care este forul cel mai potrivit pentru discutarea ideilor politice?
11. Socotiţi că e bine pentru educaţia unui copil, ca părinţii să intervină pentru el la şcoală?

12. Morala poate fi ceva dogmatic de învăţat, sau ea diferă de la societate la societate şi chiar în cadrul aceleiaşi societăţi?
13. La ce obiecte se dă examen de absolvire a liceului in S.U.A.?
14. Ce credeţi despre părerea că examenele trebuie desfiinţate?

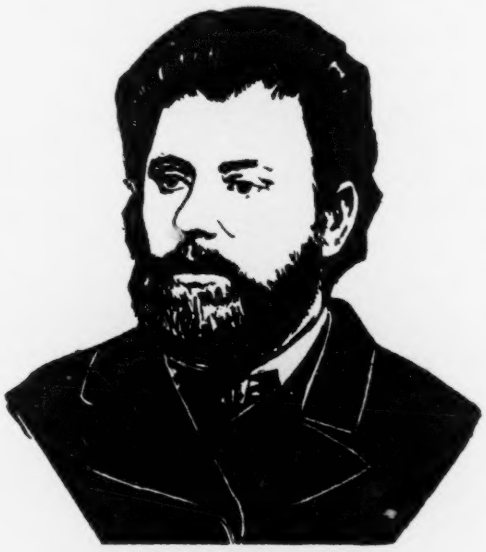

Ion Creangă 1837–1889

LECȚIA A DOUĂZECI ȘI ȘAPTEA (a 27–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE: Ion Creangă (1837–1889)

S-a spus despre Ion Creangă, marele scriitor moldovean, că este un dramaturg deghizat în prozator. Ceea ce e adevărat, opera lui fiind un monolog plin de culoare, iar limba lui e aceea a eroilor săi. Creangă e unul dintre acei mari scriitori europeni care au știut să descopere înțelepciunea străveche a poporului și să-i dea înțelesuri noi.

Iată o pagină a biografiei sale, povestită de el însuși: „Sînt născut la 1 martie 1837 în satul Humulești, județul Neamțului . . . din părinți români . . . . Întîi și întîi am început a învăța după moda veche, la școala din Humulești, o chilie făcută cu cheltuiala sătenilor prin îndemnul părintelui Ion Humulescu, care avea o mînă de învățătură,un car de minte și multă, multă bunătate de inimă, Dumnezeu să-l ierte !“

Mar tîrziu, Careangă a părăsit satul natal, cu belșugul lui de fructe, cu dealurile înalte și,studiind teologia, a ajuns diacon la Mitropolia din Iași. Dar mai-marii lui au hotărît să-l răspopească, pentru că aflaseră cu mirare și cu mînie că tînărul diacon . . . mergea la teatru ! Creangă a devenit învățător; amintirile celor care l-au cunoscut povestesc despre dragostea cu care îl înconjurau elevii lui în ultimii ani ai vieții sale cînd, sărman și bolnav, trăia singuratic într-o căsuță din cartierul Țicău. Talentul său de scriitor a fost încurajat de marele său prieten, Emenescu, și de criticul Titu Maiorescu. A murit la 31 decembrie 1889, la cîteva luni după Eminescu.

Opera lui Creangă nu este, așa cum pe nedrept s-a socotit adesea, o simplă prelucrare a folclorului. „Plăcerea stîrnită de audiția scrierilor lui Creangă — afirma George Călinescu — e de rafinament erudit și nicidecum de ordin folcloristic, și comparația cu Rabelais, Sterne și Anatole France, oricît ar părea de paradoxală, apare legitimă“. Călinescu lumina, astfel, un aspect fundamental al operei povestitorului.

Poveștile sale înfățișează o lume fantastică, înțeleasă din unghiul realității. Împărații și împărătesele, păsările fermecate (de pildă, un cuc cu aripi de aur) vorbesc și se poartă asemenea sătenilor celor mai săraci, în haine zdrențuite, încinși cu funie în locul curelei. Opera lui e aceea a unui om înzestrat cu simțul umorului, care privește cu bunăvoință și cu milă purtarea semenilor săi. Chiar și diavolii veniți din întunericul iadului nu înfioară pe nimeni, pentru că ei se transformă, ca prin minune, în ființe foarte de treabă și cam naive. Un singur păcat nu poate ierta Creangă: lenevia. Trîntorii sînt priviți cu un ochi nemilostiv și scriitorul îi osîndește în numele unei morale a omului activ, creator. Din acest punct de vedere, Creangă a rămas un sătean care crede că norocul e de partea celui harnic, iar trîndavul nu scapă de pedeapsă.

Așa cum ar fi spus el în poveștile care ne luminau copilăria, „Și-am încălecat pe-o șa și v-am spus povestea mea.“

belşug (n) *abundance*
binefacere, -i (f) *good deed*
bunătate, -i (f) *goodness*
bunăvoinţa, -e (f) *goodwill*
chilie, -i (f) *(monk's) cell*
cîine, -i (m) *dog*
cuc, -i (m) *cuckoo*
curea, -le (f) *strap, belt*
deghiza, -ez (vt) *disguise*
fiinţă, -e (f) *being*
frînghie, -e (f) *rope*
fụnie, -i (f) *rope*
iad, -uri (n) *hell*
împărat, -i (m) *emperor*
încăleca (vt) *mount; subdue*
încinge, -s (vt) *grid*
îndemn (n) *advice, encouragement*
înfiora (vt) *thrill*
întunẹric (adj) *dark*
înzestra, -ez (vt) *inspire*
lẹneş, -i (m) *lazy man*
lumină, -i (f) *light*
milă, -e (f) *mercy, pity*
milostiv (adj) *merciful*
minune, -i (f) *miracle*
mirare, -i (f) *wonder*
mînie, -i (f) *anger*
noroc, -e (n) *luck*
osîndi, -esc (vt) *condemn*
pildă, -e (f) *example*
sat, -e (n) *village*
sărman, -i (m) *poor man*
sătean, -i (m) *villager*
scăpa (vt) *escape*
singuratic (adj) *alone, lonely*
stîrni, -esc (vt) *stir up, disturb*
străveche (adj) *ancient*
şa, şei (f) *saddle*
trîndav (adj) *slothful*
trịntor, -i (m) *drone; sluggard*
unghi, -uri (n) *angle*
zdrenţui, -esc (vr) *worn out, torn*

II. EXERCIŢII

1. Treceţi următoarele propoziţii la forma activă:

Poveştile lui Creangă erau scrise în limba poporului.
Imaginaţia noastră de copii era luminată de povestirile lui Creangă.
În poveştile lui Creangă se dezvoltă sentimentele de milă pentru cei sărmani.
Cel bun e ajutat de noroc.
Şcoala din Humuleşti a fost construită de săteni.
Creangă a fost scos din preoţie pentru ideile lui liberale.
În basmele lui, trîndavii şi trîntorii erau totdeauna condamnaţi de autor.

2. Treceţi substantivele de genul masculin la genul feminin:

Muncitorii au terminat lucrul.
Elevii au luat vacanţă.
Românul e răbdător.
Băieţilor de şcoală le place să se joace.

Munteanul urcă muntele repede.
Bulgarii lucrează cu ambiţie.
Am văzut un grup de americani veseli.
Orice artist trebuie să fie talentat.
Pictorii căutaţi sînt cei cu imaginaţie bogată.
De obicei profesorii au o cultură multilaterală.
Ţăranul i-a dat englezului să mănînce mămăliguţă cu brînză.

III. TEXT: Povestea unui om leneş

Cică era odată într-un sat un om grozav de leneş; de leneş ce era, nici îmbucătura din gură nu şi-o mesteca. Şi satul văzînd că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spînzure pentru a nu mai da pildă de lenevire şi altora. Şi aşa se aleg vreo doi oameni din sat şi se duc la casa leneşului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimţitor, şi hai cu dînsul la locul de spînzurătoare.

Aşa era pe vremea aceea.

Pe drum se întîlnesc ei cu o trăsură, în care era o cucoană. Cucoana, văzînd în carul cel cu boi un om, care sămăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi ţărani, zicînd:

— Oameni buni! se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, şi-l duceţi la vr-o doftoroaie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspunse unul dintre ţărani; să ierte cinstita faţa dumnevoastră, dar aista e un leneş care nu credem, să fi mai avînd păreche în lume; şi-l ducem la spînzurătoare, ca să curăţim satul de-un trîndav.

— Alei! oameni buni, zise cucoana, înfiorîndu-se; păcat, sărmanul, să moară ca un cîne fără de lege! Mai bine, duceţi-l la moşie la mine; iacătă curtea, pe costişa ceea. Eu am acolo un hambar plin cu posmagi; ia aşa pentru împrejurări grele, Doamne fereşte! A mînca la posmagi, şi a trăi şi el pe lîngă casa mea; că doar ştiu că nu m-a mai pierde Dumnezeu pentr-o bucăţică de pîne. Dă, sîntem datori a ne ajuta unii pe alţii.

— I-auzi, măi leneşule, ce spune cucoana: că te-a pune la coteţ, într-un hambar cu posmagi,

cică *it is said that*
grozav *frightful; extremely*
îmbucătură *bite*
mesteca *chew*
spînzura *to hang*
lenevire = lenevie
umfla *to take*
butuc *log*
nesimţitor *insensitive, insensible*
spînzurătoare *gallows*
sămăna = semăna
doftoroaie = doctoriţă
se căuta = a se îngriji *to take care of oneself*
aista = acesta
alei = alele *oh!*
cîne = cîine
moşie *estate, large farm*
ịacătă = iată
costişă *slope*
posmag *stale bread*
bucăţică = bucată mică
pîne = pịine
dator *owing, in debt*
coteţ *hen house*

zise unul dintre săteni. Iacă peste ce noroc ai dat, bată-te întunerecul să te bată, uriciunea oamenilor! Sai degrabă din car și mulțămește cucoanei că te-a scăpat de la moarte, și-ai dat peste belșug, luîndu-te sub aripa dumisale. Noi gîndeam să-ți dăm sopon și frînghie. Iar cucoana, cu bunătatea dumisale, îți dă adăpost și posmagi; să tot trăiești, să nu mai mori! Să-și puie cineva obrazul pentru unul ca tine și să te hrănească ca pe un trîntor, mare minune-i și asta! Dar tot de noroc să se plîngă cineva. Bine-a mai zis, cine-a zis că: Boii ară și caii mînîncă. Hai, dă răspuns cucoanei, ori așa, ori așa, că n-are vreme de stat la vorbă cu noi.

— Dar muieți-s posmagii, zise atunci leneșul cu jumătate de gură, fără să se cîrnească din loc.

— Ce-a zis? întrebă cucoana pe săteni.

— Ce să zică, milostivă cucoană, răspunde unul. Ia, întreabă că muieți-s posmagii?

— Vai de mine și de mine, zise cucoana cu mirare; încă asta n-am auzit! Da el nu poate să și-i moaie?

— Auzi, măi leneșule: te prinzi să moi posmagii singur, ori ba?

— Ba, răspunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte! ce mai atîta grijă, pentru astă pustie de gură!

Atunci unul dintre săteni zise cucoanei:

— Bunătatea dumnevoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voiți a strica orzul pe gîște. Vedeți bine că nu-l ducem noi la spînzurătoare numai așa de flori de cuc*, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n-ar fi pus oare mînă de la mînă, ca să poată face dintr-însul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doar lenea-i împărătească mare, ce-ți bați capul!

Cucoana atunci, cu toată bunăvoința ce ave, se lehămețește și de binefacere și de tot, zicînd:

— Oameni buni, faceți dar cum v-a lumina Dumnezeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul cuvenit, și-i fac felul. Și iaca așa au scăpat și leneșul acela de săteni și sătenii aceia de dînsul.

Mai poftească de-acum și alți leneși în satul

iaca = iată
uriciune = urîciune
sai = sări (*imperative*)
degrabă *quickly*
mulțămește = mulțumește
sopon = săpun *soap*
puie = pună
hrăni *to nourish, feed*
ara *to plow, to till*
-s = sînt
muiet *soft*
gură *mouth*
cîrni *to make faces*
se prinde *to take on yourself*
moi = muia *to soften*
pustiu *desert, wilds*
degeaba *vainly, uselessly*
strica *to damage, hurt*
nărav *bad habit*
chiti *to judge*
bate capul *to worry*
ave = avea
lehămeți *to be sick of something, to disgust*
și-i fac felul *and they take care of him (kill him)*

---

*a duce numai așa fără rost to carry on like that without a goal

acela, dacă le dă mîna şi-i ţine cureaua.
Ş-am încălecat pe-o şa, şi v-am spus povestea aşa.

şi-i ţine cureau *to keep a stiff upper lip*

PROVERB: Lenea e la om ca şi rugina la fier.

rugină *rust*

IV. EXERCIŢII

1. Care este învăţătura ce se desprinde din „Povestea unui om leneş"?
2. Aţi întîlnit vreodată un om cu adevărat leneş? Puteţi vorbi ceva despre el?
3. Credeţi că lenevia e un obicei care poate fi înlăturat?
4. Care sînt condiţiile care favorizează lenevia?
5. Puteţi da vreun exemplu de animal leneş, în afara omului şi a trîntorului albinelor?
6. Credeţi că lenevia e o chestiune personală a omului respectiv sau interesează şi societatea în mijlocul căreia trăieşte acesta?
7. Ştiţi vreo poveste cu un om leneş, în literatură engleză?
8. Credeţi că „invitaţia" făcută leneşului de a sta în hambar şi a mînca posmagi e un lucru bun?
9. Are colectivitatea dreptul să suprime un „leneş incurabil"?
10. Cum credeţi că trebuie dezobişnuiţi de lenevie copiii de şcoală?
11. Ce părere aveţi despre stilul literar al lui Creangă şi cum vă plac expresiile lui moldoveneşti?
12. Ce povestitor mare cunoaşteţi?
13. Credeţi că există un element comun tuturor celor ce scriu poveşti pentru copii şi care este acest element?
14. Ce condiţii trebuie să îndeplinească o poveste ca să fie bună?
15. Care este importanţa educativă a poveştilor?

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI OPTA (a 28-a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE 1: Vreţi un sfat?

Nu vreau să vă sfătuiesc să renunţaţi la bărbier. Eu însă întotdeauna m-am cam ferit de el. Vă rog să-mi daţi voie să vă spune de ce. Nu că mi-ar place să merg cu părul mare, dar parcă ceva nevăzut îmi vine în minte.

Meseria de bărbier e bună şi necesară.

Dar cînd începe să-ţi vîre degetele în păr, sau îţi pune palma pe cap, nu e deloc plăcut. Sînt unii care fac şi masaj electric. Se joacă pe falca ta uneori cu o lampă, alteori cu ceva ca o maşină de călcat. Dar mai sînt o grămadă de lucruri din recuzita bărbierului care nu-mi plac. Unii îţi dau pe păr cu un fel de untură şi asta fară să te întrebe nimic. Aceasta nu numai că se şterge greu, dar mai şi murdăreşte, că îţi vine de multe ori să-i dai un pumn ca să te răzbuni. Nu mai stărui în demonstraţia mea. Am vrut doar să vă dau de ştire unele lucruri neplăcute la bărbier. E lesne să vedeţi că sînt adevărate.

Dar faptul că unii tineri şi-au lăsat mustăţi, barbă şi plete, nu înseamnă că nu le place bărbieritul? Dacă sînt alte cauze mai interesante vă rog să le scrieţi şi dv. Dar pînă atunci cred că o să-mi crească şi mie o barbă de mitropolit.

PROVERB: Să nu-ţi bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala.

băga (vt) *insert, place*
bărbier, -i (f) *barber*
deget, -e (n) *finger*
deloc (adv) *at all*
falcă, -i (f) *jaw*
feri, -esc (vt) *protect*
fierbe, -t (vt) *boil*
grămadă, -i (f) *mass, heap, crowd*
joacă, -uri (f) *child's play, fun*
jucărie, -i (f) *toy*
lampă, -i (f) *lamp*
lesne (adv) *easily*
maşină de călcat *iron*
meserie, -i (f) *trade, occupation*
minte, -i (f) *mind, brain*

murdări, -esc (vt) *dirty, soil*
nevăzut (adj) *unseen*
oală, -e (f) *pot*
palmă, -e (f) *palm*
păr, -i (m) *hair*
pumn, -i (m) *fist*
răzbuna (vt) *revenge, take revenge*
recuzită, -e (f) *stage property*
sfătui, -esc (vt) *advise, counsel*
stărui (vi) *insist, persist*
şterge, -s (vt) *wipe, erase*
ştire, -i (f) *piece of news, knowledge*
untură (f) *fat, grease*
vîrî (vt) *put in, insert*
voie, voi (f) *permission, wish*

II. EXERCIŢII

1. Completaţi spaţiile goale cu una dintre expresiile negative: nimic, nimeni, nicăieri, niciodată, nicicum, nici o, nici un:

N-am văzut aşa ceva ——— în viaţa mea.
Nu vă duceţi ——— fără mine.
——— n-a fost acasă cînd am trecut pe acolo.
Bărbierul nu mi-a tăiat ——— din păr, m-a spălat pe cap numai.
——— nu se pierde, ——— nu se cîştigă, totul se transformă.
La drum să nu porneşti ——— cu un prost.
Dacă stărui după noroc nu-l găseşti ———.
——— meserie nu e bună atunci cînd n-o cunoşti.
Nu da ——— o palmă ca să nu primeşti un pumn.
N-am văzut ——— ţigan la ţară.

2. Formaţi propoziţiile sinonime cu cele de mai jos utilizînd ca model:

Bărbierul este un lucrător atent.
Bărbierul lucrează (în mod) atent.

Românul este un muncitor stăruitor.
Românul ———————.

Mulţi români sînt minunaţi jucători de fotbal.
Mulţi români ——————————.

I. L. Caragiale era un scriitor atent.
I. L. Caragiale ———————.

Boxerii noştri sînt luptători buni.
Boxerii ———————.

Înţelepţii sînt buni sfătuitori.
Înţelepţii ——————— .

Un scriitor e şi un traducător bun.
Un scriitor ———————.

III. LECTURĂ PREGĂTITOARE 2: Lumea copiilor

Copiii astăzi posedă o deosebită precocitate. Dă-i unuia un bloc de desen şi vei vedea. Dă-i nişte cartoane să se joace şi vei vedea ce este în stare să creeze. Cu mare uşurinţă desenează un măgar, un iepuraş sau o raţă cu ciocul deschis, sau din cartoane crează personaje şi obiecte diferite. O face pe măicuța lui din profil, sau face o trompetă, o rachetă, o tobă, a minge sau orice jucărie a văzut sau îi trece prin minte. Aceasta îi dă nu numai voie bună, dar îi dezvoltă și imaginația. Jocurile cu cuburile nu mai sînt o atracție pentru copii. Teatrul de păpuși nu mai e o noutate. Copilul știe că dincolo de cortină, e unul care trage sforile. A văzut asta și la cinematograf.

Mulți au dorința de a deveni actori de film. Exercițiile lor naive și zgomotoase le fac acasă: ecranul e peretele și scena e masa. Și totuși actori mari an început de aci, de la jocuri de copii.

PROVERB: Nimeni nu se naște învățat.

bloc, -uri (n) *block*
carton, -e (n) *cardboard*
cinematograf (n) *cinema, movies*
cioc, -uri (n) *beak, bill*
cortină, -e (f) *curtain*
cub, -uri (n) *cube*
dorință, -e (f) *wish, desire*
iepure, -i (m) *rabbit*
împlini, -esc (vt) *complete, fill in*
măgar, -i (m) *ass, donkey*
măicuță, -e = maică = mamă

minge, -i (f) *ball*
păpușă, -i (f) *doll*
părete = perete, -i (m) *wall*
precocitate, -i (f) *precociousness*
profil, -uri (n) *profile, contour*
rachetă, -e (f) *racket, rocket*
rață, -e (f) *duck*
tobă, -e (f) *drum*
trompetă, -e (f) *trumpet*
zgomotos (adj) *noisy*

IV. EXERCIȚII

1. Treceți cuvîntul din paranteză la cazul cerut de context:

   Copertele (blocul de desen) sînt de carton. (Copiii) la place să se joace cu cuburi. Culorile (cuburile) trebuie să fie diferite. Pe fețele (un cub) sînt desenate rațe, păpuși etc. Toba și trompeta sînt zgomotoase, dar aparțin (copilărie). Zgomotul (unele jucării) îi supără pe părinți și vecini. La cinematograf, culoarea (pereți) e urîtă.

2. Formulați cît mai multe întrebări posibile în legătură cu textul de mai sus.

V. TEXT: Spectacole

Din pricina unei precocităţi intelectuale perverse, Baruţu confundă literatura cu untura...

— Ai să iei întotdeauna numai trei la limba română! a strigat la el tătuţu, jignit în pedagogie.

tătuţu = tată

Baruţu nu încearcă nici o emoţie. Îi lipseşte, prin aberaţie bunulsimţ al meritului, patriotismul catalogului şi civilizaţia matricolei generale. Ba, cu gîndul la prăjituri, el s-ar mulţumi cu trei, şi nici nu se gîndeşte la zece, pentru că i-a explicat de mai multe ori măicuţa la ce se poate aştepta după atîtea bucăţi.

matrịcolă *roll, register*

De altfel, aritmetica lui se prezintă anarhic. Numărînd prunele, el zice: una, două, şapte, unsprezece, cinci — şi mănîncă, e adevărat, cîte douăzeci şi două la o singură masă, pretinzînd că a mîncat patru. Numărăm prunele care au rămas, numărăm sîmburii şi tot atîtea ies, patru.

pretinde *to pretend*

sịmbure *pit*

Şi nici nu se poate altfel, de vreme ce copiilor lui tătuţu li s-a făgăduit că nu vor fi daţi niciodată la şcoală şi că, toată viaţa, ei se vor scula la prînz. Şi, şcoala, cum o vrea tătuţu, e fără domnişoară bătrînă cu ochelari, fără examen şi fără certificate. Tătuţu scrie pe blocul de desen raţe, Miţu face raţe, şi Baruţu face raţe, după el. Dacă raţa trebuie să facă „mac! mac!“ tătuţu face ca raţa; şi toată şcoala din jurul mesei, după cină, face în cor, ca raţa şi ca tătuţu; „mac! mac!“ Şi fiindcă tătuţu scrie toate raţele din profil, ca să semene mai bine, şi totdeauna cu ciocul la stînga, fiindcă e mai lesne, dacă Miţu nu e mulţumită că raţa are numai un ochi, tătuţu scrie doi ochi de-o singură parte a capului, şi raţa iese întreagă. Şi, la urma urmei, după dorinţa lui Baruţu, tătuţu poate să-i puie unei singure raţe ochii de la opt răţoi, fiindcă tot doi ochi ies la socoteală.

făgădui *to promise*

ochelari *eye glasses*

Dar şi tătuţu e cît se poate de împăciuitor şi se fereşte de dificultăţile didactice. La o numărătoare controlată, oricum ar fi luat-o, lui Baruţu i-au ieşit cîte nouă degete la o mînă. Dacă vrei tu, Baruţule, bine, şi să ştii că la urma urmei, îl lămureşte tătuţu, opt cu cinci, douăzeci şi doi cu trei, e la fel... Ce folos să ştii să numeri, cînd o să te faci mare, o mie de prune. Tu n-ai să poţi

împăciuitor *conciliatory*

mînca mai mult de nouă. Restul ce te priveşte ? Crezi că tătuţu te face precupeţ? Tătuţu vrea să se răzbune pe Societate, pe Stat şi pe Liberul Arbitru, şi o să te facă, Baruţule, leneş: asta e meseria ta. Ţi-am ales-o de pe acum şi ai să vezi ce bine ajungi.

te priveşte = te interesează
precupeţ *street vendor*
Liberul Arbitru *Free Will (newspaper)*

Viaţa e o jucărie, şi toate sînt făcute numai pentru joacă. Miţu şi Baruţu ştiu asta bine, de la tătuţu, care se joacă toată noaptea cu un condei şi o bucată de hîrtie, şi toată ziua se joacă de-a fuga, umblînd după cai verzi. A! o să le arate el odată un cal verde şi lor. Numai să nu-l cereţi pentru voi de tot, că tătuţu nu dă. Atîta şi-a păstrat şi pentru el.

Miţu se gîndeşte la altceva: ce face Bărbierul din Sevilla? A fost odată la Operă şi l-a văzut. De atunci, Bărbierul din Sevilla i se pare că toata ziua cîntă la radio şi gramofon. Este şi drept, Bărbierul din Sevilla are o grămadă de fraţi, care toţi cîntă, fiindcă tătuţul lor, Bărbierul din Sevilla cel bătrîn, i-a învăţat să cînte, aşa cum tătuţu Miţului şi al Baruţului îi învaţă pe ei să doarmă, să scrie pe hîrtie raţe, şi pe părete, la lumina lămpii, să facă, seara, iepuri de umbră, cu degetele încîrligate.

încîrligat *bent, hooked*

Şi se mai gîndeşte Miţu la ceva. Ea nu înţelege deosebirea dintre Operă şi cinematograf. Cîntă amîndouă şi joacă amîndouă. Dar parcă e altceva.

— Bărbierul din Sevilla e om adevărat? întreabă Miţu.

— Desigur, om adevărat, răspunde tătuţu.

— Şi Rio Rita e fată adevărată? întreabă Miţu.

— Tu ce crezi? întreabă tătuţu.

— Nu ştiu, răspunde Miţu, voind să fie adevărată şi presupunînd totuş că poate să nu fie adevărată de tot. Dar dacă nu-i adevărată, cum ar putea să nu fie adevărată?

La Operă s-a lăsat cortina şi a pierit tot Bărbierul din Sevilla. La cinematograf s-a făcut lumină şi s-a şters toată Rio Rita din pînză. Ce e asta?

— Ce să fie, Miţule!... Lasă, că o să-ţi spui eu altă dată, zice tătuţu fugind de întrebare.

spui = spun

— Vreau acum! cere Miţu.

— Acum nu se poate.

Miţu e convinsă că tătuţu e mai prost decît este. Dacă nu-i poate lămuri nimic, e clar: e prost. Miţu stăruie, şi tătuţu, provocat şi orgolios că ştie, intră în nişte detalii ridicule, care au convins-o definitiv, pe Miţu, că tătuţu are minte mai puţină decît măgarul ei de carton, care dă din cap, aprobă totul şi nu-i în stare să spuie nimic.

orgolios *proud*

În sfîrşit, Miţu are o idee: să joace în cinematograf, cu Baruţu intrînd amîndoi în pînză şi făcînd o boroboaţă cu Rio Rita. La această veselă ştire, Baruţu bate din palme şi rîde zgomotos, cu toată gura, cum ştie să rîdă el.

boroboaţă *prank, trick*

— Iau şi toba! zice Baruţu.

— Nu e voie! afirmă măicuţa. Cum să jucaţi voi în film, fără să fiţi poftiţi?

Iar Miţu are o idee pentru toate complicaţiile. Ea propune să invite la ea acasă pe domnul Burgheni, directorul de la cinematograf, să-l puie la masa ei cu scaune mici, să-l servească ea cu farfuriile de la păpuşi, să-i arate jucăriile şi maşina ei de călcat, să-l pupe mereu şi să-l corupă, ca să o puie în film cu Baruţu.

farfurie *dish*
pupa *to kiss*
corupe *to corrupt*

— Bine!... primeşte tătuţu.

Discuţia rămîne la recuzită. Baruţu voia să intre-un film cu toba.Miţului i se pare că toba s-a murdărit şi-l sfătuieşte să lase toba acasă şi ia mai bine racheta. Lui nu-i place racheta. Ei îi place racheta. Atunci ia racheta ea, şi el mingile. Lui nu-i plac mingile. Ia tot ea mingile; el o să ia cuburile. Nici cuburile nu-i plac, el vrea numai toba. Ba da, o să ia şi trompeta! Nu se poate! trompeta face scandal.

Tatuţu şi măicuţa, care au trecut în odaia de alături, sosesc la timp. Miţu şi-a vîrît mîna la Baruţu-n păr, iar Baruţu a prins pe Miţu de falcă. Trag amîndoi şi, cu mîna liberă, pumni pe nevăzute. Argumentează şi plîng.

Procesul a ţinut cinci minute, şi părţile, obligate să se sărute — ceea ce s-a făcut numaidecît — au fost duse la culcare.

proces *trial*

de Tudor Arghezi (1880–1967)

VI. EXERCIŢII

1. Ce părere aveţi despre bărbier?
2. Cînd eraţi copii vă jucaţi cu cartonaşe şi blocuri de desen?
3. Vă amintiţi ce vă plăcea mai mult să desenaţi?
4. Consideraţi că un copil poate avea liber arbitru?
5. Care este explicaţia că unor tineri de astăzi le place să poarte mustăţi, barbă şi părul lung ca femeile?
6. Apreciaţi valoarea educativă a jocurilor pentru copii?
7. Cum vă explicaţi precocitatea copiilor de astăzi?
8. Ce părere aveţi despre cinematograful de astăzi?
9. Socotiţi important rolul educativ al cinematografului? Sau singurul obiectiv trebuie să fie distracţia?
10. Credeţi că actorii de film trebuie să fie şi oameni culţi sau numai să aibă talent şi să fie prezentabili?
11. Vă place opera mai mult decît teatrul dramatic? Şi dacă da, de ce?
12. Ce părere aveţi despre spectacolele pentru copii?
13. Cum apreciaţi schiţa „Spectacole"?
14. Cunoaşteţi în literatura anglo-americană vreo schiţă asemănătoare?
15. Credeţi că teatrul de păpuşi poate înlocui pentru copii teatrul obişnuit?

Tudor Arghezi 1880–1967

LECŢIA A DOUĂZECI ŞI NOUA (a 29–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE: Nu vreau să jignesc pe nimeni

Nu vreau să jignesc pe nimeni în amorul lui propriu. Dar întotdeauna am fost recunoscător cerului, că a ţinut seama de profunda mea dorinţă: să nu fiu implicat în probleme judecătoreşti.

Într-adevăr, m-am considerat o făptură fericită că n-am avut niciodată de-a face cu corpul portăreilor, că prin comportarea mea n-am adus prejudicii vreunei persoane.

Şi drept să vă spun eram amărît cînd vedeam un soţ şi o soţie, care cu inima feroce îşi trimeteau notificări timbrate, vizate, ştampilate etc., atunci cînd se isca un divorţ.

Mă gîndeam cu tristeţe că ajungînd într-o asemenea situaţie, procedarea mea ar fi cu totul alta.

Aievea am considerat ca aiuriţi oamenii căsătoriţi cărora le place să se aventureze în procese.

Această apreciere nu-mi aparţine numai mie şi cred că am şi consimţămîntul altora cînd consider ca un om demn de stimat şi onorat pe acela care fuge de asemenea situaţii şi de vrajbă.

Sper că e de datoria mea, să nutresc desconsiderare pentru martorii mincinoşi, care, umiliţi, se găsesc de multe ori în această poziţie, pentru gustul unui prieten devotat sau drăgălăşenia unei doamne drăguţe, care din gelozie e gata să arunce în soţul sau prietenul ei cu un flacon de vitriol.

Sînt alte persoane care, crezîndu-se ofensate, plătesc aceasta cu două perechi de palme şi pe urmă ajung la proces.

Nu vreau să mai prelungesc discuţia pe această temă şi nu mă îndoiesc că aceste lămuriri vor fi interpretate ca fiind bazate pe întîmplări.

PROVERB: În anumite cazuri, mai bine o împăcare strîmbă decît o judecată dreaptă.

aievea (adj) *real*
aiurit (adj) *dizzy, silly, absent-minded*
amărît (adj) *embittered*
amor propriu *pride, dignity*
apreciere, -i (f) *appreciation, evaluation*
căsătorit (adj) *married*

cerinţă, -e (f) *requirement*
comportare, -i (f) *behavior*
consimţămînt, -e (n) *assent*
corp, -uri (n) *body*
curent, -e (n) *current, draft*
datorie, -i (f) *duty, debt*
drăgălăşenie, -i (f) *charm, loveliness*
drăguţ (adj) *pretty, charming*

făptură, -i (f) *being*
fericit (adj) *happy*
feroce (adj) *ferocious*
flacon, -e (n) *small bottle*
gelozie, -i (f) *jealousy*
gust, -uri (n) *taste*
inimă, -i (f) *heart*
se isca (vt) *appear, start*
îndoi (vt) *bend;* (se) *doubt*
însura (vt) *marry*
într-adevăr (adv) *surely, really*
judecătoresc (adj) *judicial*
mincinos, -i (m) *liar*
nutri, -esc (vt) *nurture, feed*
onora, -ez (vt) *honor*
pereche, -i (f) *pair, couple*
plată, -i (f) *payment*
portărel, -i (m) *bailiff*
prelungi, -esc (vt) *prolong*
procedare = procedură
recunoscător (adj) *grateful*
a ţine seama *take into account*
soţ, -i (m) *husband*
spera (vt) *hope*
stima, -ez (vt) *honor, respect*
ştampila, -ez (vt) *stamp*
timbra, -ez (vt) *put a stamp*
tristeţe, -i (f) *sadness, sorrow*
umil (adj) *humble*
umili, -esc (vt) *humble, humiliate*
viza, -ez (vt) *give a visa*
vrajbă, -i (f) *enmity, feud*

II. EXERCIŢII

1. Formaţi propoziţii cu următoarele cuvinte:

profundă dorinţă
să spun drept
e gata să
oameni însuraţi
într-o asemenea situaţie
nu ne îndoim că

2. Schimbaţi următoarele propoziţii la plural:

Sînt amărît şi ofensat că o făptură atît de drăgălaşă nu şi-a dat consimţămîntul pentru căsătorie.

Soţia umilită şi plină de gelozie feroce a aruncat cu un flacon de vitriol în prietenele mincionase.

După o procedură prelungită, stimatul portărel a ştampilat şi a timbrat forma de plată.

Datoria judecătorului este de-a stabili de partea cui este adevărul.

Romanul descrie aievea vrajba care s-a iscat între soţ şi soţie din cauza geloziei.

Sînt recunoscător şi onorat că nu m-ai uitat.

III. TEXT: Conflictul meu cu doamna care merită toată consideraţia...

Prea stimată doamnă,

Prin prezenta îmi permit respectuos a confirma primirea prea stimatei dv. Notificări, nr. 11.411 din 22 februarie 1932, vizată şi ştampilată de onoratul corp al portăreilor Ilfov, legal timbrată cu cele fiscale şi aviatic şi avînd următorul conţinut:

„Stimate domn,

Citind romanul dvs., *Omul de după uşă,* am constatat că aţi întrebuinţat numele meu, dîndu-l unuia din personajele feminine.

Dat fiind caracterul autobiografic al lucrării, numele nefrecvent în forma aceasta asociată, Marie-Angele, cum şi legăturile de prietenie dintre dvs. şi soţul meu, cunoscuţii mei au crezut că eroina Marie-Angele, acea „cucerire de viteză" a dvs., sînt eu.

Aceasta putînd să-mi cauzeze mari prejudicii (gelozia feroce a soţului meu, compromiterea iremediabilă faţă de prieteni şi faţă de clientela mea), vă rog să retrageţi de urgenţă din comerţ toate volumele încă nevîndute, iar la viitoarea ediţie, care se anunţă pe curînd, să schimbaţi numele personajului cu pricina.

În caz contrar, mă văd silită să cer aceasta pe cale judecătorească, ţinîndu-vă responsabil şi de prejudiciile cauzate.

Cu deosebită consideraţie."

Mulţumesc mult, doamnă, în primul rînd pentru deosebita consideraţie ce mi-o purtaţi. În al doilea, vă atrag, respectuos, atenţiunea că nu eu, ci editorul poate retrage volumele care mai sînt în comerţ. Deci, greşit aţi adresat notificarea. Ţin să afirm că nu mai am nici un drept asupra mărfii care circulă sub eticheta numelui meu (ca avocată, trebuia s-o ştiţi şi dvs.). Totuşi, ca să vă dovedesc că nu nutresc intenţii duşmănoase împotriva nimănui, şi deci greşit aţi adresat notificarea (precum vedeţi nu v-am dat numele publicităţii şi aceasta, vă asigur, fără intervenţia administraţiei, care avea dreptul să ceară plată pentru reclama unei avocate) mă simt dator a vă da unele binevoitoare lămuriri:

1) Am fost umilit primind protestul dv. legal.

conţinut	*content*
întrebuinţa	*to use*
viteză	*speed*
editor	*publisher*
marfă	*merchandise*
etichetă	*label; etiquette*
binevoi	*to be willing*

De la 1 septembrie 1931 — probabil că dv. nu cunoașteți aceasta, doamnă — sînt un fel de stat și un fel de națiune. Grație concursului oferit de excelența-sa ministrul Portugaliei la București și excelența-sa ministrul nostru de Externe, am avut un fel de conflict cu Portugalia* urmat de oarecare note scrise între mine și, dacă pot spune așa, întreaga planetă. Brusc, dv. m-ați redus la proporțiile unui simplu autor de cărți care iscă vrajbă într-un tînăr și, nu mă îndoiesc, ideal menaj.

concurs *contest*
menaj *household*

Vă asigur, prea stimată doamnă, că este nu numai neplăcut, ci și extrem de trist. Aveam o existență intercontinentală, aveam sau puteam avea ministerul meu, miniștrii mei, armata mea, lupta mea de clase, curente ideologice care să mă străbată. M-ați redus la proporțiile unui băiat lunatec, care flirtează cu fete drăguțe și delicate. Prin urmare, dacă v-ați simțit măcar o singură dată ofensată în amorul dv. propriu, de aprecierile prietenilor, trebuie să vă simțiți răzbunată.

lunatec *sleepwalker, loony*

2) Aș vrea să-l pot convinge pe soțul dv. că nu vă cunosc, că nu v-am cunoscut măcar înainte de a fi avut domnia-sa fericirea de a contracta mariajul cu dv. Dacă fetița din romanul *Omul de după ușă* se numește Marie-Angele este, fiindcă așa o chema pe ea. Or, aia nu sînteți dv. — nu puteți fi. Aia n-a fost avocată, n-a fost măcar studentă între anii 1923 – 1927, cînd s-a scris lucrarea care v-a alarmat pe dv. A existat, recunosc, în realitate, există și astăzi sub formă de fată bătrînă și foarte amărîtă de tristețea prelungitei ei feciorii. Aia p[illegible]oină. Fiindcă, era puțin aiurită. Prea stimată doamnă, presupun însă că dv. nu aveți înclinații de eroină. Sînteți o femeie onestă, o soție ideală și o făptură care satisface toate cerințele. O deduc din procedarea dv. Alta ar fi [lichidat] acest regretabil incident cu o promptă pereche de palme, de n-ar fi avut la îndemînă flaconul de vitriol sau browningul — dv. ați preferat o civilizată și legală notificare. Pentru care notificare, vă sînt profund recunoscător. Mi-ați salvat umila mea viață și m-ați pus în gardă impotriva ferocității soțului dv., care desigur că m-ar fi suprimat. Drept schimb de serviciu,

fetiță = fată mică
aia = aceia
feciorie *virginity*
la îndemînă *handy*
salva *to save*
suprima *to suppress*

---

*Un articol ironic al lui Ion Călugăru, care zeflemisea stările din Portugalia salazaristă provocase reacția diplomatică la care se referă scriitorul.

doamnă, declar pe conștiință că: n-am înclinații spre aventură (nici măcar sentimentală); nu v-am cunoscut, nu vă cunosc și nu am făcut nici o aluzie la personalitatea dv. fizică sau morală; am o deosebită considerațiune pentru inteligența dv., pentru bunul dv. gust, pentru drăgălășenia dv., dar cît mai de departe și fără a vă cunoaște pe dv. sau pe soțul dv. personal. Aș fi — dacă pot spune așa — fericit dacă soțul dv. ar binevoi a ține seama de aceste cuvinte și din toată inima făcute, declarații.

3) Cred totuși de datoria mea ca să vă atrag iarăși respectuos atențiunea că greșiți cînd vă aventurați — de astă dată din propria dv. inițiativă — în critică literară. Afirmați că *Omul de după ușă* este un roman autobiografic. Fals. Primo: fiindcă nu există cărți autobiografice, deoarece autorii aștia sînt niște animale mai mincinoase ca pisicile și își falsifică pînă și viața cea de toate zilele, nu numai întîmplările aievea scrise. Secundo: fiindcă *Omul de după ușă* nu este autobiografic, ci o succesiune de momente din viața unui băiat bun, care s-a însurat în anul 1926, care se numește într-adevăr Charlie Blum, și care n-are nici un fel de legătură de rudenie cu mine. Cît privește confuzii și greșeli, dv. ați remarcat numai una pe care ați luat-o asupra dv. — vă asigur însă că sînt mult mai multe.

rudenie *relationship*

... Sper că pot încheia. Devotatul dv. cu consimțămîntul soțului dv....

de Ion Călugăru (1902 – 1956)

IV. EXERCIȚII

1. Știți ce este un portărel?
2. În ce împrejurări se întrebuințează notificări în S.U.A.?
3. Cunoașteți vreo întîmplare similară cu cea povestită de Ion Călugăru în schița citită de dv.?
4. Ce părere aveți despre oamenii care provoacă procese?
5. Ce roman autobiografic cunoașteți? Care este personajul principal?
6. Ce părere aveți despre stilul scrisorii doamnei Marie-Angele?

7. În schița lui Călugăru se afirmă că „autorii sînt niște animale mai mincinoase ca pisicile și își falșifică pînă și viața cea de toate zilele ..." Credeți că această afirmație poate fi generalizată?
8. Cunoașteți o carte, un roman, care poate dovedi contrariul?
9. Ce părere aveți despre opera umoristică a lui Mark Twain?
10. Ați avut vreodată vreun conflict care să dea naștere unui proces?
11. Ce părere aveți despre divorț?
12. Considerați că la baza divorțurilor sînt cauze materiale?
13. Credeți că sentințele judecătorești reflectă întotdeauna soluția justă a conflictului judecat? Este aceasta cea mai bună cale de rezolvare a conflictului?
14. Ce cauze pot determina o soluționare nedreaptă a conflictului?

LECȚIA A TREIZECEA (a 30–a)

I. LECTURĂ PREGĂTITOARE: O asociație ciudată

Amicul meu stătea la masă, în fața unei halbe cu bere și îmi spunea:

— Cînd eram june, mă cuprinsese și pe mine avîntul înființării diverselor comitete și comiții. Era o adevărată modă. Era destul să-i treacă prin cap cuiva ideea, că imediat lua naștere o nouă asociație. Care de care mai năstrușnică.

Acum îmi dau seama că, în genere, țelul acestor societăți era strîngerea de fonduri pentru membrii comitetului. Dar atunci respingeam cu înfocare asemenea idei și mi se păreau că sînt invenții ale vrăjmașilor, gata numai să-i ponegrească și să-i compromită pe cei iubitori de neam. Ce vrei? Eram tînăr și credeam în principiile veșnice.

Iată însă ce mi s-a întîmplat odată.

Primesc o invitație la o ședință plenară a unui asemenea comitet. Parcă era o asociație pentru ocrotirea doicilor sărace sau cam așa ceva. Ședința a început la ora anunțată. O doamnă tînără s-a ridicat în picioare și a început să vorbească. În fond, n-am prea înțeles ce vroia.

Vorbea, însă, cu o asemenea înverșunare, incît simțeam că mă cuprinde groaza. Cum de putea să încapă într-o ființă atîta venin? Cum putea o femeie să urască atît de pătimaș? Știi ce spunea? Că mamele trebuie să se deștepte și, îndată ce își botează copiii, să nu le mai dea să sugă, ci să-i lase pe seama unor doici care să-i crească, expunîndu-i la diverse încercări fizice.

„Avem nevoie de oameni puternici, așa cum erau străbunii noștri de la care purcedem. Sîntem prea sentimentali. Doica reprezintă o ‚instituție' binevenită. Ea ne ferește de sentimentalism, exclude orice înțeles strîmt al legăturilor cu copiii noștri".

Simțeam că mă cuprinde nebunia. Eram la ședința unei societăți de binefacere... Doamna aceasta era printre promotorii ei. Mă uitam la ea cum ținea în brațe un cățel și cum tăgăduia dreptul la dragoste maternă a propriilor copii. M-am ridicat, mi-am luat pălăria și am ieșit. De-atunci m-am vindecat de pasiunea societăților. Dar chiar și acum, că sînt în etate, nu uit cît de vinovat m-am simțit în seara aceea, la ședința „Societății pentru ocrotirea doicilor sărace", la care vorbea o doamnă cu un cățel în brațe.

PROVERB: Spune-mi cu cine te aduni ca să-ți spun cine ești.

amic, -i (m)	*friend*
ardoare, -i (f)	*ardor*
avînt, -uri (n)	*élan, impetus*
binefacere, -i (f)	*beneficence, charity*
binevenit (adj)	*welcome*
boteza (vt)	*baptize*

comitet, -e (n) *committee*
comiţie = comisie, -i (f) *commission (iron.)*
compromite, -s (vt) *compromise*
cuprinde, -s (vt) *grasp, include*
deştepta (vt) *awake*
doică, -i (f) *wet nurse*
etate (f) *age*
exclude, -s (vt) *exclude*
expune, -s (vt) *expose, exhibit*
falnic (adj) *excellent, proud*
fond, -uri (n) *fund*
 în fond *basically*
groază, -e (f) *dread*
iubi, -esc (vt) *love*
îndată ce (conj) *as soon as*
înfiinţa, -ez (vt) *establish*
în genere *generally*
înverşunare, -i (f) *vindictive rage*
june, -i (m) *youngster*
năstruşnic (adj) *unimaginable*
neam, -uri (n) *relative, nation*
nebunie, -i (f) *foolishness, madness*
ocrotire, -i (f) *protection*
pătimaş (adv) *passionately*
plenar (adj) *plenary*
ponegri, -esc (vt) *blacken*
principiu, -i (n) *principle*
promotor, -i (m) *promoter*
respinge, -s (vt) *repel, refuse*
strîmt (adj) *narrow*
suge, -t (vt) *suck*
şedinţă, -e (m) *meeting*
tăgădui, -esc (vt) *deny*
trece prin cap o idee *to get an idea*
ţel, -uri (n) *aim*
urî, -ăsc (vt) *hate*
veşnic (adj) *eternal*
vinovat (adj) *guilty*
vrăjmaş, -i (m) *enemy*

II. EXERCIŢII

1. Descrieţi o asociaţie căreia îi aparţineţi. Care sînt scopurile principale ale asociaţiei? În ce măsură îndeplineşte asociaţia aceste ţeluri?

2. Puneţi propoziţiile de mai jos la următoarele moduri şi timpuri: condiţional prezent, indicativul imperfect, perfectul simplu şi viitorul cu *o să*:

   Ion strînge bani.
   Preotul botează copilul.
   Plenara se solidarizează cu hotărîrea comitetului.
   Mă deştept îngrozit din somn din cauza unui vis urît.

III. TEXT: „Românii verzi“

Român verde *pure Romanian*

Spiritul de asociaţie, trebuie să constatăm cu bucurie, a luat un mare avînt la noi.

Numărul deosebitelor societăţi române, pe faţă sau secrete, este astăzi aproape incalculabil.

Românul cît trăieşte trebuie să fie membru în mai multe societăţi: ba ceva mai mult, sunt români cari, chiar înainte de naştere, sunt membri în „Cornelia“, societatea mamelor române pentru ajutorul mutual în caz de naştere: iar alţii, chiar după ce mor, continuă a fi membri activi în societatea de îngropăciune mutuală: în schimbul unei neîsemnate cotizaţiuni, orice membru, la caz, Doamne fereşte, de moarte, are dreptul a fi îngropat cu muzică.

sunt = sînt

neînsemnat *insignificant*
cotizaţiune = cotizaţie *dues*

Ca orice român, am căutat şi eu să fac parte din cît mai multe societăţi. Pînă mai zilele trecute, eram membru la opt; astăzi, graţie stăruinţelor celebrului meu amic, eminentul pedagog Marius Chicoş Rostogan, am onoarea a fi membru la nouă. A noua, cea din urmă, îmi pare mie că este societatea cea mai binevenită; ea răspunde la o mare şi arzătoare necesitate naţională. Cititorul se va convinge îndată cît de urgentă nevoie aveam de înfiinţarea noii noastre societăţi.

Dar să lăsăm pe promotorul înfiinţării acestei societăţi să vorbească . . .

— „Noi, românii verzi, purcedem de la următoarele principii sănătoase de progres naţional:

purcede *to begin, start*

A iubi neamul său e peste putinţă din partea aceluia care nu urăşte celelalte neamuri.

Un neam nu poate avea vrăjmaşi în propriile sale defecte; vrăjmaşii lui sunt numai şi numai calităţile altor neamuri.

De aceea, un neam nu trebuie să-şi piardă vremea a se gîndi cum să-şi îndrepteze defectele şi cum să-şi cultive calităţile; el are altceva mai profitabil de făcut; să le numere defectele şi să le ponegrească sau de-a dreptul să le tăgăduiască altora calităţile.

de-a dreptul *by right*

Prin urmare, un neam trebuie să aibă veşnic groază de celelalte, deoarece existenţa unuia n-are altă condiţie decît compromiterea completă a altuia.

veşnic *eternal*

De aci, necesitatea imperioasă a exclusivismului naţional celui mai extrem.

Bărbatul care are copii cu o femeie de alt neam, sau viceversa, creşte la sînul lor nişte monştri, cari jumătate vor iubi pînă la nebunie neamul în mijlocul căruia au văzut lumina, iar jumătate îl vor urî cu înverşunare.

Să ferească Dumnezeul străbunilor noştri pe orice român sau orice romîncă să dea naştere la aşa specimene teratologice!

Acestea sunt principiile cari ne-au călăuzit cînd am pus bazele noi noastre societăţi.

Noua noastră societate este chemată să deştepte spiritul public naţional, solidarizînd pe toţi românii; de aceea sperăm, nu! nu sperăm, suntem siguri că toţi românii — şi cînd zicem toţi românii, înţelegem nu pe toţi levantinii, care se dau drept români, ci pe românii adevăraţi — se vor grăbi să se-nscrie împreună cu familiile lor în rîndurile noastre".

sîn	*breast*
teratologic	*pertaining to the study of monstrosities*
călăuzi	*to guide*
solidariza	*to join together in a common cause*

După această esenţială expunere de motive, ne grăbim a da aici, în strîmtul spaţiu de care dispunem, cîteva extracte din.

spaţiu	*space*

STATUTELE SOCIETĂŢII „ROMÂNII VERZI"

CAP. I

Despre numele, membrii şi emblema societăţii

Art. 1 — Se înfiinţează în România o societate română cu numele de „Românii Verzi".

Art. 2 — Oricine poate face parte din această societate, fără deosebire de sex, de etate sau de culoare politică, dacă este român sau româncă verde.

Art. 3 — Emblema societăţii va fi un român verde zdrobind falnic cu călcîiul său şearpele străinismului, care scrîşneşte şi ţipă.

falnic	*splendid(ly)*
călcîi	*heel*
şearpe = şarpe	*snake*
străinism	*foreignism*
scrîşni	*gnash one's teeth*

CAP. II

Despre datoriile membrilor societăţii în genere

Art. 4 — Membrii de orice sex şi etate ai societăţii „Românii Verzi" sunt datori să urască tot ce e străin şi tot ce e de la străini, tot ce nu e român verde sau tot ce nu e de la român verde.

Urmează apoi mai multe articole unde se

enumeră cu de-amănuntul tot ce nu este verde românesc şi care trebuie sistematic respins de orice membru al societăţii, ca, de exemplu, sentimente neromâneşti, artă neromânească, idei şi spirit neromâneşti.

Apoi:

Art. 9 — Se exceptează de la această regulă capitalurile neromâneşti.

Statutele prevăd înfiinţarea unui organ de publicitate al societăţii cu titul de *Românul Verde*, pus sub direcţiunea unui comitet de 40 membri, iar comitetul sub preşedinţia eminentului meu amic, M. Ch. Rostogan.

În acest comitet nu vor putea figura mai mult de jumătate membri nevîrstnici.

nevîrstnic *underaged*

Ziarul *Românul Verde* va fi redactat de toţi membrii societăţii: fiecare membru, indiferent de vîrstă sau sex, va fi dator a colabora măcar o dată la lună cu un articol de fond.

Se-nţelege de la sine ce idei e chemat să propage *Românul Verde*.

Mai departe, statutele arată că îndată ce societatea „Românii Verzi“ va număra o sută de membri, se va declara constituită şi va proceda la alegerea comitetului.

îndată ce *as soon as*

CAP. III

Despre datoriile membrilor minori ai societăţii

Art. 30 — Membrii minori ai societăţii, indiferent de etate şi de sex, sunt datori a fi cît se poate mai curaţi.

Art. 31 — Ei sunt datori a asculta pe părinţii lor de ambe sexe, de preferinţă pe acei cari sunt membri activi ai societăţii.

Art. 32 — Acei care urmează la şcoală nu pot, sub nici un cuvînt, să se joace cu conşcolari străini; ei trebuie să se joace numai cu conşcolari români verzi, de preferinţă cu membrii activi ai societăţii.

Art. 33 — Membrii minori ai societăţii sunt obligaţi a obţine note bun numai la profesorii români verzi, de preferinţă la acei cari sunt membri activi în societate.

CAP. IV

Despre datoriile membrilor de sex feminin

Art. 40 — Membrele societății sunt datoare să fie virtuoase ca niște matroane romane.

Art. 41 — Membrele societății sunt datoare să devie bune mame române.

devie = devină

Art. 42 — Ele sunt datoare a naște copii sănătoși după preceptul străbun: *mens sana in corpore sano.*

Art. 43 — Membrele societății care sunt încă june domnișoare, sunt datoare să se mărite numai cu români verzi, de preferință dintre membrii activi ai societății.

Art. 44 — La cazul cînd o jună domnișoară s-ar mărita cu un român verde, care însă nu face parte din societate, este datoare a-l înscrie imediat printre membrii activi.

Art. 45 — Îndată ce o membră devine mamă, ea este datoare să-și înscrie imediat copilul în societatea „Românilor Verzi".

Art. 46 — Membrele societății sunt datoare a-și boteza copiii cu nume străbune ca Reea-Silvia, ca Tiberiu, ca Cicerone, ca Caracala, ca Cornelia, ca Catone etc.

Art. 47 — Membrele mame sunt datoare să dea copiilor lor educație maternă în limba maternă. Sub nici un cuvînt apoi, nu-i slobod să încredințeze educațiunea copiilor la alte guvernante decît romànce verzi.

slobod	*free*
încredința	*entrust, assure*

Art. 48 — Ele sunt datoare a da singure să sugă copiilor, alăptîndu-i în același timp cu sentimente și idei de român verde, conform statutelor de față.

alăpta	*to nurse*

Art. 49 — În cazul cînd un membru nu ar avea lapte sau, întîmplător, nu i-ar fi sfîrcul mamelelor perforat, s-ar gîdila prea tare, sub nici un motiv nu va putea lua o doică străină, care ar da copilului să sugă lapte străin, alăptîndu-l în același timp cu sentimente și idei străine; ci va fi datoare să ia o doică romàncă verde, de preferință o membră activă a societății.

sfîrc	*nipple, cartilage*
mamelă	*breast*
gîdila	*to tickle*
lapte	*milk*

În capitolul despre membrii de sex masculin ai societății, statutele impun aceleași obligațiuni și taților ca și mamelor, afară, se-nțelege de obligațiunile privitoare la alăptare.

capitol	*chapter*

Se înţelege că orice abatere de la îndatoririle statutelor atrage după sine: întîia oară un avertisment, a doua oară o amendă şi a treia oară excluderea, în şedinţă plenară, a membrului vinovat, din societatea „Românilor Verzi“ şi declararea lui ca străin de neam.

îndatorire *duty*

Abaterile de la îndatoririle privitoare la alăptare atrag după sine de la întîia oară pedeapsa excluderii.

(I. L. Caragiale, *Moftul român*, nr. 6, 6 mai, 1901)

IV. EXERCIŢII

1. Ce fel de asociaţii şi societăţi cunoaşteţi?
2. Faceţi parte din vreo asociaţie?
3. Ce părere aveţi despre organizaţiile studenţeşti americane?
4. Credeţi că orice asociaţie sau organizaţie studenţească americană trebuie să aibă un caracter politic sau religios?
5. Care este după părerea dv. cea mai serioasă organizaţie americană?
6. Credeţi că e bună organizarea asociaţiilor culturale, sportive etc. pe criterii rasiale sau religioase?
7. Cunoaşteţi vreo asemenea asociaţie?
8. Ce credeţi că ar trebui să cuprindă statutul unei asociaţii?
9. Cunoaşteţi vreo asociaţie care nu urmăreşte decît să strîngă fonduri în interesele conducătorilor ei?
10. Ce părere aveţi despre asociaţiile sportive americane?
11. Ce condiţii trebuie să îndeplinească o asociaţie ca să fie utilă din punct de vedere social?
12. Ce părere aveţi despre diversitatea asociaţiilor religioase?
13. Socotiţi că e bine să se facă politică în sport şi în literatură?
14. Care au fost promotorii primelor organizaţii studenţeşti în America?
15. Cum sînt organizate asociaţiile de vînătoare în S.U.A.?

LECŢIA A TREIZECI ŞI UNA (a 31–a)

I. MIHAI EMINESCU

Mihai Eminescu s-a născut la 15 ianuarie 1850, în orasul Botoşani, în nordul Moldovei şi şi-a petrecut copilăria în satul Ipoteşti, din apropiere.

Poezia lui va evoca acei ani în care „băiat fiind, păduri cutreiera“ şi asculta melodiile pădurilor şi ale izvoarelor.

Şcoala primară şi gimnaziul le-a urmat în oraşul Cernăuţi; tot aici va scrie mai tîrziu poezia „La mormîntul lui Aron Pumnul“, cu ocazia morţii acestui patriot român care fusese şi unul dintre profesorii cei mai iubiţi ai lui Eminescu.

Lirica lui Eminescu este o exponenţă deplină, cu toate aspectele romantice, a spiritului autohton. Poezie a naturii şi a dragostei, ea mărturiseşte o permanentă nelinişte filozofică în faţa marilor întrebări ale morţii şi ale existenţei. În acelaşi timp, poetul s-a considerat părtaş la problemele vieţii contemporane; ceea ce explică accentul violent polemic (amintindu-l pe Swift) al unora dintre poeziile sale.

In anul 1869 pleacă la Viena, unde urmează timp de doi ani cursuri de filozofie. Aci, ca şi la Berlin unde urmează mai tîrziu cursuri de economie politică şi istorie, el trăieşte modest şi urmăreşte cu pasiune şi precipitare cele ce se petrec în patrie.

In 1874 se întoarce în ţară şi ocupă funcţia de director al Bibliotecii centrale din Iaşi. După aceea e numit revizor şcolar pentru judeţele Iaşi şi Vaslui.

Dar nu a fost pe placul autorităţilor, deoarece băga de seamă toate lipsurile şi nu nedreptăţea pe nimeni, chiar dacă aceştia nu erau învredniciţi sau protejaţi de cei mari.

Nestatornicia situaţiei sale materiale şi viaţa pe care o ducea în veşnică fierbere i-au provocat o slăbiciune gravă de care a suferit, atît trupeşte cît şi sufleteşte, începînd din 1883. Cînd în sfîrşit cei în măsură să-l ajute l-au sprijinit, a fost în zadar. El moare la 15 iunie 1889 în vîrstă de 39 ani.

E interesant să reproducem unele cuvinte ale lui Tudor Vianu*, despre Eminescu.

„Eminescu este în primul rînd poetul tineretului, al tineretului românesc, al întregului tineret românesc“.

„Poezia acestui mare moldovean este aceea a tuturor românilor, deoarece ea reprezintă cu o mare forţă momentul de înnoire al poporului nostru, în epoca lui modernă. Acesta este felul în care ni se lămureşte chipul lui în împrejurările de azi, chipul unui reprezentant al progreselor româneşti. Prin acest mod de a-l înţelege, îmbogăţim cu o nouă etapă, comentariul perpetuu al operei sale, adăugăm o perspectivă nouă, nenumăratelor puncte de vedere, din care această operă a fost privită pînă acum şi va continua a fi privită în secolele viitoare".

---

*Tudor Vianu (1897–1964) Profesor la Universitea Bucureşti, mare estetician, critic literar.

„Poezia lui Eminescu evocă o imagine a lumii înzestrată cu toate dimensiunile prelungite pînă la limita lor cea mai îndepărtată. Înălţimea, adîncimea, extensiunea acestei lumi în toate direcţiile sînt imense şi fără nici o analogie, în tot ce au scris peoţii români mai înainte.

În vastul univers al poeziei eminesciene, gîndul omenesc este purtat pînă la ultimile şi cele mai înalte întrebări ale lui şi sentimentele omeneşti sînt urmărite în ecourile lor cele mai profunde".

Opera lui Eminescu, tradusă în multe limbi străine, a intrat în patrimoriul literaturii universale, la loc de cinste.

adevăr, -uri (m)	*truth*
batjocori, -esc (vt)	*make fun of*
băga (vt)	*insert*
chinuit (adj)	*tortured, pained*
cinism, -e (n)	*cynicism*
cînt = cîntec	
cuartal	*(living) area* [*obs.*]
cụmpăt, -e (n)	*balance, poise*
cutreiera (vt)	*roam*
depărtat (adj)	*distance*
întristător (adj)	*saddening*
înveli, -esc (vt)	*cover, wrap*
se învrednici, -esc (v)	*succeed*
măsură, -i (f)	*measure*
necaz, -uri (n)	*misfortune*
nedreptăţi, -esc (vt)	*wrong*
nelịnişte (f)	*malaise, ill at ease*
nestatornicie (f)	*insecurity*
părtaş, -i (m)	*supporter*
pretutịndeni (adv)	*everywhere*
slăbiciune, -i (f)	*weakness*
ţăran, -i (m)	*peasant*
tărîm, -uri (n)	*realm, region*
tîrg, -uri (n)	*market*
trăi, -esc (vi)	*live*
trup, -uri (n)	*body*
ụliţă, -e (f)	*rural street*
vecịnic = vẹşnic	*eternal*
în zadar (adv)	*in vain*
zbura (vi)	*fly*

II. LA STEAUA . . .

La steaua care-a răsărit
E-o cale atît de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de multe s-a stins în
drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem, şi nu e.

Tot astfel cînd al nostru
dor
Pieri în noapte- adîncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmăreşte încă.

Mihai Eminescu

abia (adv) *just*
depărtare, -i (f) *distance*
dor, -uri (n) *longing*
icoană, -e (f) *icon*
luci, -esc (vi) *shine*
pieri (vi) *perish*
rază, -e (f) *ray*
răsări (vi) *rise (of sun)*
stea, -le (f) *star*
stinge, -s (vt) *extinguish*
sui (vt) *climb*
urmări, -esc (vt) *follow*
se zări (vi) *be visible*

III. DINTRE SUTE DE CATARGE

Dintre sute de catarge
Care lasă malurile,
Cîte oare le vor sparge
Vînturile, valurile?

Dintre păsări călătoare
Ce străbat pămînturile,
Cîte-o să le-nece oare
Valurile, vînturile?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vînturile, valurile

Nenţeles rămîne gîndul
Ce-ţi străbate cînturile,
Zboară vecinic, îngînîndu-l
Valurile, vînturile.

Mihai Eminescu

catarg, -e (n) *mast*
fie . . . fie *either . . . or*
goni, -esc (vt) *chase*
îneca (vt) *drown*
îngîna (vt) *mimic*

nenţeles = ne înţeles
sparge, -t (vt) *break*
val, -uri (n) *wave*
vecinic = veşnic

IV. MIZERIA VIEŢII NOASTRE PUBLICE

Cu cît trec una după alta zilele, cu cît se prelungeşte, fără nici un termen prevăzut sesiunea extraordinară, cu atît chestiunea revizuirii se încîlceşte mai mult, cu atît neliniştea şi temerile cresc şi cuprind toate minţile, cu atît mai mult toată lumea îşi pierde cumpătul şi facultatea chibzuirii. O stare de nervozitate acută domneşte în toate cercurile. Judecata rece lipseşte de pretutindeni şi mai ales de acolo unde ar trebui neapărat să nu lipsească.

termen	*term*
sesiune	*(exam) session*
revizuire	*review*
încîlci	*to tangle*
temere	*fear*
judecată	*judgment*

Trecem prin nişte zile în adevăr foarte grele, şi trebuie în sfîrşit să ne dăm seama că aceasta este plata, foarte scumpă poate a greşelilor şi rătăcirilor noastre politice, săvîrşite de treizeci de ani încoace. De la mişcarea din '48 şi pînă astăzi, naţiunea românească pe tărîmul politic n-a făcut alta, decît a se lepăda sistematic de orice tradiţie, a răsturna orice autoritate, a arunca depatre orice s-ar fi putut numi original în viaţa ei naţională, şi-n acelaşi timp a adopta, cu mai multă ardoare decît cuartalurile de coloni din America de miazănoapte şi pe o scară tot atît de înaltă, toate reformele, toate teoriile cosmopolite, toate calapoadele internaţionale, în viaţa politică şi intelectuală, în limbă, în moravuri, în tot. Libertate fără margini pentru orice individ, pentru toate necurăţeniile ce s-ar scurge din cele patru colţuri ale lumii în România ca şi-n America: fraternitate şi egalitate între om şi om; republici mari şi mici şi prezidenţi de republică pe toate uliţele şi-n toate cafenelele, — în România ca şi-n America; şiretenia, vicleşugul şi cinismul virtuţii cetăţeneşti; gheşeftul — scopul şi politica umanitară mijlocul. Acestea pe tărîmul politic; pe cel economic, nimic, curat nimic; din neorocire, întru aceasta ne deosebim cu totul de America. Rezultatul îl vedem şi poate că aşa de tîrziu, încît îl vedem în zadar.

rătăcire	*wandering*
săvîrşi	*to complete*
colon	*colonist*
miazănoapte	*midnight*
moravuri (*pl*)	*customs*
margine	*border*
scurge	*to drain, filter*
egalitate	*equality*
şiretenie	*slyness*
vicleşug	*cunning, fraud*
virtute	*virtue*
cetăţenesc	*citizen*
gheşeft	*swindle*

Suntem azi un popor de-abia aproape cinci milioane de suflete. Nimic, aproape absolut nimic nu se produce, în adevăratul înţeles al cuvîntului, în ţara aceasta decît pe tărîmul agricol; în cea mai mare parte agricultura noastră se lucrează într-un chip cu totul rudimentar, şi, mulţumită

mulţumit	*satisfied*

nestatorniciei de temperatură ce domneşte în valea dintre Carpaţi, Dunăre şi Marea Neagră, producţia noastră atîrnă mai mult de la bunăvoinţa cerului, de la mila elementelor lui. Două milioane şi jumătate de ţărani (cifră exagerată poate), populaţie în adevăr românească, lucrează pămîntul şi dau singura producţie reală în această ţară, pe cîtă vreme restul locuitorilor români, cei din oraşe, tîrguri şi tîrguşoare, populaţie amestecată din curcituri asimilate românilor, din străini neasimilaţi, fac negustorie, speculă, camătă, ocupă miile de funcţii publice, trăiesc din gheşefturi şi din politică.

Populaţia rurală în marea ei majoritate, mai ales cea mai depărtată de tîrguri, n-ar drept hrană zilnică decît mămăligă cu oţet şi cu zarzavaturi, drept băutură spirt amestecat cu apă: foarte rar, la zile mari, şi nici chiar atunci în multe cazuri, se învredniceşte să mănînce carne şi să bea vin; trăind sub un regim alimentar aşa de mizerabil, ţăranul a ajuns la un grad de anemie şi de slăbiciune morală destul de întristătoare. .... Cine a umblat prin satele noastre, mai ales prin cele de cîmp şi de baltă, a putut constata că d-abia din trei în trei case se găseşte o familie care să aibă un copil, mult doi, şi aceia slabi, galbeni,... chinuiţi de friguri permanente. Această populaţie, pe lîngă toate necazurile ei, mai are unul ce pune vîrf la toate: administraţia. De Dumnezeu nu mai are nici o teamă muncitorul de la ţară, pentru că Dumnezeu l-a părăsit pentru cine ştie ce păcate în mîna acestei administraţii, compusă în cea mai mare parte din haitele de cafenegii, din ştrengarii şi necăpătuiţii de prin tîrgi. Această corporaţie liberală şi umanitară nedreptăţeşte, batjocoreşte şi jupoaie pe ţăran fără nici o milă; sunt membri în această onorabilă corporaţie, al cărora numai numele bagă în nădăi sate întregi.....

În acelaşi timp, în oraşe mari şi mici, liberalismul şi umanitarismul ne prieşte foarte bine; în numele libertăţii, se face camătă fără margine; în numele egalităţii şi fraternităţii deschidem braţele tuturor elementelor stricate, pe care le rejectează chiar societăţile iper-civilizate, şi în numele naţiunii române, facem politică radicală, aspirînd la o republică, ba chiar şi la mai

domni	*to rule*
atîrna	*to hang*
cifră	*cipher, number*
amestecat	*mixed*
curcitură = corcitură	*hybrid*
negustori	*trade*
specula	*speculate*
camătă	*usury*
oţet	*vinegar*
zarzavat	*vegetable*
spirt	*alcohol*
alimentar	*alimentary*
baltă	*swamp*
slab	*weak*
friguri	*chills*
haită	*pack (of wolves)*
jupui	*to flay*
a băga în nădăi	*to put into a frenzy*
prii	*to be favorable to*
stricat	*ruined, broken*

multe.

Toată mizeria noastră publică o îmbrăcăm în formele politice ale unei civilizaţii calpe, precipitarea noastră spre fundul răului o numim progres, fierberea unor elemente necurate şi lupta lor cu elementele ce-au mai rămas încă sănătoase în ţară se numeşte politică. ...

Rezultatul unei asemenea vieţi publice, îl vedem astăzi: primejdia revizuirii art. 7* nu stă atît în însăşi chestiunea izraelită, cît în starea în care ne aflăm cînd ni se pune această chestiune.

Cu multă greutate, cu destul chin, poate şi este speranţă că se va dezlega chestiunea evreilor, şi independenţa deja destul de scump plătită, ne va fi recunoscută, va rămîne însă de dezlegat o chestiune cu mult mai gravă şi mai grăbitoare chestiunea vieţii noastre publice, chestiunea dacă trebuie să urmăm calea pe care rătăcim de atîta vreme, sau dacă trebuie şi mai putem apuca pe calea cea adevărată.

Vom fi un stat independent; cum vom face uz de această independenţă, aceasta e chestiunea cea mare.

calp	*spurious, false*
necurat	*unclean*
primejdie	*peril*
dezlega	*to untie*
evreu	*Jew*
grăbitoare	*hurried*
rătăci	*to wander*

(Mihai Eminescu, *Timpul* (IV), 23 iunie 1879, nr. 138, p. I.)

V. EXERCIŢII

1. Unde s-a născut Mihai Eminescu?
2. Care au fost izvoarele de inspiraţie ale poezie eminesciene?
3. Ce studii a avut Eminescu?
4. Care au fost oraşele europene vizitate de poet?
5. Ce funcţii a avut Eminescu în România?
6. Care au fost cauzele îmbolnăvirii sale?
7. Cum l-a caracterizat Tudor Vianu pe Eminescu?
8. Mai cunoaşteţi vreun mare poet român?
9. Pe care poet din literatura universală îl puteţi asemăna cu Eminescu?
10. Ce studii a urmat Eminescu la Viena?

---

*E vorba de acordarea calităţii de cetăţean, a naţionalităţii române străinilor.

11. Ce atitudine a avut Eminescu față de așa zișii „intelectuali“ de paradă?
12. Ce poezie a scris Eminescu la Cernăuți?
13. Cum a cunoscut Eminescu viața țăranilor?
14. De ce a intrat opera lui Eminescu în patrimoniul literaturii universale?
15. Știți ce vîrstă a avut Eminescu cînd a murit?

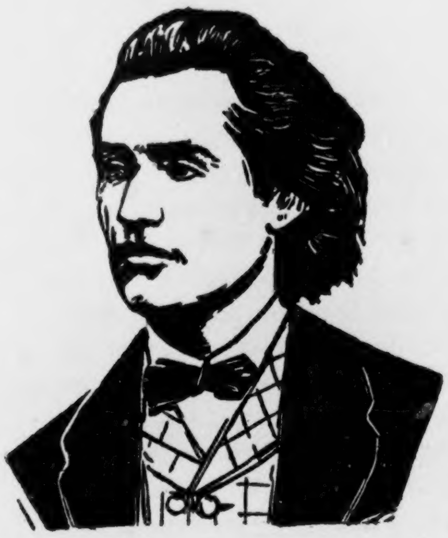

Mihai Eminescu 1850–1889

LECŢIA A TREIZECI ŞI DOUA (a 32-a)

I. ION LUCA CARAGIALE

Ion Luca Caragiale s-a născut în anul 1852, în satul Haimanale de lîngă Ploieşti. Tatăl său, Luca Caragiale, a fost avocat. Unchii lui, Iorgu şi Costache, erau actori; Costache Caragiale era în acelaşi timp şi profesor la conservator, şi autor dramatic.

I. L. Caragiale a urmat şcoala primară la Ploieşti avînd învăţător pe Vasile Drăgoşescu, a cărui figură o evocă cu dragoste şi respect în amintirile sale. Tot la Ploieşti urmează şi gimnaziul. După absolvirea gimnaziului, tatăl său moare şi e nevoit să-şi întrerupă studiile şi să muncească pentru a cîştiga existenţa sa şi a familiei. În luptă cu viaţa a avut multe profesii, de la sufleur şi copist de teatru la director al Teatrului Naţional, corector de ziar, redactor, profesor şi revizor şcolar.

De tînăr e prieten cu marele Mihai Eminescu, cu care colaborează la ziarul „Timpul". Dar teatrul îl atrage în permanenţă, precum şi versurile şi proza umoristică.

Primul lui mare succes a fost piesa de teatru *O noapte furtunoasă*, în anul 1879.

Cea mai importantă operă a sa este însă *O scrisoare pierdută*, care s-a reprezentat pentre prima oară pe scena Teatrului Naţional în anul 1884. Această piesă, străbătută de un umor neîntrecut, cuprinde o critică a moravurilor politice din acel timp. Valoarea ei artistică a făcut ca ea să fie tradusă şi jucată şi azi pe multe scene mondiale. O farsă de succes a lui Caragiale e *Conul Leonida faţă cu reacţiunea*. Aceasta e o piesă foarte greu de jucat, deoarece autorul şarjează numai cu două persoane, fiind propriu zis lipsită de peripeţii; nu are o îmbulzeală a tipurilor, nu are multe decoruri, ci numai o singură cameră. De aceea de multe ori în România, se spune că e o piesă care cere interpreţi încercaţi.

O altă piesă de teatru e *D-ale Carnavalului*. A condus revista de pamflet „Moftul român". Din proza sa trebuie menţional volumul *Momente şi*

sufleur	*prompter*
neîntrecut	*unsurpassed*
şarja	*charge*
peripeţie	*action*
îmbulzeală	*crowd*
moft	*air*

Schiţe.

In anul 1904 se retrage la Berlin unde moare în 1912.

Academia Română l-a ales membru de onoare post-mortem, iar satul în care s-a născut scriitorul îi poartă numele.

II. DESPRE COMICUL LUI CARAGIALE

Pentru a exprima la ideal această stare de suflet, Caragiale nu putea alege un exemplar mai potrivit decît pe Conu Leonida. Micul funcţionar, şi încă pensionar, e numai sărăcia de suflet, dar atîrnînd atît de direct şi atît de inexorabil de stat, e fiinţa cea mai indicată să exprime complect sentimentul nostru faţă cu „statul".

la ideal = în mod ideal

suflet	*soul*
funcţionar	*clerk*
sărăcie	*poverty*
atîrna	*to depend, hang*
exprima	*to express*

Dar sărăcia de suflet şi „cultura" sînt numai condiţiile care fac posibilă această exprimare a acestei filozofii. *Motorul**, este egoismul de cea mai joasă specie. Şi-n adevăr, Conu Leonida este un pur egoist. Nu numai „leafa" şi „pensia" lui, pe care „republica" i le va respecta, nu numai faptul că el visează că nici datoriile nu „ai voie" să le plăteşti în „republică", dar tot, fiecare cuvînt, fiecare gest al acestui decrepit respiră acelaşi egoism.

leafă	*salary*
pensie	*pension*
visa	*dream*
respira	*breathe*

De altmintrelea toate tipurile lui Caragiale sînt profund egoiste în fiecare faptă şi în fiecare vorbă a lor,...

de altmintrelea = altminteri *otherwise*

Acest egoism e scuzabil la Ghiţă Pristanda**, care are de hrănit „*uns'pce*" suflete şi care ne provoacă compătimire.

uns'pec = unsprezece

Egoismul celorlalţi e odios. Şi-n adevăr, ceea ce face odioase tipurile lui Caragiale, este egoismul lor josnic. Dacă ar reprezenta numai prostia şi incultura, şi amestecul de „occidentalism şi orientalism", tipurile lui ar fi numai comice sau ridicole.

josnic	*base*
prostie	*stupidity*
amestec	*mixture*

Acest egoism al personagiilor este cauza pentru care comediile lui Caragiale sînt mereu o satiră crudă.

---

*Motor moving spirit of the plot

**Ghiţă Pristanda poliţistul incorect din Scrisoarea pierdută.

În comedii, pagini care s-ar putea caracteriza ca humoristice sînt aproape numai cel consacrate inocentului Catindat* şi cele consacrate lui Ghiţă Pristanda (mai ales socoteala steagurilor). Caragiale nu putea să trateze pe Ghiţă Pristanda fără indulgenţă, pentru că egoismul— naiv — al lui Prestanda e justificat. Pristanda e un biet nenorocit. Orice concepţie morală am avea, simţim că nici noi nu-l putem condamna, fiindcă el e condamnat să facă ceea ce face.

humoristic = umoristic
socoteală *reckoning*
steag *flag*
trata *treat*
nenorocit *unlucky*

Bineînţeles, Caragiale nu e un satiric din cauza obiectului zugrăvit, ci din cauza firii sale. Dacă era humorist din fire, alegea altă lume, alte subiecte. Dar atunci n-ar fi fost marele *istoric* al unei perioade din România contemporană, pentru că viţiile urîte ale unei societăţi nu pot fi tratate humoristic. Criticul unei societăţi e întotdeauna un satiric.

zugravit *painted*
fire *nature*
viţiu = viciu *vice*

Să revenim la Conu Leonida. El e un egoist. Mai întăi, desigur, prin firea sa. Pe urmă prin toate condiţiile în care îl pune Caragiale. Funcţionar mic, rupt de realitate, aceasta îl usucă, îi chirceşte sufletul. Pensionar şi bătrîn: starea sufletească se agravează. Fricos: reduce lumea întreagă la el însuşi.

întăi = întîi
usca *to dry*
chirci *to wither*
bătrîn *old, aged*

Frica lui Conu Leonida condiţionează „hazul**" părţii din urmă a comediei. În literatura noastră mai avem un revoluţionar fricos. E Clevetici*** al lui Alecsandri. Dar la Alecsandri, Clevetici e fricos în chip gratuit. Vreau să zic: numai pentru a stoarce un efect comic. La Caragiale frica lui Conu Leonida e o parte constitutivă din psihologia categoriei zugrăvită în această comedie. Conu Leonida, mic funcţionar, pensionar, e fricos, pentru că are psihologia arhicitadinului. (Vezi atîtea pagini ale lui Maupassant, unde e vorba de funcţionari abrutizaţi zeci de ani în biroul lor, dezvirilizaţi, etc.) Rupt de natură cantonat în biroul şi mahalaua lui ca un evreu în *ghetto*, nu se poate condiţie mai favorabilă pentru atrofierea a tot ce e viril... Cîtă deosebire de un ţăran (mai bine de un răzăş socialmente liber) deprins cu natura, cu pădurea, cu duşmănia unora şi altora.

frică *fear*
fricos *timorous*
gratuit *gratuitous*
stoarce *squeeze out*
constitutiv *constituent*
arhicitadin *arch-townsman*
cantona *to billet*
mahala *suburb, slum*
răzăş = răzeş *free peasant*
duşmănie *enmity*

*Catindatul personaj secundar din *D'ale carnavalului*.

**a face haz de .... *to make fun of*; n-are haz să .... *there is no point in*

***Clevetici personajul monologului comic *Clevetici untrademagogul* al lui Vasile Alecsandri.

Un ţăran noaptea în pădure e acasă la el. Un biet tîrgovăţ e aproape un Leiba Zibal*.

tîrgovăţ = tîrgoveţ *townsman*

Dar pe lîngă toate, Caragiale nu uită să ne arate că Conu Leonida e admirat de Efimiţa necondiţionat, pentru geniul lui. Megalomania lui cultivată în familie (Efimiţa face parte din acele femei, măritate cu genii, care-şi „strică" bărbaţii prin admiraţie şi alintare) pune vîrf egoismului lui senil.

alintare *caressing*

Această alegere a *tipului complect* pentru a exprima o stare sufletească, e un procedeu obişnuit la Caragiale. În *O făclie de Paşti*, el a pus în erou şi în împrejurări tot ce putea produce şi exalta frica. În privinţa aceasta, Caragiale e romantic sau clasic. (Atîrnă de punctul de vedere.)

O făclie de Paşti
A Torch of Easter
atîrnă = *(here)* depinde

De altmintrealea acest om extrem de inteligent şi de o inteligenţă atît de clară, acest abstractor, care extrage esenţialul chintesenţiind, are în compoziţie, şi deci în concepţie, destul caractere clasice.

extrage *to extract*
chintesenţia *quintessence*

... Acţiunea începe de obicei cînd conflictele sînt aproape de rezolvare, cînd termenii problemei s-au produs toţi. Caragiale redă explozia. Nevoia aceasta de scurtime merge, la el, până la stil. Frazei ample, lungi, complecte, el îi preferă notaţia, stilul telegrafic. ... *Conu Leonida faţă cu reacţiunea* avînd un singur act, unităţile aristotelice sînt îndeplinite, fireşte, de la sine.

reda *to render*
până = pînă

Partea esenţială a comediei sînt discuţiile dintre cei doi eroi. Partea a doua, spaima de scandalul din stradă, nu adaogă mult studiului social şi psihologic. Dar, fără partea a doua, *Conu Leonida* nu era teatru. Nu-i vorbă, nici aşa nu prea e teatru. E mai mult nu „moment". Încă o dată, cea mai mare parte şi cele mai caracteristice din *Momente*** sînt nişte mici comedii pentru cetit. În ele, totul stă în dialog. Intervenţiile lui Caragiale nu sînt cu mult mai insistente decît recomandările pentru actori puse în paranteze în comedii (iar uneori nici atît), mai ales că aceste recomandări sînt adesea foarte copioase şi minuţioase; În *Conu Leonida* are într-un loc aproape o pagină cu petit pentru actori. *Conu Leonida* e

spaimă *dread*
adăoga = adăuga *to add*
cetit = citit *to read*
minuţios *meticulous*
petit *8 point type*

***Leiba Zibal personajul principal din nuvela psihologică O făclie de Paşti de Caragiale.**

****Moment scurte schiţe in proză, surprinzînd instantanee ale vieţii cotidiene din România sfîrşitului de secol al XIX-lea şi inceputului de secol al XX-lea.**

o tranziţie între comedii şi *Momente*.

Acest „moment" dat ca piesă de teatru are şaptesprezece pagini. Dar aceste pagini sînt în adevăr, cum se zice, substanţiale.

Am văzut că fiecare „haz" este un rezumat al unor observaţii asupra societăţii noastre. Aici episoade neutre nu există ca în *O noapte furtunoasă* (amorul Vetei) şi în *O scrisoare pierdută* (amorul Zoei). Aci Caragiale a ales din aspectele vieţii numai ceea ce e „caragialesc", ca un biologist care izolează prin coloranţi anumite ţesuturi din complicaţia variată a unui organism.

haz *comic highpoint*
rezumat *resume*
biologist = biolog
ţesut *tissue, texture*

Şi, cu toată această selecţionare, care presupune o tiranică intervenire în realităţile obiective, *Conu Leonida* e poate cea mai obiectivă din comediile lui Caragiale.

Dacă în *O noapte furtunoasă* am observat, în aprecierea tipurilor, o discordanţă între noi şi autori, de pildă cu privire la Jupîn Dumitrache şi mai ales la Rică Venturiano, aici, între chipul cum e redat obiectul şi între sentimentul nostru e identitate. Vreau să spun că autorul nu şarjează, nu încarcă tipul cu note, pe care cetitorul le respinge fie pentru că simte contradicţia cu alte note, fie pentru că nu le recunoaşte ca aparţinînd realităţii, pe care scriitorul o transpune în opera sa.

încărca *to load*
cetitor = cititor

Această perfecţie artistică cere interpreţi încercaţi, *Conu Leonida faţă cu reacţiunea* e foarte greu de jucat. Piesa fiind lipsită de acţiune, de peripeţii, neprovocînd la început nici o aşteptare, neînnodîndu-se încă nimic multă vreme, lipsită de coloratura ce rezultă din îmbulzeala tipurilor, lipsită de decoruri, dar fiind atît de plină de intenţii, — arta din ea trebuie relevată întreagă, ca să nu se piardă nici un contur şi nici un ton. Şi foarte rar a fost jucată mulţumitor.

neînnoda = a nu (se) înnoda. înnoda *to knot, to tie*
releva *to underline*

(G. Ibrăileanu, *Scriitori români şi străini*, 1968, p. 270 – 274.)

III CONUL LEONIDA FAŢĂ CU REACŢIUNEA

Farsă într-un act

Persoanele

CONUL LEONIDA, pensionar, — 60 de ani
COANA EFIMIŢA, consoarta lui, — 56 de ani
SAFTA, slujnica lor

În Bucureşti, la Leonida

(O odaie modestă de mahala. În fund, la dreapta, o uşă; la stînga o fereastră. De-o parte şi de alta a scenii cîte un pat de culcare. În mijlocul odăii o masă împrejurul căreia sunt aşezate scaune de paie. Pe masă, o lampă cu gaz; pe globul lămpii un ABAT-JOUR cusut pe canava. În planul întîi, la stînga, o sobă cu uşa deschisă şi cu cîţiva tăciuni pîlpîind. — Leonida e în halat, în papuci şi cu scufia de noapte; Efimiţa în camizol, fustă de flanelă roşie şi legată la cap cu tulpan alb. Amîndoi şed de vorbă la masă.)

pat *bed*
pai *straw*
gaz *lamp oil*
Abat-Jour = abajur *(lamp) shade*
cusut *sewn*
canava *canvas*
sobă *stove*
tăciune *ember*
pîlpîi *to flicker*
halat *dressing gown*
papuc *slipper; mule*
scufie *night cap*
camizol = bluza de noapte
tulpan *muslin cap*

SCENA I

LEONIDA: Aşa, cum îţi spusei, mă scol într-o dimineaţă, şi, ştii obiceiul meu, pui mîna întîi şi-ntîi pe „Aurora Democratică", să văz cum mai merge ţara. O deschiz... şi ce citesc? Uite, ţiu minte ca acuma: „11/23 Făurar*... a căzut tirania! *Vivat Republica!*"

EFIMIŢA: Auzi colo!

LEONIDA: Răposata dumneei — nevastă-mea a d-întîi — nu se sculase încă. Sar jos din pat şi-i strig: „Scoală, cocoană, şi te bucură, că eşti şi dumneata mumă din popor; scoală, c-a venit libertatea la putere!"

EFIMIŢA (afirmativ): Ei!

LEONIDA: Cînd aude de libertate, sare şi dumneei răposata din pat... că era republicană!

pui = pun
văz = văd
deschiz = deschid
ţiu = ţin
colo *yonder*
răposat *deceased*
nevastă *wife*
dumneei = dumneaei
mumă = mamă

---

*Februarie, după calendarul popular; aici e vorba de răsturnarea domnitorului Al. I. Cuza, la 11 februarie 1866.

Zic: găteşte-te degrab', Miţule, şi ... hai şi noi pe la revuluţie. Ne îmbrăcăm, domnule, frumos, şi o luăm repede pe jos pîn' la teatru ... (cu gravitate) Ei, cînd am văzut ... ştii că eu nu întru la idee cu una cu două...

EFIMIŢA: Ţi-ai găsit!... dumneata nu eşti d-ăia. Ehei! Ca dumneata, bobocule mai rar cineva.

LEONIDA: Ori să zici nu ştiu ce şi nu ştiu cum, că adicătele „acu, unde eşti tu republican, ţii parte naţiunii...“

EFIMIŢA: Aş!

LEONIDA: Dar cînd am văzut, am zis şi eu; să te ferească Dumnezeu de furia poporului!... Ce să vezi, domnule? Steaguri, muzici, chiote, tămbălău, lucru mare, şi lume, lume... de-ţi venea ameţeală, nu altceva.

EFIMIŢA: Bine că n-am fost în Bucureşti pe vremea aia! cum sunt eu nevricoasă, Doamne fereşte! păţeam alte alea...

LEONIDA: Ba nu zi asta; put-ai trage un ce profit. (schimbînd tonul) Ei, cît gîndeşti c-a ţinut toiul revuluţiei?

EFIMIŢA: Pînă seara.

LEONIDA (zîmbind de aşa naivitate, apoi cu seriozitate): Trei săptămîni de zile, domnule.

EFIMIŢA (minunîndu-se): Nu mă-nnebuni, soro!

LEONIDA: Ce te gîndeşti dumneata, că a fost aşa un bagadel lucru? Fă-ţi idee: dacă chiar Galibardi*, de-acolo, de unde este el, a scris atunci o scrisoare către naţiunea română.

EFIMIŢA (cu interes): Zău?

LEONIDA: Mai e vorbă!

EFIMIŢA: Adică cum?

LEONIDA: Vezi dumneata, i-a plăcut şi lui cum am adus noi lucrul cu un sul subţire ca să dăm exemplu Evropii, şi s-a crezut omul dator, ca un ce de politică, pentru ca să ne firitisească...

EFIMIŢA (curioasă): Da'... ce spunea în scrisoare?

găti *to cook, to prepare one's self*
degrab' = degrabă *quickly*
revuluţie = revoluţie
d-ăia = dintre aceia
adicătele = adică
acu = acum
chiot *scream*
tămbălău *ado*
ameţeală *dizziness, giddiness*
nevricos = nervos *nervous*
alea = acelea
un ce = oarecare
toi *height*
se minuna *to wonder, astonish*
înnebuni *to madden, to become mad*
bagadel = bagatelă *insignificant matter*
zău *indeed!*
cu un sul subţire *skillfully, tactfully*
firitisi = felicita *to congratulate*

---

*Galibardi = deformare a numelui propriu italian Garibaldi.

LEONIDA (cu importanță): Patru vorbe, numai patru, da' vorbe, ce-i drept! Uite, țiu minte ca acuma: „Bravos națiune! Halal să-ți fie! Să trăiască Republica! Vivat Prințipatele Unite!" și jos iscălit în original „Galibardi".

bravos = bravo
halal = bravo

EFIMIȚA (satisfăcută): Apoi, atunci dacă-i așa, a vorbit destul de frumos omul!

LEONIDA: Hehei! unul e Galibardi: om, o dată și jumătate! (cu mîndrie și siguranță) Ei! giantă latină*, domnule, n-ai ce-i mai zice. De ce a băgat el în răcori, gîndești, pe toți împărații și pe Papa de la Roma?

mîndrie *pride*
giantă latină *latin heritage*
a băga în răcori pe *to strike with terror*

EFIMIȚA (mirată): Și pe Papa de la Roma? Auzi, soro?

LEONIDA: Ba încă ce! i-a tras un tighel**, de i-a plăcut și lui. Ce-a zis Papa — iezuit, altminteri nu-i prost! — cînd a văzut că n-o scoate la căpătîi cu el***?... „Mă, nene, ăsta nu-i glumă; cu ăsta, cum văz eu, nu merge ca de cu fitecine; ia mai bine să mă iau eu cu politică pe lîngă el, să mi-l fac cumătru". Și de colea pînă colea, tura vura, c-o fi tunsă, c-o fi rasă, l-a pus pe Galibardi de i-a botezat un copil.

căpătîi = capăt *end*
mă = măi *you!*
fitecine = fiecine, fiecare
cumătru *godfather*
colea = colo
tura vura *and so on*
tuns și ras *haircut and shave*

EFIMIȚA (cu ironie): Și-a cunoscut omul nașul!

LEONIDA: Vezi bine!... Acu ia spune, cam cîți oameni te bate gîndul că să aibă Galibardi?

boteza *to baptize*
naș *godfather, best man*

EFIMIȚA: Sumedenie!

sumedenie *large quantity*

LEONIDA: O mie, domnule, numa' o mie.

EFIMIȚA: Ei! fugi că mor! și adică numa' cu o mie să...

LEONIDA (întrerupînd-o): Da, da' întreabă-mă să-ți spun ce fel de oameni sunt.

EFIMIȚA: Ceva tot unul și unul.

LEONIDA: Ăi mai prima, domnule, aleși pe sprinceană, care mai de care, dă cu pușca-n Dumnezeu; volintiri, mă rog: azi aici, mîine-n Focșani, ce-am avut și ce-am pierdut!

ăi = cei
sprînceană *eyebrow*
pușca *gun*
volintiri = voluntari

EFIMIȚA: Ei! așa da.

LEONIDA: Și toți se-nchină la el ca la Christos; de hatîrul lui, sunt în stare, trei zile d-a

hatîr *favor*

---

*gianta latină = etimologie populară in loc de ginta latină.

**a trage un tighel = a mustra, a dojeni pe cineva, a-l certa aspru.

***a o scoate la căpătîi (cu ceva) = a o scoate la capăt, a termina ceva cu bine.

rîndul, să nu mănînce și să nu bea, dacă n-or avea ce.

EFIMIȚA: Ce spui, soro?

LEONIDA: Ce-ți spui eu, și cîte și mai cîte altele și mai și.

EFIMIȚA: Bravos! (O mică pauză și căscături de amîndouă părțile.)

căscat *yawn*

LEONIDA: Trebuie să fie tîrziu, Mițule; ne culcăm?

EFIMIȚA (se scoală și se uită la ceas): Douăspce trecute, bobocule.

LEONIDA (sculîndu-se și el și mergînd spre patul din stînga): Vezi dumneata cum trece vremea cu vorba...

EFIMIȚA (dregîndu-și patul): Ei! cum le spui dumneata, să tot stai s-asculți; ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

drege *to repair*

LEONIDA (la pat și intrînd sub plapumă): Mițo, ai zis matale fetii să vie mîine mai de dimineață ca să facă focul?

matale = dumneata

EFIMIȚA (stingînd lampa): Da. (Se-nchină și se așază în pat la dreapta.)

așază = așează

(odaia rămîne luminată numai de flacăra tăciunilor din sobă.)

LEONIDA (după ce s-a învîrtit în pat pînă să-și facă culcușul, cu satisfacție): A! aașa! (Un moment pauză, în timp ce fiecare se așază în așternutul său.)

culcuș *couch*

EFIMIȚA (din așternut): Și zi așa cu Galibardi, 'ai?

LEONIDA (asemenea): Așa zău!... Ei! mai dă-mi încă unul ca el, și pînă mîine seară, — nu-mi trebuie mai mult, — să-ți fac republică... (cu regret) Da' nu e! Da' o să-mi zici că cu încetul se face oțetul, ori că mai rabdă, că n-a intrat zilele-n sac. (cu tărie) D-apoi bine, frate, pînă cînd tot rabdă azi, rabdă mîine? că nu mai merge, domnule, s-a săturat poporul de tiranie, trebuie republica!

da' = dar
sac *bag*
d-apoi = apoi
se sătura *to be replete*

EFIMIȚA: Adică, zău, bobocule, de! eu, cu mintea ca de femeie, pardon să te-ntreb și eu un lucru: ce procopseală ar fi și cu republica?

procopseală = pricopseală *gain*

LEONIDA (minunat de-așa întrebare): Ei! bravos!

ş-asta-i bună! Cum, ce procopseală? Vezi asta-i vorba: cap ai, minte ce-ţi mai trebuie? Apoi, închipuieşte-ţi dumneata numai un condei, stăi să-ţi spui: mai întîi şi-ntîi că dacă e republică, nu mai plăteşte niminea bir...

stăi = stai
niminea = nimeni
bir *tax*

EFIMIŢA: Zău?

LEONIDA: Zău... Al doilea că fieştecare cetăţean ia cîte o leafă bună pe lună, toţi într-o egalitate.

EFIMIŢA: Parol?

parol = zău!

LEONIDA: Parol... Par egzamplu, eu...

par egzamplu = de exemplu

EFIMIŢA: Pe lîngă pensie?

LEONIDA: Vezi bine; pensia e başca, o am după legea a veche, e dreptul meu; mai ales cînd e republică, dreptul e sfînt: republica este garanţiunea tuturor drepturilor.

başca *besides*
garanţiune = garanţie

EFIMIŢA (cu toată aprobarea): Aşa da.

LEONIDA: Şi al treilea, că se face şi lege de murături.

lege de murături = lege de moratoriu

EFIMIŢA: Cum lege de murături?

LEONIDA: Adicătele că nimini să nu mai aibă drept să-şi plătească datoriile.

EFIMIŢA: (crucindu-se de mirare): Maică Precistă, Doamne! apoi dacă-i aşa, de ce nu se face mai curînd republică, soro?

cruci *to cross one's self*

LEONIDA: Hei! te lasă reacţionarii, domnule? Fireşte, nu le vine lor la socoteală să nu mai plătească niminea bir! e aproape de mintea omului: de unde ar mai mînca ei lefurile cu lingura?

EFIMIŢA: Aşa e... da' (reflectînd mai adînc) un lucru nu-nţeleg eu.

LEONIDA: Ce lucru?

EFIMIŢA: Daca n-o mai plăti niminea bir, soro, de unde or să aibă cetăţenii leafă?

daca = dacă

LEONIDA (în luptă cu somnul): Treaba statului, domnule, el ce grije are? pentru ce-l avem pe el? e datoria lui să-ngrijească să aibă oamenii lefurile la vreme...

se îngriji *to take care of*

EFIMIŢA (lămurită): Aşa da... vezi, mie nu-mi dădea-n gînd. (după o pauză de reflecţie) Ce bine ar fi! unde dă Dumnezeu odată să o mai vedem ş-asta, republica! (Leonida începe să sforăie) Dormi, soro?... (Leonida sforăie-nainte.) A adormi.

sforăi *to snore*
adormi *to fall asleep*

SCENA II

(Coana Efimiţa se aşază pe o ureche şi adoarme şi ea. — Unul după miezul nopţii sună rar în vecinătate: patru bătăi pentru sferturi, apoi o bătaie mai gravă pentru ceas. În orchestră melodramă „misterioso". Cîteva momente pauză, după care s-aud în depărtare două-trei detunături de puşcă şi chiote surde: apoi, altele mai multe şi strigăte mai distincte, şi încă o dată.)

ceas *hour*
detunătură *blast*
strigăt *shout*

EFIMIŢA (Se deşteaptă şi se ridică-n pat, privind cu nedomirire către uşe şi întrebînd cu neastîmpăr): — Cine e? (pauză). Cine e? (pauză; sare din pat, aleargă repede la uşă şi o încearcă dacă e bine încuiată, asemenea la fereastră, şi se-ntoarce mai puţin îngrijată să se aşeze iar la loc, făcîndu-şi o cruce.) Cine ştie ce-oi fi visat!... (se culcă şi aţipeşte iar; în orchestră melodramă; pauză; o salvă de detunături şi strigăte înmulţite; cocoana sare din pat cît colo.) ... Cine e?... (pauză; merge tremurînd la masă, caută p-întunerec chibriturile şi aprinde lampa; foarte emoţionată, încearcă încă o dată uşa, merge în vîrful degetelor la dulapul de haine, îl încuie repede, ca şi cum ar fi prins pe cineva în el, şi ascultă cu palpitaţie ce se petrece înăuntru: se uită apoi pe sub paturi şi prin toate colţurile, stinge lampa, se-nchină şi se urcă iar în pat.) Ce-o fi ş-asta? (deodată, s-aude o nouă salvă şi chiote prelungite; coana Efimiţa sare jos şi rămîne înmărmurită în picioare ascultînd; o altă salvă şi strigăte.) Leonido! (zgomotul se repetă.) Leonido!! (pauză; zgomotul se repetă cu putere; cocoana se repede peste un scaun cu exasperare, se împiedecă şi cade peste patul lui Leonida.) — Leonido!!!

nedomirire = nedumerire *surprise*
uşă = uşe
neastîmpăr *impatience*
sări *to leap*
alerga *to run*
încuia *to lock up*
cruce *cross*
aţipi *to fall asleep*
se înmulţi *to multiply*
tremura *to tremble*
p-întunerec = pe întuneric, întuneric *darkness*
chibrit *match*
în vîrful degetelor *tiptoe*
dulap *wardrobe*
înmărmuri *to be dumfounded*
repezi (*here*) *to fling, to cast*

SCENA III

LEONIDA (sculîndu-se din somn spăimîntat): 'Ai! ce e?

EFIMIȚA: Leonido! scoal' că-i foc, Leonido!

LEONIDA (speriat): Unde-i foc?

EFIMIȚA: Scoal' că-i revuluție, bătălie mare afară!

LEONIDA: Aș! vorbă să fie! Ce te pomenești vorbind, domnule?

EFIMIȚA: Bătălie la toartă, soro: pistoale, puști tunuri, Leonido, țipete, chiote, lucru mare, de am sărit din somn!

LEONIDA (lunînd-o cu binișorul): Mițule, nu-i nimica; știi cum ești dumneata nevricoasă, unde am vorbit toată seara de politică, t-ei fi culcat și cu fața-n sus și ai visat cine știe ce.

EFIMIȚA (impacientată): Leonido, deșteaptă sunt eu acuma?

LEONIDA: Apoi de! Mițule, asta dumneata știi.

EFIMIȚA (atinsă): Bravos, bobocule! nu m-așteptam ca tocmai dumneata să te pronunți cu așa iluzii în contra mea; te credeam mai altfel... îmi pare rău!... Cocoane Leonido, sunt deșteaptă; am auzit cum te-auz și m-auzi... revuluție, bătălie mare!

LEONIDA: Bine, Mițule, stăi, nu te importa* degeaba. De cînd m-ai deșteptat pe mine, ai mai auzit ceva?

EFIMIȚA: Nu.

LEONIDA: Apoi de! cum vine treaba asta? spune matale...

EFIMIȚA: De, soro, știu și eu?

LEONIDA: Apoi, vezi? Dar... s-o mai luăm și pe partea ailaltă, să vedem ce-ai să mai zici. Bine, chiar revuluție să fi fost, să zicem;... nu știi dumneata că n-are nimini voie să descarce focuri în oraș? e ordin de la poliție...

spăimîntat = înspăimîntat *terrified, scared*

(bătălie) la toartă = în toată regula, adevărată

țipăt *cry*

binișor *fairly well*

t-ei fi culcat = te vei fi culcat

impacientat *impatient*

atins *touched*

boboc *bud, flower bud*

iluzie = aluzie

matale = mata = dumneata

ailalta = cealalta

descărca *to unload, discharge*

ordin *order*

---

*Nu te „amporta", de la franc. s'emporter, a se înfuria.

EFIMIȚA (aproape răsconvinsă): De! bobocule, să zic și eu cum zici, că după cum le spui dumneata, una și cu una fac două, n-are de unde să te mai apuce omul... (stînd la gînduri și iar îndoindu-se) Da' bine, soro, am auzit, am a-u-zit; cum s-auz ce nu era? ce-am auzit dacă nu era nimica?

răsconvinsă = foarte convinsă

LEONIDA: Ei! domnule, cîte d-astea n-am citit eu, n-am păr în cap! Glumești cu omul! Se-ntîmplă... (cu tonul unei teorii sigure) că fiindcă de ce? o să mă-ntrebi... Omul, bunioară, de par egzamplu, dintr-un nu-știu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intră la o idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! și după aia, din fandacsie cade în ipohondrie. Pe urmă, firește, și nimica mișcă.

glumi *to joke*

bunioară = bunăoară

fandacsie = fantezie

EFIMIȚA: Comedie, soro! (minunîndu-se) Așa o fi!

LEONIDA: Bunioară și la dumneata acuma, o ipohondrie trecătoare; nu-i nimica... Hai să ne culcăm: noapte bună, Mițule.

trecător *temporary, passing*

EFIMIȚA: Noapte bună.

LEONIDA (după o pauză): Nu te mai culca cu fața-n sus, Mițule, că iar visezi. (Cocoana s-așază p-o ureche: în odaie întunerec, în orchestră melodramă: o pauză, după care d-odată se aud în depărtare chiote, strigăte și detunături.)

p-o = pe o

d-odată = deodată

SCENA IV

EFIMIȚA: Ai auzit?

LEONIDA: Ai auzit? (Amîndoi, d-odată, se ridică înfiorați. Zgomotul s-apropie.)

înfiorat *thrilled, shaken*

EFIMIȚA (sărind din pat): E idee, Leonido?

LEONIDA (cu spaimă): Aprinde lampa... (sare și el din pat.)

(Zgomotul mai aproape.)

EFIMIȚA (aprinzînd lampa): E fandacsie, bobocule?

LEONIDA (tremurînd): Nu-i lucru curat, Mițule.

(Zgomotul tot mai tare)

EFIMIȚA: E ipohondrie, soro?

(Zgomotul creşte mereu.)

LEONIDA: E primejdie mare, domnule! Ce să fie?

EFIMIŢA: Ce să fie? dumneata nu vezi ce să fie? Revuluţie, bătălie mare, Leonido!

LEONIDA (ciudindu-se): Bine, frate, revuluţie ca revuluţie, da' nu-ţi spusei că nu-i voie de la poliţie să dai focuri în oraş?

se ciudi *to be angry*

(Zgomotul creşte înainte.)

EFIMIŢA (tremurînd): Voie, ne-voie, auzi?

LEONIDA (asemenea): Auz; da' nu e, nu poate să fie revuluţie... Cîtă vreme sunt ai noştri* la putere, cine să stea să facă revuluţie?

EFIMIŢA: De! întreabă-mă să te-ntreb... (zgomot mare.) Auzi?

LEONIDA: Unde mi-este gazeta? (nervos) că dacă o fi să fie revuluţie, trebuie să spuie la „Ultime ştiri". Unde mi-e gazeta? (merge la masă, ia gazeta, îşi aruncă ochii pe pagina a treia şi dă un ţipăt.) A!

EFIMITA: Ei!

LEONIDA (pierdut): Nu e revuluţie, domnule, e reacţiune; ascultă: (citeşte tremurînd) „Reacţiunea a prins iar la limbă. Ca un strigoi în întunerec, ea stă la pîndă, ascuţindu-şi ghearele şi aşteptînd momentul oportun pentru poftele ei antinaţionale... Naţiune, fii deşteaptă!" (cu dezolare) Şi noi dormim, domnule!

strigoi *phantom*
pîndă *guard*
ascuţi *to sharpen*
gheară *claw*
deştept *awake, clever*

EFIMIŢA (asemenea): Cine strică, soro, dacă nu mi-ai citit gazeta de cu seara!

(Zgomot tare.)

LEONIDA (prăpădit): Şi pe mine mă ştiu toţi reacţionarii că sunt republican, că sunt pentru naţiune.

prăpădit *wretched(ly)*

EFIMIŢA (tremurînd şi începînd să plîngă): Ce-i de făcut, soro?

LEONIDA (stăpînindu-se ca să-i facă curaj): Nu te speria, Miţule, nu te speria...

speria *to frighten*

(Salve şi chiote foarte apropiate.)

EFIMIŢA: Iute, soro, pune mîna.

---

*Partidul liberal, în timpul lungii guvernări a lui I. C. Brătianu (1876 – 1888).

(Amîndoi trag cearşafurile din paturi în mijlocul casii, golesc dulapul, scrinul şi fac două legături mari; apoi baricadează uşa cu paturile şi cu mobilele.)

LEONIDA (lucrînd): Mergem la gară pîn dosul Cişmegiului, şi plecăm pînă-n ziuă cu trenul la Ploeşti... Acolo nu mai mi-e frică: sunt între ai mei! republicani toţi*, săracii!

(Zgomot şi mai aproape.)

EFIMIŢA (îngrozită, oprindu-se din lucru şi ascultînd): Soro! Soro! auzi dumneata? Zavragiii** vin încoace!

LEONIDA: (asemenea) Auz... (tremură) Şi cum sunt eu doechiat, drept aicea vin, să ne dărîme casa.

EFIMIŢA (îndoindu-se de genuchi şi înecîndu-se): Nu-mi spune, soro, că mor!

LEONIDA: Fă iute, iute! (Zgomotul şi mai aproape; Leonida cade-n genuchi.)

EFIMIŢA: Soro, mor! a intrat în uliţa noastră...

LEONIDA: Stinge lampa!

(Cocoana suflă iute în lampă: zgomotul este sub ferestre. Amîndoi sunt trăsniţi. O pauză, zgomot şi apoi cîteva bătăi în uşa d-afară.)

EFIMIŢA (şoptind): Sunt la uşă.

LEONIDA (asemenea): Atît mi-a fost!... Nu te mişca. (Bătăile se repetă mai tare; zgomotul s-a cam depărtat.) Să ne ascundem în dulap...

(Bătăile în uşă se îndesesc cu nerăbdare; zgomotul se depărtează mereu.)

UN GLAS DE FEMEIE (d-afară): Dar asta, comedie!

EFIMIŢA (un uimire, plecîndu-se spre uşă s-asculte): 'Ai?

LEONIDA (oprind-o): St! nu te mişca!

(pumni tari în uşă; zgomotul şi mai departe.)

GLASUL (d-afară): Ei! Doamne! (strigînd.) Coniţă!

cearceaf *(bed) sheet*	
casii = casei	
scrin *chest of drawers*	
legătură *bundle*	
mobilă *furniture*	
pîn = prin	
Cişmegiu = Cişmigiu *(gardens)*	
încoace *here*	
deochiat *bewitched by an evil eye*	
dărîma *to demolish*	
se îndoi *to bend*	
se îneca *to burrow under*	
sufla *to blow*	
trăsnit *thunderstruck*	
şopti *to whisper*	
ascunde *to hide*	
îndesi *to become frequent*	
glas *voice*	
uimire *astonishment*	
plecîndu-se = aplecîndu-se; apleca *to incline, bend*	
coniţă= cucoana	

---

*Aluzie la mişcarea populară a lui Al. Candiano- Popescu, care a proclamat republica la Ploieşti, in ziua de 8 august 1870.

**Revolutionari, de la Zaveră, mişcarea eteristă pentru eliberarea Greciei.

EFIMIŢA (uimită): E slujnica, Leonido, Safta.

slujnică *maid-servant*

(Chiotele şi împuşcăturile d-abia se mai aud departe.)

LEONIDA: St! parcă s-a mai depărtat zavera!

(Bătăi desperate în uşă.)

GLASUL (d-afară): Deschide, cocoană, să fac focul. (O pauză. Leonida şi Efimiţa ascultă uimiţi, neştiind ce să crează.) Vai de mine! nu-i bună asta! a păţit boierii ceva!

păţi *to endure, undergo*

EFIMIŢA: E Safta... (vrea să meargă la uşă.)

LEONIDA (oprind-o): St! nu deschide o dată cu capul!

EFIMIŢA (nemaiputînd răbda şi zmucindu-se): Trebuie să deschiz, soro, că-ncepe dobitoaca să ţipe şi-i mai rău; ne dă de gol la zavragii!

zmuci = smuci *to struggle*
dobitoc *blockhead*
a da de gol *to betray*

(Bătăi din toate puterile în uşă.)

LEONIDA (comprimîndu-şi inima şi cu un ton de supremă resignare): Deschide!

comprima *to compress*

EFIMIŢA (mergînd în vîrful degetelor la uşă întreabă cu gura jumătate): Cine e?

GLASUL (d-afară): Eu, cocoană; am venit să fac focul.

EFIMIŢA (stă un minut la îndoială, apoi se hotărăşte şi, dînd în lături baricada, deschide, şi cu glasul alterat): Haide, intră.

în lături *to one side*

(În odaie e întuneric.)

SCENA V

EFIMIŢA (mişcată, cu tonul misterios): Ce-i afară, Safto?

SAFTA (care a intrat cu un braţ de lemne): Bine, cocoană, ce să fie! Da' pîn-acuma n-am putut închide ochii; toată noaptea a fost masă mare la băcanul din colţ; acu d-abia s-a spart cheful. Adineaori a trecut p-aici vreo cîţiva, se duceau acasă pe două cărări; era şi Nae Ipingescu, ipistatul, beat frînt; chiuia şi trăgea la pistoale... obicei mitocănesc.

băcan *grocer*
chef *banquet, feast*
cărare *path*
ipistat = epistat *policeman*
beat frînt *dead drunk*
chiui *to shout*
mitocănesc *boorish*

LEONIDA (nedomirit): Ce obicei?

SAFTA: Ştii, a făcut oamenii chef, c-aseară a fost lăsata secului.

lăsata secului = Shrovetide

EFIMIŢA (înseninîndu-se şi prinzînd limbă, cătră Leonida cu umor): A fost lăsata, secule!

însenina *to brighten*
cătră = către
secule! = prostule!, stupidule

LEONIDA (îmbărbătat): Ei vezi? (plin de triumful teoriei). Tot vorba mea, domnule! Omul, bunioară, de par egzamplu, dintr-un nu-ştiu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intră la o idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata: ei! şi după aia, din fandacsie cade în ipohondrie. (către cocoană). Văzuşi?

îmbărbăta *to encourage*

EFIMIŢA (cu chef): Ei! soro! parcă ziceai că nu e voie de la poliţie să se dea cu pistoale în oraş?

LEONIDA (sigur): Apoi bine, nu vezi dumneata că aici a fost chiar poliţia în persoană...

EFIMIŢA: Ei, bobocule, apăi cum le ştii dumneata toate, mai rar cineva! (Aprinde lampa.)

apăi = apoi

(Amîndoi sunt foarte veseli. Safta rămîne încremenită văzînd răsturnarea odăii.)

încremenit *frozen*
răsturnare *disorder*

(Cortina)

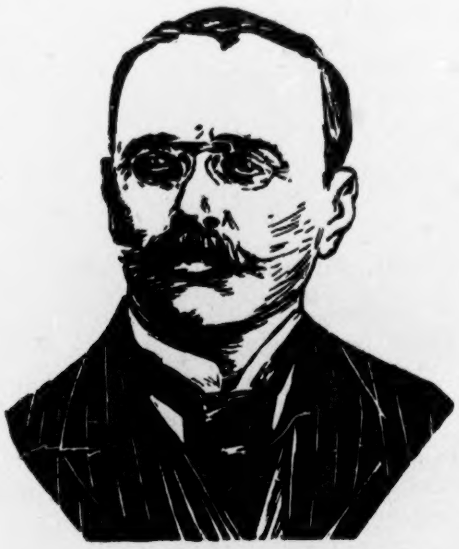

I. L. Caragiale 1852–1912

APPENDIX

PRONUNCIATION

a	*a*	[a]	f*a*ther	*mama*: tends to [ə] when unstressed except in neologisms and in initial position in words
ă	*ă*	[ə]	*a*bout	*băiat*: tenser than its English counterpart, becomes [e] after front vowels and palatalized consonants
â	*î din a*	[ɨ]	like Russian ы, close to *i* in stat*i*c	occurs only in the word *român*, its derivatives and some proper nouns.
b	*be*	[b]	*b*ad, *b*eauty	*bun*: palatalized before a final [i] *limbi*
c	*ce*	[k, č]	*c*andy, *c*hurch	*carte, cine*: pronunced [k] before back vowels and [č] before front vowels; when in combination with *h*, i.e., *ch* it indicates a palatalized [ķ]
d	*de*	[d]	*d*andy	*cad*: alternates with [z̦] before final [i] *cazi*
e	*e*	[e]	l*e*t, l*a*te, y*e*s	*merge*: pronounced [i̯e] initially *este, eu*; varies between [e] and [ɛ] generally; alternates with [e̯a] when *ă* in following syllable *meargă*
f	*fe*	[f]	*f*ate, *f*ew	*fată*: palatalized before final [i] *vătafi*
g	*ghe*	[g, ǧ]	*g*ate, *g*em	[g] before back vowels *găsi* and [ǧ] before front vowels *geniu*; with *h* represents palatalized [g̦] *gheață*
h	*ha*	[x]	like Scottish lo*ch*	*haină, harap*

i	*i*	[i, i]	sh*ee*p, boy, *y*es	*citire*: normally a glide when in same syllable with another vowel and is either severely reduced or lost finally *limbi, hai, răi, iute*
î	*î din i*	[ɨ]	like Russian ы, close to *i* in stat*i*c	*cîştig, gît*: alternates with [i] in a few words *cuvînt, cuvinte; vînd, vinde*
j	*je*	[z]	plea*s*ure	*joc, garaj*
k	*ca*	[k]	*k*ilogram	only in borrowed words
l	*le*	[l]	*l*ong	*lapte*: sometimes lost when followed by [i] *cale, căi*
m	*me*	[m]	*m*other	*mamă*: palatalized in position before final [i] *mărimi*
n	*ne*	[n]	*n*ip, *n*ew	*nimic*: palatalized before final [i] *nimeni*
o	*o*	[ɔ]	b*ou*ght (Eastern American dialects)	*omorî*: alternates with [oa] when stressed and followed in next syllable by [e] or [ə]. *oală, oaspete;* sometimes alternates with [u] when unstressed *port, purtare*
p	*pe*	[p]	s*p*in	*papă*: palatalized before final [i] *papi*
r	*re*	[r]	lightly trilled *r* like Spanish r̲io	*rar*: palatalized before final [i] *mari*
s	*se*	[s]	*s*alt	*sare*: alternates with [š] before final [i] *las, laşi*
ş	*şe*	[s]	*sh*ip	*şa, duş*
t	*te*	[t]	*t*able	*trist*: alternates with [c] before final [i] *pot, poţi*
ţ	*ţe*	[c]	boo*ts*	*ţară, învăţare*
u	*u*	[u, u]	doom, co*w*	*umăr*: normally a glide [u̯] when in a syllable with another vowel *rău, cadou*
v	*ve*	[v]	*v*alue	*valoare*: palatalized before final [i] *zugravi*
w	*dublu ve*	[u, v]	*w*hisky	*watt*: (found only in borrowed words)

x	*ics*	[ks]	mi*x*	*xilofon:* (found only in borrowed words)
z	*ze*	[z]	zebra	*zahăr*: palatalized before final [i] francezi

The Romanian stress accent is really penultimate, but, since final *u* is no longer part of the official orthography, one may say that it normally falls on the last vowel or diphthong before the last consonant of the word, counting the semi-vowels [u, i] as consonants

cạrte	cadọu
creiọn	întị̂i
mạsă	tăcẹre
bărbạt	copịl

The addition of the article or plural does not affect the placement of the accent: *cặrțile, cadọuri.*

The infinitive forms an apparent exception, but if it is considered theoretically to be derived from the verbal noun in *-re*, its accent is appropriate:

coborị̂(re)	plecạ(re)	vedẹ(re)
adresạ(re)	citị(re)	tăcẹ(re)

Note that, as final stressed *-e* is unstable in Romanian, verbs like the last two add *a* when the *-re* is removed; i.e., *vedeạ, tăceạ.* Verbs like *fạce(re), stịnge(re)* and *dụce(re)* are exceptional in the fact that the stress remains on the first syllable in the present tense. The imperfect, the simple perfect and the pluperfect all contain exceptions to the general stress rule: they are consistently stressed on the theme vowel except for a few forms (see examples below).

The verbal suffixes *-un-, -in-, -ăn-, -ăr-* are inherently unstressable and verbs containing them form a regular group of exceptions:

cumpărạ	cụmpăr	legănạ	leạgăn
	cụmperi		lẹgeni
	cụmpără		leạgănă
	cumpărặm		legănặm

Another exception is provided by nouns borrowed from various languages. Although many borrowings already fit or adjusted to fit, some resist. For example, Turkish borrowings that end in *-ạ* or *-eạ* are always stressed.

baclavạ	cafeạ
mahalạ	cișmeạ

Many Latin neologisms are also exceptional; for example, some words in *-ie*: *abstrạcţie, atrạcţie* or *-ic*: *geomẹtric, filolọgic, ontolọgic, genẹtic*.

All exceptions to the general rule will be noted in the glossary with a dot under the appropriate syllable.

II. INFLECTION

Nominal Inflection

Nouns. Except for the feminine, the oblique case in Romanian appears only as a part of the articles. The feminine oblique form is equivalent to the unarticulated plural. The so-called genitive or possessive article *al, a, ai, ale* is omitted here.

	Indefinite		Definite	
	Singular	*Plural*	*Singular*	*Plural*
Nominative	un copil	nişte copii	copilul	copiii
Oblique	unui copil	unor copii	copilului	copiilor
Nom.	un perete	nişte pereţi	peretele	pereţii
Obl.	unui perete	unor pereţi	peretelui	pereţilor
Nom.	un om	nişte oameni	omul	oamenii
Obl.	unui om	unor oameni	omului	oamenilor
Nom.	un creion	nişte creioane	creionul	creioanele
Obl.	unui creion	unor creioane	creionului	creioanelor
Nom.	o fată	nişte fete	fata	fetele
Obl.	unei fete	unor fete	fetei	fetelor
Nom.	o carte	nişte cărţi	cartea	cărţile
Obl.	unei cărţi	unor cărţi	cărţii	cărţilor
Nom.	o cofetărie	nişte cofetării	cofetăria	cofetăriile
Obl.	unei cofetării	unor cofetării	cofetăriei	cofetăriilor
Nom.	o cultură	nişte culturi	cultura	culturile
Obl.	unei culturi	unor culturi	culturii	culturilor
Nom.	o mahala	nişte mahalale	mahalaua	mahalalele
Obl.	unei mahalale	unor mahalale	mahalalei	mahalalelor
Nom.	o cafea	nişte cafele	cafeaua	cafelele
Obl.	unei cafele	unor cafele	cafelei	cafelelor
Nom.	o soră	nişte surori	sora	surorile
Obl.	unei surori	unor surori	surorii	surorilor

Pronouns

Personal:

Nominative	*Accusative*		*Dative*	
	Emphatic	Short	Emphatic	Short
eu	mine	mă	mie	îmi
tu	tine	te	ţie	îţi
el	el	îl	lui	îi
ea	ea	o	ei	îi
noi	noi	ne	nouă	ne (ni)
voi	voi	vă	vouă	vă (vi)
ei	ei	îi	lor	le
ele	ele	le		

Polite:

dumneata	dumneata	te	dumitale	îţi
dumneavoastră	dumneavoastră	vă	dumneavoastră	vă
dumnealui	dumnealui	îl	dumnealui	îi
dînsul	dînsul		dinsului	
dumneaei	dumneaei	o	dumneaei	
dînsa	dînsa		dînsei	
dumnealor	dumnealor	îi	dumnealor	le
dînşii	dînşii		dînşii	
dînsele	dînsele	le	dînsele	

Possessive:

al	a	ai	ale
meu	mea	mei	mele
tău	ta	tăi	tale
lui	lui	lui	lui
ei	ei	ei	ei
său	sa	săi	sale

al	a	ai	ale
nostru	noastră	noştri	noastre
vostru	voastră	voştri	voastre
lor	lor	lor	lor

al, a, ai, ale { dumitale / dumneavoastră

al, a, ai, ale { dumnealui / dumneaei / dumnealor

Demonstrative:

m	acesta	aceştia	acela	aceia	celălalt	ceilalţi
	acestuia	acestora	aceluia	acelora	celuilalt	celorlalţi
f	aceasta	acestea	aceea	acelea	cealaltă	celelalte
	acesteia	acestora	aceleia	acelora	celeilalte	celorlalte

Interrogative:

m	care	care	cine	ce	cît	cîţi
	cărui(a)	căror(a)	cui	--	--	cîtor(a)
f	care	care	cine	ce	cîtă	cîte
	cărei(a)	căror(a)	cui	--	--	cîtor(a)

Indefinite:

m	unul	unii	tot	toţi	altul	alţii
	unuia	unora	tuturor(a)		altuia	altora
f	una	unele	toată	toate	alta	altele
	uneia	unora	tuturor(a)		alteia	altora

Negative:

nimeni	nimic
nimănui	---

Verb Inflection: Sample conjugations

Regular verbs

pleca	*leave*	coborî	*descend*	fugi	*run*	tăcea	*be quiet*
adresa	*address*	urî	*hate*	citi	*read*	merge	*go*

Infinitive

a pleca a adresa a coborî a urî

Gerund

plecînd	adresînd	coborînd	urînd

Imperative

pleacă	adresează	coboară	urăşte
plecaţi	adresaţi	coborîţi	urîţi

Present Indicative

plec	adresez	cobor	urăsc
pleci	adresezi	cobori	urăşti
pleacă	adresează	coboară	urăşte
plecăm	adresăm	coborîm	urîm
plecaţi	adresaţi	coborîţi	urîţi
pleacă	adresează	coboară	urăsc

Future

o să	plec	adresez	cobor	urăsc
	pleci	adresezi	cobori	urăşti
	plece	adreseze	coboare	urască
	plecăm	adresăm	coborîm	urîm
	plecaţi	adresaţi	coborîţi	urîţi
	plece	adreseze	coboare	urască

voi	pleca	adresa	coborî	urî
vei				
va				
vom				
veţi				
vor				

Conditional

aş	pleca	adresa	coborî	urî
ai				
ar				
am				
aţi				
ar				

Imperfect

plecam	adresam	coboram	uram
plecai	adresai	coborai	urai
pleca	adresa	cobora	ura
plecam	adresam	coboram	uram
plecaţi	adresaţi	coboraţi	uraţi
plecau	adresau	coborau	urau

Compound Past

am ai a am aţi au	plecat	adresat	coborît	urît

Aorist (Simple Perfect)

plecai	adresai	coborîi	urîi
plecaşi	adresaşi	coborîşi	urîşi
plecặ	adresặ	coborị̂	urị̂
plecạrăm	adresạrăm	coborị̂răm	urị̂răm
plecạrăţi	adresạrăţi	coborị̂răţi	urị̂răţi
plecară	adresară	coborîră	urîră

Pluperfect

plecạsem	adresạsem	coborị̂sem	urị̂sem
plecạseşi	adresạseşi	coborị̂seşi	urị̂seşi
plecase	adresase	coborîse	urîse
plecạse(ră)m	adresạse(ră)m	coborị̂se(ră)m	urị̂se(ră)m
plecạse(ră)ţi	adresạse(ră)ţi	coborị̂se(ră)ţi	urị̂se(ră)ţi
plecạseră	adresạseră	coborị̂seră	urị̂seră

Past Conditional

aş fi ai fi ar fi am fi aţi fi ar fi	plecat	adresat	coborît	urît

Past Subjunctive

să fi	plecat	adresat	coborît	urît

Infinitive

a fugi	a citi	a tăcea	a merge

Gerund

fugind	citind	tăcînd	mergînd

Imperative

fugi	citeşte	taci	mergi
fugiţi	citiţi	tăceţi	mergeţi

Present Indicative

fug	citesc	tac	merg
fugi	citeşti	taci	mergi
fuge	citeşte	tace	merge
fugim	citim	tăcem	mẹrgem
fugiţi	citiţi	tăceţi	mẹrgeţi
fug	citesc	tac	merg

Future

o să	fug	citesc	tac	merg
	fugi	citeşti	taci	mergi
	fugă	citească	tacă	meargă
	fugim	citim	tăcem	mẹrgem
	fugiţi	citiţi	tăceţi	mẹrgeţi
	fugă	citească	tacă	meargă

voi vei va vom veţi vor	fugi	citi	tăcea	merge

Conditional

aş ai ar am aţi ar	fugi	citi	tăcea	merge

Imperfect

fugeam	citeam	tăceam	mergeam
fugeai	citeai	tăceai	mergeai
fugea	citea	tăcea	mergea
fugeam	citeam	tăceam	mergeam
fugeaţi	citeaţi	tăceaţi	mergeaţi
fugeau	citeau	tăceau	mergeau

Compound Past

am ai a am aţi au	fugit	citit	tăcut	mers

Aorist (Simple Perfect)

fugii	citii	tăcui	mersei
fugişi	citişi	tăcuşi	merseşi
fugị	citị	tăcụ	merse
fugịrăm	citịrăm	tăcụrăm	mersẹrăm
fugịrăţi	citịrăţi	tăcụrăţi	mersẹrăţi
fugiră	citiră	tăcụră	mẹrseră

Pluperfect

fugịsem	citịsem	tăcụsem	mersẹsem
fugịseşi	citịseşi	tăcụseşi	mersẹseşi
fugise	citise	tăcuse	mersese
fugịse(ră)m	citịse(ră)m	tăcụse(ră)m	mersẹse(ră)m
fugịse(ră)ţi	citịse(ră)ţi	tăcụse(ră)ţi	mersẹse(ră)ţi
fugịseră	citịseră	tăcụseră	mersẹseră

Past Conditional

aş fi ai fi ar fi am fi aţi fi ar fi	fugit	citit	tăcut	mers

Past Subjunctive

să fi	fugit	citit	tăcut	mers

Irregular verbs

Infinitive

a avea	a vrea (voi)	a da

Gerund

avînd	vrînd (voind)	dînd

Imperative

ai	– voiește	dă
aveți	– voiți	dați

Present Indicative

am	vreau – voiesc	dau
ai	vrei – voiești	dai
are	vrea – voiește	dă
avem	vrem – voim	dăm
aveți	vreți – voiți	dați
au	vor – voiesc	dau

Future

o să	am	vreau – voiesc	dau
	ai	vrei – voiești	dai
	aibă	vrea – voiască	dea
	avem	vrem – voim	dăm
	aveți	vreți – voiți	dați
	aibă	vrea – voiască	dea

voị	avea	vrea – voị	da
vei			
va			
vom			
veți			
vor			

Conditional

aş	avea	vrea – voị	da
ai			
ar			
am			
ați			
ar			

Imperfect

aveam	vream – voiam	dădeam
aveai	––– – voiai	dădeai
avea	vrea – voia	dădea
aveam	––– – voiam	dădeam

aveaţi	--- – voiaţi	dădeaţi
aveau	vreau – voiau	dădeau

Compound Past

am ai a am aţi au	avut	vrut – voit	dat

Aorist (Simple Perfect)

avui, avusei	vrui	dădui
avuşi, avusẹşi	vruşi	dăduşi
avu, avuse	vru – voị	dădụ
avụ(se)răm	vrụrăm – voịrăm	dădụrăm
avụ(se)răţi	vrurăţi – voịrăţi	dădụrăţi
avu(se)ră	vrură – voiră	dădură

Pluperfect

avusẹsem	vrusẹsem – voisem	dădụsem
avusẹseşi	vrusẹseşi – voiseşi	dădụseşi
avusese	vrusese – voise	dăduse
avusẹse(ră)m	vrusẹse(ră)m – voise(ră)m	dădụse(ră)m
avusẹse(ră)ţi	vrusẹse(ră)ţi – voise(ră)ţi	dădụse(ră)ţi
avusẹseră	vrusẹseră – voiseră	dadụseră

Past Conditional

aş fi ai fi ar fi am fi aţi fi ar fi	avut	vrut – voit	dat

Past Subjunctive

să fi	avut	vrut – voit	dat

Infinitive

a sta	a fi	a lua

Gerund

stînd	fiind	luînd

Imperative

stai	fii	ia
stați	fiți	luați

Present Indicative

stau	sînt	iau
stai	**ești**	iei
stă	este	ia
stăm	sîntem	luăm
stați	sînteți	luați
stau	sînt	iau

Future

o să	stau	fiu	iau
	stai	fii	iei
	stea	fie	ia
	stăm	fim	luăm
	stați	fiți	luați
	stea	fie	ia

voi vei va vom veți vor	sta	fi	lua

Conditional

aș ai ar am ați ar	sta	fi	lua

Imperfect

stăteam	eram	luam
stăteai	erai	luaţi
stătea	era	lua
stăteam	eram	luam
stăteaţi	eraţi	luaţi
stăteau	erau	luau

Compound Past

am ai a am aţi au	stat	fost	luat

Aorist (Simple Perfect)

stătui	fui, fusei	luai
stătuşi	fuşi, fuseşi	luaşi
stătu	fu, fuse	luă
stăturăm	fụrăm, fuserăm	luạrăm
stăturăţi	fụrăţi, fuserăţi	luạrăţi
stătură	fụră, fuseră	luară

Pluperfect

stătụsem	fusẹsem	luạsem
stătụseşi	fusẹseşi	luạseşi
stătuse	fusese	luase
stătụse(ră)m	fusẹse(ră)m	luạse(ră)m
stătụse(ră)ţi	fusẹse(ră)ţi	luạse(ră)ţi
stătụseră	fuseseră	luạseră

Past Conditional

aş fi ai fi ar fi am aţi ar	stat	fost	luat

Past Subjunctive

să fi	stat	fost	luat

GLOSSARY

In the following glossary all words are included except for the most obvious neologisms which have both similar meanings to their English counterparts and perfectly regular inflectional forms; also excluded are the personal pronouns.

Nouns are given in the singular with the plural termination indicated by a dash. Adjectives are given only in the masculine singular unless the feminine or plural is unusual. No indication is given for the adjectives which may be used adverbially or for adverbs in *-ește* which are regularly derived from adjectives in *-esc*. Alternations provoked by addition of the plural or feminine endings are not given unless they are unusual. The following alternations are considered regular:

ea – e	before a following *e* or *i* or unstressed	e.g.	seară	seri
oa – o	before a following *i* or unstressed		boală	boli
e – ea	before a following *ă*		cert	ceartă
o – oa	before a following *ă* or *e*		port	poartă poarte
a – ă	in feminine nouns before *i*		scară	scări
d – z	before final *i*		cad	cazi
t – ț			pot	poți
s – ș			pas	pași
sc – șt	before final *e* or *i*		cresc	crești crește

Accent is indicated only for words that deviate from the norm. (See page 281 for accentual information.)

Verbs are quoted in their infinitive form (minus the particle *a*) with either the present tense infixes *-ez*, *-esc* or the past participle *-ut*, *-s* given where applicable. Suppletive verbal stems are also indicated. The reader is referred to the review of the verbal information on page 134 and the sample conjugations on page 284 for further information. The reflexive is noted only in those cases where the verb occurs only or mainly in its reflexive form or it has a special meaning that is not derivable from the non-reflexive one. Likewise the 'long infinitive' in *-re* is omitted except where its meaning is not obvious from the meaning of the verb.

The following abbreviations are used:

adj	adjective
adv	adverb
conj	conjunction

dem	demonstrative pronoun
f	feminine
m	masculine
n	neuter
pron	pronoun
refl	reflexive verb
prep	preposition
pl	plural
vi	intransitive verb
vt	transitive verb

A

abajur, -uri (n) lampshade (*abat -jour*)
abate, -ut (vt) lead astray
abatere, -i (f) deviation
abecedar, -e (n) ABC book
aberaţie, -i (f) aberration
abia (adv) hardly, merely
abrutizat (adj) made to be a brute
absolvi (vt) graduate, forgive
abstrạcţie, -i (f) abstraction
absurditate, -i (f) absurdity
acasă (adv) at home, homeward
accentua, -ez (vt) stress, emphasize
accepta (vt) accept
acceptare, -i (f) accepting
accẹpţie, -i (f) meaning, general use
acces, -e (n) access
accident, -e (n) accident
acea, acele (dem f) that
această, aceste (dem f) that
acẹeaşi (dem f) the same (one)
acel, acei (dem m) that
acẹlaşi (dem m) the same (one)
acest, aceşti (dem m) this
achita (vt) pay off (a debt); exonerate
acolo (adv) there; also *colo, colea*
acoperi, acọpăr (vt) cover
acord; *de*~ in agreement
acorda (vt) award; -ez (vt) tune
act, -e (n) act
activitate, -i (f) activity
actual (adj) current
acţiona, -ez (vi) act, work
acum (adv) now
acut (adj) acute
adapta, -ez (vt) fit, adapt
adăpost, -uri (n) shelter
adăuga (vt) add
ademeni, -esc (vt) lure
adẹsea, adẹseori (adv) often
adevăr, -uri (n) truth
adevărat (adj) true
adia (vi) waft
adică (adv) that is to say
adineạuri (adv) just now
adînc (adj) deep
administra, -ez (vt) administrate
administrạţie, -i (f) administration
admira (vt) admire
admirạţie, -i (f) admiration
admite, -s (vt) admit
adopta (vt) adopt
adormi (vt) put to sleep (vi) fall asleep
adresa, -ez (vt) address
adresant, -i (m) addressee

aduce, -s (vt) bring
aduna (vt) gather, add
afară (adv) outside
afirma (vt) assert, affirm
afiș, -e (n) poster
afla (vt) learn, hear (refl) be found
agent, -i (m) agent
aici, acị (adv) here
aiẹvea (adv) in reality, really
aiurit (adj) scatter-brained
ajunge, -s (vt) suffice, catch up (to)
ajuta (vt) help
ajutor, -e (n) help
alarma, -ez (vt) alarm, frighten
alăpta, -ez (vt) suckle
alặturi (adv) beside, along
alb (adj) white
albastru (adj) blue
alburiu (adj) whitish
alcătui, -esc (vt) make, organize
alcool, -uri (n) alcohol
alee, -i (f) lane, path
alege, -s (vt) choose
alerga (vi) run
alimentară, -e (f) food store
alimentare, -i (f) feeding, diet
alimentat (adj) food, alimentary
alinta (vt) caress, spoil (a child)
alọ (interj) hello (on the telephone) hey!
alpin (adj) alpine
alt (adj) other
altar, -e (n) altar
altădată (adv) some other time
ạltceva (pron) something else
altera, -ez (vt) alter
alternanță, -e (f) alternation
ạltfel (adv) otherwise
altmịnteri (adv) otherwise
alụzie, -i (f) allusion
amạbil (adj) amiable
amănunt, -e (n) detail, particular

amărît (adj) embittered
ambarcațiune, -i (f) boat, raft
ạmbii, ạmbele (num) both
ambițios (adj) ambitious
amenaja, -ez (vt) arrange
amenda, -ez (vt) fine
amendă, -i (n) fine
amẹstec, -uri (n) mixture
amesteca, amẹstec (vt) mix, mingle
amețeală, -i (f) giddiness
amiază, -i (f) noon
amic, -i (m) friend
amical (adj) friendly
amicịție, -i (f) friendship
aminti, -esc (vt) remind, remember
amîndoi, amîndouă (pron) both
amor, -uri (n) love (affair)
amor prọpriu (n) self-respect, pride
amprentă, -e (f) mark, fingerprint
an, -i (m) year
analiza, -ez (vt) analyze
analiză, -e (f) analysis
anạpoda (adv) upside down, against the current
anạrhic (adj) anarchic
ancora, -ez (vt) anchor
anecdotă, -e (f) anecdote
anẹmie, -i (f) anemia
angaja, -ez (vt) hire, engage
animal, -e (n) animal
antichitate, -i (f) antiquity
anume (adv) purposely
anumit (adj) a certain
anunța (vt) announce, advertize
aparat, -e (n) device, machine
apartenență, -e (f) belonging
aparține, -ut (vi) belong (to)
apă, -e (f) water
apăra, ạpăr (vt) defend
apărea, -ut (vi) appear
apăsa (vt) press, oppress
apel, -uri (n) appeal
aplica (vt) apply

apoi (adv) then, afterwards
apreciere, -i (f) appreciation
aprinde, -s (vt) light
aproape (adv) close, near-by
aproba (vt) approve
apropia, apropii (vt) bring near, approach
apropiere, -i (f) proximity, approach
aptitụdine, -i (f) aptitude
apuca (vt) grasp (refl) begin
apucat (adj) seized, hot headed
apus, -uri (n) sunset, west
ara (vt) plough, till
arạbil (adj) arable
aranja, -ez (vt) arrange
arăta (vt) show
arhicitadin (adj) ultra metropolitan
arde, -s (vi vt) burn
ardei, -Ø (m) pepper
ardoare, -i (f) eagerness, fervor
argint (n) silver
argumenta, -ez (vt) argue
arie, -i (f) area
aripă, -i (f) wing
aristotẹlic (adj) pertaining to Aristotle
aritmẹtică, -i (f) arithmetic
arma, -ez (vt) cock a gun (cf. *înarma* – arm)
armată, -e (f) army
armonică, -i (f) harmonica, harmonics
artă, -e (f) art
artist, -i (m) artist, performer
arunca (vt) throw
arzător, -e (n) burner (adj) burning
asasina, -ez (vt) assassinate
ascendent (adj) ascending
ascensiune, -i (f) climb, ascent
asculta (vi) listen (to)
ascultator, -i (m) listener, (adj) obedient
ascunde, -s (vt) hide
ascuţi (vt) sharpen
aseară (adv) last night
asedia, -ez (vt) besiege
asemănare, -i (f) similarity
asẹmenea (adj) similar (adv) similar-ly
aservi, -esc (vt) subjugate
aservit (adj) obsequious
asigura (vt) assure
asigurare, -i (f) insurance
asimila, -ez (vt) assimilate
asociạţie, -i (f) association, society
aspect, -e (n) aspect
aspira (vt) aspire, suck in
aspru (adj) severe, rough
ạstăzi (adv) today
asupra (prep) on, about
aşạ (adv) so, thus
aşeza (vt) set
aştepta (vt) wait for, expect
aşteptare (f) waiting, expectation
aşterne, -ut (vt) spread
aşternut, -uri (n) bedspread
ataca (vt) attack
atare (adj) such (*ca atare* in consequence)
atelier, -e (n) workshop, studio
atent (adj) attentive
atẹnţie, -i (f) attention
atinge, -s (vt) touch, affect
atitụdine, -i (f) attitude
atîrna (vt) depend (vt) hang
atît, -a (adj adv) so much
atrage, -s (vt) attract
atrofia, -ez (vi) atrophy
atunci (adv) then
aţipi, -esc (vi) doze
aur (n) gold
auriu (adj) gold-colored
autẹntic (adj) authentic
autocrịtică, -i (f) self criticism
autohton, -i (m) native, local resident

autor, -i (m) author
autoservire, -i (f) self-service
auzi, aud (vt) hear
avea, am -ut (vt) have
(se) aventura, -ez (refl) venture
avînt, -uri (n) elan, impetus
avocat, -i (m) lawyer

B

ba (particle) no; *ba nu, ba da* on the contrary [one doesn't, one does]
bagaj, -e (n) baggage
bagatelă, -e (f) insignificant matter
baie, băi (f) bath
balnear (adj) pertaining to spa
baltă, -i (f) puddle, swamp
ban (m) the $^{1}/_{100}$th part of a *leu*
bani money
banc, -uri (n) joke, sandbar
bandă, benzi (f) gang, strip, tape
barbă, -i (f) beard
barcă, -i (f) boat
baricada, -ez (vt) barricade
baricadă, -e (f) barricade
bașca (adv) besides, in conclusion
bate, -ut (vt) hit, beat (vi) blow (of wind) *bate capul* worry
batjocori, -esc (vt) mock, scoff at
baza, -ez (vt) base
bază, -e (f) base
băcan, -i (m) grocer
băcănie, -i (f) grocery
băga (vt) insert, place
băga pe cineva în răcori strike someone with terror
băiat, băieți (m) boy
bănui, -esc (vt) suspect
bărbat, -i (m) husband, man
bărbier, -i (m) barber
bătaie, bătăi (f) fight
mînca bătaie lose, be beaten
trage o bătaie beat
bătălie, -i (f) battle
bătrîn (adj) old, aged
băutură, -i (f) drink
bea, băut (vt) drink
beat frînt, beat mort (adj) dead drunk
beletristică, -i (f) belle-lettres, fiction
belșug, -uri (n) abundance
beneficia, -ez (vi) benefit, profit
biblie, -i (f) bible
bibliotecă, -i (f) library
bicicletă, -e (f) bicycle
biet, biată (adj) unfortunate, poor
bilet, -e (n) ticket
bine (adv) well
benefacere, -i (f) charity
binefăcător, -i (m) benefactor (adj) beneficent
bineînțeles (adv) of course
binevenit (adj) welcome
binevoi, -esc (vi) be willing (to)
binișor (adv) fairly well
bir, -uri (n) exorbitant tax
birjar, -i (m) cabman, cab driver
birjă, -e (f) hack, cab
birou, -uri (n) office, desk
birui, -esc (vt) vanquish
biruință, -e (f) victory
bisect (adj) *an bisect* leap year
biserică, -i (f) church
bisericesc (adj) church, eccelesiastical
bîntui, bîntui (vi) infest, invade
bloc, -uri (n) block of flats
bloc de desen drawing pad,
bloc de piatră block of stone
bloca, blochez (vt) block
boboc, -i (m) flower bed, chick, duckling
bocanc, -i (m) boot
bogat (adj) rich

bogaţie, -i (f) wealth
boier, -i (m) boyar
boierime, -i (f) boyar class
bolnav (adj) ill
bor, -uri (n) brim
bordură, -i (f) curb
boroboaţă, -e (f) misadventure, blunder
boteza (vt) baptize
bou, -i (m) ox
braţ, -e (n) arm
bravură, -i (f) bravery
brăzda, -ez (vt) slash, plow
brăzdat (adj) crisscrossed
bronza, -ez (vt) tan
brusc (adj) sudden, abrupt
bucătărie, -i (f) kitchen
bucăţică, bucăţele (dim. from *bucată*) piece
bucura (refl) gladden, please
bucurie, -i (f) joy
buletin, -e (n) bulletin, identification card
bun (adj) good
bunăstare, -i (f) well-being, condition
bunătate, -i (f) kindness (plural: goodies)
bunăvoinţă (f) goodwill, benevolence
bunic, -i (m) grandfather
bunică, -i (f) grandmother
bunuri (n pl) goods
burghez (adj) bourgeois
butuc, -i (m) stump, log

C

ca (conj) like, as
cabană, -e (f) mountain chalet, hut
cabinet, -e (n) doctor's office
cadou, -ri (n) gift
cafea, cafele (f) coffee
cafenegiu, -i (m) one who hangs around coffee shops
caiet, -e (n) notebook
caisă, -e (f) apricot
cal, cai (m) horse
calabalîc, -uri (n) belonging, personal stuff
calapod, -e (n) last, shoe form
calcaros (adj) of calcium
calcul, -e (n) calculus
cald (adj) warm
cale, căi (f) avenue, way, road
calitate, -i (f) quality
calp (adj) spurious, false (rare)
cam (adv) rather
camătă, camete (f) usury
cameră, -e (f) room
canava, -le (f) canvas
cantitate, -i (f) quantity
cantona, -ez (vt) billet
cap, ete (n) head
capăt, -e (n) end, limit
capitol (n) chapter
capră, -e (f) goat
captura, -ez (vt) capture
car, care (n) cart
care (pron) who, which
cartă, -e (f) charter
carte, -i (f) book
carte poştală ilustrată picture postcard
carton, -e (n) cardboard
casă, -e (f) house, building; cashier
casnic (adj) domestic
castel, -e (n) castle
castru, -e (n) (military) camp
caş, -uri (n) a kind of cheese
cataif, -uri (n) kind of Turkish cake with whipped cream
catarg, -e (n) mast
categoric (adj) categorical
cauza, -ez (vt) cause

cauză, -e (f) cause
caz, -uri (n) case
cazan, -e (n) boiler, tub
că (conj) that, because
cădea, căzut (vi) fall
călător, -i (m) traveller
călători, -esc (vi) travel
călăuzi, -esc (vt) guide
cămătar, -i (m) usurer
căpăta, cạpăt (vt) obtain, get
căpăţịi, căpăţịie (n) head of bed, cushion
cărare, -i (f) path
căsătorit (adj) married
căscat, -uri (n) yawn
căsuţă, -e (f) cottage
către (prep) toward; *de către* by
căuta (vt) look for
ce (pron) what
cearceaf, -uri (n) (bed) sheet
ceas, -uri (n) clock, watch, hour
ceaţă, -uri (f) mist, fog
celălalt (pron m sing) the other one
celebru (adj) famous, well-known
cenuşiu (adj) ashen
cer, -uri (n) heaven, sky
cerc, -uri (n) circle
cere, -ut (vt) ask for, demand
cereală, -e (f) grain
cerinţă, -e (f) want, need
cerşi, esc (vt) beg, panhandle
certa (vt) scold; (refl) quarrel
cetate, -i (f) fortress
cetăţenesc (adj) civil, civic
cetăţean, -i (m) citizen
cevạ (pron) something
cheag, -uri (n) clot, curd
chef, -uri (n) good disposition, drinking party
chẹlner, -i (m) waiter
chema (vt) call
chemare, -i (f) calling
chestiune, -i (f) problem, issue
chiar (adv) even
chibrit, -uri (n) match
chibzui, -esc (vi) reflect, think
chilie, -i (f) (monk's) call
chimie, -i (f) chemistry
chintesenţă (f) quintessence
chinuit (adj) tortured
chiot, -e (n) shout, cry
chirci, -esc (refl) crouch, be stunted
chitanţă, -e (f) receipt
chiti, -esc (vt) judge, consider
chiui, chịui (vi) shout, yell
cică (conj) it is said, one says
cifră, -e (f) figure, number
cină, -e (f) supper
cinci (num) five
cine (pron) who
cinema(tograf), -e (n) cinema
cineva (pron) someone, somebody
cinism (n) cynicism
cinste (f) honor
cinsti, -esc (vt) honor, treat (to a drink)
cioc, -uri (n) beak, bill, goatee
circ, -uri (n) circus
circa (adv) approximately
circula, cịrcul (vi) circulate, move about
circulạţie, -i (f) circulation, traffic
cita, -ez (vt) cite
citi, -esc (vt) read
cititor, -i (m) reader
ciudat (adj) strange
ciudi (refl) be angry, spiteful
ciuli, -esc (vt) *a ciuli urechile* to listen attentively
ciumă, -e (f) plague
ciunti, -esc (vt) cut off, amputate
cîine, -i (m) dog
cîmp, -uri (n) field
cîmpie, -i (f) open field, plain
cînd (adv) when
cînta (vt) sing

cîntec, -e (n) song
cîrni, -esc (vi) swerve; *a cîrni din nas* to get one's nose out of joint
cîştiga (vt) win
cît, cîţi, cîtă, cîte (adv) how much? how many?
cîteodată (adv) sometimes, occasionaly
cîtvạ, cîţivạ, cîtevạ (pron) some, several
clar (adj) clear, obvious
clădire, -i (f) building
climat, -e (n) climate
climateric (adj) climatic
climă, -e (f) clime
clipă, -e (f) moment, instant
coace, copt (vt) cook, bake
coadă, -i (f) tail, line
coajă, -i (f) peeling, hide
coase, cusut (vt) sew
coborî (vi) descend
codru, -i (m) dense forest
cofetărie, -i (f) coffee shop
coincide, -s (vi) coincide
colabora, -ez (vi) collaborate
coleg, -i (m) colleague
colegă, -e (f) colleague
colorant, -i (m) dye stuff, coloring
colţ, -uri (n) corner
comanda (vt) order
combină, -e (f) combine
comedie, -i (f) comedy
comenta, -ez (vt) comment
comerţ (n) trade, commerce
comic (adj) comical
comitet, -e (n) committee, board
compătimi, -esc (vt) sympathize with
compătimitor (adj) sympathetic
complet (adj) complete
completa, -ez (vt) complete
complicaţie, -i (f) complication
comportare, -i (f) behavior
compoziţie, -i (f) composition
comprima (vt) compress
compromite, -s (vt) compromise
concẹdiu, -i (n) vacation
concentra, -ez (vt) concentrate
concepe, -ut (vt) conceive
concluzie, -i (f) conclusion
concret (adj) concrete
concurs, -uri (n) competition, support, assistance
condamna (vt) condemn, blame
condei, -e (n) penholder, pen
om de condei writer
condiţie, -i (f) condition, circumstances
conduce, -s (vt) conduct, drive (a car)
confẹcţie, -i (f) ready-made clothes
conferi (vt) confer (on), consult (one another)

conform (prep. + oblique) in conformance with
conform, -ez (refl) conform
confrunta (vt) confront
confunda (vt) confound, confuse
confuzie, -i (f) confusion
coniac, -uri (n) cognac
conjuga (vt) conjugate
conjura (vt) conjure, implore
consacra, consạcru (vt) consecrate
consiliu, -i (n) committee, council
consimţămînt, -minte (n) agreement
consolida, -ez (vt) consolidate
consta, constặ (3rd sg only) vi) state
constata (vt) establish
constitui (vt) constitute
constitutiv (adj) constituent
construi, -esc (vt) construct
conştient (adj) conscious
conştiincios (adj) consciencious
conştiinţă, -e (f) conscience

conta, -ez (vt) count on (vi) matter
contemporan (adj) contemporary
continua (vi) continue (vt) keep on (doing)
contopi, -esc (vt) melt, fuse
contrazice, -s (vt) contradict
contribui, contrịbui (vi) contribute
controla, -ez (vt) check, supervise
contur, -uri (n) contour, outline
conţine, -ut (vt) contain, include
conţinut (n) content(s)
contracta, -ez (vt) contract
conveni (vi) agree (on), suit, fit
convieţui, -esc (vi) live together
convinge, -s (vt) convince
convịngere, -i (f) conviction
coopta, -ez (vt) include as a member
coordona, -ez (vt) coordinate
copil, -i (m) child
copios (adj) copious
copt (adj) baked, ripe (see *coace*)
corector, -i (m) proof-reader
corigent, -i (m) one who has to take a second examination
corn, -e (n) horn; -uri crescent roll
corp, -uri (n) body
cort, -uri (n) tent
cortină, -e (f) curtain
corupe, -t (vt) corrupt
costa (vi) cost
costişă, -e (f) slope, declivity
costum, -e (n) suit
cot, coate (n) elbow
coteţ, -e (n) hen house
cotizaţie (f) dues, subscription
cotropitor, -i (m) attacker
crap, -i (m) carp
crea, -ez (vt) create
crede, -ut (vt) believe
credinţă, -e (f) belief
creier, -i (m) brain
creion, -e (n) pencil
creşte, -ut (vi) increase (vt) rear, bring up
critẹriu, -i (n) criterion
critic (adj) critical, dangerous
crịtică, -i (f) criticism
criză, -e (f) crises
cronică, -i (f) chronical
cruce, -i (f) cross
cruci, -esc (refl) cross oneself
cu (prep) with
cuartal, -e (n) quarter
cub, -uri (n) cube
cuc, -i (m) cuckoo
cuceri, -esc (vt) conquer
cuceritor (adj) conquering, charming
cucoană, -e (f) "ma'am"
cuiva (pron. oblique of *cine*) to someone
culca (vt) put to bed
culcuş, -uri (n) lair, couch
culege, -s (vt) collect, harvest
culme, -i (f) top, apex
culoare, -i (f) color
cultiva (vt) cultivate
cultură, -i (f) culture
cum (adv) how
cumătru, -i (m) godfather
cuminte (adj) obedient, good
cụmpănă, -e (f) balance
a sta în cumpănă to hesitate
cumpăra, cụmpăr (vt) buy
cumpărător, -i (m) buyer, customer
cụmpăt (n) balance, poise
cunoaşte, -ut (vt) know, be acquainted with
cunoscut (adj) known
cuprinde, -s (vt) encompass, contain, include
cuprins, -uri (n) content
curat (adj) neat, clean
corcitură, -i (f) hybrid
curẹa, curele (f) belt

curent, -e (n) current, trend (adj) fluent
curge, -s (vi) run, flow
curînd (adv) soon
curs, -uri (n) course
curte, -i (f) yard (court)
cutreiera (vt) roam
cuveni (refl) fit, deserve
cunviincios (adj) seemly, decorous
cuviinţă, -e (f) decency, politeness
cuvînt, cuvinte (n) word

D

da (adv) yes
da (vt) give, *a da de gol* betray
dacă (conj) if
dactilografă, -e (f) typist
dar (conj) but
dascăl, -i (m) teacher (obs)
dată, -e (f) date, time
dator (adj) indebted
datora, -ez (vt) owe
datorie, -i (f) debt, duty
datorită (prep) owing (to) (+ oblique)
datornic, -i (m) debtor
dărîma (vt) demolish
dặunător (adj) harmful
de (prep) of, from
de-a lungul (prep) along (+ oblique)
de asemenea (adj) as well
debandadă (f) disorder, confusion
debarcader, -e (n) dock
decădere, -i (f) decadence
deceniu, -i (n) decade
deci (adv) consequently, thus
decide, -s (vt) decide
decît (conj) than
declara (vt) declare, state
decor, -uri (n) setting, decor
decret, -e (n) decree
decurge, -s (vi) flow forth, evolve
deduce, -s (vt) deduce, infer
defensivă, -e (f) defense
degaja, -ez (vt) free, emit
degeaba (adv) vainly, uselessly
dẹget, -e (n) finger
deghiza, -ez (vt) disguise
degrabă (adv) quickly
deloc (adv) not at all
demnitate, -i (f) dignity
denunţa (vt) denounce
deoạrece (conj) since, because
deocamdată (adv) meanwhile
deochiat (adj) bewitched by an evil eye
deodată (adv) at the same time
deopotrivă (adv) alike
deosebi, -esc (vt) distinguish
deosebit (adj) different
departe (adv) distantly, far away
depărtare, -i (f) distance, remoteness
depărtat (adj) far off, distant
dependenţă, -e (f) dependance
deplin (adj) full
deplînge, -s (vt) pity, deplore
deprinde, -s (refl) accustom, get used to
derizọriu (adj) ridiculous
des (adj) dense (adv) often
desăvîrşi, -esc (vt) perfect, finish
descărca (vt) unload
deschide, -s (vt) open
deschis (adj) open
descoperi, descọpăr (vt) discover
descrie, -s (vt) describe
descurca (vt) disentangle, solve
deşert, -uri (n) desert
desfăşura, desfăşor (vt) unfold, develop
desịgur (adv) certainly
desmembra, -ez (vt) dismember
despărţi (vt) separate
despre (prep) about

destul (adv) enough
deşị (conj) although
deştept (adj) clever
deştepta (vt) wake (up)
determina, detẹrmin (vt) determine
detunătură, -i (f) thunder, blast
deụnăzi (adv) the other day, recently
deveni, devin (vi) become
devreme (adv) early
dezbrăca (vt) undress
deziderat, -e (n) wish, grievance
dezlănţui, -esc (vt) unchain
dezlega (vt) unbind, untie
dezvạlui (vt) reveal, uncover
dezvolta (vt) develop
diacon, -i (m) deacon
dialog, -uri (n) dialogue
diateză, -e (f) mood (grammar)
diferenţă, -e (f) difference
diferenţia, -ez (vt) differentiate
diferit (adj) different
dimineaţă, -i (f) morning
dis-de-dimineaţă at the break of day
din (prep) out of, from
dinafară (adv) by heart, on the outside
dinainte (adv) before
dinte, -i (m) tooth
dintre (prep) from among, of
direcţiune, -i (f) direction, management
direcţie, -i (f) direction
dirija, -ez (vt) direct
discordanţă, -e (f) discord, discrepancy
discuta (vt) discuss
discuţie, -i (f) discussion
dispărea, -ut (vi) disappear
disperare, -i (f) disperation
dispoziţie, -i (f) disposition
dispune (vt) decide
dispus (adj) ready (to), inclined (to)
distincţie, -i (f) distinction
distins (adj) distinguished
distra, -ez (vt) entertain
distribuţie, -i (f) distribution, cast
diviza, -ez (vt) divide
diviziune, -i (f) division, partition
doamnă, -e (f) lady, Mrs.
doar (adv) only, just
dobitoc, -i (m) blockhead, numbskull
dobîndă, dobînzi (f) interest (money)
dobîndi, -esc (vt) obtain
dọctor, -i (m) doctor
doi (num m) two, *al doilea* (ord num) second
doica, -i (f) wet-nurse
doisprezece (num m) twelve
domẹniu, -i (n) domain
domn, -i (m) gentleman, Mr.
domni, -esc (vi) reign, hold sway
domnie, -i (f) reign
domnişoară, -e (f) Miss
domnitor, -i (m) ruler, prince
dor, -uri (n) longing, nostalgia
dori, -esc (vt) desire
dorinţă, -e (f) wish, desire
dormi (vi) sleep
două (num f) two, *a doua* (ord num) second
douăzeci (num) twenty
dovadă, dovezi (f) proof
dovedi, -esc (vt) prove
drag (adj) dear
dramatug, -i (m) dramatist
drăgălăşenie, -i (f) charm, loveliness
drăguţ (adj) pretty, charming
drege, -s (vt) repair
drept, -uri (n) right, (adj) right *la, pe, în dreapta* on the right
de-a dreptul by right
dreptate, -i (f) justice, right
drum, -uri (n) way, road
dubla, -ez (vt) double

dublu (adj) double
duce, -s (vt) lead
dulap, -uri (n) wardrobe
dulce (adj) sweet
dumịnică, -i (f) Sunday
dumitale (d-tale) (pron) of you, to you
dumneaei (pron) she (her honor)
dumnealor (pron) they (their honor)
dumnealui (pron) he (his honor)
dumneatạ (pron sing) you
dumneavoastră (pron pl) you
dungă, -i (f) stripe
după (prep) after
dura, -ez (vi) last
durată, -e (f) duration
durere, -i (f) pain
duşman, -i (m) enemy (adj) enemy
duşmănie, -i (f) enmity
duşmănos (adj) enemy, hostile

E

ea (3rd sing pron f) she
ecou, -ri (n) echo
editor, -i (m) publisher
editură, -i (f) publisher
ediţie, -i (f) edition
efort, -uri (n) effort
egala, -ez (vt) equalize
egalitate, -i (f) equality
ei (3rd pl pron m) they
el (3rd sing pron m, n) he, it
ele (3rd pl pron f) they
electrician, electricieni (m) electrician
elimina, elịmin (vt) eliminate
emancipa, -ez (vt) emancipate
emblemă, -e (f) emblem
emigra, -ez (vi) emigrate
emoţionat (adj) excited, moved
episod, -e (n) episode
epocă, -i (f) epoch
eră, -e (f) era, epoch
erọic (adj) heroic
eroină, -e (f) heroine
erou, -i (m) hero
etaj, -e (n) story, floor
etapă, -e (f) stage
etate (f) age
ẹtic (adj) ethical
etichetă, -e (f) ladel, etiquette
etnic (adj) ethnical
eu (1st sing pron) I
evantai, -e (n) fan
eventual (adj) possible, eventual
evita (vt) avoid
evolua, -ez (vi) evolve, develop
evreu, -i (m) Jew
exaspera, -ez (vt) exasperate
excepta, -ez (vt) except
excursie, -i (f) excursion
exemplu, -e (n) example
exercita, exẹrcit (vt) practice, exercise
exerciţiu, -i (n) exercise
existenţă, -e (f) existence
experienţă, -e (f) experiment, experience
explica (vt) explain
explicabil (adj) explainable
explozie, -i (f) explosion
expresie, -i (f) expression
exprima (vt) express
expunere, -i (f) dissertation, speech
extern (adj) external, outer
extrage, -s (vt) extract

F

fạbrică, -i (f) factory, plant
face, -ut (vt) do, make
fạctor, -i (m) factor

facultate, -i (f) department, school
fag, -i (m) birch
faimă, -e (f) fame, reputation
falcă, -i (f) jaw, jowl
fạlnic (adj) excellent, proud
falsifica, falsịfic (vt) falsify
familie, -i (f) family
fapt, -e (n) fact
farfurie, -i (f) plate
fạrmec, -e (n) charm
fată, -e (f) girl
faţă, feţe (f) face
  în faţă in front of
  de faţă present
favoriza, -ez (vt) favor
făclie, -i (f) torch
făgădui, -esc (vt) promise
făptură, -i (f) creature, person
fără (prep) without
fărîma, fărîm (vt) crumble
fărîmiţa, -ez (vt) crush
făta (vt) calve
făurar, -i (m) blacksmith, creator
făuri, -esc (vt) forge
feciorie, -i (f) virginity
fel, -uri (n) type, kind, way
  la fel the same
felicita, felịcit (vt) congratulate
felicitare, -i (f) congratulation
femeie, femei (f) woman
fereastră, -e (f) window
feri, -esc (vt) protect, avoid
fericire, -i (f) happiness
fericit (adj) happy
feroce (adj) ferocious
fetiţă, -e (f) little girl
fi, fost (vt) be
fie ... fie (conj) either ... or
fiecare (adj) every (pron) each (one)
fierbe, fiert (vt, vi) boil
fierbinte (adj) hot
figura, -ez (vi) appear, occur
fiindcă (conj) because, being that
fiinţă, -e (f) being
film, -e (n) film
filozofie, -i (f) philosophy
(în) fine (n) finally
fir, -e (n) strand, fiber
fire, -i (f) nature
fireşte (adv) surely
fistichiu (adj) mottled, clashing
fiu, -i (m) son
fixa, -ez (vt) fix, attach
fîneaţă, -e (f) hayfield
fîntînă, -i (f) fountain, well
flacon, -e (n) bottle
flexiune, -i (f) flexion, inflection
flirta, -ez (vi) flirt
floare, -i (f) flower
flụviu, -i (n) river (to sea)
foame (f) hunger
foarte (adv) very
foc, -uri (n) fire
folos, -e (n) use
folosi, -esc (vt) use
fond, -uri (n) background, fund
for, -uri (n) forum
forma, -ez (vt) form
forţă, -e (f) force, power
fost (adj) former
fotọliu, -i (n) easy chair
francez (adj) French
frate, -i (m) brother
frămînta (vt) knead, torment
frică, -i (f) fear, fright
fricos (adj) timerous
frig, -uri (n) cold (plural: fever)
frige, fript (vt) roast, bake
friptură, -i (f) roast, steak
frînge, frînt (vt) break in two
frînghie, -i (f) rope, cord
frontieră, -e (f) border, frontier
frumos (adj) beautiful
frumuseţe, -i (f) beauty
fruntaş, -i (m) person in forefront

frunte, -i (f) forehead
fugar, -i (m) fugitive
fugă, -i (f) flight
fugi (vi) run
funciar (adj) landed (gentry), fundamental
funcţie, -i (f) function
funcţionar, -i (m) clerk
fund, -uri (n) bottom, back
funie, -i (f) rope
furie, -i (f) fury, rage
furniza, -ez (vt) furnish, supply
furtunos (adj) stormy

G

galben (adj) yellow
garanţie, -i (f) guarantee
gară, -i (f) train station
gardă, -i (f) guard
garnizoană, -e (f) garrison
gata [invariable] (adj) ready
gaz (n) lamp oil
găsi, -esc (vt) find
găti, -esc (vt) cook, prepare
găzdui, -esc (vt) lodge, host
gelozie, -i (f) jealousy
generaţie, -i (f) generation
genere (*în* ~) in general
generozitate, -i (f) generosity
genunchi, -Ø (m) knee
gheară, -e (f) claw
gheată, -e (f) boot
gheşeft, -uri (n) business, speculation
ghiaur, -i (m) giaour, non-muslim
gîdila (vt) tickle
gînd, -uri (n) thought
gîndi, -esc (vi) think
gînditor (adj) thoughtful
glas, -uri (n) voice
glob, -uri (n) globe
glorie, -i (f) glory
glumi, -esc (vi) joke
glumă, -e (f) joke
golf, -uri (n) gulf, bay
goli, -esc (vt) empty
goni, -esc (vt) chase, hunt
grabă (f) haste
grafologie (f) graphology
grai, -uri (n) speech, dialect
gramofon, -e (n) record player
gramatical (adj) grammatical
gramatică, -i (f) grammar
gratuit (adj) gratuitous, free
graţios (adj) graceful, gracious
grav (adj) grave, serious
grăbi, -esc (vt) hurry, rush
grăbit (adj) urgent, pressing
grădină, -i (f) garden
grămadă, -i (f) mass, heap
grăsime, -i (f) fat
greşeală, -i (f) error
greşi, -esc (vi) err
greu, grea (adj) heavy, difficult
greutate, -i (f) weight, difficulty
grijă, -i (f) concern, care
grîne (f pl) seed grain
grîu, grîie (n) wheat
groază, -e (f) fear, terror
grozav (adj) terrible, terrific
grup, -uri (n) group, cluster
gură, -i (f) mouth
gust, -uri (n) taste
gusta (vt) taste
guvernantă, -e (f) governess, day nurse

H

hai, haide (interj) come!
haină, -e (f) coat, clothes
haită, -e (f) pack (of dogs)
halal (interj) bravo, hurrah

halat, -e (n) dressing gown
hambar, -e (n) barn, granary
haotic (adj) chaotic
hatîr (n) favor
haz (n) joy, amuzement
hîrtie, -i (f) paper
hol, -uri (n) entryway, living room
holba, -ez (vi) open one's eyes wide, stare
horă, -e (f) circle dance
hotărî, -ăsc (vt) decide
hotărîre, -i (f) decision
hotel, -uri (n) hotel
hoţ, -i (m) thief
hrană (f) food, nourishment
hrăni, -esc (vt) nourish, feed

I

iacă, iacătă (interj) well, look here!
iad, -uri (n) hell
iahnie, -i (f) kind of ragout with vegetables, stewed potatoes, etc.
iar (conj) and, but (adv) again
iarăşi (adv) again
iarnă, ierni (f) winter
iată (interj) there is/are ..., look!
icoană, -e (f) icon
ideal, -uri (n) ideal
idee, -i (f) idea
idiom, -uri (n) idiom
ieftin (adj) cheap
iepure, -i (m) rabbit
ierarhie, -i (f) hierarchy
ieri (adv) yesterday
ierta (vt) forgive
ieşi (vi) exit, go out of
ieşire, -i (n) exit
ilegal (adj) illegal
iluzoriu (adj) illusory
imagine, -i (f) image
imens (adj) immense
impacientat (adj) impatient
imperiu, -i (n) empire
implica (vt) imply
importanţă, -e (f) importance
impozit, -e (n) tax, duty
impresie, -i (f) impression
imprimare, -i (f) recording, impression
imprimat (adj) printed
impunător (adj) impressive
impune, -s (vt) impose
incita (vt) incite
inconştient (adj) unconscious
incultură (f) lack of education
incumba (vi) devolve upon
indica (vt) indicate
individ, -i (m) individual
indulgenţă, -e (f) indulgence
influenţa, -ez (vt) influence
influenţă, -e (f) influence
inimă, -i (f) heart, soul
iniţiativă, -e (f) initiative
insista (vi) insist
instala, -ez (vt) install
instrui, -esc (vt) instruct
intenţie, -i (f) intention
interes, -e (n) interest
interesant (adj) interesting
intermediu (n) *prin~*, through, by means of
intern (adj) internal
interpret, -i (m) interpreter
interpreta, -ez (vt) interpret
interveni (vi) intervene
interzice, -s (vt) forbid
intonaţie, -i (f) intonation
intra (vi) enter
intrare, -i (f) entrance
introduce, -s (vt) introduce
inunda (vt) flood

invadator, -i (m) invader
invita (vt) invite
invitaţie, -i (f) invitation
iod (n) iodine
ipohondrie, -i (f) hypochondria
iradiaţie, -i (f) irradiation
isca (vt) bring about, cause to appear
ispăşire, -i (f) penance
istorie, -i (f) history
iubi, -esc (vt) love
iute (adj) wuick, spicy (adv) quickly
ivi, -esc (refl) appear (suddenly)
ivoriu (n) ivory
izola, -ez (vt) isolate
izvor, -e (n) spring, source

Î

îmbărbăta, -ez (vt) encourage
îmbătrîni, -esc (vi) grow old
îmbogăţi, -esc (vt) enrich (vi) get rich
îmbrăca (vt) dress
îmbrăcăminte, -i (f) clothing
îmbrăţişa, -ez (vt) embrace
îmbucătură, -i (f) mouthful
îmbulzeală, -i (f) crowd, throng
îmbunătaţi, -esc (vt) improve
împăca (vt) placate (refl) make-up
împăciuitor (adj) conciliatory, pacificatory
împărătească, -e (f) empress
împărtăşi, -esc (vt) communicate, share (refl) receive the eucharist
împărţi (vt) divide, share
împiedica, împiẹdic (vt) hamper, hinder
împotrivă (prep) against [w/oblique case]
împrejur (adv) around
de jur împrejur all around, from all sides
împrejurare, -i (f) circumstances, occurence
împrejurime, -i (f) surroundings, environment
împreună (adv) together
împrumuta (vt) borrow, loan
în (prep) in
înaintat (adj) advanced
înalt (adj) high, tall
înapoi (adv) to the rear, backwards
înapoia, -ez (vt) return, give back (refl) return, regress, decline
înaripat (adj) winged
înălţime, -i (f) altitude, height
înăuntru (adv) inside
înăuntrul (prep) inside [w/oblique]
încă (adv) still, yet, more
încăleca, încạlec (vt) mount (refl) overlap
încăpea, -ut (vt) hold (vi) fit into
încărca (vt) load
încătuşa (vt) put in irons
începe, -ut (vi vt) begin
început, -uri (n) beginning
încerca (vt) try, attempt
încercare, -i (f) trial, test
încet (adj) slow
înceta, -ez (vt) cease, stop
închega (vt) solidify, coagulate, unite
încheia (vt) button, finish
încheiere, -i (f) close, conclusion
închide, -s (vt) close
închina (vt) consecrate (refl) cross oneself, bow (vi) drink one's health
închipui, -esc (vt) imagine
încinge, -s (vt) gird, surround, seize
încîlci (vt) tangle, confuse
încînta (vt) delight, charm

încîrliga (vt) bend, hook
înclinație, -i (f) inclination, propensity
încoace (adv) here (hither)
încolți, -esc (vi) germinate, spring up; corner
înconjura, înconjur (vt) go around, encircle
încorpora, -ez (vt) incoporate; draft (into military)
încredința, -ez (vt) entrust, assure
încremeni (vi) freeze (w/wonder), be petrified
încrucișa, -ez (vt vi) intersect
încuia (vt) lock
îndată (adv) immediately
îndată ce (conj) as soon as
îndatorat (adj) indebted
îndatorire, -i (f) obligation, debt
la îndemînă (adv) at hand
îndemn, -uri (n) advice, encouragement
îndeosebi (adv) specially
îndepărtat (adj) distant
îndeplini, -esc (vt) fulfill
îndesat (adj) pressed down
îndesi, -esc (vt) make dense, make frequent
îndîrji, -esc (vt) irritate
îndoi, -esc (vt vi) bend, doubt
îndoială, -i (f) doubt
îndrepta (vt) straighten
îndreptar, -e (n) guide, handbook
îndreptățit (adj) authorized, justified
îndruma (vt) guide, lead
îndrumator (adj) advisory
îneca (vi vt) drown
înfățișa, -ez (vi) appear (vt) present, show
înfige, înfipt (vt) thrust, insert
înființa (vt) set up, establish (refl) appear
înfiora (vt) thrill, frighten
înfloritor (adj) flourishing, prosperous
înfometa, -ez (vt) starve
înfometat (adj) starved, hungry
înfrînge, înfrînt (vt) defeat
înfrîngere, -i (f) defeat, breaking of a law
înfrunta (vt) confront
înfruntare, -i (f) confrontation
înfuria (vt refl) anger, be angered
înger, -i (m) angel
înghesui (vt) press, crowd
îngîna (vt) imitate, ape; echo
îngloba, -ez (vt) include
(se) îngriji, -esc (vt) take care of
îngrijit (adj) careful
îngrijorat (adj) worried, alarmed
îngropa (vt) bury
îngropăciune, -i (f) burial
îngrozit (adj) frightened, terrified
îngust (adj) narrow
înjuga (vt) yoke, harness
înlocui, -esc (vt) replace
(se) înmărmuri, -esc (vi) be dumbfounded
înmulți (vt refl) multiply
înnebuni, -esc (vt) madden (vi) become mad
înnoda, -ez (vt) knot, tie
înota (vi) swim
înregistra, -ez (vt) register, record
înrudire, -i (f) relationship
înrudit (adj) related
însă (adv) however, although
înscrie, -s (vt) register
însemna (vt) mean, denote
însemnat (adj) important
însemnătate (f) significance
însenina, -ez (refl) brighten
înspăimîntat (adj) terrified
însura (vt) marry (refl) get married
însuși, -esc (vt) assimilate, master

înşela (vt) deceive, cheat
înşira (vt) string, align
întări (vt) strengthen
întemeia, -ez (vt) found, establish
întemeietor, -i (m) founder
întindere, -i (f) area, extent
întîi (ord num) first
întîlni, -esc (vt) meet
întîmpla (refl) happen, occur
întîmplător (adj) accidental
întîrziere, -i (f) lateness, delay
întoarce, -s (vt refl) return
întọcmai (adv) precisely
întorsătură, -i (f) turn, curve
întotdeauna (adv) always, forever
într-adevăr (adv) really, indeed
între (prep) between
întreba (vt) ask
întrebare, -i (f) question
întrebuinţa, -ez (vt) use, employ
întreg (adj) whole
întregime, -i (f) whole, entirely
întrerupe, întrerupt (vt) interrupt
întristător (adj) saddening
întrucît (conj) inasmuch as, because
întuneric (n) dark, darkness
înţelege, -s (vt) understand
înţelepciune (f) wisdom, understanding
înţepeni, -esc (vi) stiffen, become rigid
învălui, învặlui (vt) envelop, cover
învăţa (vt) learn, teach
învăţător, -i (m) instructor, teacher
învăţătură, -i (f) learning
înveli (vt) cover, wrap
înverşunare, -i (f) fury, rage, frenzy
învinge, -s (vt) defect, vanquish
în vîrful degetelor tiptoe
învrednici, -esc (refl) be capable, be able
înzestra, -ez (vt) bestow dowry, inspire

J

jale (f) sadness
jertfă, -e (f) sacrifice, martyr
jigni, -esc (vt) offend, insult
joacă (f) child's play, fun
joc, -uri (n) game, dance
joi (f) Thursday
jos (adj) low (adv) down
jọsnic (adj) base
juca (vt refl) play
jucărie, -i (f) toy
judecată (f) reason, faculty of reasoning, trial
judecătoresc (adj) judicial
jumătate, -i (f) half
june (adj) young
jupui, jupoi (vt) graze, skin
jur (n) space around something
jura (vt) swear
juridic (adj) juridicial

K

kilogram, -e (n) kilogram
kilometru, -i (m) kilometer

L

la (prep) at, to, per
lac, -uri (n) lake
lạcrimă, -i (f) tear
lạic (adj) lay, secular
lampă, -i (f) lamp
lapte (n) milk

larg (adj) wide, broad
laş, -i (m) coward
lămîie, -0(f) lemon
lămuri, -esc (vt) bring someone up to date, clear up
lăsa (vt) let, leave
lăsata secului shrovetide
în lạturi to one side
lăuntric (adj) inner
lăutar, -i (m) folk musician
leafă, -uri (f) salary
lecţie, -i (f) lesson
legătură, -i (f) connection
lege, -i (f) law
legitim (adj) legitimate
legiune, -i (f) legion
legumă, -e (f) vegetable
lehamite (f) disgust, dislike
lehămeti, -esc (refl) be disgusted
lemn, -e (n) wood
lene (f) laziness
leneş (adj) lazy
lenevire (f) laziness
lent (adj) slow
lepăda, lẹpăd (vt) drop, leave behind
lesne (adv) easily
leu, -i (n) lion; *leu* (Romanian monetary unit)
liber (adj) free
liber arbitru free will
liceal (adj) of a *liceu*
liceu, -e (n) academic high school
limbă, -i (f) language, tongue
limita, -ez (vt) limit
limpede (adj) clear
limpezi, -esc (vt) clear up
linişte (f) quiet
lipsi, -esc (vi) be absent (vt) deprive (refl) go without
listă, -e (f) list, menu
lịteră, -e (f) letter
litoral (n) seacoast
litru, -i (m) liter
livadă, livezi (f) orchard, pasture
livresc (adj) bookish
lînă, -uri (f) wool
lîngă (prep) beside, along
loc, -uri (n) place, position
localitate, -i (f) populated place, locale
locuitor, -i (m) inhabitant
logodi, -esc (refl) engage to marry
logodnic, -i (m) fiancé
lot, -uri (n) lot
lovi, -esc (vt) hit, strike
lua (vt) take
lucernă (f) alfalfa
luci (vi) sparkle, shine
lucra, -ez (vt vi) work
lucrare, -i (f) work; paper, report
lucru, -uri (n) work, thing
lume, -i (f) people, world, humanity
lumina, -ez (vt vi) light
luminat (adj) illuminated
luminos (adj) light; clear
lunạtec (adj) somnabulistic
lună, -i (f) month; moon
lung (adj) long
lungime, -i (f) length
luni (f) Monday
lup, -i (m) wolf
lupta (vi refl) fight, battle
luptă, -e (f) fight, struggle

M

magazin, -e (n) store, shop
maghiar, -i (adj) Hungarian
mahala, -le (f) suburb, slum
mai (adv) more
maică, -i (f) mother, nun
major (adj) adult; important
mal, -uri (n) bank, coast, shore
mamă, -e (n) mother

mamelă, -e (f) breast
manuscris, -e (n) manuscript
mare, -i (f) sea, ocean
mare (adj) big, large
marfă, -uri (f) goods
margine, -i (f) edge, boundary
mariaj, -e (n) marriage
marin (adj) marine
marți (f) Tuesday
masă, mese (f) table
masiv, -e (n) massif (adj) massive
mașina, -i (f) car, machine
  mașină de călcat iron
matematică, -i (f) mathematics
material (adj) material, concrete
matẹrie, -i (f) material
matineu, -uri (n) matinee (daytime performance)
matrịcolă, -e (f) roll, list, register
matroană, -e (f) matron
mă (interj) you!
măcar (adv) at least, even though
măgar, -i (m) ass, donkey
măi (interj) you!
măicuță, -e (f) (little) mother, nun
mămăligă, -i (f) cornmeal dish, polenta
mănăstire, -i (f) monastary
măr, mere (n) apple
mărgini, -esc (vt refl) border
mări, -esc (vt refl) grow, enlarge
mărime, -i (f) size
mărturisi, -esc (vt) confess, admit
măslină, -e (f) olive
măsură, -i (f) measure, size
mătușă, -i (f) aunt
medicină, -e (f) medicine
membru, -i (n) member
memọrie, -i (f) memory
menaj, -uri (n) household
meni, -esc (vt) decide, predestine
menține, -ut (vt) maintain, preserve
mereu (adj) always, continually
merge, -s (vi) go
merita, mẹrit (vt) merit, deserve
meserie, -i (f) trade, occupation
mesteca, mẹstec (vt) stir, dissolve
miazănoapte, -i (f) north, midnight
mic (adj) small
mie, -i (f) thousand
miercuri (f) Wednesday
miezul nopții midnight
mijloc, -uri (n) middle, waist
mijloc, -e (n) method, means
mijlociu (adj) middle, average
milostiv (adj) charitable, kind-hearted
milă, -e (f) pity, mercy
miliard, -e (n) billion
milion, -e (n) million
milițian, -i (m) policeman, militiaman
mịmică (f) mimicry
mincinos (adj) lying, mendacious
mineral, -e (n) mineral
minge (f) ball
minister, -e (n) ministry
ministru, -i (m) minister
minor (adj) under age, minor
minte, -i (f) mind, brain
minți, mint (vi) lie (vt) betray
minuna, -ez (vt refl) astonish, surprise
minunat (adj) marvelous
minune, -i (f) wonder, marvel
minut, -e (n) minute
minuțios (adj) meticulous
miorlăi, miọrlăi (vi) miaow, mew
mirare, -i (f) astonishment, wonder
mișca (vi vt refl) move
mișelesc (adj) mean, vile
mișelie, -i (f) meanness, baseness
mititel, -i (m) spicy meatball Romanian specialty
mititel (adj) very small
mitocănesc (adj) boorish
mitropolit, -i (m) metropolitan (bishop)

mizerạbil (adj) miserable, wretched
mizẹrie, -i (f) misery
mîine (adv) tomorrow
mîna (vt) drive
mînă, mîini (f) hand
mînca, mănînc (vt) eat
mîncare, -uri (f) food
mîndrie, -i (f) pride
mîndru (adj) proud
mîngîia, mîngîi (vt) caress, pet
mînie, -i (f) anger, fury
mînz, -i (m) cọlt
mlăştinos (adj) marshy
moarte, -i (f) death
mobilă, -e (f) furniture
mod, -uri (n) manner, fashion
modifica, modịfic (vt) modify
mofturos (adj) with airs, spoiled
mondial (adj) world
monstru, -i (m) monster
monta, -ez (vt) set up, mount
morală, -e (f) morals, ethics
morạvuri (n pl) customs, manners
mormînt, morminte (n) grave, tomb
morţiş (adv) at any price, stubbornly
moşie, -i (f) estate, large farm
moşteni, -esc (vt) inherit
motiv, -e (n) cause, motive, motif
muia, moi (vt) dip, soak, wet
muiat (adj) soft
mujdei (n) pressed garlic
mult (adj) much, many
mulţumitor (adj) satisfactory
mulţime, -i (f) large quantity, crowd
mulţumi, -esc (vi) thank (vt) satisfy
mulţumit (adj) satisfied, content
muncă, -i (f) work
munci, -esc (vi) work
muncitor, -i (m) worker
munte, -i (m) mountain
murdări, -esc (vt) dirty, soil
muri, mor (vi) die
mustaţă, -i (f) moustache
muzică, -i (f) music

N

naiv (adj) naive
nas, -uri (n) nose
naş, -i (m) godfather
naşte, născut (vt) give birth, originate
nạştere (f) birth, delivery
naţiune, -i (f) nation
năbădăi, -esc (refl) get mad, lose one's temper
nămol, -uri (n) mud
năpastă, -e (f) calamity, slander
nărav, -uri (n) bad habit
năstrụşnic (adj) extraordinary, terrifying
năvăli, -esc (vt) attack, invade
năvălitor, -i (m) invade
nea (m) polite address from youngster for older person
nea (f) snow
neam, -uri (n) people, tribe, kin
neamţ, -i (m) German
neapărat (adv) necessarily
neascultător (adj) disobedient
neasemănat (adj) without equal
neastîmpăr (n) impatience, agitation
neavenit (adj) invalid
nebănuit (adj) unsuspected
nebun (adj) crazy
nebunie, -i (f) madness, lunacy
necaz, -uri (n) trouble, grief
necăji, -esc (vt) irritate, irk
necontenit (adj) incessant
necurat (adj) dirty, unclean
necurăţenie, -i (f) dirtiness, rubbish
nedezminţit (adj) steadfast

nedreptăți, -esc (vt) wrong
nedumirire, -i (f) surprise
negru (adj) black
negustor, -i (m) dealer, merchant
negustorie, -i (f) shopkeeping, business
neîntrecut (adj) unsurpassed
nemaipomenit (adj) unprecedented, unparalleled
nenorocit (adj) unlucky
neplăcut (adj) unpleasant
nerăbdător (adj) impatient
nesecat (adj) inexhaustible
nesimțitor (adj) insensitive
nestatornicie, -i (f) inconstancy, fickleness
neutru (adj) neutral
nevastă, neveste (f) wife, bride
nevăzător (adj) useeing
nevăzut (adj) unseen
neverosịmil (adj) improbable, unlikely
nevinovat (adj) innocent
nevîrstnic (adj) underage, unfledged
nevoie (f) need
nevricos (adj) nervous
nici (neg particle) none, neither
niciodată (adv) never
nimeni (neg pron) no one
nimic (neg pron) nothing
nimici, -esc (vt) destroy, anihilate
niște (pl indefinit article) some
nivel, -uri (n) level, stage
noapte, -i (f) night
normă, -e (f) norm, standard
noroc, -e (n) chance, luck
noroci, -esc (vt) make happy
nostim (adj) funny, cute
nota, -ez (vt) note
notație, -i (f) notation, mention
notă, -e (f) note, grade
noțiune, -i (f) notion, idea
nou (adj) new
nu (neg particle) no
numai (adv) only
număr, numere (n) number
număra (vt) count
numărătoare, -i (f) reckoning, calculation
nume, nume (n) name
numi, -esc (vt) name
nutri, -esc (vt) nourish
nuvelă, -e (f) short story

O

oaie, oi (f) sheep
oară, -i (f) time
de trei ori three times
oarecare (adj) some, certain
obicei, -uri (n) custom, habit
de obicei usually
obiect, -e (n) object, (school) subject
obiectiv, -e (n) lense, (adj) objective
obișnui, -esc (vt) accustom
obịrșie, -i (f) point of departure, origin
obliga (vt) obligate
obligatọriu (adj) mandatory
obligạție, -i (f) obligation, duty
obosi, -esc (vt) tire
obraz, -i (m) cheek, face; -e (n) person
obrạznic (adj) brazen, cheeky
obștesc (adj) common, public
obține, -ut (vt) obtain
occidental (adj) western
ochelari (m pl) glasses, spectacles
ochi, -Ø (m) eye
ocupa (vt) occupy
odaie, odăi (f) room, chamber
odată (adv) once, at one time
odihnă (f) rest

odinioară (adv) in times past, before
odios (adj) odious
ofensat (adj) offended
oferi (vt) offer
om, oameni (m) person, man
omenesc (adj) human, decent
omenire, -i (f) mankind
omite, -s (vt) omit
omorî (vt) kill
onoare (f) honor
onorat (adj) honored, esteemed
ọperă, -e (f) work (of art), opera
opịnie, -i (f) opinion
opri, -esc (vt) stop
opt (num) eight
opune, -s (vt) oppose
oră, -e (f) hour, lesson
oraş, -e (n) city
orăşean, -i (m) city dweller
ọrdin, -e (n) order, command
ordine, -i (f) order, succession
ordona (vt) command: -ez (vt) put in order
orez (n) rice
organ, -e (n) organ, journal
orgolios (adj) vain, conceited
ori (conj) or
oricare (pron) anyone, anything
oricine (pron) anyone
oricît (pron) any amount
oricum (adv) anyhow, in any case
original (adj) original, genuine
origine, -i (f) origin
oriunde (adv) anywhere
orizont, -uri (n) horizon
orîndui, -esc (vt) arrange, order
orz, -uri (n) barley
osîndi, -esc (vt) condemn
oştean, -i (m) soldier
oştire, -i (f) army
otrăvi, -esc (vt) poison
oţel, -uri (n) steel
oţet (n) vinegar
ou, ouă (n) egg
ovăz, -uri (n) oats
ovịne (f pl) sheep

P

pace (f) peace
pạgină, -i (f) page
pạgubă, -e (f) loss
pai, -e (n) straw
paisprezece (num) fourteen
palmă, -e (f) palm
pamflet, -e (n) pamphlet
pantalon, -i (m) pants
pantof, -i (m) shoe
papuc, -i (m) slipper
parc, -uri (n) park
parcă (adv) it seems, probably
parizian (m adj) Parisian
parol (interj) really
parte, -i (f) part, side
participa, partịcip (vi) participate
particular (adj) private, personal
particularitate, -i (f) peculiarity, characteristic
partid, -e (n) (political) party
pas, -i (m) step
pạsăre, -i (f) bird, fowl
pạşnic (adj) peaceful
paşti (f pl) Easter
la paştile cailor never
pat, -uri (n) bed
pạtrie, -i (f) fatherland
patru (num) four
patruzeci (num) forty
pauză, -e (f) pause , break
păcat, -e (n) sin, fault
pădure, -i (f) wood, forest
pălărie, -i (f) hat
pămînt, -uri (n) earth, ground
păpuşă, -i (f) doll

păr, peri (m) hair
părăsi, -esc (vt) leave, abandon
părea, -ut (vi) seem
părere, -i (f) opinion
părinte, -i (m) parent, priest
părtaş, -i (m) supporter
păstor, -i (m) shepherd
păstori, -esc (vt vi) graze, herd (sheep)
păstra, -ez (vt) keep, preserve
păşi, -esc (vi) step
păşune, -i (f) pasture
pătrunde, -s (vt) penetrate, pierce
păţi, -esc (vt) endure, undergo
pe (prep) on during,
pedagogie, -i (f) pedagogy, teaching
pedeapsă, -e (f) penalty, punishment
peisaj, -e (n) landscape, scenery
pendula, -ez (vi) swing
peniţă, -e (f) little feather, quill
pensie, -i (f) pension
pentru (prep) for
pereche, -i (f) pair, couple
perete, -i (m) wall
perfecţiune, -i (f) perfection
perfora, -ez (vt) perforate
pericol, -e (n) danger
peripeţie, -i (f) adventure, series of events
permite, -s (vt) permit
peron, -e (n) (railway) platform
persoană, -e (n) person
personal (adj) personal; local train
peste (prep) over, across, after
peşteră, -i (f) cavern, cave
petit (n) 8 point type
petrece, -ut (vt) spend (time)
petrecere, -i (f) diversion, party
petrol (n) oil
piatră, -e (f) rock
picior, -e (n) foot
piedică, -i (f) obstacle
piele, piei (f) skin, hide
piept, -uri (n) chest, breast
a ţine piept resist
pierde, -ut (vt) lose, miss
pierdere, -i (f) loss
pieri (vi) die, perish
piersic, -i (m) peach tree
piesă, -e (f) play; part (machine)
pieton, -i (m) pedestrian
pilaf, -uri (n) pilaff, rich dish with meat
pildă, -e (f) model, example
piper, -i (m) pepper
pisică, -i (f) cat
pistol, -e (n) pistol
pitoresc (adj) picturesque, colorful
pîine, -i (f) bread
pîlpîi (vi) flicker
pînă (prep) until, up to
pîndă, -e (f) watch, ambush
pîntece, -0 (n) abdomen: fig. heart
pînză, -e (f) cotton cloth
pîrtie, -i (f) ski run
plajă, -e (f) beach
a face plajă sunbathe
plan, -uri (n) plan
prim plan foreground
planetă, -e (f) planet
planifica (vt) plan economy in a socialist state
plapumă, -i (f) guilt
plată, -i (f) payment, pay
plăcea, -ut (vi) please
plăcere, -i (f) pleasure
plăti, -esc (vt) pay
plăvan (adj) grey, buff (of animals) (m) ox
pleca (vt) leave; bow, bend
plecare, -i (f) departure
plenar (adj) plenary
plenară, -e (f) plenary meeting

plimba (vt refl) walk, promenade
plimbare, -i (f) promenade
plin (adj) full
plînge, -s (vi) cry; (refl) complain
ploaie, ploi (f) rain
poartă, -i (f) gate
pod, -uri (n) bridge
podiș, -uri (n) plateau; little bridge
poezie; -i (f) peom, poetry
poftă, -e (f) appetite
pofti, -esc (vt) wish, invite, dare
poftim (interj) please (enter, drink, etc.)
politețe (f) politeness
politicos (adj) polite
poliție, -i (f) police
pom, -i (m) tree
pomeni, -esc (vt) mention, remember
ponegri, -esc (vt) backbite, defile
popă, -i (m) priest
popor, -e (n) people, nation
popular (adj) of the people, popular
porni, -esc (vi) set off, start
port, -uri (n) carrying; port; native dress
portărel, -i (m) bailiff
porumb, -i (m) corn (maize)
posmag, -i (m) dried bread, crumbs
postpus (adj) postponed
potrivit (adj) fitting
poveste, -i (f) story
povesti, -esc (vt) tell, relate
poză, -e (f) pose, snapshot
poziție, -i (f) position
pradă, -i (f) plunder
prăjitură, -i (f) pastry, cookies
prăpădi, -esc (vt) destroy, kill
prăpădit (adj) dilapidated, wretched
prea (adv) too
precauție, -i (f) precaution
precedent, -e (n) precedent (adj) previous
precipita, precipit (vt) hurry, precipitate
precis (adj) precise
precocitate, -i (f) precociousness
precupeț, -i (m) petty trader, vendor
preda, predau (vt) hand over: teach
prefera (vt) prefer
preferință, -e (f) preference
pregăti, -esc (vt) prepare
prejudiciu, -i (n) prejudice, harm
prelua, preiau (vt) take over
prelung (adj) oblong: prolonged
prelungi, -esc (vt) prolong
preot, -i (m) priest
presă, -e (f) press
prestigiu, -i (n) prestige
presupune, -s (vt) take for granted, presuppose
președinte, -i (m) president
pretenție, -i (f) pretension
pretinde, -s (vt) claim, demand, insist
pretutindeni (adv) everywhere
preț, -uri (n) price
prevedea, -ut (vt) foresee
prezenta, prezint (vt) introduce, present, show
pribegi, -esc (vi) wander, roam
pribegie, -i (f) wandering, exile
pricepe, -ut (vt) figure out, understand
pricină, -i (f) reason, motive
pricinui, -esc (vt) cause, produce
pricopseală, -i (f) gain, advantage
prieten, -i (m) friend
prietenie, -i (f) friendship
prii, -esc (vi) suit, be good for
prim (adj) prime, first
primejdie, -i (f) danger, peril
primi, -esc (vt) receive

prin (prep) through, by means of
principe, -i (m) prince
principial (adj) principled
princịpiu, -i (n) principle
prinde, -s (vt) catch, grasp
printre (prep) among
pripit (adj) hasty, rash
privẹliște, -i (f) landscape, view
privi, -esc (vt) look at, regard
privință, -e (f) respect, viewpoint
privire, -i (f) look, glance, consideration
prînz, -uri (n) dinner
prîslea (m) youngest son
proaspăt (adj) fresh
proba, -ez (vt) try (on), test
probạbil (adj) probably
problemă, -e (f) problem
proceda, -ez (vi) proceed, act
proces, -e (n) process; case, trial
proclama (vt) proclaim
produce, -s (vt) produce
prodụcție, -i (f) production
produs, -e (n) produce
profit, -uri (n) profit
profita (vi) benefit (by), profit
profitạbil (adj) profitable, advantageous
profund (adj) profound
program, -e (n) schedule, program
proiect, -e (n) project
promite, -s (vt) promise
promotor, -i (m) promoter
promova, -ez (vt) promote
pronume, -0 (m) pronoun
pronunța (vt) pronounce
prọpriu (adj) personal, specific
propune, -s (vt) propose
prospețime, -i (f) freshness
prost (adj) ignorant, simple
prostie, -i (f) stupidity, foolishness
protẹcție (f) protection, support
poblicitate, -i (f) publicity, advertisement
puhoi, -e (n) torent, flood
pui, -0 (m) chicken, offspring
pumn, -i (m) fist; blow
punct, -e (n) period, point
pune, -s (vt) place, put
pungă, -i (f) purse, sack
pupa (vt) kiss
pur (adj) pure
purcede, -s (vi) start
purta, port (vt) carry, wear
pustiu, -uri (n) desert
pustii, -esc (vt) empty, isolate
pușcă, puști (f) rifle, gun
putea, -ut (vt) be able
putere, -i (f) power
puternic (adj) strong
puțin (adv) little

R

rachetă, -e (f) racket, rocket
radiator, -e (n) radiator, heater
rạdio, radiọuri (n) radio
rafinat (adj) refined
ramă, -e (f) frame
rạmură, -i (f) branch
randament, -e (n) work capacity
rapid (adj) fast
rar (adj) rare
rață, -e (f) duck
rațiune, -i (f) reason
rază, -e (f) ray, beam
răbdare, -i (f) patience
rămîne, -s (vi) remain
răposat (adj) deceased, defunct
răsări (vi) appear in the sky, appear suddenly
răscoală, -e (f) uprising
răscoli, -esc (vt) search wildly, cause to revolt
răsfoi, -esc (vt) leaf through

răsmeriță, -e (f) revolt
răspîndi, -esc (vt refl) spread, diffuse
răspîndit (adj) widespread
răspunde, -s (vi) answer, respond
răspundere, -i (f) responsibility
răspuns, -uri (n) answer
răsturna, răstorn (vt) overturn
rătăci, -esc (refl) lose one's way, wander
rătăcire, -i (f) madness, error
rău, rea, răi, rele (adj) bad
război, -e (n) war
răzbuna (vt) revenge
răzeș, -i (m) free peasant in feudal state
reacționar (adj) reactionary
reacțiune, -i (f) reaction
real (adj) real, actual
realitate, -i (f) reality
rebut, -uri (n) defective product
reciproc (adj) reciprocal
recîștiga (vt) regain
reclamă, -e (f) sign, advertisement
recomanda (vt) recommend
recunoaște, -ut (vt) recognize, admit
recunoscător (adj) grateful, thankful
recuzită (f) stage properties
reda, redau (vt) restitute; describe, render
redacta, -ez (vt) write out; edit
reduce, -s (vt) reduce
redus (adj) reduced; without character
reface, -ut (vt) remake, restore
reflecta (vt) reflect (vi) ponder
reforma, -ez (vt) reform
rege, -i (m) king
regim, -uri (n) regime; diet
registru, -e (n) register
regiune, -i (f) region
regulament, -e (n) (book of) regulations
regulă, -i (f) rule
  în regulă as it should be, o.k.
relativ (adj) relative (prep) *relative la* with reference to
relație, -i (f) relation, connection
releva (vt) remark, underline
relief, -uri (n) relief (geography)
remarca (vt) observe, notice
remedia (vt) remedy
remorca, remorchez (vt) tug, tow
renaștere, -i (f) renaissance, rebirth
renumit (adj) famous
renunța (vi) renounce: give up
reorganiza, -ez (vt) reorganize
repara (vt) repair
repede (adj) fast, quick
repezi, reped (vt) fling, cast (refl) flee
repeta (vt) repeat
repetent (adj) of a student who must repeat an exam or course
represiune, -i (f) repression
reprezenta, reprezint (vt) represent
respect (n) respect
respectuos (adj) respectful
respinge, -s (vt) refuse, reject
respira (vi) breathe
responsabil (adj) responsible; -i (m) man in charge
restitui, restitui (vt) return, restitute
resursă, -e (f) resource
retrage, -s (vt) pull back (refl) withdraw
reține, -ut (vt) retain
reținere, -i (f) retention
reușită, -e (f) success
revărsa (vi) overflow
revedea, -ut (vt) see again
reveni (vi) return
revistă, -e (f) periodical, magazine; review

revizui, -esc (vt) revise, review
revoltă, -e (f) revolt (refl) revolt
rezultat, -e (n) result, effect
rezumat, -e (n) résumé, summary
ridịcol (adj) ridiculous
rinocer, -i (m) rhinocerous
risca (vt) risk
rîde, -s (vt) laugh
rînd, -uri (n) line, turn, rank
rîndui, -esc (vt) put in order
rînduială, -i (f) ordering, disposition
rîu, -ri (n) river
rîuleţ, -e (n) stream
rol, -uri (n) role
roman, -e (n) novel; -i (m) Roman
român (adj) Romanian (intrinsically); -i (m) Romanian
românesc (adj) Romanian, of Romania
rost, -uri (n) scop, justification
rosti, -esc (vt) articulation, pronounce
rọşie, -i (f) tomato
roşu, roşie (adj) red
rubiniu (adj) ruby colored
rudă, -e (f) relation, kin
rudẹnie, -i (f) relation(ship), kin
rudimentar (adj) rudimentary
ruga, rog (vt) pray, ask for
rugă, -i (f) prayer
rugăciune, -i (f) prayer, request
rugină, -i (f) rust
rupe, -t (vt) rip, tear
ruşine, -e (f) shame

S

sac, -i (m) bag
salariat, -i (m) wage-earner, employee
salată, -e (f) salad, lettuce
saluta (vt) greet, salute
salva, -ez (vt) save
sanatọriu, -i (n) sanatorium
sapă, -e (f) hoe
sarailie, -i (f) kind of Turkish cake with honey
saramură, -i (f) brine, food prepared in brine
sạrcină, -i (f) weight, load, task
sare, săruri (f) salt
sarma, sarmale (f) stuffed cabbage or grape leaves
sat, -e (n) village
satịric (adj) satirical
satisface, -ut (vt) satisfy, content
satisfăcător (adj) satisfying
sau (conj) or
să (conjunctive particle)
sămînţă, seminţe (f) seed
sănătos (adj) healthy
săptămînă, -i (f) week
săpun, -uri (n) soap
sărac (adj) poor
sărat (adj) salty, salted
sărăcie, -i (f) poverty
sărbătoare, -i (f) celebration
sărbători, -esc (vt) celebrate
sări (vi) jump, leap
sărman (adj) poor, neady
săruta (vt) kiss
sărut mîna respectful greeting for women and elders
sătean, -i (m) villager, peasant
sătesc (adj) village, rural
sătura, sạtur (vt refl) saturate
săvîrşi, -esc (vt) commit, complete
scandal, -uri (n) scandal, fuss
scară, -i (f) ladder, scale
scaun, -e (n) chair, throne
scădea, scăzut (vt vi) reduce, diminish
scăpa (vi) escape (vt) drop, miss

scenă, -e (f) scene
pe scenă on the stage
schimb, -uri (n) change
schimba (vt) change
schiţă, -e (f) skit, outline, sketch
scinda, -ez (vt) divide, separate
scoate, -s (vt) take out, remove
scop, -uri (n) goal
scrie, -s (vt) write
scriitor, -i (m) writer, author
scrin, -uri (n) chest of drawers
scrisoare, -i (f) letter
scrisorică, scrisorele (f) little letter
scrîşni, -esc (vi) gnash, grit (one's teeth)
scufie, -i (f) night cap, nun's cap
scula, scol (vt) awake, arouse
sculpta, -ez (vt) sculpt
scump (adj) expensive, dear
scurge, -s (vt) filter, strain
scurt (adj) short, brief
scurta, -ez (vt) shorten
scurtime, -i (f) shortness, brevity
scuza (vt) excuse
scuzạbil (adj) excusable, pardonable
seamă, -i (f) account, importance
ţine seama take into consideration
mai cu seama special
seară, -i (f) evening
sec (adj) dry
secară (f) rye
sẹcol, -e (n) century
secule (interj) stupid (O dry one!)
selecţiona, -ez (vt) select, sort
semafor, -e (n) semaphore, traffic signal
semăna (vi) resemble, look like, (vt) sow
semn, -e (n) sign
semnificạţie, -i (f) sense, meaning
senil (adj) senile
senin (adj) clear (of sky)
sentiment, -e (n) sentiment, affection
serie, -i (f) series, succession
serios (adj) serious
seriozitate, -i (f) seriousness, sobriety
servi, -esc (vt vi) serve
servịciu, -i (n) service, work, job
servitute, -i (f) servitude
sesiune, -i (f) session, exam session
sete (f) thirst
sfat, -uri (n) advice, council
sfătui, -esc (vt) advise, counsel
sfeclă, -e (f) beet
sfert, -uri (n) quarter
sfîrc, -uri (n) nipple, teat
sfîrşi, -esc (vt) finish, end
sfîrşit (n) end, ending
sforăi, sfọrăi (vi) snore
sigur (adj) secure, sure
siguranţă, -e (f) safety, security
sili, -esc (vt) force (refl) hurry
silitor (adj) strong, forceful
simpạtic (adj) nice, "simpatico"
simplifica, simplịfic (vt) simplicity
simplu (adj) simple, plain
simţ, -uri (n) sense, feeling
simţi (vt) feel, sense
simţitor (adj) sympathetic, sensitive
sịncer (adj) sincere
sindicat, -e (n) union
sînge, sîngiuri (n) blood
sịngur (adj) alone
singurạtic (adj) alone, lonely
sintẹtic (adj) synthetic
sîmbătă, sîmbete (f) Saturday
sịmbure, -i (f) seed, pip, kernal
sîn, -i (m) bosom, breast, chest
slab (adj) thin, slim
slăbi, -esc (vt) weaken (vi) lose weight
slăbiciune, -i (f) weakness, feebleness

slobod (adj) free
slujnică, -e (f) maid servant
smuci, -esc (vt) jerk
smulge, -s (vt) tear off
soare, -i (m) sun
soartă, -i (f) fate
sobă, -e (f) stove (for heat)
socoteală, -i (f) reckoning, calculation
socoti, -esc (vt) reckon, calculate
solidariza, -ez (refl) join together in a common cause
somn, -uri (n) sleep
soră, surori (f) sister
soț, -i (m) husband, spouse
spaimă, -e (f) dread
sparge, -t (vt) break, crush
spate (n) back
spațiu, -i (n) space
spăla (vt) wash
specializa, -ez (refl) specialize
specịfic (adj) specific, distinctive
specimen, -e (n) specimen, sample
spectạcol, -e (n) spectacle, performance
spẹculă, -e (f) speculation
spera (vt) hope
speria, spẹrii (vt) frighten
spinare, -i (f) back, spine
spion, -i (m) spy
spịrit, -e (n) mind, spirit
spiritual (adj) mental, clever
spirt, -uri (n) spirits, alcohol
spirtieră, -e (f) alcohol lamp, camp stove
spînzura, spînzur (vt) hang, kill by hanging
spînzurătoare, -i (f) gallows
splendoare, -i (f) splendor
spontan (adj) spontaneous
spori, -esc (vt vi) grow, bloom
sportiv (adj) of sport
spre (prep) toward
sprịjin, -e (n) help, support
sprînceană, -e (f) eyebrow
spune, -s (vt) say
sta, stau (vi) stand, stay
stabili, -esc (vt) establish, stabilize
stạdiu, -i (n) stage
stagiune, -i (f) season, staging
stare, -i (f) state, situation
statornici, -esc (vt) establish, place
statụie, statui (f) statue
stạție, -i (f) bus, trolley stop:
stație de benzină gas station
staționa, -ez (vt) station, park
stăpîni, -esc (vt) dominate, master: calm
stărui, stạrui (vi) insist, persist
staționare, -i (f) parking
stea, stele (f) star
steag, -uri (n) flag
stepă, -e (f) steppe
stil, -uri (n) style, manner
stilou, -ri (n) fountain pen
stimat (adj) esteemed, respected
stinge, -s (vt) put out, extinguish
stîng (adj) left
stîrni, -esc (vt) stir up, disturb
stoarce, -s (vt) squeeze, wring
stofă, -e (f) material, cloth
strada, -i (f) street
strat, -uri (n) layer, stratum
străbate (vt) pierce, pass through
străbun, -i (m) ancestor (adj) ancestrial
strădui, -esc (refl) strive
străin, -i (adj) foreign
străluci, -esc (vi) shine, sparkle
strămoș, -i (m) ancestor
străveche (adj) ancient
strica (vt) damage, ruin, corrupt
striga (vt) shout, cry out
strịgăt, -e (n) shout, cry
strigoi, -0 (m) ghost (also f: *strigoaie*, -0)

strînge, -s (vt) squeeze; gather
strîmt (adj) narrow, restricted
structură, -i (f) structure
strụgure, -i (m) grape
student, -i (m) student
studentă (f) student
studiu, -i (n) study, essay
sub (prep) under
subiect, -e (n) subject, topic
substitui, substịtui (vt) substitute
substrȧt, -uri (n) substratum
suc, -uri (n) soft drink, juice
succes, -e (n) success
sud (n) south
suferi, sufăr (vt) put up with (vi) suffer
sufla (vt) blow (vi) expire
sụflet, -e (n) soul, spirit
sufletesc (adj) spiritual
sufragerie, -i (f) dining room
sufragiu, -i (n) suffrage
suge, supt (vt) suck
sui (vt vi) climb, mount (refl) rise
sul, -uri (n) roll, cylinder
sumar (adj) summary, succinct
sumedẹnie, -i (f) large quantity
suna (vi) sound, ring
supăra, sụpăr (vt) anger, bother, upset
suprafață, suprafețe (f) surface
suprapreț, -uri (n) extra high price
suprem (adj) supreme
suprima (vt) eliminate, supporter
supune, -s (vt) conquer, tame (refl) submit
surd (adj) deaf
surîzător (adj) smiling
surprinde, -s (vt) surprise
surpriză, -e (f) surprise
sus (adv) up
susținător, -i (m) upholder, supporter
susține, -ut (vt) maintain, support
sută, -e (f) hundred

Ș

șa, șei (f) saddle
șaizeci (șasezeci) (num) sixty
șapte (num) seven
șaptezeci (num) seventy
șarja (vt) charge (vi) lampoon
șarpe, șerpi (m) snake, serpent
șase (num) six
școală, -i (f) school
ședea, șezut (vi) be seated, sit
ședinṭă, -e (f) meeting
șef, -i (m) chief, head (f) *șefă, -e*
șes, -uri (n) field, plain (adj) level, flat
și (conj) and
șir, -uri (n) series, set
șiretẹnie, -i (f) slyness, cunning
șlefui, -esc (vt) grind, polish
șoarece, -i (m) mouse
șofer, -i (m) driver
șopti, -esc (vt) whisper
șosea, șosele (f) highway
ștampila, -ez (vt) stamp
șterge, -s (vt) wipe, clean, erase
ști, -ut (vt) know
știre, -i (f) piece of news, knowledge
ștrand, -uri (n) beach, swimming pool
ștrengar, -i (m) prankster
șubrezi, -esc (refl) become weak
șuiera, șụier (vi) how

T

tablou, -ri (n) picture, painting
tare (adj) heavy, tough
tată, -i (m) father
tăciune, -i (m) ember
tăgădui, -esc (vt) deny, negate

tăia (vt) cut
tămblălău (n) ado, fuss
tărie, -i (f) force, strength
tărîm, -uri (n) realm, region
tăticu (m) daddy
teamă (f) fear
teatru, -e (n) theatre
tehnicism (n) over-reliance on technology
telefon, -e (n) telephone
telefona, -ez (vi) telephone
temă, -e (f) theme
teme, -ut (refl) be afraid
temei, -uri (n) basis
tendință, -e (f) tendency
teren, -uri (n) terrain, place for activity
teritoriu, -i (n) territory
termen, -e (n) term, condition; -i (m) term, expression
text, -e (n) text
tigru, -i (m) tiger
timbra, -ez (vt) stamp, stick a stamp on
timp, -uri (n) time
timpuriu (adj) early
tip, -i (m) individual; -uri (n) type, kind
tipărire, -i (f) printing
tipăritură, -i (f) printed work
tipograf, -i (m) printer
tirạnic (adj) tyranical
tiranie, -i (f) tyranny
titlu, -ri (n) title, caption
tînăr (adj) young
tîrg, -uri (n) townlet, borough
tîrgoveț, -i (m) townsman
tîrgui, -esc (vt) bargain for, buy
tîrgușor (n) small market
tîrziu (adj) late
tobă, -e (f) drum
tocmai (adv) exactly, just
tocmeală, -i (f) bargaining
toi, -uri (n) high point
ton, -uri (n) tone
tort, -uri (n) cake
tot (adv) still, also; exactly
tot (adj pron) all
total, -uri (n) total (adj) complete fully
totaliza, -ez (vt) add up, total
totdeauna (adv) (see: *întotdeauna*)
totodată (adv) at the same time
totuși (conj) in spite of
tovạrăș (m) comrade
tovạrășă (f) comrade
tradiție, -i (f) tradition, custom
traducere, -i (f) translation
trage, -s (vt) pull, haul
trage un tighel rebuke
trai (n) life, existence
trạinic (adj) lasting, solid
transcrie, -s (vt) transcribe
transforma (vt) transform
transmite, -s (vt) transmit, send
transpune, -s (vt) transpose, reader
tranziție, -i (f) transition
trata, -ez (vt) treat
tratament, -e (n) treatment
traversa, -ez (vt) traverse, cross
trăi, -esc (vi) live
trăsătură, -i (f) feature, characteristic
trăsnit (adj) thunderstruck
trăsură, -i (f) carriage, coach
treabă, -uri (f) occupation, task, thing
treaptă, -e (f) step, stage
trebui (vi) need, be necessary
trecător (adj) temporary, passing
trece, -ut (vi) pass
trei (num) three
treisprezece (num) thirteen
tremura, trẹmur (vi) tremble
tren, -uri (n) train
treptat (adj) gradual, transitional

trezi (vt) awake, sober up
tribut, -uri (n) tribute
trifoi (m) clover
trimite, -s (vt) send
triplu (adj) triple
trist (adj) sad
tristeţe, -i (f) sadness
trîndav (adj) lazy, slow
trîntor, -i (m) drone, lazy bum
trofeu, -e (n) trophy
trompetă, -e (f) trumpet
trup, -uri (n) body
tulpan, -e (n) muslin cap, muslin
tun, -uri (n) cannon
tunde, -s (vt) trim, cut hair
tuns şi ras haircut and shave
tura - vura and so on, blah - blah
turmă, -e (f) flock, herd
turmentat (adj) drunk
turn, -uri (n) tower
tutun, -uri (n) tobacco

Ţ

ţară, -i (f) land, country, countryside
ţăran, -i (m) peasant
ţărănime, -i (f) peasantry
ţese, -ut (vt) weave
ţesut, -uri (n) tissue, texture
ţigan, -i (m) gypsy
ţigară, -i (f) cigarette
ţine, -ut (vt) hold
ţine minte retain, remember
ţinut, -uri (n) area, region
ţipa (vi) scream
ţipăt, ţipete (n) cry, scream
ţuică, -i (f) Romanian plum brandy

U

ucide, -s (vt) murder
ucigaş, -i (m) murderer
uda (vt) wet
uimi, -esc (vt) surprise, impress
uimire (f) astonishment
uita (vt) forget (refl) look
uite (interj) look! (shortened form of *uită-te*)
ulei, -uri (n) oil
uliţă, -e (f) lane, narrow street
ulterior (adj) later, subsequent
ultim (adj) last
uman (adj) human
ụmăr, umeri (m) shoulder
umbră, -e (f) shadow, shade
umfla (vt) fill, inflate; ridicule
umil (adj) humble, lowly
umili, -esc (vt) humble
una (num) one
unanim (adj) unanimous
unchi, -0 (m) uncle
unde (adv) where
undevạ (adv) somewhere
uneori (adv) sometimes
uni, -esc (vt) unite
unic (adj) unique
unificare, -i (f) unification
unitar (adj) unitary
unitate, -i (f) unit
universitate, -i (f) university
unsprezece (num) eleven
unt (n) butter
untură (f) fat, grease
ura, -ez (vt) wish, congratulate
urare, -i (f) good wish, congratulation
urca (vt refl) climb
urcare, -i (f) climb, ascent
ureche, -i (f) ear
urgenţă, -e (f) urgency, emergency
uriaş, -i (m) giant (adj) colossal, gigantic

urîciune, -i (f) ugliness
urî, -ăsc (vt) hate, detest
urma, -ez (vt vi) follow, come after
urmare, -i (f) following, effect
urmaş, -i (m) successor, inheritor
urmă, -e (f) trace, clue
urmări, -esc (vt) follow, pursue
următor (adj) following
usca, usuc (vt) dry
usturoi (m) garlic
uşă, -i (f) door
uşor (adj) light, easy
util (adj) useful, utile
utiliza, -ez (vt) utilize, use
uz, -uri (n) use
uzină, -e (f) factory, plant

V

vacanţă, -e (f) vacation
vacă, -i (f) cow
vagon, -e (n) (train) car
vai (interj) woe, oh, ouch
  vai de mine poor me
val, -uri (n) wave
vale, văi (f) valley
valiză, -e (f) suitcase
valoare, -i (f) value
vanilie (f) vanilla
vapor, -e (n) ship, boat
vaporaş, -e (n) little ship
vară, veri (f) summer
variat (adj) varied, various
vădit (adj) obvious, clear
văduv, -i (m) widower
văduvă, -e (f) widow
văduvi, -esc (vt) widow
văr, veri (m) cousin
vară, vere (f) cousin
vărsa (vt) spill
veac, -uri (n) century, age
vechi (adj) old (of things)
vechime (f) oldness, seniority, years of service
vecin, -i (m) neighbor (adj) neighboring
vecinătate, -i (f) neighborhood
vedea, -ut (vt) see
vedere, -i (f) view, vision
veleitate, -i (f) pretension, unjustified ambition
veni, vin (vi) come
verde (adj) green
vesel (adj) gay, joyful
vestă, -e (f) vest
vestigiu, -i (n) vestige, remains
vestit (adj) renowned
veşnic (adj) eternal, permanent
viaţă, vieţi (f) life
viciu, -i (n) vice
vigoare (f) vigor
vilegiatură, -i (f) rest, leave
vin, -uri (n) wine
vină, -i (f) fault, guilt
vinde, -ut (vt) sell
vineri (f) Friday
vinovat (adj) guilty
vioară, -i (f) violin
virtuos (adj) virtuous
virtute, -i (f) virtue
visa, -ez (vt) dream
viteaz (adj) brave
viteză, -e (f) speed, velocity
vitriol, -uri (n) sulfuric acid
viţel, viţei (m) calf, veal
viu (adj) alive
viza, -ez (vt) stamp, issue a visa
vizita, -ez (vt) visit
vizitator, -i (m) visitor, caller
vizită, -e (f) visit
vizitiu, -i (m) (horse) cab driver
vîcleşug, -uri (n) treachery, hypocrisy
vîna, -ez (vt) hunt
vînt, -uri (n) wind
vînzător, -i (m) salesclerk

vînzătoare, -Ø (f) salesclerk
vîrf, -uri (n) apex, summit
vîrî (vt) put in, insert
vîrstă, -e (f) age
vị̂rstnic (adj) older
voie, voi (f) permission, will
voievod, -i (m) leader (history)
voință, -e (f) will, desire
vorbă, -e (f) talk, speech
vorbi, -esc (vi) talk, converse
vorbire, -i (f) speech
vrajbă, -e (f) discord, enmity
vrăjmaș (adj) hostile, inimical
vrea, -ut (vt) want
vreme, -uri (f) time; weather
vreun, vreo (indef) some kind of, some one of
vreo (w/numbers) approximately

Z

zadar (n) inutility
în zadar in vain
zahăr (n) sugar
zarzavat, -uri (n) vegetable
zăpadă, zăpezi (f) snow
zăpăci, -esc (vt ref) perplex, confuse
zări, -esc (vt) perceive, catch sight of
zău (interj) really, so
zbura, zbor (vi) fly, glide
zdrạvăn (adj) sturdy, vigorous
zdrobi, -esc (vt) crush, destroy
zece (num) ten
zeiță, -e (f) goddess
zeu, -i (m) god
zgîria, zgị̂rii (vt) scratch
zgọmot, -e (n) noise
zgomotos (adj) noisy
zi, zile (f) day
ziar, -e (n) newspaper
zice, -s (vt) say
zidi, -esc (vt) build a wall, building
zị̂mbet, -e (n) smile
zîmbi, -esc (vi) smile
zor (n) haste, speed
zori (m pl) dawn
zugrăvi, -esc (vt) paint